

GH. C. TEODORESCU
PROFESOR DE GEOGRAFIE

GEOGRAFIA ROMÂNIEI

PENTRU

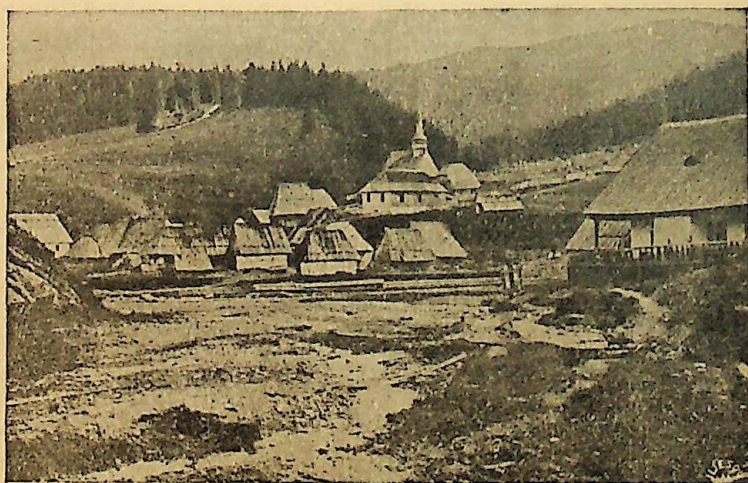
CLASA IV-a SECUNDARĂ
(licee, școli normale, seminare)

ȘI

CLASELE III și IV COMERCIALE

Reaprobată de Ministerul Culturii Naționale
cu ord. Nr. 146.533 din 25 Oct. 1944
și revăzută în Sept. 1945.

EDIȚIA II-a

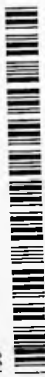

Editura SOCEC & Co., S. A. R., București

Taxa timbrului didactic de 50% pentru acest Manual s'a plătit
direct Casei Corpului Didactic conf. deciziei No. 2489/924

Biblioteca Centrala

L130851160

Biblioteca Centrala Universitara - Sibiu

GH. C. TEODORESCU
PROFESOR DE GEOGRAFIE

GEOGRAFIA ROMÂNIEI

PENTRU

CLASA IV-a SECUNDARĂ
(licee, școli normale, seminare)

ȘI

CLASELE III și IV COMERCIALĂ

Reaprobată de Ministerul Culturii Naționale
cu ord. Nr. 146.535 din 23 Oct. 1944
și revăzută în Sept. 1945.

INVENTAR
2020

EDIȚIA II-a

20 FEB 1986

UNIVERSITATEA „LUCIAN BLAGA”
- BIBLIOTECĂ
INVENTARIAT 1998

Editura SOCEC & Co., S. A. R., București

Taxa timbrului didactic de 5% pentru acest Manual s'a plătit
direct Casei Corpului Didactic cont. deciziei Nr. 2469/924

53.300

78

ROMÂNIA

Așezare. Intindere. Formă. Hotare. Poziția pe care o ocupă o țară pe suprafața pământului are o importanță covârșitoare. De acest fapt depinde întreaga ei însemnătate între celelalte țări ale lumii și mai ales puterea ei economică și politică. E de ajuns să cunoaștem cu precizie unde este situată *pe glob* o țară și care este așezarea ei în continentul respectiv pentru ca dela început să ne dăm seama de posibilitățile ei de dezvoltare.

Așezarea pe glob. Dacă privim un planiglob, vedem că țara noastră se găsește așezată în emisfera boreală, la jumătatea distanței dintre ecuator și polul Nord. Într'adevăr, paralelul de 45° , care trece pe la sudul Carpaților meridionali și prin delta Dunării este la aceeași depărtare și de ecuator (aflat la 0°) și de polul Nord (situat la 90°). În latitudine, partea cea mai de Nord a României ajunge la $48^{\circ} 15'$ iar cea mai de Sud la $43^{\circ} 20'$.

Urmările geografice ale acestei așezări sunt importante. Astfel ne dăm seama dela început că România este situată în clima temperată, ferită de frigul și ghețurile mari ale regiunilor polare ca și de căldura moleșitoare a zonei ecuatoriale; așezată cum este între aceste două zone va avea 2 anotimpuri principale (vara și iarna) și 2 anotimpuri de tranziție (primăvara și toamna) a căror

succesiune este un imbold la muncă, datorită spiritului de prevedere și ascuțimii minții pe care o capătă toți oamenii din zona temperată. Intr'adevăr, frica de iarnă silește pe om ca în timpul verii să muncească din răspun-teri spre a-și agonisi cele necesare.

De asemenea, durata zilelor și a nopților din regiunea noastră este potrivită cu muncile agricole: având cel puțin 8 ore de lumină iarna și cel mult 16 ore vara, rezultă că natura nu ne pune piedeci ca în regiunile polare unde nopțile sunt lungi, ținând săptămâni întregi și chiar luni, iar vara, când muncile agricole sunt în toi, Românul are la dispoziție zile cu 3—4 ore mai lungi decât muncitorul din zona ecuatorială.

În longitudine România este situată între meridianele răsăritene de $20^{\circ} 50'$ și $29^{\circ} 40'$. Meridianul de 25° longitudine răsăriteană, care unește punctul cel mai nordic al Europei (capul Nord) cu cel mai sudic (insula Creta) și care împarte Europa în două părți egale trece și prin țara noastră (pe la Făgăraș) despărțind România tot în două părți aproape egale.

Așezarea în Europa. Europa se împarte în două regiuni absolut deosebite una de alta și anume: Europa apuseană, sau peninsulară și Europa răsăriteană, sau continentală. Linia care desparte aceste două mari regiuni ale continentului nostru merge dela Marea Neagră la Marea Baltică, asemănându-se cu un istm al peninsulei europene de vest. Acesta a fost numit *istmul pontobaltic* (Pontus Euxinus fiind vechiul nume al Mării Negre).

România se află așezată în partea cea mai de răsărit a Europei peninsulare și în partea cea mai de apus a Europei continentale, fiind așa dar o țară de trecere între cele două mari despărțituri ale Europei.

România e situată la marginea de Sud-Est a Europei.

Din cele de mai sus rezultă că țara noastră se află la o răspântie geografică între Europa centrală, Europa mediteranee și Europa continentală. Nu e de mirare deci că vom găsi în România influențe geografice (relief, climă, vegetație, animale) din toate aceste trei mari zone europene.

O astfel de așezare are unele neajunsuri dar este în același timp și o binefacere. Într'adevăr fiind așezată în Sud-Estul Europei, țara noastră a fost ca o poartă de trecere pentru toate popoarele din antichitate și evul mediu care au emigrat din răsărit spre apusul continentului, ceea ce a adus mari pagube strămoșilor noștri. Pentru vremurile de pace, această așezare însă este aducătoare de venituri întru cât pe la noi trec mărfurile și călătorii care se duc dintr'o parte în alta a Europei.

Intinderea României. Suprafața României având 257.500 km. p. țara noastră se află printre țările mijlocii ale Europei.

Între cele 25 de state ale Europei, România este al 12-lea stat.

Forma și hotarele României. Privind harta țării noastre, vedem că ea are o formă aproape ovală, în afară de Dobrogea care se prezintă ca un coridor spre Marea Neagră.

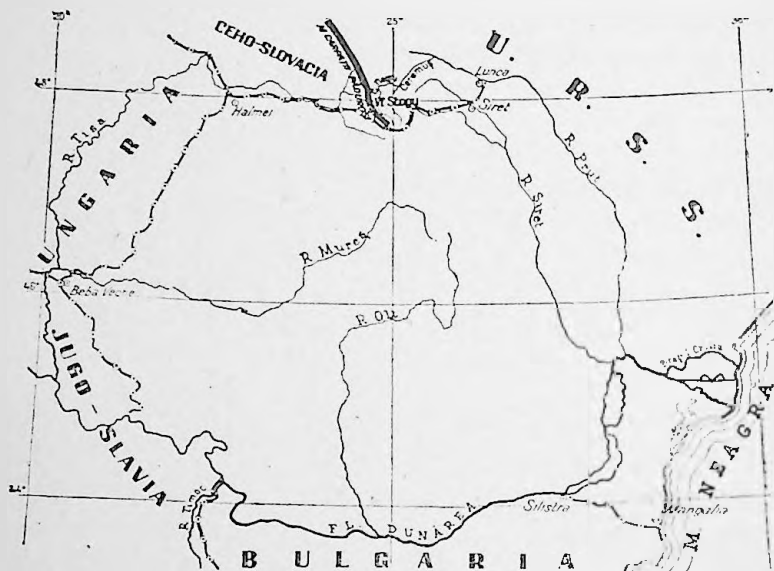
Hotarele noastre sunt în bună parte naturale; nu lipsesc însă nici hotarele convenționale.

Cu *Bulgaria*, România se învecinește în partea de Sud, hotarul fiind Dunărea dela confluența râului Timoc până la Nord de *Silistra*, iar de aici o linie convențio-

nală, care merge până la Marea Neagră, la Sud de orașul *Mangalia*.

În partea de răsărit, țărmlul Mării Negre dintre *Mangalia* și gura brațului dunărean al *Chiliei* constituie cel mai bun și sigur hotar.

Cu *Uniunea Republicelor Sovietice Socialiste* ne învecinăm la Răsărit și la Miazănoapte. Hotarul, în cea

Hotarele României

mai mare parte natural, merge pe brațul *Chiliei*, apoi pe *Dunăre* până la confluența *Prutului* și pornește către Nord pe *Prut* până la Sud de satul *Lunca*, de unde o linie convențională cu direcția Est-Vest trece pe lângă *Herța*, apoi pe la Nord de orașul *Siret* și se continuă în lungul râului *Suceava* până la izvoarele râului *Ceremușul Negru*. Ultima parte a hotarului nostru cu *U. R. S. S.* e creasta munților *Carpații Păduroși*, până la vârful *Stogul*.

Față de *Cehoslovacia* avem următorul hotar: o linie

muntoasă care pornește dela vârful Stogul și merge până la cotul pe care-l face Tisa la confluența cu râul Vișăul, apoi Tisa și o linie convențională dusă la sudul acestui râu până în dreptul localității *Halmei*.

La Apus, ne mărginim cu *Ungaria* și *Iugoslavia*.

De *Ungaria* ne desparte un hotar convențional, tras pe câmpia netedă a Tisei, dela *Halmei* și până la *Beba-Veche*, dela Sudul Mureșului.

De *Iugoslavia* ne despărțim printr'un hotar convențional, care merge pe câmpia Banatului, dela *Beba-Veche* până la *Baziaș* și un hotar natural, format de Dunăre, dela *Baziaș* până la confluența cu *Timocul*.

V e c i n i i

Vecinii noștri sunt Mongoli și Slavi, deci de alt neam decât neamul nostru. Ei s'au stabilit aici cu mult în urma formării poporului român, iar creștinismul l-au primit și mai târziu. Așezarea Slavilor la Sudul Dunării, în mijlocul Românilor, a avut ca urmare izolarea lor de ceilalți Neo-Latini și despărțirea în trei ramuri: Români dela Nordul Dunării, care sunt și cei mai numeroși, Aromânii din Sudul Peninsulei Balcanice și Românii-istrieni din Peninsula Istria.

Bulgarii sunt un popor slav care poartă un nume mongol (după cum Francezii sunt un popor latin care poartă un nume german). Peste populația slavă stabilită la începutul sec. VII în răsăritul Peninsulei Balcanice a venit la 679 tribul mongol al Bulgarilor uralo-altaici care au impus numele lor, dar au fost slavizați.

Iugoslavii sunt de fapt trei popoare slave distincte: Sârbii, Croații și Slovenii. Noi ne învecinăm etnic numai

cu Sârbii stabiliți în Nord-Vestul Peninsulei Balcanice la începutul sec. VII.

Ucrainienii aparțin ramurii de răsărit a Slavilor și sunt vecinii de răsărit ai neamului nostru.

Ungurii sunt Mongoli. Au venit de pe lângă Munții Urali și s'au stabilit în Panonia (câmpia dela apusul Tisei) la anul 896.

Creștinându-se după vreo 100 de ani, s'au întins și spre Răsărit, în Ardeal, unde se aflau Românii organizați în cnezate și voievodate. Românii ardeleni au stat sub stăpânirea lor timp de 1000 de ani, până la războiul pentru întregirea neamului.

Relieful României

Infățișarea reliefului românesc. Pământul țării noastre are o plâsmuire fericită, cum numai puține altele o au. Spre deosebire de alte țări care au aproape numai munți (Elveția, Austria) sau numai câmpii (Olanda, Ungaria). România e înzestrată cu toate formele de relief posibile: munți, podișuri, dealuri, șesuri și depresiuni. Ceea ce e mai important, e faptul că principalele forme de relief românești ocupă suprafețe aproape egale. Astfel munții ocupă 26% din România, dealurile (înalte între 200 și 800 metri) 39% și câmpiile 35%.

În ceea ce privește îmbinarea acestor forme de relief, România poate fi considerată cu adevărat o țară fericită. Astfel, munții sunt așezați ca o coroană în mijlocul țării încingând podișul Transilvaniei, iar de jurîmprejurul lor relieful este așezat tot în cercuri concentrice coborînd în trepte: dealurile și câmpiile. Privind harta pământului românesc constatăm că inelele acestea de relief sunt așezate într'o simetrie rar întâlnită. De aceea putem spune că România este o *unitate geografică*, un adevărat *întreg* care nu poate fi despărțit, ceea ce influen-

(cază în chip hotărîtor întreaga dezvoltare a poporului românesc. Dintre țările europene numai Franța mai poate fi considerată ca avînd o astfel de unitate a reliefului. Astfel cum e plăsmuit pămîntul românesc, armonic, simetric și unitar, el constituie un cuib ideal pentru un popor, o adevărată cetate grație căreia s'a putut păstra poporul românesc în cursul istoriei noastre milenare, plină de primejdii.

Intr'adevăr, întocmirea pămîntului românesc a fost foarte prielnică pentru apărare în vremuri de războiu. Podișul Transilvaniei încins de crestele carpatice e ca o cetate cu ziduri, unde la nevoie ne puteam refugia și apăra; iar dealurile și șesurile sunt ogoarele care dau hrană celor din cetate.

Ca trecut, pămîntul românesc nu este atît de vechiu.

La sfârșitul erei secundare în locul Carpaților actuali era o mare imensă. În era terțiară Carpații au țâșnit din apele mării, în mai multe rînduri, avînd forma circulară actuală, ca un enorm atol. La începutul erei cuaternare înălțarea Carpaților a continuat și în seuriă vreme marile lacuri care rămăseseră aproape de jur-împrejur, seacă, mai ales din cauza prundișurilor și nisipurilor carpatice cărate de râuri și astfel se formează șesurile Dunării și Tisei. Deci aceste câmpii sunt alcătuite tot din pămînt carpatic. Și cum și dealurile noastre poartă mai toate deasupra prundiș adus de râuri din munți, nu greșim dacă spunem că întreg pămîntul românesc e de origină carpatică.

M u n ț i i

Munții sunt forma de relief cea mai impresionantă și au jucat un rol de seamă în viața poporului nostru. Munții noștri poartă numele de *Carpați* dela strămoșii

Daci, care aveau o ramură ce se numea *Carpi*. Carpații românești nu sunt izolați, ci fac parte dintr'un mare lanț muntos al Europei, numit șirul alpino-carpatic. Carpații se leagă cu un capăt de munții *Alpi* (de care-i desparte Dunărea) și cu celălalt de munții *Balcani* (de care-i desparte tot Dunărea).

Carpații se împart în patru părți: *Carpații nordici*, *Carpații răsăriteni*, *Carpații sudici* și *Carpații apuseni*.

Carpații nordici sunt în afara țării noastre. Celelalte trei ramuri se găsesc în România.

Puțini munți în lume au o formă curioasă ca a Carpaților care, în cuprinsul României, prezintă o sumă de curburi ce îi fac să se înfățișeze aproape ca un cerc. Forma aceasta întortochiată se explică prin faptul că în momentul când s'au format Carpații, prin încrețirea scoarței pământului, direcția de încrețire le-a fost imprimată de alte forme de relief, mai vechi decât ei, care cu niște *scuturi* au opus rezistență și au silit munții să se curbeze luând direcția actuală. Aceste scuturi au fost: Podișul Boemiei, munții Lissa Gora din Polonia, Podișul Podolic din Ucraina, munții Dobrogei și Podișul prebalcanic din Bulgaria. Din cauza acestor curburi s'au născut în scoarța pământului o serie de crăpături, numite fracturi, unele mai la suprafață iar altele la mari adâncimi. Ele se fac simțite uneori prin cutremure de pământ, cum e cazul fracturii din Moldova de Sud, aflată în dreptul marelui cot carpatic, unde e zona seismică cea mai importantă, nu numai din țara noastră, ci din Europa centrală.

În general Carpații noștri nu sunt prea înalți. Picul cel mai înalt are 2550 m. (Moldoveanul din Munții Făgăraș), fiind aproape jumătate cât cel mai înalt munte al Europei (Mt. Blanc). De aceea Carpații nu au constituit o piedecă în viața poporului românesc, ci dimpo-

irivă ei i-au oferit la vremuri de nevoie adăpost și hrană. Puține popoare din lume s'au adaptat muntelui cu atâta putere ca neamul românesc. De aceea nu greșesc geografilor care denumesc neamul nostru: poporul carpatic românesc.

Carpații răsăriteni

Carpații răsăriteni se întind, în interiorul țării noastre, dela vârful Stogul până la pasul Buzăului, adică pe o distanță de peste 550 km. Unii geografi îi prelungește până în valea Prahovei.

În general Carpații răsăriteni se înfățișează astfel:

1. Din punct de vedere al rocilor care-i compun ei sunt alcătuiți din trei fâșii diferite. La Vest se găsește o zonă vulcanică, alcătuită dintr'un lanț de munți care au fost alinați vulcani activi, dar care astăzi sunt stinși. La mijloc numai până la Trotuș este o zonă de rocă cristalină, niște pietre foarte vechi și tari, pe care vântul și apele le rod foarte greu și de aceea aici găsim cele mai mari înălțimi din Carpații răsăriteni. În partea de Est este o ultimă zonă alcătuită din rocă mai ușor supuse eroziunii și anume din calcare, argile și mai ales gresii.

2. *Înălțimea* acestor munți în medie este de 1200 m. Sunt însă și piscuri foarte înalte, cum e de exemplu cazul muntelui *Pietrosul* din Munții Rodnei (2305 m.) sau a *Pietrosului* din Munții vulcanici ai Călimanului (2102 metri).

3. *Lățimea* Carpaților răsăriteni, în comparație cu celelalte lanțuri carpatice dela noi, este cea mai mare. În unele locuri depășește 100 km.

4. *Forma* Carpaților răsăriteni e aceea de valuri paralele, despărțite de văi sau de depresiuni. De aceea trecerea munților dintr'o parte într'alta nu este prea ușoară.

5. *Pasurile* Carpaților răsăriteni sunt puține și înalte. Multe din aceste trecători nu sunt în lungul râurilor, ca în celelalte lanțuri carpatice, ci drumurile trebuiesc să treacă peste șeile culmilor de munți. În genere pasurile sunt la peste 1000 m. înălțime, cel mai înalt fiind pasul Prislop (1418 m.).

6. Carpații răsăriteni au puține urme glaciare. Numai în munții Rodnei și Căliman găsim câteva căldări care amintesc vremurile când erau și pe la noi ghețuri veșnice — e adevărat că numai în regiunea muntoasă.

7. Carpații răsăriteni nu au poduri înalte (platforme) cum găsim în Carpații meridionali, decât pe suprafețe reduse. Lipsa acestor trepte face ca pășunile să aibă suprafețe restrânse și deci și păstoritul să nu fie atât de intens ca în Carpații sudici.

8. Carpații orientali sunt cea mai bogată ramură carpatică în ceea ce privește pădurile, mai ales de brad. De altfel partea nordică a Carpaților noștri răsăriteni nu este altceva decât prelungirea „Carpaților păduroși” din Polonia.

9. Carpații răsăriteni constituie ramura carpatică cu cele mai numeroase și cele mai mari depresiuni intramontane. Grație acestora, munții au putut fi locuiți și folosiți de om, depresiunile având cele mai vechi și mai frumoase așezări omenești.

*

Carpații răsăriteni despart Bucovina de Sud și Moldova de Maramureș și Transilvania. Ramurile principale sunt următoarele:

Munții Bucovinei și Maramureșului sunt o continuare a Carpaților Păduroși (Cernahora), aflați mai la Nord. Ei se întind spre Maramureș dela muntele Stogul (1653 m.), iar în Bucovina din apropierea izvoarelor Ceremuşului Alb până la *trecătoarea Prislop* (1418 m.). Aci

poartă numele de *Munții Prislop*. Spre răsărit, culmile de munți sunt paralele și descresc în înălțime ca valurile unei mări. Sunt formate mai mult din calcar. Culmile acestea domoale, cu înălțimea de abia de 1500 m., poartă numele de *obcine* și sunt despărțite prin văi adânci. Până în apropiere de Vatra Dornei, munții poartă numele de *Culmea Suhardului*. Mai spre răsărit se întinde *Obcina Mestecănișului*, care se termină la Sud cu vârful *Giurnalăul* (1859 m.). la Sud-Est de Iacobeni. Intre acești munți curge apa Bistriței. Paralel cu această obcină se află la Răsărit, între apele Moldova și Moldovița, *Obcina Feredăului*, care se termină în fața Câmpulungului moldovenesc cu vârful *Rarăul* (1653 m.). Acesta e construit mai mult din pietre văroase, spre deosebire de Giurnalău care e cristalin. Intre râurile Moldovița și Suceava se află *Obcina Mare*.

Spre Apus de Munții Bucovinei și aproape perpendicular pe direcția lor, se află masivul *Munților Rodnei*, cel mai înalt din toată latura Carpaților Răsăriteni. Ei sunt formați aproape în întregime din roce cristaline. Vârfurile *Pietrosul* (2505 m.) și *Înăul* (2280 m.) predomină întreaga regiune, formând cumpăna apelor atât spre Maramureș și Tara Năsăudului, cât și spre Moldova. De sub poalele Înăului izvorăse apele: Bistrița, Vișăul și Someșul-Mare. Urmele de ghețari sunt destul de numeroase atât în Munții Rodnei, cât și în cei ai Maramureșului, ale căror morene au stăvilat apele, formând numeroase lacuri glaciare, cum este lacul Lăli, la înălțimea de 1820 m. în Munții Rodnei.

Tara Maramureșului este închisă la apus de lanțul vulcanic al munților *Ouaș*, *Gutâi* și *Tibles*, care, împreună cu Munții Maramureșului și Rodnei, mărginesc cea mai întinsă depresiune intracarpatică. Munții Vulcanici nu formează culmi cum sunt obcinile, ci sunt formați din înălțimi izolate, asemănătoare conurilor vul-

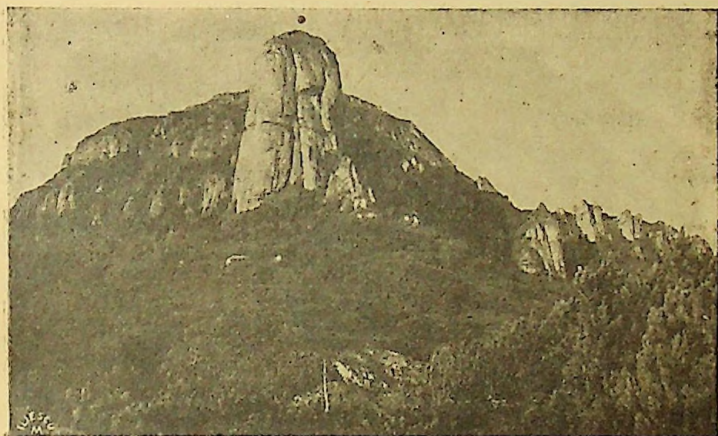
canice. În unele locuri, se înalță în forma clăilor de fân chiar în mijlocul câmpiei.

Munții dintre Moldova și Transilvania. Cei mai însemnați munți din această regiune sunt *Munții Bistriței*, care au spre Transilvania, aproape paralel cu ei, *Masivul Giurgeului*. Ei se întind dela *Munții Bârgăului* până la apa Bicazului. Prin Munții Bistriței se înțeleg toate masivele din apropierea acestei ape până unde ea se îndreaptă spre Piatra-Neamț. La Nord, Munții Bistriței sunt o continuare a munților Bucovinei, care se prelungește în stânga apei Bistriței cu *Culmea Stânișoarei*, până la Nord de Piatra-Neamț. Această culme de abia atinge înălțimea de 1500 m. În schimb, culmile din dreapta Bistriței, formate în mare parte din pietre vechi și tari (cristaline), ajung la peste 1800 m. înălțime. Cele mai însemnate vârfuri sunt: *Pietrosul* (1769 m.), *Bârnarul* (1716 metri), *Budacul* (1864 m.) și *Grențieșul* (1782 m.), despărțite de apele Neagra-Șarului, Neagra și Bistricioara. pe valea căreia se află *trecătoarea Tulgheș (Prisăcani)*. Spre Sud de Munții Bistriței se află *Masivul Ceahlăul*, înconjurat de trei părți de apele Bistriței. Bistricioara și Bicazul. Masivul Ceahlăului este format din calcaruri și conglomerate. Cu toate că înălțimea lui este de 1911 m., pare cel mai înalt munte din toată Moldova din cauza giganților lui colți calcaroși, la care se adaugă și faptul că muntele este înconjurat de regiuni joase.

Spre Apus Munții Bistriței sunt strâns lipiți de Munții Giurgeului, care se termină la Sud cu vârful *Hășmașul-Mare* (1795 m.). Munții Giurgeului sunt formați la Nord din șisturi cristaline, iar la Sud mai mult din conglomerate. Dela poalele Hășmașului (format din calcar ca și Rarăul), izvorăște Bicazul, care taie muntele calcaros săpând o vale adâncă și îngustă, neîntrecută

prin frumusețea ei. Ea poartă numirea de *Cheile Bicazului*¹⁾).

Dela sudul Bicazului și până la vârful Penteleu, munții au înălțimi mai mici și sunt construiți din pietre noi și mai slabe: predomină gresia. Cei mai însemnați sunt *Munții Tarcăului*, cuprinși între Bicaz și apa Trotușului, către izvoarele căreia se află *trecătoarea Ghimeș-Palanca*²⁾. Cele mai însemnate vârfuri sunt *Măgura* și *Tărhăușul* (1667 m.). La Sud de Ghimeș-Palanca, acești

Ceahlăul

munți se continuă cu *Munții Trotușului* și dela apa Uzului cu *Munții Oituzului* până la trecătoarea Oituz, care e cea mai joasă trecătoare din lanțul Carpaților răsăriteni. *Munții Ciucului* sunt strâns legați de aceștia. Au vârfurile *Nemira* și *Șandru*. Dela apa Oituzului la Sud sunt *Munții Vrancei*, care în răsărit închid împreună cu

¹⁾ Cetește *Cheile Bicazului* din colecția „Dela noi și de pe glob“, lectura Nr. 2, pag. 15-18, de G. Teodorescu.

²⁾ Dispunând de o cale ferată această trecătoare e azi cea mai însemnată din Carpații răsăriteni. Dar însemnatatea ei (ca și a Predealului) e de dată recentă. În trecut Bârgăul și Oituzul erau mult mai importante.

Munții Zăbrăuți și Măgura Odobeștilor, depresiunea Vrancei. Ei se întind până la *Vârful Penteleu* (1777 m.), a cărui înfățișare e domoală, aflat între Bâsca mare și Bâsca mică, afluenții Buzăului, iar spre Vest sunt *Munții Breșcului*, la Sudul cărora se află *vârful Lăcăuț* (1770 metri).

Penteleu

Munții dintre Moldova și Transilvania se termină spre Vest cu lanțul vulcanic, format din *Munții Călimanului* cu *vârșurile Pietrosul* (2102 m. și *Izvorul* (2031 metri). Ei sunt despărțiți de Munții Bârgăului prin *treacătoarea Bârgău*. La Sud sunt *Munții Gurghiu*, *Hărghita* și *Baraolt*. Intre Baraolt și Ciuc sunt *Munții Bodoc*, cu *vârful Puciosul* (Puturosul), în craterul cărui se află *Lacul S-ta Ana*. Acești munți și-au păstrat forma lor de vulcani, ale căror conuri ies din loc în loc din suprafața

plană a podișului. La aceasta se mai adaugă emanațiunile de gaze și izvoarele de ape feruginoase și cu horvize.

Carpații meridionali

Carpații sudici sau meridionali se întind cu direcția Est-Vest pe o lungime de 350 km. (egală cu aceea a Carpaților Orientali) între râul Buzău și dealurile vestice ale Banatului.

Ei se împart în trei mari ramuri: *Carpații Calcaroși* (între pasurile Buzău și Bran), *Carpații Cristalini* (între Bran și râul Cerna) — numiți și Alpii Trausilvaniei — și *Munții Banatului*.

Carpații sudici prezintă următoarele caractere generale:

1. Au o înălțime mijlocie peste 1500 m. Sunt cei mai înalți munți ai noștri. Vârfurile care depășesc 2500 m. sunt numeroase (Omul, Moldoveanul, Negoitul, Mândra, Retezatul).

2. Ocupă o zonă mult mai îngustă decât aceea a Carpaților orientali, lățimea maximă fiind de 60 km.

3. Se prezintă fragmentați în mai multe masive (noduri orografice) din care se răspândesc ramuri secundare muntoase răsfirate ca niște *brațe*. În general munții sunt masivi, majestoși, având caractere asemănătoare cu ale Munților Alpi.

4. În privința rocilor care-i compun găsim calcarele în Carpații calcaroși, unde aflăm peșteri, chei, râuri subterane — obișnuite în regiunile calcaroase pe care apele de ploaie le rod ușor — sisturi cristaline, granit și porfir în Carpații cristalini, iar în Munții Banatului găsim tot soiul de roce (granite, calcare, gresii, marne și roce vulcanice).

5. Pasurile din Carpații sudici sunt mai puține, dar

Vedere din Munții Calcaroși

mai joase. De aceea se bucură de o circulație foarte intensă.

6. În Carpații sudici se află cele mai dezvoltate

platforme. Situate în trepte, la diferite înălțimi (2000 m., 1200-1600 m. și 400-600 m.), aceste poduri aflate pe spînările munților, dau impresia unor șesuri aflate la mari înălțimi. Aceste plaiuri — cum le mai numesc ciobanii — sunt locuri căutate vara de turmele de oi din cauza minunatelor lor pășuni.

7. Urmele glaciare din această ramură carpatică sunt mai intense ca în oricare parte a țării. Pretutindeni.

Babele de pe Bucegi

între Munții Bucegi și Retezat, la înălțimea de peste 2000 m. se găsesc urmele văilor largi ale ghețarilor de altădată, pietrele cărate și sgâriate de ei (morenele) și „caldările“, adevărate amfiteatre din care odinioară porneau ghețarii.

Principalele ramuri ale Carpaților sudici sunt următoarele :

1. **Carpații calcaroși** deși fac parte din grupa Carpaților sudici, prin compoziția lor aproape în întregime calcaroasă se aseamănă mai mult cu cei răsăriteni. Dela Penieleu spre apus cresc în înălțime, și pentru că atât

spre Nord cât și spre Sud sunt mărginiți de regiuni joase, capătă înfățișare alpină. Din cauza calcarului din care sunt formați, ei sunt ferăstruiți de ape și nicăiri nu avem atâtea trecători ca aici. Văile râurilor capătă formă de chei și trecătorile sunt mai joase. Astfel avem: *trecătoarea Buzăului* (610 m.), *Predeal* (1045 m.), pe valea Prahovei, *Bratocea* (1246 m.), la izvoarele Teleajenului, *Predeluș*, la izvoarele *Dofanei* și *Bran* (1240 m.), nu departe de izvoarele Dâmboviței¹⁾. Piscurile sunt golașe și pădurile de brad apar numai pe culmile joase. Cele mai însemnate vârfuri sunt: *Siriul* (1668 m.), aproape de trecătoarea Buzău, *Ciucașul* (1959 m.) și *Tătarul* aproape de Bratocea, iar în Munții Prahovei (dintre Teleajen și Prahova) sunt *Grohotișul* (1770 m.) și *Baiul* (1954 m.).

Munții de mai sus, cuprinși între apele Buzăului și Teleajenului, se numesc *Munții Buzăului*.

La apus de Predeal sunt *Munții Bucegi* cu vârfurile *Omul* (2508 m.) și *Caraimanul*, iar între Ialomița și Dâmbovița este *Culmea Leaota* (2159 m.). În Munții Bucegi găsim calcaruri, peșteri și chei (cheile Ialomicioarei, Dâmbovicioarei), iar în Culmea Leaota, mai mult pietre tari (cristaline).

La Nord de trecătoarea *Bran* (dela izvoarele Dâmboviței) se află *Munții Piatra Craiului* (2241 m.), care sunt în întregime calcaroși. Ei formează culmi semețe, abrupte și greu de trecut, ca zidurile unei cetăți spre câmpia Bârsei. *Piatra Craiului*, prelungită prin *Munții Perșani* (mai mărunți dar cristalini), desparte Țara Bârsei de aceea a Făgărașului. Culmile semețe ale Carpaților calcaroși poartă spre câmpia Bârsei numele de *Munții Bârsei*.

2. Carpații cristalini. Dela trecătoarea Bran sau

¹⁾ Aceasta era trecătoarea principală care unea Ardealul cu Muntenia înainte de 1870. Dar după deschiderea Predealului care are și cale ferată și unește mai drept Bucureștii cu Brașovul. Branul a decăzut.

dela Masivul Piatra Craiului, până la Dunăre, munții poartă numele de Carpații cristalini deoarece sunt compuși aproape în întregime din șisturi cristaline și granit, pietre vechi și foarte tari. Din această cauză, sunt mai puțin abrupti, dar mai înalți. Culmile lor sunt adevărate poduri cu ierburi și arbori pitici. Urmele de ghețari sunt mult mai dese, atât sub forma de circuri glaciare, cât și sub forma de lacuri (Bâlea. Căltunul. Urlea, Gâlcescu, Bucura. etc.). Spre podișul Transilvaniei. munții au panta abruptă formând un frumos contrast de forme de relief. Culmile lor acoperite cu zăpadă. dau o frumoasă înfățișare asemenea aceleia din Munții Pirinei. Priviți din această parte. pe drept, poartă numirea de Alpii Transilvaniei.

Carpații cristalini se împart în grupe, după apele principale care îi împart în bucăți și anume: a) dela Dâmbovița la Olt; b) dela Olt la Jiu : c) dela Jiu la izvoarele Cernei și d) de aici la Dunăre.

Prima grupă o formează *Munții Făgărașului* spre Nord și *Munții Muscelului* și *Argeșului* spre Sud. Priviți din *Munții Păpușa*, de lângă Piatra Craiului. acești munți formează un unghiu deschis spre Olt. Latura dela Nord. Munții Făgărașului, formează cel mai înalt și cel mai compact masiv din tot lanțul munților Carpați. Dela un capăt la altul. pe o lungime de 60 km.. sunt lipsiți de trecători și vârfurile de peste 2000 m. sunt destul de numeroase. Cele mai însemnate sunt : *Moldoveanul* (2550 m.), *Negoiul* (2520 m.) și *Berivoescu* (2290 m.).

Latura de Sud a acestui unghiu de munți. formată din pietre tari. dar și calcaroase. este ferestruită de următoarele ape curgătoare : râul Doamnei, afluent al Argeșului, care desparte *Munții Iezerului* de *Munții Ghițu* (ambii cu înălțimi de peste 2000 m.). Argeșul, care izvoarăște din poalele Negoiului. desparte Munții Ghițu de *Munții Frunți*, iar Topologul, pe Frunți de *Munții Cozia*.

Aceștia din urmă sunt cei mai mărunți (1657 m.) și de natură mai mult calcaroasă. Intre laturile unghiului de munți este depresiunea longitudinală a *Titeștilor*, numită și *Loviștea*.

La apus de acești munți se află valea adânc tăiată de Olt (trecătoarea Turnu-Roșu se găsește la altitudinea de 325 m.), dincolo de care se află Munții Lotrului.

Negoiul și Lespezi (din M-ții Făgărașului)

Munții dintre Olt și Jiu (se întind pe o lungime de 75 km.), numiți ai *Sebeșului* și ai *Lotrului*, formează și ei un unghiu muntos cu vârful la Jiu și deschizătura la Olt. Acești munți se aseamănă cu Munții Făgărașului, fiind în întregime formați din pietre vechi, tari (cristaline), apoi au înălțimi asemănătoare și fenomene de glaciațiune. Se deosebesc totuși de ei prin lățimea lor, care se întinde dela Mureș la Polovraci și sunt lipsiți de pante

abrupte. După cum Munții Făgărașului au un centru muntos în masivul Păpușa, tot așa și aceștia au un centru muntos în *Munții Parângului*, cu vârful mai însemnat *Mândra* (2520 m.). De aci, munții se desfac spre Olt în două laturi, la Nordul și Sudul Lotrului. La Nord este *Culmea Căinenilor*, iar la Sud, *Culmea Căpățânei* (aceasta este construită și din calcar, fiind de altfel o continuare a munților Cozia din Muntenia). Spre Sud de Munții Parângului și Culmea Căpățânei sunt culmi calcaroase, bogate în peșteri (peștera Polovraci). Valea Lotrului formează aci una dintre cele mai frumoase depresiuni intramontane.

La Nord de Culmea Căinenilor, între râurile Streiul și Cibinul, sunt *Munții Sebeșului*, cu vârful cel mai însemnat *Surianul* (2155 m.) și *Munții Cibinului*, cu vârful *Cândrelul* (2248 m.).

Munții dintre Olt și Jiu se mai numesc *Munții Oltului*, iar cei dintre Jiu și izvoarele Cernei, *Munții Jiului*.

Aceștia din urmă se aseamănă cu Munții Lotrului în privința compoziției și formei. Formează un unghi muntos cu centru (vârf) la izvoarele Cernei în modul *Godeanul* (2229 m.). Latura sudică este formată de *Munții Vâlcanului*, cu vârful *Vâlcanul*, iar cea nordică, de *Munții Retezatului*, care sunt strâns legați la Nord de Godeanul prin *Munții Tarcului* (2190 m.).

Munții Retezatului se aseamănă prin înălțime și urme de ghețari cu Munții Făgărașului. Pe vârfurile lor se întind aceleași poduri netede, pe care crește iarbă bogată și arbori pitici. Vârful Retezatului are 2511 m. Lacurile glaciare mai de seamă sunt Bucura și Zăvoaga. Munții Retezatului se mai numesc și *Munții Hațegului*. Aceeași numire poartă depresiunea și orașul dela Nordul lor. Între acești munți și Munții Sebeșului este *trecătoarea Merișor*, iar între Munții Parângului și Vâlcanului, *trecătoarea Lainici* sau *Surduc* (spre izvoarele Jiului), la altitudinea de 515 m.

Munții Cernei țin dela vârful Godeanul până la Dunăre. In afară de pietrele vechi cristaline, culmile dela Sud sunt în întregime formate din calcar. Munții din dreapta Cernei poartă numele de *Culmea Cernei*, iar cei din stânga, *Culmea Mehedinților*.

5. **Munții Banatului și Munții Poiana Ruscăi.** Latura aceasta de munți a triumghiului carpatic se deosebește de celelalte două prin amestecul mare de pietre, ca urmare a frământărilor scoarței pământului în această parte. De unde în Carpații răsăriteni, fâșiile longitudinale de munți aveau fiecare compoziția sa proprie de pietre, iar cei sudici aveau aceeași unitate de roci vechi, acești munți au la un loc atât pietrele vechi granitice, cât și calcaroase și chiar gresii și marne. Fiecare dintre acestea sunt străbătute apoi de roci vulcanice de diferite vârste, care fac bogăția în metale a acestor munți. Afară de aceasta, ei se deosebesc și prin înălțimea lor mică și forma masivelor, care descresc în mod radiar dela centru spre margini.

Munții Banatului sunt formați din *Masioul Almașului* cuprins între apele Mehadia, Nera și Dunăre, având înălțimea cea mai mare de 1226 metri și *Munții Semenicolui*, între Nera și apa Timișului, cu vârful cel mai de seamă *Piatra Semenicolui* (1430 metri).

Munții Banatului sunt despărțiți de *Munții Miroci* din Serbia prin adâncul defileu al Dunării.

Fiind cei mai bogați munți din țară în metale, poartă și numele de *Munții metaliferi ai Banatului*.

Munții Poiana Ruscăi sunt cuprinși între apele: Timiș, Bistra, Streiu și Mureș. Au înfățișarea de culmi domoale cu înălțimea cea mai mare în centru (vârful teșit al *Padeșului* are 1380 m.). Ca și Munții Banatului și Munții Apuseni ai Transilvaniei, sunt bogați în metale.

Carpații apuseni

Carpații apuseni se întind între râul Mureș și munții vulcanici dela Sudul depresiunii Maramureșului. Unii geografi trec în grupa Carpaților apuseni și Munții Banatului.

Ei se întind cu direcția Nord-Sud, paralel cu Carpații Orientali și perpendicular față de Carpații meridionali, pe o distanță de mai puțin de 200 km. și pe o lățime de peste 100 de km. în dreptul Mureșului și de 70 km. în dreptul Someșului.

În general, această ramură carpatică are următoarele caractere :

1. Sunt alcătuiți din tot felul de roce, cristaline, vulcanice, calcaroase, gresii, marne, etc., înfățișându-se din acest punct de vedere ca un *mozaic*, cu mare amestec de roce împestritate.

2. Au cea mai mică înălțime medie dintre toți munții noștri (1000 m.). Vârful cel mai înalt (Bihorul) are 1849 m.

3. Ramurile Carpaților apuseni sunt prea puțin legate între ele. În genere se prezintă ca niște insule despărțite între ele de mari depresiuni, care mai toate au direcția Vest-Est.

4. Platformele pe care le-am găsit în Carpații meridionali sunt foarte desvoltate și aici, cu deosebirea că se găsesc cu aproape 1000 de metri mai jos. Aceste trepte folosesc în Carpații apuseni pentru așezările omești și chiar pentru agricultură, pe care o găsim aici pe podurile mai înalte de 1000 m.

5. Pasurile sunt unele formate de văi (Crișul Repede, Mureșul), foarte largi și ușor de trecut, altele se află pe culme, trecând peste plaiurile înalte.

6. Carpații apuseni sunt cei mai bogați munți ai noștri în metale. Aurul, fierul, aluminiumul și apele

termale sunt o mare bogăție pe care ne-o dau Carpații apuseni.

*

Masivul central, cel mai important din Carpații apuseni, este format de *Munții Bihorului*, trunchiul din care pleacă celelalte ramuri ale acestor munți. La Sud, ei încep din dreptul izvoarelor Crișului Negru și Arieșului-mic și se întind la Nord până la tăietura făcută de Crișul-Repede. Formează masivul cel mai înalt din această ramură carpatică. Vârfurile mai însemnate sunt: *Bihorul* (1849 m.) la Sud și *Vlădeasa* (1858 m.) la Nord.

La Sud, între apele Ampoiu, Crișul-Alb și Mureș, se cuprind *Munții Zarandului*. La răsărit de Brad, poartă numele de *Munții Metalici* din cauza bogăției minerale în deosebi a aurului. Spre câmpia Tisei, acești munți se prelungesc sub formă de culmi din ce în ce mai dozoale. Cele mai însemnate sunt: *Drocea* (837 m.) și *Heghiș* (800 m.).

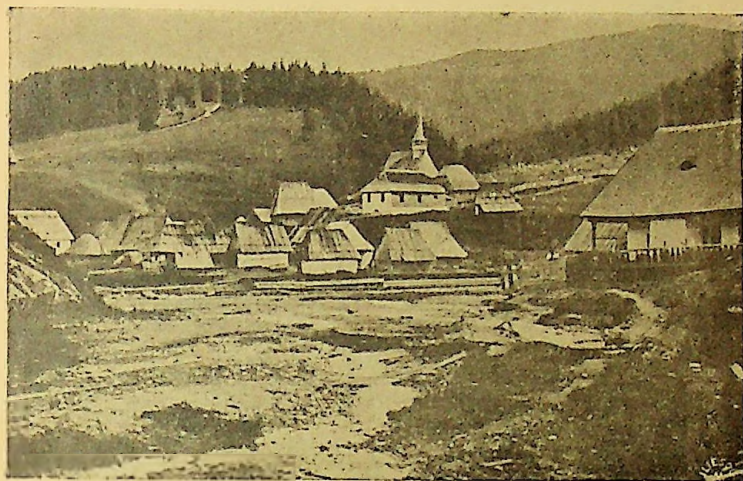
Între apele Arieșul și Mureșul se găsesc *Munții Arieșului*, prelungiți spre răsărit cu *Munții Trascăului*. Aici predomină calcarurile, în care văile apelor capătă forma de chei; se mai găsesc ponoare, peșteri și cascade. Spre izvoarele Arieșului este peștera în formă de groapă dela *Scărișoara*, în care ghiața și zăpada nu se topesc nici vara și de al cărei fund nu s'a dat până acum. În *Munții Arieșului*, cu crestele netede și înguste, se ridică vârfuri calcaroase (*Vulcanul*, *Poenița*). Destul de interesante sunt culmile vulcanice, ca *Detunata*, *Gemenele*, etc. ce ies ca niște stâlpi de bazalt din podul muntos.

La Nord-Est de Bihor se desface cel mai mare masiv, al *Gilăului*, cuprins între Crișul-Repede și valea Arieșului. Alături de *Munții Bihorului*, au înălțimea cea mai mare, formată în mare parte din granit și șisturi cristaline. În marginea Sud-estică, spre apa Arieșului, se găsesc însă și culmi calcaroase, în care râul a spintecat

stânca, formând *Cheile Turzii*. Cele mai însemnate vărfuri sunt: *Balomireasa* și *Muntele Mare* (1892 m.), care se termină abrupt spre apa *Arieșului*.

În Munții Gilăului, apele au săpat văi adânci și înguste. Totuși, deasupra văilor se găsesc poduri întinse care folosesc drept pășune și chiar de locuri de arătură.

Spre apus de Munții Bihorului se desfășoară între *Crișul-Alb* și *Crișul-Repede* două masive puțin înalte,

Sat de Moși în Munții Gilăului

care închid între ele *Depresiunea Beiușului*, pe unde curge *Crișul-Negru*. Aceștia sunt *Munții Codrului* și ai *Craiului*, mult mai scunzi ca ceilalți. Sunt formați din pietre vechi și tari și din calcaruri, care dau naștere peșterilor. Valea adâncă a *Crișului Repede* desparte *Munții Bihorului* de restul culmilor nordice, care sunt din ce în ce mai joase: între *Crișul-Repede* și *Beretău* sunt culmile *Munților de Aramă (Rez)*, numire dată din cauza șisturilor de culoare arămie. La Nord de *Beretău* se întind *Dealurile Sălajului*.

La Nordul Bihorului, între apa Crasnei și apa Almașului, se desprind *Munții Mezeșului*, care se continuă

Cheile Turzii

până la Someș cu *Munții Clujului* și *Almașului*.

Peste apa Someşului, legătura Carpaţilor apuseni cu cei răsăriteni se face prin *Munţii Lăpuşului*, care se întind până la *Munţii Tibleş* prin culmi din ce în ce mai domoale.

La nordul râului Bistriţa, afluentul de pe dreapta al Someşului Mare, se află *Culmea Bistriţei*; ea se întinde la răsărit până în dreptul Munţilor Bârgăului.

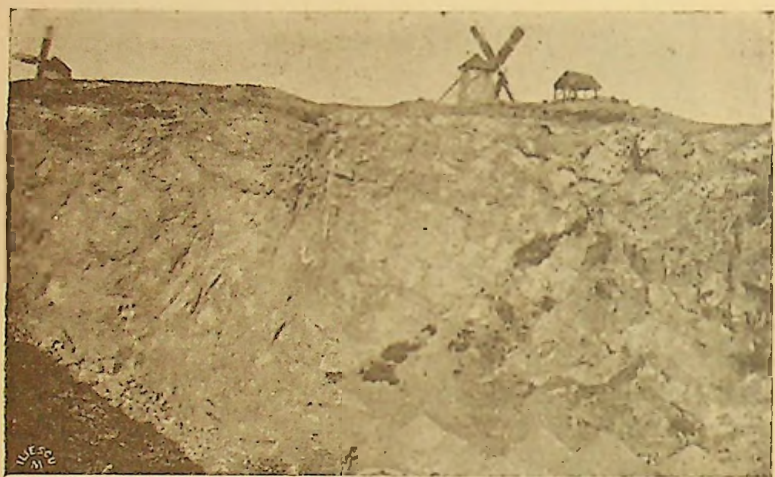
Munţii Dobrogei

În nordul Dobrogei, Dunărea ocoleşte un rest de munţi dintre cei mai vechi din Europa. Ei au rămas aici ca un stâlp de veghe, sau ca o măriurie a lanţului de munţi ce se întindea în prima parte a vieţii pământului tocmai dela Munţii Sudeji. Deşi au înălţime mică, ca a dealurilor mijlocii, fiind însă înconjuraţi de jur împrejur de regiunea cea mai joasă din tot cuprinsul românesc, capătă înfăţişarea de munţi. La aceasta se adaugă şi caracterul pietrelor din care sunt compuşi. Culmile sunt formate din pietrele cele mai tari şi cele mai vechi din scoarţa pământului, ca granit cenuşiu şi roşu, porfir, sisturi cristaline, etc. Contrastiul izbeşte pe oricine îi priveşte, deoarece din mijlocul stratelor celor mai noi ale pământului ies stâlpii de granit, care au fost temelia unor munţi tociţi şi desgoliţi din cauza vechimii lor.

Înălţimea abia ajunge la 450 metri în colţul din dreptul Măcinului, unde Dunărea îi ocoleşte, formând aproape un cerc. Aci, munţii abrupti din faţa târguleţului Măcin, poartă numele de *Munţii Măcinului*. De aci pleacă *Culmea Pricopanului*, continuată prin munţii de lângă satul Greci, renumiţi prin granitul lor roşu, unde se află vârful *Tuţuiatu* (456 m.), cel mai înalt dintre toţi munţii Dobrogei. Spre Sud se continuă prin *Dealul Carol I* şi *Iacob-Deal*, cunoscute prin carierele de granit

de aci, scos pentru pavatul străzilor. O altă ramură a acestor munți se întinde paralel cu Dunărea spre Tulcea până la *Beștepe* (5 coline). În dreptul Isacei, poartă numirea de *Culmea Isacei*. Între apele *Telița* și *Taița* se prelungește *Culmea Nicolifel*, iar între *Taița* și *Slava*, *Culmea Babadagului*.

Horstul dobrogean (cum se mai numește regiunea acestor munți) se continuă spre Sud cu alte culmi for-

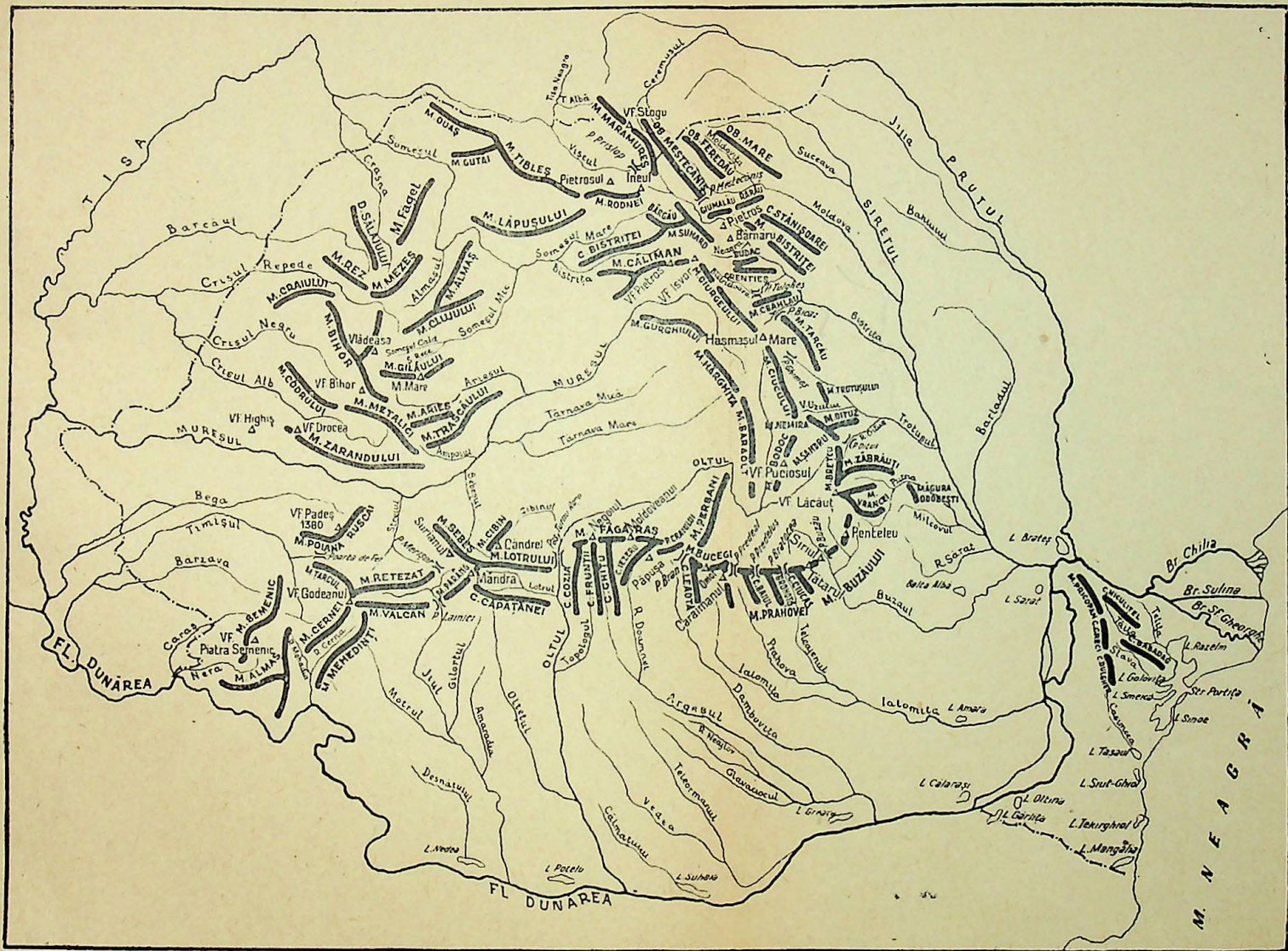
Vedere din Munții Dobrogei

mate din calcar, unde sunt cunoscutele vărării, ca cele dela *Hârșova*. Insula aceasta muntoasă este acoperită cu păduri frumoase de stejar, dar mai ales de tei, de unde i s'a dat unei culmi și numele de *Dealul Teilor*.

Importanța Carpaților în viața poporului român

Lectură

Carpații n'au fost o piedecă în dezvoltarea poporului român: din contră, ei i-au unit și i-au înfrățit pe toți Români. Ca și Apeninii pentru Italiani sau Balcanii pentru Bulgari, Carpații

au fost o „șiră a spinării pentru neamul nostru”. Nu e însă adevărat ceea ce a susținut bătrânul istoric Xenopol, că pe vremea Barbarilor numai munții ar fi fost locul de refugiu al Românilor. Muntele nu poate fi locuit tot anul; pădurile imense dela deal și câmp puteau adăposti foarte bine populația foarte rară de atunci; și Barbarii aveau interes să ocrotească această populație, iar nu s'o extermine.

Mult timp, ciobanii din Ardeal se întâlneau pe plaiurile munților cu ciobanii din Muntenia și Moldova, iar în timpul iernii plecau cu toții spre câmpiile vecine cu Marea Neagră, sau chiar până la Marea Egee.

Această mișcare sezonală a ciobanilor cu oile dela munte până la câmpiile cele mai depărtate de pe lângă mări sau fluvii în timpul iernii și dela câmpie la munte în timpul verii, se numește *transhumanță*. Ea a avut ca urmare înfrățirea tuturor Românilor, făcând din ei un popor unitar, cu același graiu din Nordul Transilvaniei și până la Marea Egee.

Dealurile României

Dealurile sunt ridicăturile de pământ mai mărunte decât munții. Ca și aceștia, au forma lunguiață. Pe hartă, ele sunt arătate printr'o culoare cafenie, mai deschisă decât munții.

Dealurile ocupă în România suprafețe mari.

Dealuri de încrețire. Unele dealuri s'au născut, ca și munții, prin încrețirea straturilor pământului. Le găsim în lungul Carpaților dela *Ceremuș* până la *Dâmbovița*.

Dealurile de încrețire se mai numesc *subcarpași*, fiind în genere mai tineri și mai scunzi decât Carpații.

Subcarpații Moldovei se întind din dreptul Carpaților până la Siret. Se înfățișează sub forma de culmi paralele, mai înalte în spre munți și mai mărunte spre Siret, până se confundă cu lunca.

La Sud de Trotuș, Subcarpații sunt mai neregulați, iar văile despărțitoare mai înguste și mai adânci. Totuși, culmile lor sunt destul de teșite, așa încât plugul poate

trage cu ușurință brazdă. Dealurile de aici au înălțimea cea mai mare în Măgura Odobeștilor, care are 1001 metri deasupra nivelului mării.

Subcarpații Munteniei se întind spre apus numai până la Dâmbovița. Ei sunt mai strâns legați de munți, iar spre Sud, se termină deodată în câmpie.

Dealul cel mai însemnat de aici, atât prin lungimea lui, cât și prin mulțimea viilor cu care e acoperit, este *Dealul-Mare*. Înălțimea cea mai mare se află însă în *Dealul Istrița* (758 m.), de lângă Mizil.

Dealuri de podiș. Acestea s'au format prin roaderea apelor. Părțile mai ridicate ale podișurilor au fost roase de apele curgătoare, care și-au săpat văi adânci, cărând la vale tot ce au ros. Părților mai ridicate dintre văile de azi, le dăm numele de dealuri. Așa au luat naștere *dealurile Transilvaniei*, *dealurile Moldovei dela Siret la Prut*, *dealurile Dobrogei de Sud*, *dealurile Olleniei*, etc.

Dealurile de podiș, sau de eroziune, au o înălțime aproape uniformă pentru că s'au născut prin roaderea aceluiași podiș de către ape, iar straturile lor sunt regulate și așezate orizontal.

Dealurile podișului Transilvaniei sunt mai înalte între Mureș și Carpații meridionali și mai mărunte între Mureș și Someș. Această parte de Nord se mai numește și „Câmpia Transilvaniei“.

Pe dealurile dela Nord, cu culmile rotunjite și lipsite de păduri, se cultivă cereale, în special grâu, din care cauză, regiunea se mai numește „Grânarul Transilvaniei“. Oamenii își fac aici casele mai mult sus pe dealuri, pentru a fi ferite de inundațiile râurilor, care se întâmplă deseori primăvara.

Pe dealurile dela Sud, cu culmile netezite și despărțite prin văi adânci, dar largi, nu se produc revărsări, căci apele se scurg mai repede, așa că așezările omenești se întind mai mult de-a-lungul râurilor. Ocupațiile de

căpetenie ale locuitorilor constau din creșterea vitelor, cultivarea viței de vie și a pomilor fructiferi. În această privință, e renumită regiunea Târnavelor.

Podișul Transilvaniei mai e bogat în sare și gaz natural (metan).

Dealurile Moldovei dintre Siret și Prut au culmile domoale. În partea nordică se află o regiune lăsată ce se întinde de-a-lungul Jijiei și Prutului, care se numește *Depresiunea Prutului*. Stepa a luat aici locul pădurilor.

În parte, dealurile Moldovei sunt acoperite cu pășuni și păduri de stejar și fag, iar restul folosește la agricultură, ca și câmpia. Odinioară, Moldova era vestită în codrii, dar oamenii i-au tăiat fără socoteală, așa că astăzi se încălzesc pe alocurea cu stuf și tizic.

Dealurile din partea centrală a Dobrogei sunt scunde (150—200 m.), cu spinările largi și despărțite prin văi puțin adânci. Pădurile lipsesc fiindcă apa se găsește la mari adâncimi, iar satele sunt rare.

La apus de Dâmbovița, până la Dunăre, se găsesc de asemenea dealuri de eroziune. Ele sunt mai înalte în spre munți și se pierd în câmpia dela miazăzi, așa că e greu să spui unde încetează dealul și unde începe câmpia. În unele locuri, abia au 150 metri înălțime. Văile râurilor sunt largi și intră adânc în mijlocul lor. Spre deosebire de alte dealuri, îmbrăcate cu păduri (ca dealurile Moldovei), aici găsim mai multe ogoare.

La apusul munților din Banat și Carpaților apuseni, se găsesc tot dealuri de eroziune.

*

Dealurile ce întovărășesc Carpații ca o cunună formează o regiune de belșug și de îngrămădire de oameni. Văile și coastele dealurilor sunt pline de sate, căci oamenii au în față șesul cu cereale, iar în spate muntele cu pășuni și lemne. Pe dealuri se întind apoi în bătaia soarelui podgorii și livezi de arbori fructiferi, iar din sânul lor se scot cărbuni de pământ, petrol, sare, ș. a.

Datorită acestor condițiuni prielnice de viață, regiunea deluroasă a ajuns un adevărat furnicar de oameni. Ei sunt mai voinici, mai pricepuți și mai buni gospodari decât în celelalte părți ale țării.

Vieța la deal

Lectură

Vieța la deal e mai îndestulătoare decât la munte sau câmpie, de aceea și locuitorii sunt mai deși. Unde se mai găsește și *avuții subpământene*, desimea este și mai mare, asemănându-se cu aceea din centrele populate ale apusului.

Pe dealurile noastre se face agricultura aproape tot atât de bine ca și la câmpie, deoarece ele nu sunt înalte, iar coastele sunt ușor înclinate și culmile teșite.

În afară de agricultură, locuitorii se mai ocupă cu pomicultura și cu viticultura. Dintre arbori se cultivă în special prunii, din ale căror fructe se prepară magiunul și țuica. O bună parte din ele se usucă, afumă, sau se opăresc, pentru a servi ca hrană în timpul iernii. Din struguri se scoate vinul. Oamenii au prin urmare îndeletniciri felurite, căci sunt ocupați și iarna și din această cauză sunt mai înstăriți.

Casele și le fac din piatră, căci dealurile sunt bogate în asemenea material.

Din subcarpații munților răsăriteni și meridionali se scot petrolul, cărbunii de pământ și sarea. Tot aici se găsesc izvoare cu ape minerale (iodurate, sulfuroase, sărate).

Din dealurile Banatului se scoate fierul și cărbunele de pământ, iar din podișul Transilvaniei, sarea și gazul metan.

Depresiuni

Prin depresiuni înțelegem locurile mai joase de forma unor ulucuri ce se găsește fie între munți, fie între munți și dealurile subcarpatice. Depresiunile dintre munți se numesc *intracarpătice* sau *intramontane*, iar celelalte *subcarpatice*.

Și unele și altele au luat naștere fie din cauza prăbușirilor pământului și eroziunii apelor, fie numai din

cauza eroziunii apelor, fie în fine din cauza ridicării unor noi lanțuri de munți, care au închis locuri mai joase (de câmpie sau de podiș) între ei și munții mai vechi din apropiere. În depresiunile de prăbușire se pătrunde mult mai greu decât în celelalte depresiuni.

Cele mai însemnate depresiuni intracarpatiche sunt:

Depresiunea Maramureșului, cea mai nordică, este cuprinsă între Munții Maramureșului, Munții Rodnei și alți munți mai mărunți, de natură vulcanică, așezați în partea de apus. Prin mijlocul aceșetei depresiuni curge Vișăul, care se varsă în Tisa, unde se află și o poartă destul de largă. Din cauza izolării ei, Maramureșenii au avut pe vremuri o viață de libertate și de nobilime. De aici au pornit descălicătorii Moldovei: Dragoș și Bogdan. Această depresiune este de prăbușire, dar la formarea ei au contribuit și munții vulcanici Ouaș, Gutăi și Țibleș, care au închis-o în partea de Sud-Vest. Din cauza întinderii mari pe care o are, această depresiune poartă și numele de „Țara Maramureșului“.

Depresiunea Dornei se află mai la Sud, între Munții Bistriței și ai Călimanului. S'a format prin ridicarea la apus a munților vulcanici: Călimani.

Depresiunea Giurgeului este pe valea superioară a Mureșului, fiind închisă la apus de munții vulcanici ai Gurghiului.

Depresiunea Ciucului, ceva mai la Sud și anume pe valea superioară a Oltului, între Munții Hărghitei și Baraoltului la apus și ai Ciucului și Oituzului la răsărit, este plină de așezări omenești (se găsesc foarte mulți Secui). Ca și depresiunea Giurgeului, s'a format prin închiderea unei părți din podișul Transilvaniei prin ridicarea munților vulcanici dela apus (Munții Hărghitei și Baraoltului).

Depresiunea Trei-Scaune se află mai spre Sud-Est, depărtându-se de Olt și vârîndu-se în schimb până

sub Munții Vrancei. Fiind înaltă, locuitorii, în majoritate Secui, se ocupă cu tăierea lemnului și creșterea vitelor. Pe vremuri însă locuiau aici mulți Români mocani, care porneau la iernat cu turmele de oi prin trecătorile Carpaților până în Bărăgan și Dobrogea. Unii au rămas acolo întemeind sate mocănești. Depresiunea este de prăbușire, pantele munților din apropiere fiind prăpăstioase.

Depresiunea Bârsei se întinde la Nordul Munților Bucegi până în Munții Baraoltului. Spre deosebire de celelalte depresiuni, aceasta este foarte netedă și plină de ogoare și sate bogate ce sunt legate între ele prin șosele bune și căi ferate. Aici s'au făcut primele colonizări de Sași. Este o depresiune de prăbușire și fiind întinsă, poartă și numele de „Țara Bârsei“.

Depresiunea Hangu se află la poalele Ceahlăului, fiind formată de apa Bistriței care a avut aici de erodat roci mai puțin tari.

Depresiunea Dărmănești, dela răsăritul Munților Ciucului, este o depresiune de prăbușire. În cuprinsul ei se află localitățile carbonifere Asău, Comănești, etc.

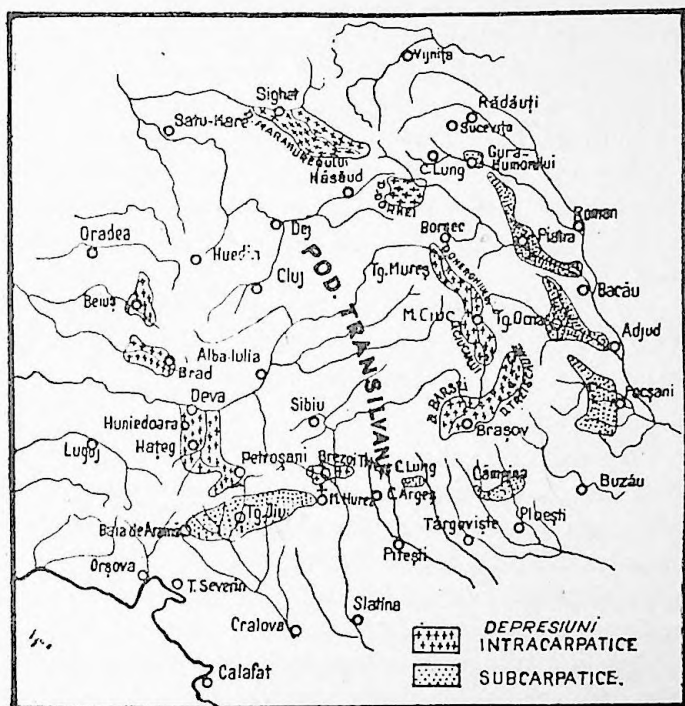
De altfel toate aceste depresiuni au fost pe vremuri mai bine închise, adevărate lacuri, unde apele curgătoare aduceau trunchiuri de arbori, care cu vremea s'au transformat, în urma acoperirii lor cu ape și mături, în cărbuni.

Depresiunea Petroșani sau a Jiului, cuibărită la obârșia Jiului, între Munții Vâlcanului, Parângului și Retezatului, este cea mai bogată regiune în cărbuni de pământ, din țara noastră.

Depresiunea Hațegului sau *Țara Hațegului* este mai la Nord, pe valea Streiului, între Munții Poiana Ruscăi, Munții Retezatului și ai Sebeșului. Se leagă de depresiunea Petroșani prin pasul Merișor. Aici a fost puterea Dacilor. Urmele cetății Sarmisegetuza se văd și azi lângă satul Grădiștea. Ținutul acesta este locuit mai mult

de Români care și-au păstrat neatînse obiceiurile și credința. Satele se urcă până la 1100 metri, la fel ca în Carpații apuseni.

Depresiunea Titești-Brezoiu se află pe latura sudică a Carpaților.

Depresiunile intracarpatice și subcarpatice

Depresiunea Brezoiu se întinde de-a-lungul Lotrului și se numește așa după numele localității Brezoiu, vestită pentru fabricile și negoțul de cherestea, iar *Depresiunea Titești*, sau *Țara Loviștei*, se află dincolo de Olt, între Munții Făgărașului și munții mai mărunți dela Sud; este mai largă spre Olt și se îngustează spre Dâmbovița.

Depresiuni intracarpătice se mai găsesc pe laturile de apus ale Carpaților apuseni. Cea mai însemnată este *Depresiunea Beiușului* de pe valea Crișului Negru.

*

Depresiuni subcarpatice, sau ulucurile dintre Carpați și Subcarpați, sunt mai largi de-a-lungul următoarelor văi: *Humorului* (la capătul nordic al văii Moldovei), *Nemțișorului* (în fundul căreia sunt mănăstirile Tg.-Neamț, Văratec și Agapia), *Cracăului* și *Taslăului*, iar la Sud, pe lângă Putna, *Depresiunea Vrancei*.

Depresiunile din Muntenia sunt mai înguste fiindcă dealurile sunt mai strânse de munți. Se observă totuși la *Chiojd* în Buzău, *Vălenii de Munte* și *Câmpulung-Muscel*.

În Oltenia, depresiunea se întinde între *Baia-de-Aramă* și *Mănăstirea Hurez*, arătând o lărgime mai mare la mijloc, în dreptul orașului Târgu-Jiu.

*

Depresiunile subcarpatice, ca și cele intracarpătice, au fost locuite din timpurile cele mai vechi. Satele și târgurile curat românești se țin aici lanț. Omul are pe de o parte muntele cu lemne de foc, pășuni pentru vite, iar pe de altă parte, dealuri cu vii și pometuri și fundul ulucului bun pentru agricultură.

Apa din ulucurile subcarpatice nu e bună de băut, căci pe măsură ce s'au uscat lacurile sărate de odinioară, a rămas sarea.

C â m p i i l e

Pământul României este bine împletit, oferind locuitorilor ocupații deosebite și belșug. În afară de munți și dealuri, în țara noastră se găsesc și destule șesuri roditoare. Ele dau cereale nu numai pentru îndestularea populației țării, ci și pentru export. Pe hartă, șesurile se

colorează cu verde, după înfățișarea pe care o au în timpul primăverii.

Pe câmpiile noastre, iernile sunt aspre și verile do-goritoare. Satele sunt rare, dar mari și cu casele îngrămă-dite. Ele se fac din materialul ce se află la îndemână: chirpici (lut amestecat cu paie) și se acoperă pe alocurea cu stuf din bălți, hlujeni de porumb sau cu paie.

La câmpie se fac mereu sate noi, căci această re-giune a fost populată în urma celorlalte forme de relief (munte, deal, depresiune).

Câmpiile sunt mai întinse la apusul munților Bă-nățeni și Apuseni și la Nordul Dunării. Prima se numește câmpia sau *șesul Tisei*, iar a doua, *câmpia Dunării*, după numele apelor cu același nume.

Câmpia Tisei. Pe locul unde este astăzi câmpia Tisei a fost odinioară un lac. Apele lui s'au retras cu vremea spre apus și miazăzi, iar râurile ce au coborât din Carpații apuseni i-au înălțat fundul, dând naștere câmpici.

Câmpia Tisei este netedă, din care cauză râurile curg domol pe ea. Primăvara, când se topesc zăpezile, sau în urma ploilor mari, ele se revarsă, producând pagube agricultorilor. Altminteri, câmpia este destul de rodi-toare, căci are la suprafață un pământ negru și gras ce s'a format târziu din putrezirea plantelor și animalelor.

Șesul Tisei este mai larg spre Mureș și Satu-Mare și se îngustează în dreptul Oradiei, unde înaintează dealurile dela apusul Carpaților apuseni ca un pinten. Spre Sud, câmpia este presărată cu dune, mocirle și tur-bării.

Câmpia Dunării este cea mai mare. Ea se întinde de-a-lungul Dunării, dela Turnu-Severin și până la vâr-sarea bătrânului fluviu în Marea Neagră. Și aici a fost o mare, ale cărei ape s'au retras spre răsărit, în timp ce râurile coborâte din Carpați și Balcani i-au înălțat fun-

dul. Mai târziu, vânturile au adus din spre răsărit lössul, pământul galben nisipos, destul de roditor de altfel, pe care l-au așternut peste prundișurile cărate de râuri. Lössul a fost și el acoperit cu vremea de pământul și mai fertil, rezultat din putrezirea plantelor și animalelor.

După înfățișarea de astăzi, câmpia Dunării se împarte în *Șesul Olteniei*, *Munteniei* și al *Moldovei*.

Șesul Olteniei se întinde în lungul Dunării, dela Turnu-Severin până la râul Olt. Lățimea câmpiei dela Dunăre până în dreptul regiunii dealurilor e mică, variind între 30—50 km.

Câmpia Olteniei este înclinată dela Nord spre Sud și are fața vălurită, tăiată de văile adânci ale râurilor. Pe lângă Dunăre se găsesc nisipuri sburătoare și dune de nisip, mai înalte fiind cele dela Calafat. Pentru fixarea nisipului de aici, Statul a făcut plantații de salcâmi pe o suprafață de 50 ha.

Șesul Munteniei se lărgește dela Olt spre răsărit, ajungând să aibă între Călărași și Siret 160 km.

Inclinația câmpiei la apus este dela Nord-Vest spre Sud-Est, iar la răsărit, dela Vest spre Est și chiar dela Sud-Vest spre Nord-Est în părțile Siretului.

Fața câmpiei Munteniei fiind mai netedă, apele curg prin văi mai puțin adânci. Monotonia câmpiei este întreruptă ici-colo de movile, făcute odinioară de oameni, viroage și dune de nisip, mai răsărite pe lângă Dunăre și Ialomița.

Păturile de löss fiind mai groase aci, apa se găsește la adâncimi mari, căci lössul o lasă să se strecoare cu ușurință. Din această cauză, pădurile nu pot crește. Aici e o stepă nesfârșită.

Câmpia Munteniei dintre Vedea și Argeș se numește *Burnasul*, iar cea dela răsărit, *Bărăganul*.

Șesul Moldovei se află în continuarea celui din Muntenia.

Șesul din cursul inferior al Siretului până la Prut e jos, de aceea poartă și numele de *Lunca Siretului* sau *Câmpia joasă a Siretului*.

Câmpia Dunării fiind cea mai întinsă dă și cele mai multe recolte, mai ales cereale. O bună parte din ele sunt îndreptate spre porturile dunărene și maritime pentru export.

Bă r ă g a n u l

Lectură

Șesul dela răsăritul Munteniei, dintre Mostiștea, Dunăre și Ialomița, se numește *Bărăganul*. Până acum vreo sută și ceva de ani, Bărăganul nu era locuit. Pe el se legănuau în bătaia vântului, ierburi înalte, pe care le pășteau turmele de oi și hergheliile de cai. În urma păcii dela Adrianopol, din 1829, când Dunărea a fost declarată liberă pentru comerț, iar raialele turcești de pe malul ei desființate, au început să ne viziteze vasele străine, mai ales cele austriace și engleze, în care se încarcă cu prețuri bune cerealele noasire. Urmarea a fost că țărani au început să populeze acum tot mai mult această câmpie cu pământ roditor și în locul ierburilor sălbatice de altădată, se leagănă la adierea vântului, bogatele lanuri de grâu, ce formează bogăția țării.

La dezvoltarea agriculturii în Bărăgan a contribuit și apropierea de Dunăre, care oferă cel mai bun mijloc de transport pentru cereale, iar calca ferată București-Constanța, trece prin mijlocul stepei.

Buna stare se observă astăzi peste tot. Satele se înmulțesc văzând cu ochii, iar în locul urmelor de oi, care serveau înainte ca drumuri, astăzi sunt destule șosele pietruite.

Un neajuns de aici este lipsa de apă. Puțurile trebuiesc adâncite în unele locuri până la 50—60 m. ca să dea de pânza de apă. Din această cauză, pădurile lipsesc, iar satele se țin lanț de-a-lungul râurilor, unde se găsește apa mai cu ușurință.

Luncile și Delta Dunării

Luncile sunt câmpiile joase și umede ce întovărășesc la deal și mai ales la câmpie văile apelor curgătoare.

Între luncă și câmpie este un fel de prispă, înaltă până la 80 m.

În lunci, râurile curg domol și când au ape prea multe, fie din ploi, fie din topirea zăpezilor, se revarsă peste maluri, lăsând un mâl roditor. Luncile mai sunt umede și din cauza infiltrației apei din albia râurilor, astfel că aici cresc ierburi înalte (trestia, papura, etc.), iar arborii sunt de esență moale și cu lemnul alb și puhav (salcia, plopul, aninul).

Principalele lunci sunt:

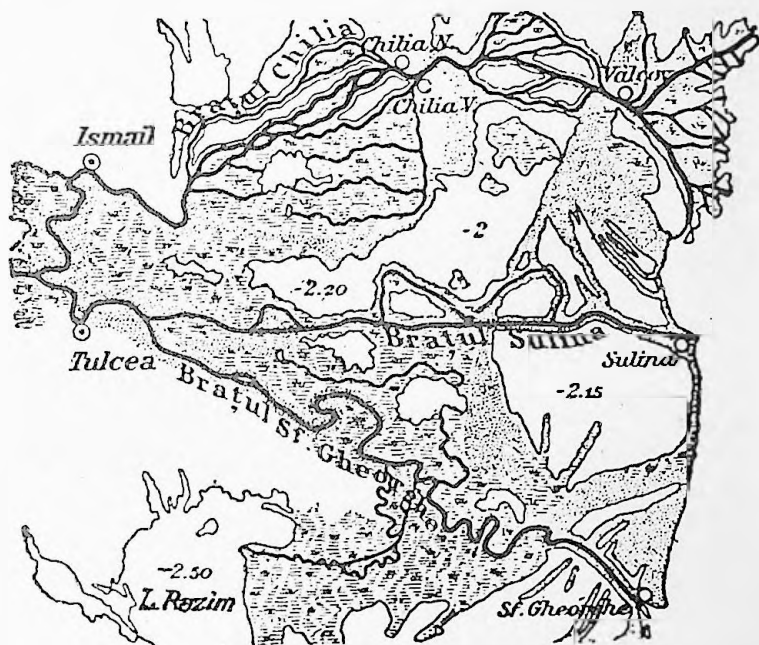
Lunca Dunării, care se întinde de lângă Calafat până la Brăila, având o lățime între 5 și 10 km. Ea se lățește în general dela Apus spre Răsărit, având dezvoltare mai mare în dreptul orașului Călărași, la confluența Ialomiței și confluența Siretului. Lunci sunt și ținuturile cuprinse între cele două brațe ale Dunării, Borcea și Dunărea-Veche, cunoscute sub numele de *Balta Ialomiței* și *Balta Brăilei*. În realitate, aceste două ținuturi nu sunt chiar bălți cum le arată numele, deoarece, în afară de lacuri de toate mărimile, aici se găsesc păduri de sălcii și plop, pășuni pentru vite și chiar locuri de arătură. Așezări omenești stabile nu sunt. Sătenii, când sunt prinși de apele mărite ale Dunării, se refugiază cu vitele (porci, oi și chiar vite mari) pe niște ridicături numite *pochine* sau *popine*. Semănăturile din primăvară se distrug acum, căci apa le acoperă și putrezesc. Când nu se produc inundații, se fac cele mai alese bucate, căci pământul e gras și umed.

Jiul, Oltul, Teleormanul, Argeșul și Ialomița au lunci de formă triunghiulară, cu baza spre Dunăre, deoarece cu cât se apropie de vărsare, cursul e mai potolit și se revarsă mai cu ușurință.

De-a-lungul Siretului și Prutului se găsesc de asemenea lunci largi. Mai roditoare este *Lunca Siretului*.

În Ardeal, luncile se găsesc mai mult pe lângă văile Crișurilor și Mureșului.

Delta Dunării. Dunărea, înainte de a se vărsa în Mare se desface în trei brațe: *Chilia* la Nord, *Sulina* la mijloc și *Sf. Gheorghe* la Sud. Cel mai mare este brațul

Delta Dunării

Chilia, iar cel mai mic, dar mai mult navigat, e Sulina. Ținutul cuprins între aceste trei brațe se numește *Delta Dunării*. Ea este câmpia cea mai joasă și cea mai tânără din țara noastră. Se formează sub ochii noștri, căci Dunărea înaintează în fiecare an cam cu 4 metri în Marea Neagră.

Brațul Chilia se desface dela localitatea Valcov în mai multe brațe, dând naștere unei delte mai mici. Formarea acestei delte, ne arată cum a luat ființă delta

principală. Fluviul a depus mâl pe fundul Mării, în apropierea gurii de vărsare. Marea noastră neavând flux și reflux, care să împrăștie aceste aluviuni, ele s'au tot înălțat și au dat naștere mai întâi la o insulă, care tot mărimdu-se, s'a alăturat țarmului și a silit astfel apa să se desfacă la început în două brațe, apoi în mai multe.

În deltă se găsesc nisipuri sburătoare și dune, bălți și lacuri acoperite cu o vegetație plutitoare numită plaur

Pescuitul în Delta Dunării

(care se întinde pe 70.000 ha.), păduri de stejar (Lelea, Caraorman), arbori de apă, stufărișuri și puține așezări omenești.

Aspecte din lunca și delta Dunării

Lectură

Lunca Dunării, ca și delta ei, se deosebesc de celelalte câmpii mai înalte prin umiditate mare, vegetație și animale.

În lunca Dunării, pe lângă ierburi înalte și păduri cu arbori de esență moale, se face și agricultură. Când nu se produc inun-

dații în timpul verii, recolta este abundentă, chiar și atunci când în restul țării este secetă. Belșugul se datorește mărului bogat lăsat de Dunăre prin revărsare și umidității din tot timpul.

Din această cauză și satele se țin lanț aici. Locuitorii se mai ocupă cu prinderea peștelui din Dunăre și lacuri, cum și cu creșterea vitelor, căci nicăiri nu sunt pășuni bune ca aici.

În deltă, satele sunt puține și rare. Cauza se datorește întinderii prea mari a dunelor de nisip, pe care nu crește nimic și a bălților cu stufăriș. Pușinii locuitori se ocupă cu prinderea peștelui și cu cultivarea legumelor, pepenilor și gutuilor. Neajunsul cel mare din deltă este că bălțile sunt acoperite în bună parte cu o vegetație plutitoare, numită plaur.

Ierburile noi își implântă rădăcinile în plaur și pe măsura ce mor, îngroasă și mai mult această vegetație, dând astfel naștere la un fel de pod plutitor, gros uneori de 30-40 cm. și pe care pescarii își fac locuințe provizorii. Când plaurul se fixează poartă numele de plavia. Plaurul este dăunător peștelui, pentru că-l asfixiază, nedând posibilitate apei să se primenească. Totuși, fiecare țaran are destul pește pentru el. Streașinile caselor sunt pline cu pește uscat. În anumite puncte sunt instalate cherhanale, înzestrate cu unelte bune pentru prinderea peștelui în cantitate mare. De aci se trimite spre piețele de desfacere.

Delta mai are ceva aparte. Nicăiri ca aici, nu vin în timpul primăverii atâtea pasări călătoare. Mulțimea și varietatea lor, împreună cu celelalte caractere ale deltei, atrag foarte mulți vizitatori în timpul verii; unii vin tocmai din străinătate ca să studieze și să admire frumusețile de aici.

Vite mari nu pot crește peste tot în deltă, din cauza tăunilor,¹ un fel de muște mari ale căror înțepături sunt dăunătoare acestor animale. Cine pleacă în timpul zilei de vară dela Periprava la Sulina cu căruțele, trebuie să se angajeze față de surugii că în trecere prin pădurea Letea, toată de stejari, va apăra tot timpul cu crengi rupte din arbori caii de înțepăturile tăunilor. Și cu toată apărarea aceasta, ei tot devin lac de sânge, până ajung la Sulina!

Toamna cheiurile orașelor de pe lângă brațele Dunării sunt ocupate de bărci încărcate cu pepeni și gutui din deltă. Prețul lor este foarte ieftin.

C l i m a

Prin climă se înțelege ansamblul fenomenelor meteorologice (mai însemnate sînt temperatura, vînturile și ploile), care caracterizează starea medie a atmosferei la suprafața pămîntului.

După așezarea pe glob, țara noastră are o climă temperată, adică cu patru anotimpuri, deoarece se află în zona temperată. Ținînd seama și de așezarea ei în Europa, unde țara noastră e înconjurată mai mult de uscat, clima este și continentală, adică are verile călduroase și iernile friguroase. Cauza se datorește faptului că uscatul se încălzește vara mult, iar în timpul iernii se răcește tot atît de mult. Trecerea de la iarnă la vară și invers, se face de cele mai multe ori repede, suprimându-se sau scurtându-se mult celelalte două anotimpuri: primăvara și toamna.

Temperatura în România. Temperatura medie a țării noastre este de aproape 10° , adică tot atît cît are Irlanda, dar pe cîtă vreme aici iernile au în medie 5° și verile 15° , la noi au -1° și $+20^{\circ}$. Diferența de temperatură de la iarnă la vară în Irlanda este de 10° , la noi de 21° . Rezultatul este că la noi pămîntul și apele îngheață iarna și vegetația amorțește.

În general, temperatura scade la noi în latitudine, adică de la Sud spre Nordul țării și în altitudine (înalțime), pe munți fiind mai răcoare decît la câmpie. Prin Dobrogea, lunca Dunării și în Banat, unde temperatura medie e de 11° , plantele înfrunzesc și înfloresc mai devreme decît în câmpia Transilvaniei și Nordul Moldovei, care au o temperatură medie de 8° , sau decît la munte (Sinaia are o temperatură medie de 6°).

Mai important decît cunoașterea temperaturii medii este cunoașterea temperaturii fiecărui anotimp în parte.

Verile din țara noastră sunt destul de lungi și călduroase; cerealele și fructele arborilor au tot timpul să se coacă. În țările mai nordice, ca în Suedia, Finlanda și Rusia de Nord, nu se cultivă porumbul și vița de vie, din cauza verilor mai scurte.

Verile la noi vin aproape pe neașteptate și sunt mai călduroase în lunci și la câmpie. În Iulie și August, când sunt căldurile cele mai mari, câmpurile sunt pârjolate de arșița puternică a soarelui. La munte e mai răcoare din cauza înălțimii și a vegetației mai bogate. Secerișul se face în părțile din spre munte cu douăzeci de zile mai târziu decât în câmpiile Dunării și Tisei. Oamenii obișnuiesc să vină la munte în timpul verii căci aerul e mai curat și mai răcoros.

Iernile, în schimb, sunt aspre în România, astfel că arborii își leapădă frunzele și intră în amorțire, iar apele îngheață de cele mai multe ori și nu mai folosesc la navigație. Dunărea, cât e de mare, se transformă uneori într'un adevărat pod de ghiață. Chiar apele Mării Negre îngheață ararcori până la distanță de 1—2 km. dela țărm.

Dar, după cum verile nu sunt la fel de călduroase peste tot, tot așa și iernile nu sunt la fel de aspre pe tot cuprinsul țării. La câmpie, într'adevăr, iernile sunt foarte aspre, dar pe lângă țărmul Mării și prin depresiunile mai adăpostite, ele sunt mai blânde. În depresiunea Lotrului și în Banat, unde nu pătrunde cu tărie Crivățul, iernile sunt chiar dulci. Vegetația ne spune acest lucru. Nucul urcă până în pădurile dela marginea muntelui, iar castanul dulce formează adevărate păduri în Gorj și Vâlcea (în depresiunea subcarpatică).

Primăverile și toamnele sunt scurte, mai ales în luncă și câmpie; pe lângă Marea Neagră și la munte sunt ceva mai lungi.

În timpul *primăverii*, zilele sunt foarte schimbătoare. După zile frumoase, vin adeseori pe neașteptate zile de îngheț, care aduc rău arborilor fructiferi ce au apucat să înmugurească sau să înflorească. Înghețurile și desghețurile repetate aduc de asemenea rău semănăturilor de pe câmpuri.

Toamna e ceva mai lungă decât primăvara și e anotimpul cel mai frumos. De multe ori, zilele senine cu căldură domoală se continuă din Septembrie până către sfârșitul lui Noembrie. Arborii îmbracă adeseori coroanele pentru a doua oară cu frunze, flori și chiar cu fructe, care nu ajung însă să se mai coacă. Toamna este anotimpul cel mai bogat pentru că se culeg roadele de pe câmp. Tot acum se fac arăturile pentru grâu.

Vânturile sunt curenți de aer care bat din ținuturile mai reci către cele mai calde. Ele au rol hotărîtor asupra mersului temperaturii și răspândirii ploilor. Vânturile ce vin din spre mări și lacuri sunt aducătoare de nori și deci și de ploi.

În țara noastră, vânturile obișnuite sunt:

Crivățul este cel mai puternic și mai cunoscut la noi. Bate în toate anotimpurile din U. R. S. S., de la Nord-Est și Est. Iarna uneori aduce zăpadă, acoperind semănăturile de toamnă și atunci e bun, alteori aduce viscole puternice și scăderi de temperatură până la -50° . Datorită lui îngheață Dunărea. Vara vine câteodată cu ploi, iar alteori cu valuri de căldură, producând secetă.

Austrul bate în timpul verii din direcția Sud-Vest și aduce ploi în Banat și secetă în Oltenia, deoarece trecând peste Munții Banatului, își lasă acolo umezeala.

Băltărețul bate din primăvară până în toamnă, după cum îl arată și numele, din regiunea bălților: Sud și Sud-Est. E un vânt domol și aduce ploi atât de binefăcătoare semănăturilor.

Vântul Mare bate de pe Munții Făgărașului până în Nordul Transilvaniei, din primăvară până în toamnă. Acest vânt se încălzește cu cât coboară în jos. Primăvara grăbește topirea zăpezilor, de aceea oamenii îi zic: „mâncătorul de zăpadă“, iar toamna ajută la coacerea strugurilor.

Coșava este un vânt rece care bate primăvara cu multă putere în Banat, pe valea Dunării; uneori desrădăcinează arbori și desvelește case.

Vântul Negru bate în lunile Iunie și Iulie din spre Bulgaria spre părțile sudice ale Dobrogei, aducând uscăciune.

Brizele sunt vânturile ce bat la malul mării în timpul verii. Ziua bat dela mare către uscat, iar noaptea dela uscat spre mare. Briza de zi are mare însemnătate. Vântul acesta este răcoritor căci bate dela marea mai rece spre uscatul înfierbântat de căldura soarelui. Brizele sunt folosite de pescari pentru a se depărta sau apropia de țărni.

Ploile provin din condensarea vaporilor de apă aduși de vânturi. Vaporii se condensează mai curând când dau de răceală. Din această cauză, cele mai multe ploi cad pe munți, apoi la dealuri și cele mai puține la câmpii. Toată apa adunată din ploi pe tot cuprinsul țării în timp de un an ar forma o pătură groasă cam de 600 milimetri.

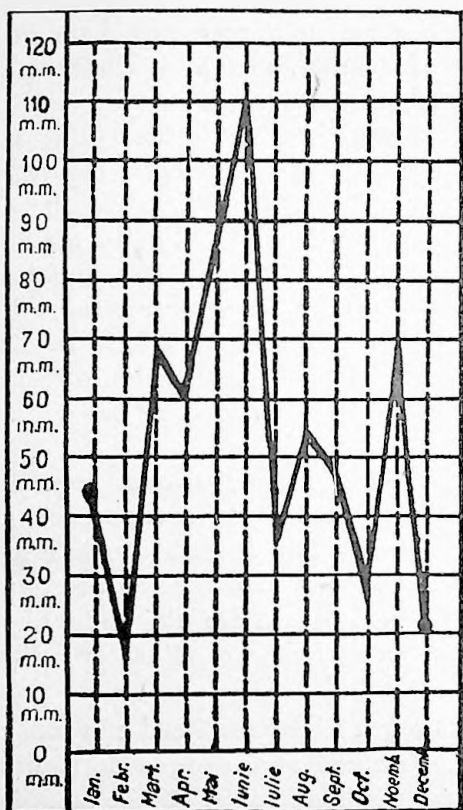
Prin Dobrogea răsăriteană cad cele mai puține ploi, sub 300 mm. Urmează apoi câmpia de răsărit a Munteniei, dela Argeș până la Prut, și părțile de mijloc ale Moldovei, cu 400—500 mm. Câmpia de apus a Munteniei, câmpiile Olteniei și Tisei, primesc 500—600 mm.

Pe dealurile subcarpatice și în podișul Transilvaniei cade și mai multă umezeală, 600—700 mm.

Munții primesc între 900-1000 mm. Cei mai înalți, sau care sunt în bătaia vânturilor aducătoare de ploi, primesc și peste 1200 mm. Așa avem : Munții Maramu-

reșului, Bucovinei, Bihorului, Făgărașului și ai Olteniei de Nord-Vest.

Ploile cad mai mult la sfârșitul primăverii și începutul verii (Mai-Iulie), adică tocmai când semănăturile

Diagramă cu răspândirea în timp a ploilor

au mai multă nevoie de ele. Totuși, uneori întârzie să vină, sau cad neîndestulător, mai ales la câmpie, aducând pagube agricultorilor. Seceta se resimte mai mult în lunile August-Octombrie și Ianuarie-Februarie.

Ploile noastre sunt rezezi, de scurtă durată și înso-

șite uneori de furtuni și chiar de grindină, dăunătoare semănăturilor și arborilor. Numai toamna, ploile sunt mărunte și de durată mai lungă.

În timpul iernii, precipitațiile atmosferice cad în țara noastră sub formă de zăpadă. Ele sunt foarte bune semănăturilor de toamnă, deoarece le ferește de îngheț, iar primăvara, topindu-se, le dă prima rezervă de apă.

Clima și agricultura

Lectură

Cu agricultura se ocupă în deosebi sătenii dela câmpie, căci au pământ mult și ușor de lucrat. Plugul trage ușor brazda, deoarece nu sunt pietre și nici urcușuri și scoborișuri ca la deal și munte.

La câmpie e și mai multă căldură în timpul verii, de care au neapărată nevoie cerealele, în special porumbul. La munte se cultivă mai mult: secara, orzul și ovăzul, căci pe lângă că se mulțumesc cu un pământ mai sărăcăcios, se coc și într'un timp mai scurt.

În afară de căldură, cerealele mai au nevoie de ploaie. De acest neajuns suferă uneori câmpiile noastre. Ploile cad la noi mai mult primăvara și vara, adică tocmai atunci când trebuie semănăturilor, dar la câmpie ele sunt mai puține și câteodată întârzie să vină. Și chiar dacă vin, sunt de cele mai multe ori repezi, nefolosind prea mult agriculturii.

Neajunsurile legate de întârzierea ploilor și de felul lor de a cădea repede ar putea fi înlăturate prin împăduriri. Pădurile, prin transpirația arborilor, mențin răceală până la mari înălțimi (acest lucru îl simt aviatorii în sbor pe deasupra lor), iar vaporii de apă în trecere pe aici se condensează și dau ploaia binefăcătoare.

La dealuri și în unele părți dela munte, pădurile au fost tăiate fără rost, astfel că ploile cad repede și nu mai ajută agriculturii. Uneori, puhoaietele de apă, neîntâlnind nimic în calea lor, desrădăcinează arbori și dărâamă case. Pământul de pe coastă a fost transportat pe alocuri la vale, așa că n'a mai rămas decât piatra, pe care nu se mai poate cultiva nimic.

Unde sunt păduri, nu se întâmplă acest lucru, deoarece picăturile de apă, căzând din frunză în frunză, nu se mai scurg la vale și ajung încet la pământ, infiltrându-se.

La câmpie, de asemenea, lipsa ploilor ar putea fi înlăturată prin împăduriri. S'ar putea planta mai întâi salcâmi, care rezistă la secetă, iar după aceea stejarul. Acesta e chiar un arbore de câmpie și are cea mai mare putere de transpirație. Înainte vreme, câmpiile noastre erau mai bine îmbrăcate cu păduri.

Lipsa lor a fost simțită în ultimul timp și de aceea Statul le-a reglementat tăiatul. S'a fixat chiar o zi a pomilor, când fiecare școlar trebuie să sădească cel puțin un pom.

A p e l e

În țara noastră, avem destule ape curgătoare (râuri, fluvii) și stătătoare (bălți, lacuri, Marea Neagră).

Aproape toate apele curgătoare izvorăsc din munți, unde plouă mult și sunt izvoare bogate. Unele se îndreaptă spre câmpia Tisei, pentru a se vărsa în râul Tisa, afluentul Dunării, iar altele își îndreaptă cursul spre câmpia Dunării, pentru a se vărsa direct în bătrânul fluviu.

În regiunea munților, râurile curg repede și sunt folosite la punerea în mișcare a morilor de apă, piuelor, fierăstraelor și prea puțin la producerea electricității.

La câmpie, apele curg domol, prin văi largi și adânci. Aici se face navigație pe râurile cele mai mari.

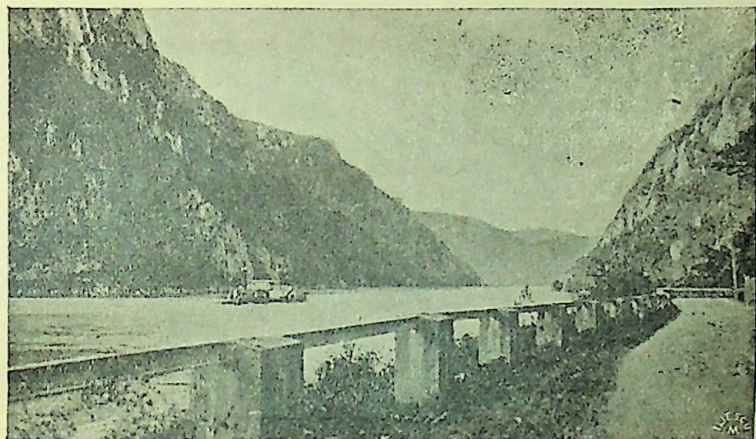
Apele din țara noastră au neajunsul că îngheață iarna, iar primăvara, când se topesc zăpezile și cad cele mai multe ploi, devin prea mari și se revarsă. Vara, curg mai liniștit, afară de cazul când se întâmplă să cadă ploi rezezi.

Dunărea izvorăște din Munții Pădurea Neagră din Germania și udă până la vărsare șase țări și trei capitale. Are o lungime de 2850 km., fiind al doilea fluviu lung din Europa, după Volga.

În țara noastră, intră pe la Baziaș. De aci și până la Vârciorova, pe o distanță de aproape 126 km., Dunărea taie în curmeziș Munții Carpați. Cursul fluviului este

repede, iar mălurile se ridică ca niște ziduri. În unele părți nu-i loc nici de picior între albie și mal. Apele sunt adânci până la 75 m., iar albia este îngustă și înclinată mult. La Cazane, Dunărea face un cot în forma literei V. Apele se lovesc aici de maluri drepte, spumegând de parcă clocotesc într'un cazan.

Mai în jos, la Porțile de Fier, între Orșova și Vârciorova, Dunărea se lărgește și din această cauză este mai

Dunărea la Cazane

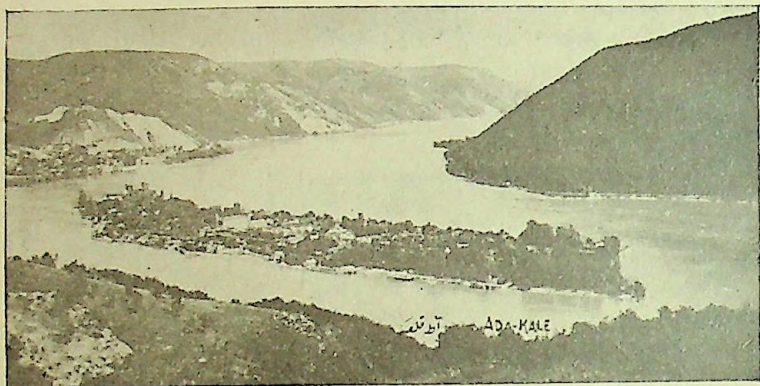
puțin adâncă. În unele locuri se văd chiar stâncile de pe fund, atunci când apele sunt scăzute. A fost nevoie să se spargă cu dinamita ca să se formeze astfel un canal îngust de-a-lungul malului sârbesc, pe unde să treacă vapoarele și în timpul când apele sunt mici.

Lângă Orșova se află insula stâncoasă „*Ada-Kale*”, locuită de Turci, dar stăpânită de noi.

Dela T.-Severin, Dunărea scapă din munți și se îndreaptă spre răsărit. Până la Călărași, curge pe o singură albie, având malul bulgăresc mai înalt. Malul din spre

noi e întovărășit de o luncă largă, presărată cu bălți de formă lunguiață.

La Călărași, fluviul se desface în două brațe (căci se mărește cu apele afluenților și are panta de scurgere mică): *Dunărea-Veche* spre Dobrogea și *Borcea* spre Muntenia : între ele se află *Balta Ialomiței*. După ce se unesc la Piuă-Pietrei, Dunărea se desface din nou în două brațe principale și alte multe secundare, care se unesc tocmai la Brăila, închizând la mijloc *Balta Brăilei*.

Vederea insulei Ada-Kale

Dela Brăila și până la Ceatal Ismail, Dunărea curge pe o singură albie. Se desface pe urmă în două brațe: *Chilia* și *Sft. Gheorghe*, apoi din aceasta din urmă se desprinde brațul *Sulina*. Intre ele se află *Delta Dunării*, o câmpie tânără, joasă și presărată cu multe dune de nisip și lacuri de toate mărimile.

Afluenți Dunării. In Dunăre se varsă cele mai multe ape din țara noastră.

Tisa izvorăște din Carpații Păduroși (Cernahora) prin două râușoare : *Tisa albă* și *Tisa neagră*, între care se află Muntele Hovârla. După ce se unesc, fac hotarul

pe o mică distanță între Maramureș și Ucraina subcarpatică. Cum intră în câmpia netedă a Ungariei și apoi a Iugoslaviei, are un mers domol, făcând multe cotituri și se revarsă deseori. Cei mai mulți afluenți ai săi îi primește de pe pământul nostru :

Vișăul și Iza își au izvoarele în Munții Rodnei. Vișăul curge în lungul depresiunii maramureșene. Intre izvoarele ei și ale Bistriței aurii se află trecătoarea Prislop.

Someșul e format din unirea a două Someșe: *Someșul-Mare* iese de sub poalele Inăului, din Masivul Rodnei, udă Năsăudul și se unește la Dej cu *Someșul-Mic*. Acesta își trage apele din Carpații apuseni, fiind format la rândul-i din unirea *Someșului cald* cu *Someșul rece*, care scaldă marginea Clujului.

Someșul după ce mai curge puțin pe pământul nostru, în care timp face un cot mare și străbate defileul dintre munții Meseș și Lăpuș, intră în câmpia joasă a Satului-Mare și apoi în câmpia Ungariei, spre a se vărsa în Tisa.

Crișurile își au izvoarele în Carpații apuseni. *Crișul Repede* izvorăște din apropierea Someșului rece și are o vale pitorească. Primește dela Nord pe *Berătăul*, un râu domol, dar canalizat. *Crișul-Negru* curge pe la moșloc, prin depresiunea largă a Beiușului și se unește cu *Crișul-Alb* dela Sud, care izvorăște pe lângă Brad, însemnată localitate auriferă.

Crișurile după ce scapă din munți, au mersul foarte încet pe câmpia orizontală a Tisei și de aceea se revarsă deseori, având de o parte și de alta a albiei întinse regiuni inundabile. Înainte de a se vărsa în Tisa, pe pământul Ungariei, Crișurile se unesc într'o singură albie.

Mureșul izvorăște din muntele *Hășmașul-Mare*, de unde izvorăște și Oltul, apoi curge spre Nord, prin de-

presiunea intracarpatică dintre Carpații Răsăriteni și Munții Vulcanici. Trece după aceea prin defileul dela Toplița ce se află între Munții Călimanului și Gurghiuului și după ce spintecă podișul Ardealului pe la mijloc, ocolește prin partea sudică Carpații apuseni având valea mai îngustă în dreptul Munților Poiana Ruscăi. Scăpând și de aci, intră în câmpie, unde i s'a canalizat cursul pentru a nu mai pricinui inundații. Se varsă în Tisa în dreptul Seghedinului.

Mureșul are un regim foarte schimbător, atât în podiș, cât mai ales la câmpie. Totuși, e navigabil dela Deva în jos, iar mai sus, până la Tg.-Mureș, merg numai plutele.

Afluenții Mureșului sunt pușini. Din Carpații apuseni primește pe *Arieș* (care trece pe lângă Turda) și *Ampoi* (se varsă lângă Alba-Iulia). Ambele au văile înguste și cu multe repezișuri. Din Munții Vulcanici îi vin cele două *Târnave*: *Mare* și *Mică*, care curg prin regiuni bogate în pometuri și vii. Înainte de vărsare, ele se unesc la Blaj, localitate istorică. Mai la vale, Mureșul primește din Carpați pe *Sebeș* și *Strei*.

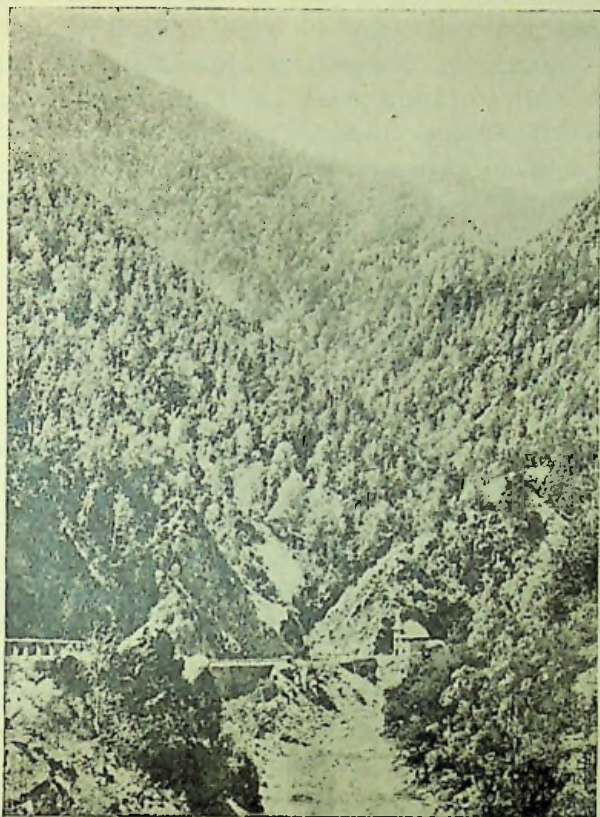
Bega e un râu leneș. Izvorăște din Munții Poiana Ruscăi și se varsă în Tisa aproape de gura acesteia. Dela Timișoara e canalizată pentru a servi la navigație. Orașul Timișoara e luminat cu electricitate produsă de puterea acestei ape¹⁾.

Timișul își culege apele dintre Munții Banatului și ai Țarcului. Descrie un arc de cerc și se varsă în Dunăre la Panciova. Timișul udă orașele curat românești: Caransebeșul și Lugojul. Afluentul său principal e *Bârza*. Apele acestui râu sunt captate într'un basin la Nord de Reșița spre a pune în mișcare o bună parte din

¹⁾ Cetește *Canalul Bega* din colecția de lecturi geografice „Dela noi și de pe glob”, Nr. 2, pag. 11-12, de G. Teodorescu.

uzinele de aci. Intrând în câmpie, e canalizată și udă lanuri cu orezării.

Cerna curge printre Munții Cernei și ai Mehe-

Valea Jiului în munți

dințului, având o vale longitudinală. Are mersul repede și uneori năvalnic. Se varsă în Dunăre lângă Orșova.

Jiul izvorăște din Munții Retezatului, din apropierea basinului carbonifer al Petoșanilor, sub denumirea de *Jiul românesc*, iar al doilea izvor, *Jiul Transil-*

vamei, din apropierea Surianului. Până la Bumbești, Jiul are cursul repede, căci albia este îngustă și mult înclinată. În unele locuri, muntele se înalță chiar pe lângă mal. Din această cauză, șoseaua ce întovărășește râul este construită când pe o parte, când pe cealaltă a râului, întrebuițându-se pentru aceasta numeroase poduri. Jiul trece după aceea pe lângă orașul Târgu-Jiu, care se află în depresiunea largă subcarpatică, iar după ce scapă și de dealuri, intră în câmpia Olteniei, pe care o străbate pe la mijloc și apoi se varsă în Dunăre între lacurile Nedeia și Potelul. La câmpie, Jiul se revarsă, când are apele mari, astfel că așezările omenești se află la oarecare distanță de albia lui.

Jiul primește din dreapta pe *Motru*, iar din stânga, pe *Gilotru* și *Amaradia*.

Oltul izvorăște din apropierea izvoarelor Mureșului și apucă spre Sud, prin mijlocul aceleiași depresiuni intracarpatică. După ce primește mai mulți afluenți, face un cot spre Nord, trecând prin defileul dela Racoș, dela Nordul Munților Perșani, apoi curge prin câmpia Făgărașului, din Nordul munților cu același nume, și se îndreaptă după aceea spre Sud, lăind Carpații meridionali pe la trecătoarea Turnu-Roșu. Între munți, are mai întâi o vale largă, plină cu sate până la Brezoi, unde primește din Munții Parâng pe *Lotru*, apoi valea se îngustează, încât în dreptul Mănăstirii Cozia de abia are loc pe unde trece calea ferată. Din Munții Făgărașului, primește pe *Topolog*.

Oltul se varsă în Dunăre lângă orașul Turnu-Măgurele, după ce își unește apele cu ale *Olteșului*, mai jos de Piatra-Olt.

Spre vărsare, *Oltul* are cursul puțin stabil din cauza câmpiei netede și de aceea își schimbă câteodată albia. În apropiere de Turnu-Măgurele, se vede și astăzi cum a rămas un pod pe uscat.

Vedea și Teleormanul izvorăsc din regiunea dealurilor, așa că seacă în timpul verii. Înainte de a se vărsa în Dunăre, se unesc și merg mult timp paralel cu fluviul.

Argeșul izvorăște de sub poalele Făgărașului, unde are albia îngustă, cu maluri drepte, formând renumite chei. Afluenții săi de pe stânga, împreună cu *Râul Târgului*, care udă Câmpulungul, curg aproape paralel dela Nord spre Sud. Dela Pitești, Argeșul intră în câmpie și se îndreaptă spre Sud-Est. Se varsă în Dunăre lângă Oltenița.

Pe partea dreaptă, primește apa *Neajlovului*, lângă care se află localitatea istorică Călugăreni, unde Mihai Viteazul a bătut pe Turci, iar pe stânga, *Dâmbovița*. Acest râu trece prin capitala țării, unde a fost canalizat. Înainte vreme, amenința cu inundații. Lacurile din jurul capitalei, ca și Cișmigiul, sunt vechi albiu părăsite de această apă.

Ialomița își adună apele din Culmea Bucegilor și curge câțva timp prin chei și văi înguste. Intocmai ca și Argeșul, cum intră în câmpie, se îndreaptă spre răsărit. Aici curge printr'o luncă din ce în ce mai largă, de-a-lungul căreia satele se țin lanț. Se varsă în Dunăre la Nord de Piua-Pietrei.

În Ialomița se varsă *Prahova*, care are un curs repede. De-a-lungul văii acestui râu, care e foarte frumoasă, se găsesc cele mai multe și mai pitorești stațiuni climaterice din țară. Prahova primește pe *Doftana* și *Teleajen*.

*

De observat la râurile din câmpia dela Olt spre Est este faptul că printre munți ele curg dela Nord spre Sud și cum intră în câmpie fac un cot spre Est și chiar spre Nord-Est, lăsând pe dreapta terase. Cauza stă în legătură cu lăsarea câmpiei în partea de Nord-Est, unde

e astăzi lunca joasă a Siretului. Prin urmare, a fost o vreme când râurile curgeau direct dela Nord spre Sud până în Dunăre.

Siretul izvorăște din Obcina Lungu din Bucovina și după ce trece prin mijlocul Moldovei, unde are malul stâng mai înalt decât cel drept, se varsă în Dunăre între Brăila și Galați. Dela Mărășești în jos, curge prin lunca largă a Siretului.

Siretul nu e navigat; pe el merg numai plute, ca și pe afluenții săi, Bistrița și Trotușul, din cauza multor aluviuni, care-i ridică fundul în prea multe locuri.

După cum Dunărea strânge apele din Carpații meridionali, tot așa Siretul strânge apele din Carpații răsăriteni; de aceea i se mai zice și *Dunărea-Mică*.

Suceava e un râu de munte, cu valea mai largă în dreptul orașelor istorice: Rădăuți și Suceava.

Moldova iese de sub Obcina Mestecănișului și după ce trece prin locuri pitorești, scaldând Câmpulungul moldovenesc, curge în lungul Carpaților și se varsă în Siret la Sud de orașul Roman.

Bistrița își trage apele din Munții Rodnei și e cel mai mare afluent al Siretului. Pe ea se face plutărie. Butucii sunt aduși gratuit pe Bistrița și apoi pe Siret până la Galați. În Bistrița se varsă *Bisricioara* și *Bicazul*, care face renumitele chei ale Bicazului. Între aceste ape se află Muntele Ceablăul.

Trotușul străbate Carpații (Munții Ciucului) pe la trecătoarea Ghimeș și după ce trece pe lângă localitățile Asău, Comănești (carbonifere) și Tg. Ocna (saliferă), se varsă în Siret lângă Adjud. În Trotuș se varsă *Oituzul* și *Taslăul*. Acesta din urmă curge prin depresiunea dintre Carpați și Subcarpați.

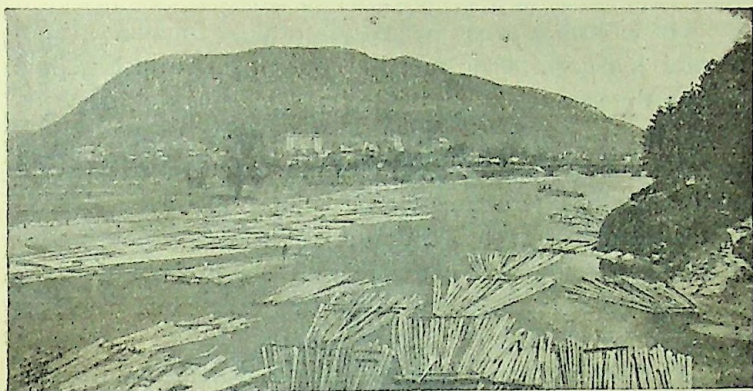
Putna unită cu **Milcovul** sunt ape scurte ce izvorăsc din curbura Carpaților.

Râmnicul-Sărat curge dela Nord spre Sud până în dreptul orașului cu același nume, apoi se îndreaptă

spre Est și Nord-Est, pentru a se vărsa în Siret lângă Nămolosa.

Buzăul e cel mai cotit afluent al Siretului. Ca și Râmnicul-Sărat, el curge dela Nord spre Sud printre munți și dealuri și cum intră în câmpie, se îndreaptă spre Nord-Est, având o luncă largă și inundabilă. A fost o vreme când Buzăul se vărsa direct în Dunăre. *Căl-măfuiul* este o veche albie a Buzăului.

Pe stânga, Siretul primește pe **Bârlad**, o apă leneșă.

Plute pe Bistrița în dreptul orașului Piatra-Neamț

Aproape de vărsare, lunca sa e presărată cu dune de nisip. Mai cunoscute sunt cele dela Hanul Conache ¹⁾.

Prutul își scoate apele din Munții Carpații Păduroși. Este mai mare decât Siretul, deși primește afluenți puțini, căci apele ce ies din Carpați sunt prinse de Siret. Prutul primește pe *Jijia*, unit cu *Bahluiul*, care trece pe lângă Iași. *Jijia* este o apă cu toane, căci se umflă cu ușurință, inundând o luncă largă.

¹⁾ Bârladul se vărsa pe vremea lui Ștefan-cel-Mare de-a-dreptul în Dunăre. Insuși cursul inferior al Siretului a fost modificat de atunci încoa.

Prutul se varsă în Dunăre între Galați și Reni; e navigabil dela Nemțeni, pe o lungime de 318 kilometri. Lunca sa e joasă, ca și a Siretului, de aceea, așezările omenești se găsesc la oarecare distanță de albia acestor ape ¹⁾.

Marea Neagră

Aproape toate apele din țara noastră se varsă în Marea Neagră. Ea se află la răsăritul României și comunică cu Marea Marmara prin strâmtoarea Bosfor, largă în unele locuri numai de 500 metri.

Odinioară, Marea Neagră era o mare închisă; atunci era mai joasă cu 50 de metri și mai puțin întinsă. Apele ei erau de asemenea mai dulci și mai bogate în pește, dela suprafață și până la fund. Când s'a produs spăr-tura dela Bosfor, au năvălit apele calde și sărate ale Mării Marmara și au înălțat nivelul Mării Negre. Apa sărată, fiind mai grea, s'a depus la fund și a omorât viețuitoarele de aci, din cauză că nu s'a mai putut face schimbul de apă, dela suprafață la fund, ca să ducă cu această ocazie aerul necesar vieții.

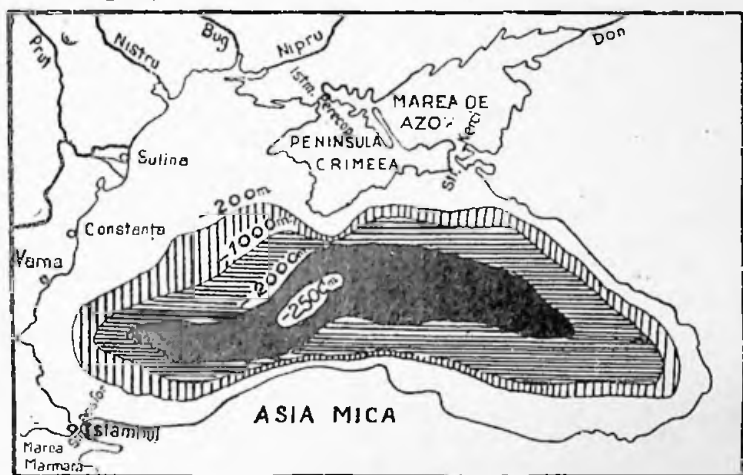
Apa Mării Negre este astăzi mai dulce numai până la adâncimea de 180 m.; până aici sunt și pești. Spre fund, e un adevărat cimitir. Adâncimile cele mai mari (dela 2000 m. la peste 2500 m.) se află spre Sud-Est de linia Crimeea-Varna.

Schimbul de ape între Marea Neagră și Marea Marmara încă se mai face. Din Marea Marmara vin ape sărate pe la fundul Bosforului, iar din Marea Neagră trec ape mai dulci pe la suprafață. Cu timpul se va ajunge ca Marea Neagră să aibă aceeași apă, dela fund până

¹⁾ Unele din apele noastre curgătoare poartă și azi numele străvechi tracice: *Dunărea* (probabil dela Dunaris), *Argeșul* (Arges-sos), *Someșul* (Samus), *Oltul* (Aluta), *Tisa*, *Mureșul* (Maris), *Mofrul*, poate și *Buzăul* și *Cerna*. Altele însă arată conviețuirea cu Slavii: *Bistrița*, *Dâmbovița*, *Ialomița*, *Târnava*, *Crasna*, *Putna*, *Milcov*, *Teleajen*, *Neajlov*, *Râmnic*.

la suprafață. Atunci se vor forma curenți de apă, care să ducă aerul dela suprafață la fund, iar viețuitoarele vor putea trăi peste tot.

Gradul de sărătură al apelor ce vin din Marea Marmara este de 24 părți la 1000. Ele nu pătrund până în Nord, unde apele sunt puțin adânci și îndulcite de mai multe fluvii. În dreptul Dunării, salinitatea este sub 10 părți la 1000.

Marea Neagră

Cât privește distribuirea temperaturii, în timpul verii apele sunt mai calde spre Nord, atingând în medie aproape 23° . Spre adâncimea de 50—70 m., temperatura scade brusc la 6° — 7° . În gropile adânci, temperatura crește la 9° datorită apelor venite din Marea Marmara. În timpul iernii, din contră, apele la suprafață sunt mai calde în centru și Sud decât la Nord.

Țărmul Mării Negre din spre România, ca și de aiurea, este mai mult drept. Dela brațul Chilia până la capul Midia, aproape de Constanța, este jos, mlăștinos și întovărășit de grinduri de nisip, în lungul cărora se găsesc singurele drumuri. Indărățul grindurilor se gă-

sesc lacuri și limanuri. La Sud de Constanța, țărmul se ridică cu maluri înalte de 30—40 m., dar e întrerupt din loc în loc de plaje cu nisip fin, ori lacuri cu ape mult mai sărate decât marea.

Insula Șerpilor, destul de mică (17 ha.), este singura insulă din Marea Neagră și aparține țării noastre din anul 1879, când am luat-o dela Turci. Aceștia au stăpânit-o și ei vreo 500 de ani înainte. Se află la 22 mile marine (cam 40 km.) de gura Sulinei. Are cam 40 m. altitudine și domină marea cu faleze de 15—21 m. In cuprinsul ei se află mulți șerpi și un far luminos pentru orientarea vapoarelor. Farul e înzestrat cu câteva încăperi pentru pasnici și câțiva grăniceri. Insula nu e cultivată, fiind stâncoasă.

Importanța Dunării și Mării Negre

Lectură

Dunărea ne pune în legătură cu țările centrale ale Europei, iar Marea Neagră cu cele mai depărtate ținuturi de pe glob.

Din fericire, noi avem la îndemână cursul cel mai bun al Dunării. Pe gura Sulinei intră vapoare de mare până la Galați și Brăila. Mai departe, până la Turnu-Severin, înaintează vapoare mai mici, iar de aci și până la Baziaș, pătrund numai vapoare, care se pot strecura prin defileul Dunării. De asemenea, litoralul nostru maritim e în parte prielnic navigației. In vechime, Grecii și mai târziu Genovezii, au făcut comerț întins cu țările noastre, folosind Marea Neagră și Dunărea ca artere de comunicație.

Dunărea înlesnește transportul de produse românești spre Mare și spre țările din centrul Europei. Aceste produse sunt aduse mai întâi în porturile ce se găsesc de-a-lungul ei. In acest scop, au fost legate mai toate prin căi ferate. De aci, mărfurile sînt lăsate pe seama vapoarelor dunărene, care le duc mai departe peste granițe. Comerțul nostru cu țările scldate de Dunăre se face în bună parte pe această cale, deoarece e mai ieftină decât căile ferate.

Vapoarele maritime, încărcate la Brăila sau Galați cu cereale sau cherestea, după ce ies din portul Sulina, se îndreaptă

către mai toate porturile din basinul mediteranian. Unele trec prin strâmtoarea Gibraltar în Oceanul Atlantic îndreptându-se mai mult spre Olanda (Rotterdam) și Anglia, iar altele merg spre răsărit, în Siria, Palestina și Irak.

La înapoiere, ele vin încărcate cu produse fabricate, fructe mediteraniene, mărfuri orientale, etc.

Prin Constanța se exportă cereale, vite, pasări, dar mai ales petrolul și derivatele lui. Vapoarele tancuri se îndreaptă de aici către mai toate porturile europene. Cele mai multe aparțin altor state: Angliei, Franței, Germaniei, Norvegiei, Greciei, Italiei. Vin chiar vapoare din Japonia și Australia pentru a încărca petrolul românesc.

Lemne, vite și pasări trimitem în Sudul Europei, Egipt, Siria, Palestina și Irak (lemne). Din Palestina importăm multe portocale, iar din Sudul Asiei aducem mirodenii: piper, scorțișoare, cuișoare. Cafeaua ne vine din Ceylon, Iava, Brazilia și America Centrală.

S'a zis pe bună dreptate că România modernă începe dela anul 1829 de când ni s'a deschis libertatea comerțului, prin liberarea Dunării și Mării Negre de controlul turcesc. Imediat după 1829, se observă în principatele române o prosperitate extraordinară în contrast cu starea de mai înainte.

Un neajuns pentru noi este că nu avem flotă comercială îndestulătoare pentru a ne transporta toate mărfurile și astfel suntem nevoiți să închiriem cu bani mulți vapoare străine, ca să se facă aceste transporturi. Câștigul nostru rămâne deci mai mic.

Dar Dunărea și Marea Neagră ne aduc și alte câștiguri însemnate prin mulții și felurii pești din aceste ape și cele mărginașe lor. Valoarea anuală a peștilor prinși și a icrelor scoase dela ei se ridică la sume de miliarde de lei!

Bălți și lacuri

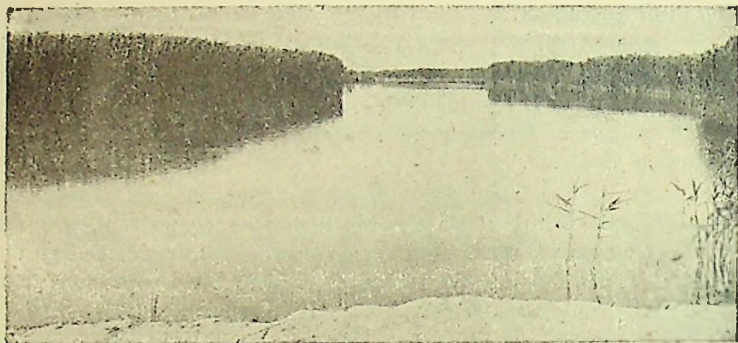
În cuprinsul țării noastre se găsesc nenumărate bălți și lacuri.

Bălțile sunt întinderi de apă puțin adânci (1-2 m.) și cu malurile joase și neregulate. Imprejurul bălților cresc stufărișuri, care, pe măsură ce apa scade în timpul verii din cauza infiltrației și a evaporației, se întind

până acoperă aproape întreaga suprafață (la bălțile mai mici).

Bălțile se alimentează din ploii, zăpezi și mai ales din râuri, fie prin revărsările acestora peste maluri, la viituri, fie prin brațele gărlitelor, când apele sunt mai puțin crescute. De aceea, ele au un regim neregulat: aci se lătesc, aci se strâmtoează.

Regiunile de bălți sunt bântuite de țânțari anofeli,

Vederea unei bălți

care răspândește boala paludismului. Pentru aceasta, cele mici trebuiesc secate.

Cele mai multe bălți se găsesc în câmpia Tisei, mai ales prin părțile Someșului și Timișului și în valea Dunării, dela Turnu-Severin până la vărsare. Principalele sunt: *Nedeia* și *Potelul*, la Vestul și Estul gurii Jiului, *Suhaia*, la gura Călmățuiului din Teleorman, *Greaca*, la Vestul gurii Argeșului, *Călărași*, lângă orașul cu același nume, apoi bălțile dintre brațele Dunării (Borcea și Dunărea - Veche) și din Delta. Din suprafața de 430.000 ha., cât are delta, bălțile ocupă în timpul apelor scăzute 360.000 ha., adică 5/6 din întinderea ei.

Din bălțile mari se scot cantități însemnate de pești, raci și scoici.

Lacurile, spre deosebire de bălți, sunt adânci și au maluri mai înalte. Unele sunt însemnate pentru frumusețea lor, altele pentru apele cu urmări bune asupra suferinșilor, și în fine sunt și lacuri bogate în pește. Acestea din urmă sunt destul de numeroase.

Lacurile se pot împărți, după locul unde se află, în *lacuri de munte*, *lacuri de câmpie* și *lacuri de podiș*.

Lacuri de munte. Pe munți sunt lacuri de toată

Lacul vulcanic „Sfânta Ana“

frumusețea, pe care ciobanii le numesc “ochiuri de mare”, căci ei cred că au legătură pe dedesubt cu marea.

Unele din ele s'au format în locurile de prăbușire ale pământului. Cu timpul, râurile au adus aci aluviuni din munți, astfel că lacurile au fost transformate în depresiuni intracarpătice. Se mai cunosc doar urmele lor, cum sunt numeroasele mlaștini din apropierea Brașovului.

Pe munții mai înalți, unde ghețarii s'au păstrat mai mult timp, se găsesc *lacuri glaciare*, rezultate din topirea ghețarilor de odinioară. Ele sunt adânci (10—25 m.) și au apele totdeauna reci. Mai însemnate sunt: *Bucuiasca*

în Masivul Rodnei, *Capra* și *Bâlea* în Munții Făgărașului, *Gâlcescu* în Parâng, *Bucura* și *Zănoaga* în Retezatu.

Tot la munte se găsește lacul vulcanic *S-ta Ana*, de lângă Tușnad. În craterul vulcanului s'a adunat apa de ploaie, dând naștere lacului.

În fine, *unele lacuri sunt de baraj*, formate prin surparea stâncilor, care au astupat mersul mai departe

Un lac de baraj spre izvoarele Lotrului

al râului. În spatele surpăturilor a luat astfel naștere lacul (lacul *Uciș* sau *Ghilcoș* din spre *izvoarele Bicazului*).

Lacuri de câmpie și de podiș. În stepa dela răsăritul Munteniei se găsesc lacuri cu apele sărate și amare. Unele din ele conțin și un nămol bun pentru suferinzi. Printre acestea fac parte: *Lacul Sărat* de lângă Brăila, ale cărui ape au sare în proporție de 58‰, *Amara*, *Fundata* și *Șchiauca* la Nordul Ialomiței, *Balta Albă* din apropierea râului Buzău, etc.

Toate aceste lacuri se găsesc pe locul unde unii

afluenți se vărsau în Ialomița și Buzău. Prin depunerea de aluviuni la contactul lor, afluenții au fost împiedecați de a mai avea o ieșire la râu și astfel în spatele malului înalt format de mături au luat naștere lacurile. Apele lor s'au concentrat tot mai mult atât din cauza șiroaielor de ape sărate aduse de ploi, cât și din cauza climatei excesive care face să se piardă mai multă apă prin evaporație decât să se câștige prin precipitațiuni.

Lacuri sărate se găsesc și la dealuri, cum sunt: *Sovata* și *Ocna-Sibiului* în Ardeal, *Slănicul* din Prahova, etc., dar acestea s'au format prin prăbușiri sau inundarea ocnelor de sare.

Iazurile sunt făcute de mâna omului. Pentru a avea o rezervă de apă trebuitoare grădinilor de zarzavat pe timp de secetă, sau creșterii peștilor, oamenii au schimbat cursul râurilor. sau au făcut gropi anume. Ele au mai fost făcute și cu scopul ca atunci când se revarsă râurile, să se adune apa în ele, pentru a nu mai pricinui inundații păgubitoare.

Exemple de iazuri făcute de mâna omului avem în Nordul podișului Transilvaniei (câmpia Transilvaniei), în podișul Moldovei (prin județele Dorohoi și Botoșani) și în jurul Bucureștilor (Colentina, Pasărea, etc.).

Limanurile sunt lacurile de pe lângă Dunăre și anume dela răsăritul gurii Argeșului, și cele de pe lângă țărmul Mării. Primele se numesc limanuri fluviatile, iar celelalte, limanuri maritime. Și unele și altele au luat naștere prin inundarea gurilor de vărsare ale râurilor de către apele crescute ale Dunării și Mării Negre. Acest fenomen a avut loc după ridicarea nivelului apelor Mării Negre.

Ca limanuri fluviale mai importante avem: *Gârlița*, *Oltina* și *Mârleanul* în Sud-Vestul Dobrogei, apoi *Brateșul* în Covurlui.

Limanul maritim *Razim* comunică cu Marea printr'o porțiță. Pe vremuri, el era larg deschis spre Mare,

dar curentul litoral, care circulă pe lângă țărmul nostru dela Nord spre Sud, a depus nisip la contactul lui cu Marea, așa că s'a transformat în liman, adică lac care mai comunică cu marea printr'o porțiță îngustă. Cu timpul și această porțiță va dispărea, iar limanul se va transforma în lac. Apele lacului Razim deveniseră din această cauză prea sărate și ca să nu moară peștii din el, s'au săpat două canale, prin care vine apă dulce din brațul Sft. Gheorghe.

Limanurile dela Sudul Razimului s'au despărțit complet de Mare prin grinduri de nisip, în lungul cărora se găsesc drumuri. In categoria acestora, avem dela Nord spre Sud: *Taşăul*, *Sutghiolul*, *Techirghiolul* și *Mangalia*. Mai întinse și mai adânci sunt *Techirghiolul* (până la — 10 m.) și *Mangalia* (până la — 25 m.), stațiuni balneo-maritime. Apele *Techirghiolului* sunt sărate în proporție de 68%, iar nămolul lui este tămăduitor de multe boale. *Taşăul* poate fi transformat într'o mare bază navală.

Plante și animale

Plante. In țara noastră, vegetația este răspândită după relief și climă. Spre deosebire de alte State, care sunt mai mult muntoase (Elveția), ori au aproape numai câmpie (U. R. S. S.), România are toate formele de relief, dela cele mai joase, cum sunt luncile râurilor și Delta Dunării, până la munții cei falnici. Ca atare, vegetația va fi cât se poate de felurită. La aspectul ei deosebit contribuie și clima, care nu este la fel pe tot cuprinsul țării. România se află la o răscruce, între clima oceanică din apusul Europei și clima continentală excesivă dela răsăritul nostru și între clima mediteraniană din Sudul Europei și clima rece dela Nord. La noi își vor da întâlnire deci plante din toate zonele de vegetație din Europa. Numai câteva lipsesc, dintre acelea iubitoare de

prea multă căldură, cum sunt spre exemplu portocalul și măslinul.

Ca reprezentanți ai ținuturilor mediteraniene, avem castanul dulce, pe care îl găsim în depresiunile muntoase din județele Gorj și Vâlcea, și vița de vie, care crește atât de bine, pe coastele înSORITE ale dealurilor noastre. Această plantă nu se îngroapă iarna în ținuturile mediteraniene, iar la răsărit de noi nu se mai găsește decât în Basarabia și Crimeea, căci nu poate suporta, chiar îngropată, gerurile prea aspre din timpul ieraii.

Fagul este un arbore pe care îl găsim în apusul Europei și la noi, însă nu se mai găsește la răsărit de Nistru din cauza verilor mai scurte. Fagul are nevoie de cel puțin 5 luni de vară ca să poată crește.

Colilia și negara sunt ierburii înalte pe care le găsim în răsărit și la noi și nu le mai găsim în apus.

Nu e mai puțin adevărat că la înfățișarea de astăzi a hainei noastre vegetale a contribuit în bună măsură și omul. Datorită lui, plugul s'a întins tot mai mult la câmpie și dealuri, răsturnând brazdă și înlocuind vegetația sălbatică cu semnături aducătoare de mai multe câștiguri.

Putem urmări totuși mai multe zone de vegetație în legătură cu felurile de relief și schimbările de climă.

Vegetația de luncă și deltă. Luncile sunt câmpiile tinere și joase ce întovărășesc cursul Dunării și al afluenților ei (Jiul, Oltul, Argeșul, Ialomița, Siretul, Prutul), iar delta este câmpia cea mai tânără și cea mai joasă, cuprinsă între cele trei brațe principale ale Dunării: Chilia, Sulina și Sf. Gheorghe.

Atât în lunci, cât și în deltă, solul este roditor, căci este adus peste maluri când apele sunt crescute, iar verile sunt destul de călduroase. Cât privește umezeala, ea este mai îndestulătoare ca oriunde, deoarece, în afară de ploi, aici se infiltrează apa din râuri și uneori chiar se revarsă peste maluri.

Vegetația va fi deci bogată, fiind formată din plante iubitoare de multă umezeală. Vegetația lemnoasă are lemnul alb și puhav: salcia, plopul, pluta, aninul și răchita, care crește adunată în stufișuri. Țiganiii lingurari își petrec mai toată vara prin aceste locuri pentru a face din lemnul acestor arbori, care se lucrează destul de ușor, albi, linguri, etc., ca pe urmă să le vândă prin sate și pe la târguri.

Vegetația ierboasă este reprezentată prin pășuni, iar stufărișul prin: trestie, papură, rogoz, pipirig și alte plante de apă. Trestia și papura servesc la învelit locuințelor și la încălzitul lor în timpul iernii. Din ele se mai fac obiecte casnice, ca rogojini, coșuri, etc.

În deltă se află și o vegetație pluitoare: *plaurul*. Ea aduce mari neajunsuri, căci acoperind lacurile, asfixiază peștii. Din anul 1939. Statul a început să încurajeze culturile de bumbac în Delta Dunării.

Vegetația de stepă. Câmpiile propriu zise se întind până în regiunile dealurilor. Ele sunt mai înalte și mai vechi decât luncile.

Copacii nu pot crește, atât din cauza iernilor friguroase și verilor călduroase și scetoase, cât și pentru motivul că apa se găsește la adâncimi prea mari. Aici se află *stepa*, formată din iarbă deasă, care având rădăcina mică, își găsește umezeala mai cu ușurință. Primăvara, când cad cele mai multe ploi, câmpiile se acoper de covorul verde al acestor ierburi. Ele se păstrează numai până către mijlocul verii, căci arșița soarelui le usucă acum, transformând câmpia într'o adevărată pustie.

Ca vegetație lemnoasă întâlnim arbuști piperniciți și acoperiți cu ghimpi, ca măceșii, gherghinii, porumbarii, trandafirii sălbatici. Salcâmul este singurul arbore mai mare, răspândit prin aceste locuri. Pe vremuri și stejarul ocupa locuri întinse la câmpie. De când s'au tăiat însă pădurile pentru a face loc ogoarelor, iar clima

a devenit mai secetoasă, s'a retras și el tot mai mult în regiunea dealurilor. Il mai găsim astăzi la câmpie, mai mai mult prin părțile apusene ale Munteniei și în Sud-Vestul Dobrogei.

Pe lângă râuri și bălți se găsesc însă și la câmpie aceleași plante lemnoase și ierboase ca în luncă.

Stepele cele mai întinse din țara noastră se găsesc la apus (câmpia Tisei) și la Sud (câmpia Dunării). Câmpia Dunării dela răsăritul Munteniei se numește Bărăganul. Aici se cultivă foarte multe cereale. Apoi avem: stepa dobrogeană (dela mijlocul și Sud-Estul Dobrogei), stepa din Nordul Moldovei (prin părțile Iașilor și Dorohoiului) și stepa din Nordul Transilvaniei.

Înainte vreme, câmpiile noastre erau puțin locuite. Pe ele se legănau în bătaia vânturilor ierburile înalte de un stat de om: colilia și negara, pe care le pășteau turmele de oi și hergheliile de cai. De vreo sută și ceva de ani, câmpiile s'au tot populat cu oameni dela dealuri și munți. În locul ierburilor sălbatice se cultivă astăzi cereale (grâu, porumb, orz, ovăz, secară), legume (fasole, mazăre, linte), textile (în. cânepă) și plante industriale (rapița, floarea soarelui, sfecla de zahăr). Cam 82% din populația țării are ca principală ocupație agricultura. Ea se întinde nu numai la câmpie, ci și la deal și chiar la poalele muntelui.

Zona pădurilor. Peste regiunile de coline, dealuri și munți, unde ploile cad din belșug, locul ierburilor îl iau pădurile, cu arbori din ce în ce mai falnici. Dacă pe coline și dealuri pădurile sunt întrerupte de poiene, pe munți, prin desišul de brădet, ele lipsesc din cauza lipsei de lumină. Reapar însă tocmai sus pe plaiurile însorite.

Trecerea dela împărăția ierburilor la aceea a pădurilor nu se face dintr'odată, ci treptat. Între ele se află o zonă intermediară, unde aci înaintează mai mult ierburile, aci arborii. Pădurile apar sub formă de pâlcuri,

despărțite de câmpuri cu iarbă. Arborii sunt rari, de statură redusă și cu trunchiurile strâmbe. Cele mai răspândite specii sunt: cerul, gârnița, teiul, ulmul, jugastrul ș. a.

Dincolo de acest ținut de trecere, se întinde pădurea adevărată. După esențele principale, această mare zonă o subîmpărțim în trei subzone:

1. *Subzona stejarului*. Stejarul este arborele cel mai rămuros dela noi. Il găsim pe coastele colinelor și dealurilor până pe la înălțimea de 500 m. peste nivelul mării. Poate trăi câteva sute de ani.

2. *Subzona fagului* ocupă cea mai mare parte din pădurile noastre (58%). Fagul se întinde în sus, pe coastele dealurilor, din subzona stejarului, până la 800 m. Alături de el crește paltinul, mesteacănul, iar ca arbori cultivați, întâlnim mai mult prunul. Prin depresiunile Olteniei cresc castanul dulce și nukul.

3. *Subzona coniferelor* cuprinde ținuturile muntoase până pe la 1800 m. În locul fagilor tot mai răriți, apar pinii, brazii și molifții, care la un loc acoper 25% din suprafața pădurilor.

Înainte ca Statul să fi reglementat tăiatul pădurilor, mulți codri au fost tăiați fără chibzuială. De aceea mai multe masive muntoase au rămas golașe, iar locuitorii pradă inundațiilor și alunecărilor de terenuri.

Zona alpină. Aproape de înălțimea de 1800 m., pădurea începe să se rarească. Arborii devin tot mai mărunți din cauza frigului și a vânturilor puternice. Apar arbuștii de munte, chireți și piperniciți, ca jnepenii, enuperii pitici, aninii de munte, care au trunchiurile subțiri și înalte până la un metru. În schimb au rădăcinile puternice ca planta să reziste vânturilor dese și puternice. Dela un loc și acești arbuști dispar spre a le lua locul covorul verde de iarbă mărunță, deasă și cu firul subțire. Florile sunt în schimb foarte frumoase colorate. Aici cresc gențienele și vestita floare a reginei.

Printre ierburi apar ici-colo azalee, sălcii pitice, merisori, bujori de munte și afini. Pe stâncile cele mai înalte din bătaia vânturilor puternice cresc numai mușchii și lichenii, niște ierburi mult mai dese și mai mărunte.

Pe plaiurile munților noștri urcă în timpul verii nenumărate turme de oi pentru a paște iarba de aici. Odată cu sosirea toamnei, cobor și ele la poalele munților, sau merg mai departe până în bălțile Dunării sau la țărmul Mării Negre.

Animale. Alături de agricultură, animalele constituie o altă bogăție însemnată a țării noastre. Pe vremuri, mult mai numeroase cele sălbatice, astăzi le-au luat-o înainte cele domestice, căci aduc mai mari foloase omului.

Animalele sălbatice erau mult mai numeroase înainte vreme, când oamenii erau mai puțini, armele de vânătoare mai rudimentare, iar codrii mult mai întinși. Astăzi, numai delta și-a păstrat caracterul de odinioară. Aici vin în timpul verii cele mai multe pasări călătoare, care dau deltei un aspect cu totul deosebit de al celorlalte regiuni din țară.

Dintre sălbăticiunile codrilor, *bourul* și *zimbrul* au dispărut. Aceste podoabe ale pădurilor Moldovei s'au stins: primul în veacul al XVI-lea, cel de-al doilea pe la 1780. Bourul era socotit în secolul al XIV-lea vânatul cel mai de preț în Moldova de vreme ce capul lui a fost ales drept stemă a țării. Foarte puțini zimbrici se mai găsesc astăzi într'un parc din Germania, în pădurea dela răsăritul Poloniei și în Munții Caucaz.

Castorul sau *brebul* a dispărut și el. I-a mai rămas însă numele, legat de unele locuri și așezări, ca de exemplu satele Brebu din județele Buzău, Prahova, Dâmbovița, Caraș, Severin, Maramureș. Ei își fac locuințele pe sub apă și erau de sigur numeroși în Principate. Domnitorii noștri plăteau Turcilor alături de bir

și câteva blăni de castor. Apoi negustorii Sași din Ardeal veneau în Muntenia și Moldova să cumpere blănițele de castor. Până și în foile de zestre ale familiilor boierești figurau pelicelele acestui meșter animal.

Castorii se mai găsesc astăzi prin Delta Rhônului, pe malurile Elbei, după ieșirea din munții Metalici, în pădurea de conifere a U. R. S. S. și mai cu seamă în pădurea Canadei din America de Nord.

Nici *măgarul sălbatic* sau *colunul* nu mai există azi în pădurile noastre (i-a rămas amintirea în satul Colunești, sau în satul Colun din jud. Sibiu).

Râsul, vidra și dropia, sunt pe cale de dispariție.

Râsul, sau „pantera Carpaților“, numită așa pentru că atacă pe furie, sărind din copac în spinarea victimei, se mai găsește la noi din ce în ce mai rar prin munții cei mai înalți: Masivul Rodnei și Carpații Meridionali.

Fiindcă aduce pagube, nimicind vânatul, uneori sărind și asupra omului, râsul a fost stârpit complet în unele țări din apus. În Germania i-a pierit neamul de acum vreo 100 de ani.

Vidra trăiește pe lângă ape, atât la munte, cât și la câmpie, pe lângă bălțile Dunării și în deltă. Are o blană deasă, frumoasă și de mare preț. Cu toate acestea, ne bucură împușinarea ei, căci aduce mari stricăciuni, prinzând mai mult pește decât îi trebuie pentru hrană.

Dropia este o pasăre nesticătoare, de mărimea unui curcan gras și cu o carne foarte gustoasă. Mult mai numeroase pe vremuri, când formau deliciul vânătorilor, numărul lor s'a micșorat odată cu întinderea plugului la câmpie și dealuri.

Dropia, nefiind călătoare, se refugiază iarna prin stufișurile din luncile Dunării și Tisei, unde este prinsă cu ușurință de lupi și de oameni.

Animalele sălbatice mai răspândite la noi și care au sorți să mai trăiască încă multă vreme, le putem împărți după relief.

La șes. Cele mai răspândite animale la șes sunt: *iepurele și lupul*.

Iepurii sunt foarte numeroși mai ales în anii de belșug când a plouat bine vara. În fiecare toamnă se vânează peste un milion de capete. Acum, ogoarele de cereale și grădinile de zarzavat rămân în stăpânirea lor. Dela iepure se întrebuințează atât pielea cât și carnea. Ba constituie și un articol de export. În țările apusene, răbindu-se mult acest vânat, se cumpără dela noi blănuri, iepuri împușcați și chiar vii, pentru a li se da drumul pe câmpuri.

Lupul este un animal de pradă. În timpul verii se hrănește cu ce găsește, dar iarna, când e înțepit de foame, atacă stânele de oi. Lupii au curaj mai mare pe vreme de vișor, când se adună în haite. Acum atacă vite mari și chiar oameni. Cât s'ar vâna la noi, numărul lor se îmbospățează mereu cu lupi veniți din U. R. S. S. în timpul iernii, peste podul de gheață în care se transformă cursul Dunării și Prutului.

Lupul a dispărut din Anglia, iar în Germania și Elveția este pe cale de a dispărea.

La deal sunt mai răspândite *vulpile* și mai ales *mistreții* (porcii sălbatici).

Vulpea a devenit un animal rar. Se găsește atât la șes și munte, cât mai ales la deal, unde are mai multe înlesniri de pradă. Aci sunt satele mai numeroase și mai bogate.

Mistrețul este destul de răspândit prin pădurile de deal, unde se hrănește cu ghinda stejarului și jirul fagului. Mai puțin numeroși se găsesc în pădurile dela munte. Prin munții mărunți ai Lăpușului din Nordul Ardealului trăiesc cei mai mari mistreți, atingând 2 metri în lungime.

La munte, unde pădurile sunt neîntrerupte, se găsesc: ursul, căprioara, cerbul, capra neagră, cocoșul de munte și altele.

Caprele negre abia se mai găsesc cățarate pe stâncile cele mai prăpăstioase din Masivul Rodnei, Munții Făgărașului și ai Bucegilor.

De asemenea, căprioara cea sveltă și sfioasă, ca și cerbul de munte, se găsesc tot mai rar prin locuri tănuite.

Ursul se împușinează și el (din Germania a dispărut).

Delta și-a păstrat mai bine aspectul din trecut. Aci e raiul pasărilor călătoare ce vin din Sud odată cu anotimpul primăverii. Alături de sute de specii mărunte, trăiesc mai bine ca oriunde: rața și gâsca sălbatică, barza, cocostârcul, pelicanul cel gușat, bălțanul, lebăda, lopătarul cu pliscul lat la vârf ca o lopată, etc.

Numai în bălțile de pe lângă Dunăre și mai ales în Balta Ialomiței și a Brăilei se mai află un raiu asemănător aceluia din deltă.

Vieța animală în ape

Lectură

În apele râurilor, lacurilor și în Marea Neagră trăiesc sumedenie de pești. Fiecare din ei își alege mediul mai potrivit pentru viață. Astfel unora le place apa mai sărată a mării, altora apele mai dulci ale lacurilor și râurilor. În fine, se mai împart și după gradul de căldură al apelor. Totuși, sunt unii pești, care stau iarna în apele mării, iar primăvara se refugiază în lagunele de pe lângă Marea Neagră, fiecare alegându-și laguna cu gradul de sărătură ce-i convine. Alții urcă chiar în susul Dunării, pentru a trece în lacurile de pe lângă fluviu. Aici fiind apele mai calde și găsindu-se mai multă hrană, își pot depune mai în siguranță icrele. De aceea, Statul a reglementat vânarea peștelui, interzicându-se prinderea lui în perioada de depunere a icrelor.

În categoria peștilor migratori (care stau iarna în apele

mării și vara în apele lacurilor și râurilor), avem: morunul, păstruga, niseitrul, cega, scrumbiile albastre și de Dunăre, chefalii, guvizii, etc.

Morunul, păstruga și niseitrul urcă în susul Dunării până pe la Galați, câteodată până la Viena. În afară de carnea lor gustoasă, acești pești dau icrele negre, vestite în toată lumea. Ele sunt cu atât mai apreciate cu cât acești pești nu se găsesc în celelalte ape din Europa apuseană și nici în alte continente. Morunul ajunge până la 500 kgr. ⁴⁾. Centrul mai important pentru pescuirea acestor soiuri de pești este Vâlcevoșul, dela gura brațului Chilia.

Cega urcă în susul Dunării mai mult, până pe la Ulm, în Germania, iar în timpul iernii se refugiază de cele mai multe ori în lacuri. Cega înaintează și pe afluenții mai însemnați ai Dunării.

Scrumbiile albastre, ca și hamsiile, trăiesc în largul Mării, iar primăvara vin în cârduri pe lângă țârm.

Scrumbiile de Dunăre urcă în timpul primăverii în susul Dunării până la Galați, mai rar până la Giurgiu și după ce-și depun icrele, se retrag în Mare.

Chefalii și guvizii preferă lacurile de pe lângă țârm, care au fost pe vremuri golfuri. Razimul este principalul loc de refugiu al chefalului. Pentrucă apele acestui lac deveniseră prea sărate și nu mai erau potrivite peștilor, s'au lărgit și adâncit porțile de comunicare ale Razimului cu Marea și s'au săpat două canale (Dunăvățul și Cernețul), prin care vin ape dulci din brațul Sf. Gheorghe în lac.

Pești de apă dulce. În lacurile dunărene și lacurile deltei trăiește șalaul.

Crapul, știuca, somnul, se găsesc tot în aceste lacuri, cât și în Dunăre.

În unii ani se prind numai crapi în cantitate până la 10.000.000 kgr. Crapul de Dunăre are solzii aurii și carnea mai dulce decât crapul de lac sau baltă. Din râurile și lacurile mai mici din cuprinsul țării se prind: crapul, carasul, mreana, linul și mai ales bibanul.

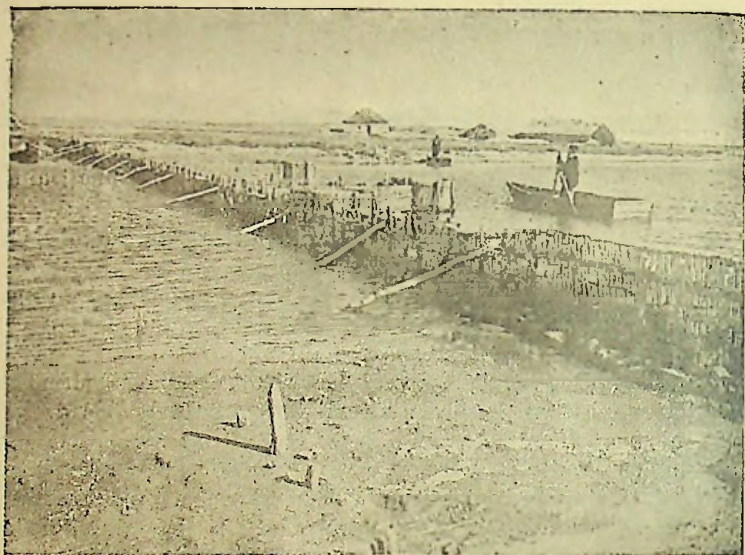
Păstrăvii și lipanii se găsesc numai în apele repezi de munte.

Locuitorii de pe lângă lacuri, Dunăre și Marea Neagră au ca ocupație în plus pescuitul. Și apele noastre sunt atât de bo-

⁴⁾ Morunul uscat era unul din principalele articole de export ale Munteniei pe vremea lui Mircea-cel-Bătrân.

gate în peștele Lacurile de pe lângă Dunăre și Marea Neagră sunt adevărate pepiniere de pește.

Primăvara când apele bătrânului fluviu cresc, bălțile se umplu cu ape, fie prin revărsare peste maluri, când apele vin prea mari, fie prin gărlife, când apele sunt mai puțin crescute. Acum urcă în susul apei și peștii, care tocmai cautiă bălțile ca să-și depună icrele, ca fiind cu apele mai calde și mai bogate

Un gard pentru oprit peștii în Delta Dunării

în hrană. Când apele încep să scadă, pescarii pun garduri la contactul bălților cu gărlifele, astfel că se retrag numai apele limpezi, fără pești; urmează timpul pescuitului.

În anul 1940-41 s'au pescuit din apele noastre 18.200.000 kg. pește și anume 16.600.000 kgr. pește de apă dulce și 1.600.000 kgr. pește de Mare. Aceasta înseamnă însă prea puțin față de marile posibilități și chiar față de nevoile de consum intern. Vine abia 1 kgr. de cap de locuitor pe an! Dacă ar fi pescuitul mai bine organizat, hrana sătenilor noștri s'ar îmbunătăți mult⁴⁾.

Centrele principale pentru vânzarea peștelui în țară sunt: Tulcea, Brăila, Călărași, Giurgiu și Constanța.

⁴⁾ În Spania consumul de pește se urcă anual la 7 kgr. de cap de locuitor, în Franța la 12 kgr., în Anglia la 50 kgr.

GEOGRAFIA UMANA

Populația României

Număr. Intre granițele pământului românesc trăiesc laolaltă 15.800.000 locuitori. Din aceștia 12.750.000 sunt Români, iar restul sunt străini. Ei au venit pe pământul nostru primitor la diferite date.

Românii trăiesc în marca lor majoritate la sate. Cam 82% din populația țării se află la sate și numai 18% la orașe. Acestea adăpostesc și foarte mulți străini, care au preferat orașele înaintea satelor. Știut fiind că populația dela orașe se îmbospătează mereu cu elemente din satele înconjurătoare lor, putem nădăjdui că va veni cât de curând timpul, când orașele să aibă o populație cât mai curat românească.

In comparație cu vecinii, populația noastră este mai puțin numeroasă decât în U. R. S. S. și mai numeroasă decât în Ungaria, Iugoslavia și Bulgaria.

Sporul populației. Natalitatea este destul de mare în țara noastră, dar din păcate și mortalitatea seceră prea multă lume înainte de vreme. Mai ales copiii dela țară mor în număr mare, din cauza lipsei de îngrijire. S'a făcut calculul că la fiecare mie de locuitori se nasc 30—35 copii, dintre care 19—21 mor. Rămâne deci un spor anual de 11—14 suflete la mia de locuitori, sau la toată populația țării 170.000—200.000 suflete.

In urma măsurilor luate de curând de Statul nostru, de a ridica nivelul cultural și moral al satelor, pentru care nu se precupețesc cele mai mari sacrificii, sperăm, că în scurt timp să se micșoreze simțitor procentul mortalității infantile și deci să ne rămână un mai mare spor al populației.

Desimea. În țara noastră trăiesc în medie cam 66 locuitori pe km. p.¹⁾ Față de alte țări din apusul Europei, care au și peste 200 locuitori pe km. p., cum sunt spre exemplu Belgia (282) și Olanda (271), țara noastră are o populație rară. Dacă ne mai gândim că România este înzestrată cu daruri naturale mai multe și mai felurite decât unele din țările apusene, putem spune cu toată încrederea că ea ar putea hrăni o populație de patru, cinci ori mai deasă decât astăzi.

Populația țării noastre nu e la fel de deasă peste tot locul. Pe munți, unde locurile de arătură sunt restrânse, iar vieța mai grea, populația e rară. Ea se îngrămădește în depresiuni și pe văile mai largi. De asemenea, populația este rară în delta și lunca Dunării, din pricina prea multor lacuri, stufărișurilor și a duneilor de nisip. La câmpie, vieța fiind mai ușoară, căci plugul poate trage cu ușurință brazdă, locuitorii sunt mai deși. La dealuri, e și mai deasă, căci muncile sunt mai felurite și se pot face în tot timpul anului. În afară de bogățiile dela munte și câmpie, aci se cultivă mai bine ca oriunde vița de vie și arborii fructiferi. Unde se mai găsesc și bogății subpământene, cum sunt petrolul, sarea și cărbunii, locuitorii sunt tot atât de deși ca și în centrele populate din Europa apuseană (valea Prahovei, Dâmboviței).

Impărțită pe provincii, țara noastră are o populație mai deasă în Muntenia + Oltenia (86 loc. pe km. p.) și Transilvania (75 pe km. p.), și mai rară în Banat (51 pe km. p.), și mai ales în Dobrogea (40 loc. pe km. p.), care a fost în drumul marilor invaziuni barbare.

Desimea populației din Muntenia se atribuie locuitorilor numeroși din București.

¹⁾ Pe la 1700 erau probabil abia 10 pe km. p., dar pe atunci populația era rară în toată Europa cu excepția Franței. La acea dată Francezii erau 20 milioane, Italienii 11, Spaniolii 8,5, Germanii 10, Englezii 8,5; Românii nu depășeau de sigur 2 milioane.

Cât privește populația din Banat, chiar așa, puțin numeroasă, se datorește cu deosebire avuțiilor subpământene (cărbuni și fier), care au încurajat dezvoltarea vieții industriale. Altminteri, natalitatea în Banat este mai slabă decât în oricare altă provincie din România. Este adevărat însă, că și mortalitatea seceră aci mai puține suflete.

Religia. Românii sunt în mare majoritate de religie creștină ortodoxă.

Creștinismul s'a infiltrat în Dacia cam în același timp cu colonizarea ei de către Traian. Printre coloniști au fost și creștini. Odată cu declararea creștinismului ca religie de stat, de către Constantin-ce-Mare (315), au luat ființă în Moesia (ținutul dintre Balcani și Dunăre) și mai ales în orașele romane de pe malul drept al Dunării, mai multe episcopate, ai căror episcopi predicau și hirotoniseau preoți și pentru creștinii din Nordul fluviului ¹⁾.

Răspândirea creștinismului s'a făcut în limba latină. Dovada cea mai puternică, că noi, Românii, am primit creștinismul dela început în această limbă, sunt cuvintele cu privire la partea dogmatică: Dumnezeu, înger, biserică, cruce, rugăciune, lege, păcat, altar, mormânt, duminică, botez, cuminecătură ș. a., precum și cele de sărbători: Floriile, Rusaliile, Paștile, Sânmedru (Sf. Dumitru), Sânziene, etc.

Târziu, către sfârșitul secolului al IX-lea, s'au adăugat la termenii religioși de ordin fundamental, unele cuvinte slavone, care se referă numai la practica culturii și ierarhia bisericească.

O parte dintre Românii ardeleni sunt de religie greco-catolică. Ei au primit această credință în anul

¹⁾ După învățatul V. Pârvan creștinarea în masă a Daco-Romanilor s'a făcut abia pe la 400 de către episcopul-misionar Sf. Nicetas de Remesiana (oraș așezat între Sofia și Niș).

1700. Cu un an înainte (1699), prin pacea dela Carlovitz, Austriacii, luând Transilvania dela Turci, au promis Românilor aceleași drepturi pe care le aveau Ungurii, Sașii și Secuții, dacă vor trece la catolicism. Era o metodă austriacă, aceea de a-și asigura dominația politică prin convertirea religioasă. O frântură dintre Români de aci, sătui de asupririle de până acum și ademeniți prin avantajele ce li se ofereau, au primit la anul 1700 unirea cu Roma, în frunte cu Episcopul Atanasie Anghel și foarte mulți protopopi și preoți. Ei se mai numesc și „uniți” și păstrează credința și practicile ortodoxe. Unirea cu biserica catolică se bazează pe trei puncte de dogmă și mai ales pe recunoașterea de șef al Papei. Incolo, cultul și practicile au rămas ortodoxe. Slujba se face în românește, nu în latinește ca la catolici, iar preoții se căsătoresc.

* * *

Formarea poporului român. Poporul român s'a format din contopirea Dacilor cu Romanii, cam pe la începutul secolului doi după Hristos, când nu se pomenea de niciunul din vecinii ce ne înconjoară astăzi; ei au venit mult mai târziu.

Dacii cei nemuritori, numiți astfel pentru credința lor în nemurirea sufletului, erau o ramură a Tracilor din Peninsula Balcanică. Ei s'au așezat pe la 1800 în. Hr., atât în câmpia Dunării de jos cât și în Transilvania ocupându-se cu agricultura, apicultura, creșterea vitelor și scoaterea aurului din Carpații apuseni. Aveau cetăți și oaste puternică.

Făcând dese incursiuni în Peninsula Balcanică, unde tocmai acum își întinseseră Romanii stăpânirea, conflictul armat dintre cele două puteri nu întârzie să se ivească. Impăratul Traian (98—117), în urma a două războaie victorioase (101—102 și 105—106), a cucerit Dacia și a colonizat-o cu elemente romanizate. Spre

deosebire de alte ținuturi, care mai fuseseră romanizate, dar pe indelete, în Dacia s'au adus dela început mulți coloniști, pentru a se schimba cât mai curând caracterul dac al provinciei. Așa se explică cum 165 ani de stăpânire romană (106—271) au fost suficienți pentru romanizarea Dacilor.

Port femeiesc în Oltenia (Gorj)

Dela Daci, noi am moștenit portul, asemănător portului de astăzi al țăranilor dela munte, vitejia și chibzuința, iar dela Romani limba. Dintre celelalte popoare care timp de 1000 de ani au venit din spre răsărit, nu-

mai Slavii ne-au lăsat urme mai însemnate, deoarece ei au fost mai mulți, mai stabili și au trăit mult timp împreună cu noi. Astfel, multe cuvinte din agricultură și păstorie le avem dela ei. Tot ei ne-au influențat în poezie, muzică, legende, povești, zicători și proverbe. Deci poporul român s'a format din contopirea Dacilor cu Ro-

Portul în Transilvania

manii, dar este și de înrâurire slavă. Am putea spune că poporul nostru s'a format complet numai după ce a primit și aceste influențe slavonești (între sec. VI-X).

Popoarele romanice din apusul Europei, cum sunt Francezii, Italienii, Spaniolii și Portughezii, au fost și ele influențate de Germani (sunt popoare romanice „de coloratură germană“, iar noi suntem popor latin „de coloratură slavă“).

Poporul român s'a format în cuprinsul granițelor firești de astăzi. Aci a trăit neîntrerupt și a luptat din greu pentru a-și păstra credința și neamul. Legăturile ce au existat între Transilvăneni, Moldoveni și Munteni, prin practicarea transhumanței și a cărăușiei cu sare,

Port femeiesc în Banat

cherestea și păcură, au contribuit la formarea unui singur graiu, astfel că Românii din cuprinsul întregii țări, vorbesc aceeași limbă și au aceeași structură sufletească. Ei sunt buni, primitori de oaspeți, iertători și respectuoși față de vieața, avutul, dar mai ales religia locuitorilor de alt neam, pe care au tolerat-o totdeauna, însă nu uită să-și apere demnitatea cu orice sacrificiu. Românul e isteț și această calitate a moștenit-o atât dela

Romani cât și dela Daci. Duișia și modestia sunt iarăși caracteristice sufletului român. Dorul de tihnă și casa lui arată un popor de o străveche civilizație țărănească sedentară ¹⁾).

Cioban bănațean

Credința creștină, cu preceptele ei morale, i-a mângâiat sufletul Românului și l-a întărit în fața primejdiei. Tare pe credință, el a lăsat fiecăruia dreptul să creadă cum vrea.

¹⁾ Tracii erau sedentari cu 2000 de ani înainte de cucerirea romană, pe când Germanii și Slavii nu s'au fixat de pământ decât în sec. IX—X d. Hr.

Deși trăind până în 1829 în împrejurări neprielnice dezvoltării culturale, Români au reușit să producă și în acest domeniu realizări însemnate.

Având un străvechiu fond de finețe, gust și simț artistic, — acest popor are cea mai frumoasă și originală civilizație țărănească din Europa, cum o dovedesc portul popular femeiesc, muzica și poezia populară.

Vechea cultură românească, de tip „oriental” a dat oameni ca Miron Costin, Ioan Neculcea, Dimitrie Cantemir și Nicolae Milescu. În cultura modernă, poezia numără în rândul întâi pe: Grigore Alexandrescu, Vasile Alecsandri, Mihail Eminescu (cel mai mare nume al literaturii noastre), Gheorghe Coșbuc, Octavian Goga și Tudor Arghezi. Teatrul pe Ion L. Caragiale și Alexandru Davilla. Proza pe lângă Caragiale, pe Ion Creangă, I. Al. Brătescu-Voinești, Mihail Sadoveanu și Liviu Rebreanu. Dintre ramurile științifice, Istoria a avut cea mai mare strălucire, prin: B. P. Hașdeu, A. D. Xenopol, Vasile Pârvan și Nicolae Iorga. În filologie: Ovid Densusianu. În geografie: Simion Mehedinți și George Vâlsan. În Arhitectură: Ion Mincu. În Pictură: Nicolae Grigorescu, I. Andreescu, Luchian. În Sculptură: Brâncuși. În Muzică: George Enescu. În Medicină: Dr. Babeș și Dr. Marinescu.

Această strălucită dezvoltare culturală ne așează în fruntea țărilor din Sud-Estul Europei și ne face să întrezărim timpul când vom fi cunoscuți și apreciați cum se cuvine și în occidentul Europei.

Moșii (*lectură*). Moșii sau Români din Carpații apuseni sunt deosebiți de ceilalți Români prin firea lor tăcută. Numele le vine de acolo că purtau până acum câteva sute de ani părul capului adunat în formă de chică.

Trăind prin munți, duc o viață grea. Pâinea și-o scot mai mult din lucrul lemnului. Lucrează ciubere, doniți, albi, linguri, etc. pe care le poartă pe spinarea cailor mici de munte prin toată Transilvania. Unii dintre ei lucrează în minele de aur, atât de numeroase în această regiune.

De numele Moșilor se leagă luptele Românilor ardeleni pentru scăparea de iobăgia ungurească. Astfel, Horia, Cloșca și Crișan, au pornit la 1784 revoluția de aici, iar la 1848 Avram Iancu, regele munților, a rezistat atacurilor ungurești foarte bine în acești munți. Armele Moșilor, deși erau inferioare, starea lor sufletească era de admirat. Alături de Moși luptau femeile lor și preoții, care aveau într-o mână crucea și în cealaltă sabia, așa încât, un comandant ungar, înfrânt și speriat, a luat-o la fugă exclamând „Dracu să se mai bată cu popii”.

Felul de vieață și ocupațiile oamenilor la munte, deal și șes.

Lectură

Omul depinde într'o largă măsură de mediul fizic înconjurător. Acesta îi impune în bună parte felul de ocupație.

La popoarele înapoiate, omul este chiar sclavul naturii. Hrana, îmbrăcămintea și adăpostul și le procură din imediata apropiere.

Omul civilizată nu s'a mai mulțumit cu ceea ce i-a pus natura la dispoziție. El a căutat să *subjuge* natura voinței sale și în bună parte a reușit. Astfel, a acclimatizat plante și animale, a sfredelit munții făcând tunele, a săpat canale, etc.

În țara noastră, ocupațiile locuitorilor sunt felurite, după relief și climă.

La munte, unde locurile de arătură sunt restrânse, iar verile mai scurte și mai răcoroase decât la câmpie, se cultivă prea puține cereale și anume dintre acelea care se mulțumesc cu un pământ mai sărăcăcios și cu mai puțină căldură. Mulți munteni arendează la câmpie terenuri pe care le cultivă vara cu cereale pentru ca să-și asigure asifel hrana de pe întreg anul. Ceilalți, coboară la câmpie toamna pentru a cumpăra cerealele de care au nevoie.

Nu e mai puțin adevărat că unele dintre satele de coloniști din Bărăgan au fost colonizate cu oameni dela munte. Ei duc o vieață cu totul deosebită de a *cojanilor* sau băștinașilor din Ialomița. Obiceiurile, portul și felul cum își construiesc casele, acoperindu-le cu șindrilă, adusă cu carele dela munte, îi dă iluzia că ie afli chiar într'un sat de munte. Dar iluzia se spulberă repede privind în apropiere la casele cu ziduri lipite cu pământ și acoperite cu paie, coceni sau stuf, ca la șes și baltă. Până de curând, locuitorii acestor sate erau îmbrăcați ca la munte. Astăzi numai bătrânii mai poartă „fustar“, adică cămașă scurtă și încrețită, pe care o poartă în afară. Pe deasupra poartă vestă neagră de dimie și cioareci. În picioare au opinci sau încălțăminte grosolană, iar pe cap mica pălărioară a muntenilor.

Dacă la munte cultivarea ogoarelor n'are atâta importanță ca la câmpie, în schimb locuitorii au alte îndeletniciri. Fiind pături destule și pășuni bogate, căci plouă mult, locuitorii se ocupă cu tăierea lemnului și creșterea vitelor. Trunchiurile arborilor sunt făiate cu deosebire iarna, când alunecă cu ușurință pe povârnișul munților.

Apoi mulți munteni lucrează în marile întreprinderi forestiere, care sunt mai numeroase la munte, unde e din belșug materia primă: lemnul.

Pe alocuri, locuitorii dela munte, se ocupă cu fabricarea varului și a oalelor.

La dealuri, muncile sunt mai felurite și se pot face în tot timpul anului. Posibilitățile de vieață fiind mai ușoare, oamenii sunt mai înstăriți și mai numeroși.

Ogoarele de cereale nu sunt întinse ca la câmpie, dar sunt mult mai numeroase decât la munte. Pe coastele înșorite ale dealurilor se cultivă apoi pomii fructiferi și vița de vie. Nicăieri nu sînt podgorii mai frumoase ca în regiunea dealurilor. Vinurile cele mai renumite se prepară aici; de asemenea, velnițele cele mai numeroase pentru prepararea țuicii se găsesc tot la dealuri. Vedem deci, că oamenii sînt ocupați la dealuri și în timpul iernii cu industrializarea fructelor. Munca multă le aduce belșug și spor.

Pe coastele umbroase ale dealurilor se întind păduri de stejar, fag, etc., care aduc însemnate câștiguri locuitorilor.

Apoi, cea mai mare parte din bogățiile minerale, în frunte cu petrolul, se găsesc tot la dealuri. Ele dau de lucru unei bune părți din populația acestei regiuni.

Creșterea vitelor ocupă pe locuitori mai puțin decât la munte.

La câmpie, locuitorii au ca principală ocupație agricultura și în al doilea rînd creșterea vitelor. Calitatea solului, ca și clima prielnică, i-au îndemnat pe sătenii noștri să îmbrățișeze agricultura înaintea altor ocupații.

Producția fiind destul de mare, îndeștează consumul întregii populații a țării și mai dă însemnate cantități la export. Cerealele ne aduc bani mulți în țară. Cele mai multe se exportă prin porturile dunărene și Constanța.

Cu toate aceste bogății, locuitorii dela câmpie sînt mai rari și mai puțin înstăriți decât cei dela deal. Cauza se datorește în bună parte faptului că la câmpie sătenii muncesc numai vara, în timp ce iarna stau mai mult fără ocupație. Acum consumă ceea ce au agonisit în restul timpului. Sătenii cei mai harnici își găsesc însă de lucru și acum. Ei se ocupă cu creșterea vitelor, vânzarea laptelui și a produselor sale în târgul sau orașul din apropiere; strîng cu grijă gunoaiele vitelor și le duc la câmp pentru ca îngrășînd ogoarele, să le dea o recoltă mai bună. Și câte alte lucruri bune și bănoase nu s'ar mai putea face încă la câmpie, dacă înțelepciunea omului ar fi mai mare!

Neamurile străine pe pământul românesc

Pe pământul nostru sunt risipiți 5 milioane de străini, sau 19,5% din întreaga populație a țării. Ei au venit la noi târziu și nu formează mase compacte (afară de regiunea secuiască) nici chiar pe la granițe, ca să constituie un pericol pentru integritatea noastră teritorială. Se găsesc pe tot cuprinsul țării, cu deosebire la orașe. Unii au aceeaș credință religioasă ca noi, alții au credință deosebită.

Maghiarii: a) *Ungurii* sunt Mongoli, originari de prin părțile munților Urali. Stabilindu-se mai întâi în Atelcuz (ținutul dintre Prut și Bug) și fiind bătuți de Bulgari în unire cu Pecenegii, au trecut Carpații Răsăriteni prin partea lor nordică și s'au stabilit în Pustă sau Panonia (Ungaria de azi), la 896 după Hristos.

Primind creștinismul catolic la anul 1000, sub Ștefan-cel-Sfânt, își întind stăpânirea spre răsărit, în Ardeal, pentru a răspândi catolicismul și să aducă totodată sub ascultare pe voievozii români.

Ungurii, deși au ținut Ardealul în stăpânire timp de aproape 1000 de ani, n'au format aci niciodată mase compacte de oameni. Ei au maghiarizat însă populația rurală românească din spre Tisa de Nord-Vest¹⁾, iar pe podișul Transilvaniei, apar răzleșiți mai mult pe la orașe, sau în jurul acestora. Intre Cluj și Tg. Mureș par a fi ceva mai numeroși.

Ungurii sunt o parte calvini, alții catolici.

b) *Secuții*, înrudiți cu Ungurii, au fost așezați de aceștia prin secolul XII pe văile superioare ale Mureșului și Oltului, ca strajă împotriva barbarilor care ar fi încercat să pătrundă în Ardeal prin trecătorile Car-

¹⁾ În regiunea Nyregyháza erau pe la 1900 vreo 250.000 de oameni de limbă maternă maghiară dar de religie românească. Serviciul religios se făcea uneori încă în românește.

paților. Primind privilegiile însemnate, au trăit dela început bine, astfel că numărul lor s'a ridicat dela câteva mii, câți erau la început, la aproape 500.000, câți sunt astăzi. În acest număr intră și foarte mulți Români secuizați. Secuții, având aceleași îndeletniciri cu Românii (plugăria și păstoria) și pe deasupra destule privilegii, i-au atras la ei, contopindu-i astfel în masa lor.

În afară de regiunile unde au fost așezați la început, Secuții s'au întins în adânciturile munților înconjurători și pe versantul de Vest al Munților Vulcanici.

Trăiesc în majoritate la sate și sunt de religie catolică.

c) Dintre Secuți s'a desprins o mică parte, *Ciangăii* stabilindu-se în mici grupe prin județele Roman și Bacău, unii prin sec. XIII iar alții mai târziu (din cauza persecuțiilor sociale și religioase din Transilvania) prin sec. XIV. Dar ca și Secuții din răsăritul Transilvaniei, mulți dintre Ciangăii sunt de origine românească. Numărul lor e de câteva zeci de mii.

Populația de neam maghiar din România se ridică la 1.400.000 de suflete.

Germanii: a) *Sașii* (Saxoni) de neam german, de prin părțile Rinului de jos, au fost aduși de Unguri în secolul XII și așezați în părțile de Sud ale Transilvaniei, pentru a păzi trecătorile de aici. Numele nu le vine dela Saxonia, ci însemna la început lucrător de mine.

Sașii au numit Transilvania „țara celor șapte cetăți”, pe limba lor *Siebenbürgen*.

Sașii au primit mari privilegii dela regii unguri și fiind deprinși cu vieața de oraș, au reînviat vieața orașenească din Ardeal, care fusese distrusă de barbari. Astfel, orașele Sibiu și Brașov au fost fondate de ei. Cu timpul s'au întins și mai spre Nord și au înființat Sighișoara, Mediaș, Reghin și Bistrița ¹⁾. Sașii, care au tre-

¹⁾ Toate acestea au fost de sigur (cum arată nomenclatura) întâi sate românești, transformate de Sași în orașe.

cut munții, au ridicat și la noi Baia și Suceava în Moldova și Câmpulungul în Muntenia. Pentru atragerea negustorilor și industriașilor Sași, domnitorii Principatelor le-au făcut mari ușurări de taxe vamale, astfel că ei au făcut vremuri de-a-rândul comerț întins cu țările noastre și cu Orientul.

Sașii sunt în număr de vreo 250.000, dar în niciun loc nu formează majoritatea populației (afară de Sibiu). Sașii sunt de religie protestantă.

b) *Șvabii* (Suabi) sunt tot Germani din valea Rinului de sus (Suabia) și Austria și colonizați în secolul XVIII prin câmpiile Banatului și Crișanei. În urma păcii dela Passarovitz (1718), Austriacii, cucerind Banatul Timișoarei dela Turci, au colonizat aici pe Șvabi, ca strajă împotriva lor și pentru punerea în valoare a unui teritoriu agricol foarte roditor dar pe atunci mlăștinos, părăginit și slab populat.

Șvabii trăiesc mai mult la sate, având ca principală ocupațiune agricultura și creșterea vitelor.

Numărul lor se ridică la 300.000 și sunt catolici.

Slavii. Popoarele de neam slav care locuiesc în țara noastră sunt în număr mic. Astfel sunt:

a) *Sârbii*, în număr de 50.000, împrăștiați prin satele românești și șvăbești din Banat.

b) *Rutenii* sau *Ucrainienii*, în număr de 40.000, răspândiți mai ales în Maramureș și Bucovina de Sud.

c) *Slovacii*, în număr de 50.000, sunt așezați în Crișana, Maramureș, Banat și Transilvania.

d) *Lipovenii*, cu un total de 50.000 de suflete, locuiesc mai ales prin Dobrogea de Nord și Bucovina de Sud.

e) *Polonii* se găsesc în număr foarte mic (circa 9000) prin Bucovina de Sud.

Evreii, în număr de 300-450.000, se găsesc răspân-

diți mai ales în părțile nordice ale țării: Moldova de Nord și „Transilvania de Nord“, cea fostă sub Unguri în 1940—1944 ¹⁾).

În aceste regiuni locuiesc și la sate, nu numai în orașe. În genere însă trăiesc în orașe (aproape patru cincimi din numărul lor total).

Venirea Evreilor în țară s'a făcut în două rânduri: începând dela finele veacului al cincisprezecelea, când au fugit din Spania și în veacurile XVIII și XIX, când au venit din Polonia, Galiția și Rusia.

Țigani sunt în număr de 250.000. Originari din India, apar în documentele noastre încă din sec. XIV ²⁾).

Unii din ei sunt nomazi, iar alții sedentari, locuind „țigăniile“ din unele sate și orașe. Cei mai numeroși sunt stabiliți în Transilvania (50%) și în Muntenia (28%).

În număr foarte mic se mai găsesc răspândiți prin România: *Bulgari* (27.000, din care o treime în Banat iar restul în Dobrogea și Muntenia), *Greci* (24.000, stabiliți mai ales în București și în porturile Brăila, Constanța și Galați) și *Armeni* (14.000, din care mai mult de jumătate locuiesc în orașele București și Constanța).

*

Toate popoarele, mai sus amintite, sunt tratate de poporul românesc cu toată omenia, așa cum a fost de altfel și în tot trecutul nostru, când cei persecutați în țările lor au găsit la noi adăpost.

Ele au aceleași drepturi ca și Românii și-și duc vieța nestingherită, grație firii înțelegătoare a Românului, care se conduce după zicala: „fiecare cu legea lui“.

¹⁾ Fără Transilvania de Nord sunt vreo 300.000. Cei din Transilvania de Nord erau 150.000 și au fost aproape toți deportați de Unguri în Polonia.

²⁾ Dar nu e adevărat că au venit întovărășind pe Tătari, fiindcă limba lor conține cuvinte persane și grecești ceea ce arată un itinerar asiatic.

Organizarea Statului și împărțirea administrativă

Organizarea Statului. Din punct de vedere al cărmuirii, România este *Monarhie constituțională*, cu titlul de *Regal*. Regele este șeful suprem al Statului. El cărmuiește țara după principiile cuprinse în Constituție, legea fundamentală a țării. Toate legile noi se fac în spiritul constituției, care mai poate fi numită și mama legilor. Potrivit ei, toate puterile Statului emană de la Națiunea Română. Ele sunt în număr de trei: *puterea legiuitoare, executivă și judecătorească*.

Puterea legiuitoare se compune la noi din *Cameră și Senat*, care formează la un loc Parlamentul sau Adunările legiuitoare. Membrii lor se numesc respectiv Deputați și Senatori. Ei reprezintă Națiunea și au menirea de a face legi, atât din inițiativa Regelui, cât și din inițiativa lor, în interesul obștesc al Statului.

Deputații și Senatorii se aleg cu toții de cetățenii români prin vot secret, obligator și exprimat prin scrutin unionominal.

Legile, după ce se votează de Cameră și Senat, trebuiesc sancționate și promulgate de Rege.

Puterea executivă este încredințată *Gvernului*, care se compune din Miniștri și Subsecretari de Stat. Miniștrii exercită puterea executivă în numele Regelui. Pentru actele semnate de Rege și contrasemnate de ei, devin răspunzători.

Miniștrii întruniți, alcătuiesc *Consiliul de Miniștri*, care este prezidat de cel care a fost însărcinat de Rege cu formarea Gvernului și care poartă titlul de Președinte al Consiliului de Miniștri.

Puterea judecătorească este încredințată judecătorilor. Ei au căderea să judece călcările de legi și să ve-

gheze la respectarea și aplicarea lor. Cea mai înaltă instanță judecătorească este Curtea de Casație și Justiție, care își are sediul la București.

Impărțirea administrativă. Cu privire la teritoriul nostru, Constituția spune că România este un Stat național unitar și indivizibil. Aceasta înseamnă că țara trebuie să aibă un singur guvern pe toată întinderea ei. Numinile de *Oltenia*, *Muntenia*, *Dobrogea*, *Moldova*, *Bucovina*, *Transilvania*, *Banatul*, *Crișana* și *Maramureș*, sunt simple denumiri istorice.

Județele României pe provincii istorice:

Oltenia

1. Județul Dolj	cu reședința la	Craiova
2. „ Mehedinți	„ „	„ Turnu-Severin
3. „ Gorj	„ „	„ Tg. Jiu
4. „ Vâlcea	„ „	„ Râmnicul-Vâlcea
5. „ Romanați	„ „	„ Caracal

Muntenia

6. Județul Ilfov	cu reședința la	București
7. „ Argeș	„ „	„ Pitești
8. „ Mușcel	„ „	„ Câmpulung
9. „ Dâmbovița	„ „	„ Târgoviște
10. „ Prahova	„ „	„ Ploiești
11. „ Buzău	„ „	„ Buzău
12. „ Râmnic	„ „	„ Râmnicul-Sărat
13. „ Brăila	„ „	„ Brăila
14. „ Ialomița	„ „	„ Călărași
15. „ Vlașca	„ „	„ Giurgiu
16. „ Teleorman	„ „	„ Turnu-Măgurele
17. „ Olt	„ „	„ Slatina

Dobrogea

18. Județul Constanța cu reședința la Constanța
19. „ Tulcea „ „ Tulcea

Moldova

20. Județul Covurlui cu reședința la Galați
21. „ Putna „ „ Focșani
22. „ Tecuci „ „ Tecuci
23. „ Tutova „ „ Bârlad
24. „ Fălciu „ „ Huși
25. „ Vaslui „ „ Vaslui
26. „ Iași „ „ Iași
27. „ Bacău „ „ Bacău
28. „ Roman „ „ Roman
29. „ Neamț „ „ Piatra-Neamț
30. „ Baia „ „ Fălțiceni
31. „ Botoșani „ „ Botoșani
32. „ Dorohoi „ „ Dorohoi

Bucovina

33. Județul Rădăuți cu reședința la Rădăuți
34. „ Câmpulung „ „ Câmpulung-Mold.
35. „ Suceava „ „ Suceava

Banatul

36. Județul Timiș-Torontal cu reședința la Timișoara
37. „ Severin „ „ Lugoj
38. „ Caraș „ „ Oravița

Transilvania și Crișana

39. Județul Brașov cu reședința la Brașov
40. „ Alba „ „ Alba-Iulia

41.	Județul Turda	cu reședința la Turda
42.	" Târnava-Mică	" " " Blaj
43.	" Târnava-Mare	" " " Sighișoara
44.	" Făgăraș	" " " Făgăraș
45.	" Sibiu	" " " Sibiu
46.	" Hunedoara	" " " Deva
47.	" Cluj	" " " Cluj
48.	" Sălaj	" " " Zălău
49.	" Satu-Mare	" " " Satu-Mare
50.	" Someș	" " " Dej
51.	" Năsăud	" " " Bistrița
52.	" Ciuc	" " " Miercurea-Ciuc.
53.	" Trei-Scaune	" " " Sf. Gheorghe
54.	" Mureș	" " " Tg. Mureș
55.	" Odorhei	" " " Odorhei
56.	" Arad	" " " Arad
57.	" Bihor	" " " Oradea

Maramureș

58. Județul Maramureș cu reședința la Sighet

4
 3
 15
 5
 10
 13
 2

 68 +
 3

 71

GEOGRAFIA ECONOMICA

Bogățiile României. Cu un relief așa de felurit și cu o climă atât de bună pentru om, plante și animale, România are o bogăție destul de însemnată și foarte variată. În cuprinsul țării noastre se află întreaga haină vegetală a zonei temperate și animalele caracteristice ei. La aceasta se adaugă mineralele, care, nu numai că sunt felurite, dar se găsesc și în cantitate mare.

Starea economică a unei țări este în strânsă legătură cu avuțiile ei și cu felul cum sunt valorificate. Mediul geografic la noi este foarte favorabil creșterii plantelor și înmulțirii animalelor. Omul, al doilea factor economic, cam lasă însă de dorit. Pentru buna rânduială a avuțiilor țării și înflorirea ei economică, ne trebuiesc brațe de muncă mai numeroase decât acum, pricепere (pregătire tehnică), dar mai ales capital (unelte și instalații industriale).

Astăzi, avem o stare economică destul de bună, fiindcă avuțiile întrec nevoile interne și anual exportăm din tot felul de produse. Balanța noastră comercială a fost activă chiar în anii în care criza economică cuprinsese întreaga lume. Sunt însă ogoare care așteaptă să fie puse în valoare. De asemenea, avuțiile minerale așteaptă capital și brațe spre a fi mai bine valorificate.

Bogățiile vegetale

Bogățiile vegetale ocupă locul întâi între avuțiile țării. Ele sunt de două feluri: necultivate (păduri și pășuni) și cultivate (cereale, plante alimentare, industriale, viță de vie, pomi fructiferi, etc.).

România are câmpii întinse, lunci, dealuri cu clina domoală și podișuri unde se pot face culturi de tot felul. Clima este destul de bună, iar solurile în mare parte sunt neîntrecute pentru culturi. Noi și Ucraina suntem țările unde cernoziomul (pământ negru, bogat în humus) ocupă întinderi neîntrecute în Europa. Din cauza aceasta, cea mai mare parte din suprafața țării este teren productiv. Terenul neproductiv ocupă la noi de abia 16% din suprafața țării, în care intră și terenul construcțiilor, restul de 84% fiind acoperit cu păduri, pășuni și culturi. Prin aceasta, întrecem aproape toate țările Europei. Franța are de abia jumătate din suprafața ei ocupată cu terenuri productive, iar Norvegia numai un sfert.

Plantele cultivate. Agricultură constituie ocupația de căpetenie a locuitorilor României. Sunt mai multe cauze care au făcut ca până astăzi 82% din locuitorii ei să fie cultivatori de pământ. Agricultură este ocupația care s'a moștenit la noi din cele mai vechi timpuri. Împreună cu creșterea vitelor au fost și sunt încă ocupațiile de căpetenie ale locuitorilor țării. Țara, destul de întinsă față de numărul locuitorilor, a făcut pe Români să se îndrepe spre culturi pentru a-și asigura pâinea de toate zilele. Nevoile exploatării agricole au ținut pe Români departe de industrie. Mai mult chiar, în privința culturilor, la noi se cultivă puține specii de plante. Mai toți cultivă aceleași plante. Agricultură noastră se caracterizează prin cultura cerealelor. Dintre acestea, locul

întâi îl ocupă porumbul și apoi grâul. Și de aci se vede că agricultorul nostru dă întâietate plantelor de care are el nevoie. Cultivă pentru nevoile lui.

Din toată suprafața terenurilor productive, 47% e cultivat. Astfel, agricultura a fost și este cea mai de seamă bogăție a țării și ne putem da seama de aceasta văzând că alte țări au mult mai puțin teren cultivat. Astfel Norvegia are abia 3% din suprafața teren cultivat, Elveția 5%, Finlanda 6%, Suedia 12%.

C e r e a l e l e

Locul întâiu în culturile noastre îl ocupă cerealele. În adevăr, din cele 9.740.000 ha. teren cultivat, 8.000.000 ha., ocupă numai cerealele (83%). Cu o producție de 8—12 quintale la ha., cultura cerealelor produce în medie 70.000.000 quintale anual, ceea ce reprezintă o mare avuție. Spre a mări producția și deci valoarea cerealelor, trebuie să mărim producția la hectar.

Cerealele se cultivă la noi acolo unde avem cele mai bune soluri, climă cu ploi primăvara și căldură mare vara. Ocupă suprafețe mai întinse în vechiul Regat, după care urmează Transilvania și ceva mai în urmă Bucovina. Suntem țara care n'avem nevoie de întrebuințarea îngrășămintelor artificiale. Este de ajuns să se lucreze mai bine și la timp pământul, să se dea atenție selecționării semințelor și producția se va dubla. Exemplu avem anul 1938, când grâul ajutat și de un timp favorabil, a dat peste 13 hl. la hectar.

Regimul micii proprietăți va transforma foarte curând la noi cultura din extensivă în intensivă. Cu îndrumărilor sănătoase care se dau astăzi, agricultura noastră se schimbă în bine an după an. Deși poporul preferă alimentația cu porumb, nevoia de câștig hănesc în-

deamnă pe agricultori să cultive mai mult plantele căutate pe piață și să reducă la strictul necesar cultura porumbului ¹⁾.

Iată cultura cerealelor la noi după suprafața pe care o ocupă fiecare:

Porumbul. Cultura lui ocupă locul întâi, căci din cele 8.072.000 ha., cât este suprafața cerealelor, 3.750.000 ha. ²⁾ sau 46% sunt cultivate numai cu porumb. Din anul 1935 încoace, suprafața aceasta s'a restrâns și în schimb a crescut suprafața cultivată cu grâu.

Plantă originară din America, porumbul s'a răspândit în Europa în sec. XVI, iar la noi se cultivă nu cum s'a crezut din vremea domnitorului Șerban Cantacuzino (1678—1688), ci încă dela începutul sec. XVII.

Cultura porumbului reușește la noi în regiunile cu ploi îndestulătoare și cu verile lungi de cel puțin 5 luni. Cele mai prielnice regiuni sunt: luncile, dealurile, podișurile și chiar regiunea subcarpatică. În vreme ce pe bărăgane cultura lui este nesigură din cauza secetei, în lunci dă chiar 15 hl. la hectar.

Ca specii se cultivă porumbul numit românesc și scorumnic (specii acclimatizate cu 8-12 rânduri), care se coc de timpuriu. Se cultivă mai mult prin Muntenia. Porumbul hângănesc, moldovenesc și cicantin se cultivă mai mult prin Moldova. Sunt specii tot timpurii. Apoi sunt speciile: dinte de cal (american), cel alb, portocaliu, etc.

¹⁾ Ordinca după care trebuiesc făcute semănăturile de primăvară:

a) Mazăre, orzoaică și orz de primăvară, borceag, ovăz și muștar.

b) Bob, linte, mac, în, încolțirea cartofilor timpurii, tutunul în răsadnițe.

c) Lupin, năut, cânepă, soia, sfeclă de zahăr și de nutreț, cartofi puși de-a-dreptul în pământ, porumb, fasole și floarea soarelui.

d) Sorg (mături), bumbac, ricin, orez, mei, hrîșcă și susan.

²⁾ Datele producției vegetale sunt cele din anul 1939, calculate la actuala suprafață a țării.

Deși este o cereală nouă cultivată la noi, porumbul este preferat grâului, cu toate că se păstrează mai greu decât acesta. Din mălaiul de porumb se face mă-măliga. pâinea țaranilor noștri¹⁾). Ea se pregătește mult mai ușor decât pâinea.

Alte cauze care fac ca porumbul să ocupe la noi suprafețe întinse sunt:

Nu secătuește pământul prea mult de substanțe hrănitoare așa încât poate fi cultivat și câțiva ani în sir (e mai bine să fie cultivat însă după grâu).

În ogoarele de porumb pot fi cultivate și alte plante: fasole, mazăre, cartofi, dovleci, etc.

Semănându-se mai târziu, ia locul rezervat păioa-selor de primăvară care n'au putut fi semănate din vreme. Ia de asemenea locul culturii cerealelor de toamnă care au fost pierdute în timpul iernii.

E o cereală rezistentă la atacul insectelor și mul-tor boli.

În afară de alimentația omului, se folosește la ali-mentația animalelor (în special a porcilor) și formează baza multor industrii.

În privința culturii porumbului, România este so-cotită prima țară din Europa și între primele țări ale globului. Dă o producție anuală de 4 milioane tone.

Grâul este fruntaș între plantele cultivate. El for-mează hrana de toate zilele a milioaneilor de locuitori din toată lumea și constituie cel mai complet aliment. Cultura grâului este răspândită în toate zonele pămân-tului unde se fac culturi și este totodată cea mai veche dintre plantele cultivate.

¹⁾ Înainte de introducerea porumbului, țaranii noștri mâncau (firește pe lângă pâine de grâu) măămăligă de meiu.

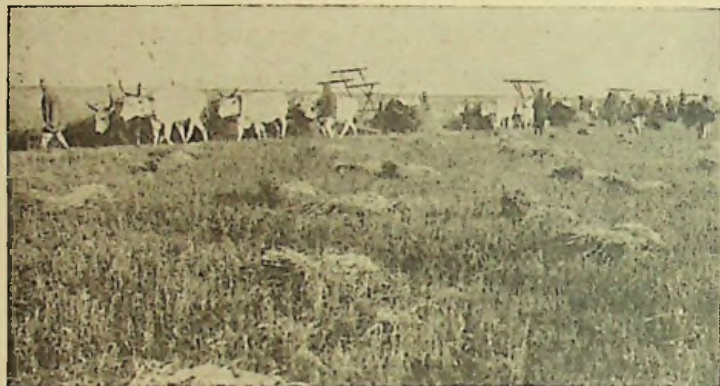
La noi, grâul a fost cultivat de strămoșii Traci¹⁾ și ocupă un loc de frunte în culturile de astăzi. Pământul și clima țării sunt foarte bune pentru această cereală. Avem soluri foarte bogate, ca cernoziomurile, și climă cu ploi la începutul verii, când planta trebuie să crească și căldură mare cu lipsă de ploi vara, la strânsul recoltei. De aceea, grâul nostru este sticlos și bogat în gluten (16—19%). El a fost căutat pe piețele europene în trecut și este căutat și acum pentru procentul mare de făină. Numai Ucraina și de curând Canada, au un grâu tot atât de bun ca al nostru.

Cel mai răspândit este *grâul de toamnă* de culoare roșcată, care pus de timpuriu în pământ și ferit de înghețuri iarna, dă recoltă abundentă. E bine ca însămânțarea lui să se facă numai în două arături. Indată după recoltarea mazărei, fasolei, borceagului, rapiței sau chiar păioaselor, după care vrem să punem grâul, să înloarcem pământul sau să facem așa zisa desmiriștire. Aceasta trebuie făcută în primele zile după seceră căci atunci pământul este încă reavăn. Plugul intră acum mai adânc și pământul se ară bine și se mărunțește. Când plouă, apa pătrunde mai lesne în pământ și se păstrează mai bine decât în pământul nearat. Semințele de buruieni din pământ având umezeală încolțesc și răsar, astfel că la a doua arătură toate buruienile se bagă sub brazdă, iar locul rămâne curat. A doua arătură se face de obicei cu 10 sau 15 zile înainte de semănat.

¹⁾ Herodot (460 în. Hr.) spune că Sciții și mai ales Tracii cultivau mult grâu din care se exporta la Greci. Pe la 335 în. Hr., Alexandru-cel-Mare întâlnește la Nordul Dunării getice lanuri întinse de grâu. În timpul războaielor cu Traian, Decebal delegă pe unii din nobilii lui cu supravegherea agriculturii.

Mai puțin se cultivă *grâul de primăvară*, numit *ghircă* (mai ales în Moldova și în Dobrogea), *grâul arnăut*, tot o varietate de vară și *grâul de Banat*, cu bobul mare și de culoare gălbue.

Câmpia Dunării, a Tisei și podișul moldovenesc sunt regiunile unde se cultivă cel mai mult grâu. Ele constituiesc grâнарul României (județul Dolj, Romanați, Teleorman, Vlașca, Timiș, Botoșani, etc.). Suprafața cultivată a crescut mereu în ultimul timp. Producția medie

Strângerea snopilor de grâu în Bărăgan

la hectar este de 8—10 quintale, de sigur foarte puțin față de producția culturilor intensive din apusul Europei. În anii cu timp bun, cum a fost anul 1938, producția este mai mare, ajungând în medie până la 13 quintale la hectar.

Grâul se cultivă la noi pe o suprafață de 3 milioane hectare și dă o producție anuală de 3.300.000 de tone.

Orzul se cultivă din timpuri îndepărtate. La noi este răspândit mult în locurile mai secetoase: vechiul Regat în frunte cu Dobrogea și județele Ialomița și Brăila din Muntenia, după care vin la rând Bucovina și cu mult în urmă Transilvania. Crește și în solurile

sărace și chiar în regiunea muntoasă. Se seamănă toamna și primăvara. Varietatea *orzoaica* se seamănă primăvara, are bobul mai mare și este căutată pentru fabricatul berii. Cultivăm o întindere de 560.000 ha. cu o producție medie de 6—8 quintale la hectar. Recolta anuală este între 3.000.000 și 5.000.000 quintale. În vremuri grele, făina de orz este întrebuințată chiar pentru hrana oamenilor. În Scoția, pâinea se face în mod obișnuit din orz. Curățit de coajă (decortecat), înlocuește orezul (*arpacașul*).

Orzul este un articol însemnat la export, fiind cerut de țările mari consumatoare de bere (Belgia, Germania, Danemarca, Anglia, etc.). Pe piața apuseană este cunoscut sub numele de *orz de Dunăre*. Exportăm anual circa 60.000 vagoane.

Ovăzul este planta care se mulțumește ca și secara cu soluri sărace și cu climă mai rece. La noi contează ca o plantă de umplură, fiind răspândită în regiunile secetoase, dar mai ales în regiunile cu umezeală multă. Ocupă suprafețe mai întinse în Bucovina, după care urmează Transilvania și apoi vechiul Regat. Se seamănă numai primăvara. Suprafața cultivată este de circa 500.000 ha., cu o producție medie la hectar de 8 quintale. Recoltăm anual peste 4,5 milioane quintale. Ovăzul se întrebuințează pentru hrana animalelor și pasărilor. El constituie hrana cea mai potrivită cailor. Ca articol de export, are puțină importanță (5000 vagoane anual).

Secara este cultivată la noi în terenurile sărace în humus, acolo unde nu reușesc alte culturi. Mulțumindu-se cu mai puțină căldură, se cultivă chiar în regiunea muntoasă. Secara înlocuește grâul, fiindcă se face din ea pâine destul de bună și bogată în gluten. Ea formează pâinea de toate zilele în țările nordice ale Europei. În U. R. S. S. se întrebuințează și la facerea rachiiului. Suprafața cultivată la noi cu secară este de vreo 120.000 ha., cu o producție medie de 8 quintale la ha.

în medie un milion quintale anual. Se cultivă mai mult în Bucovina (ocupă locul III după porumb și ovăz). In

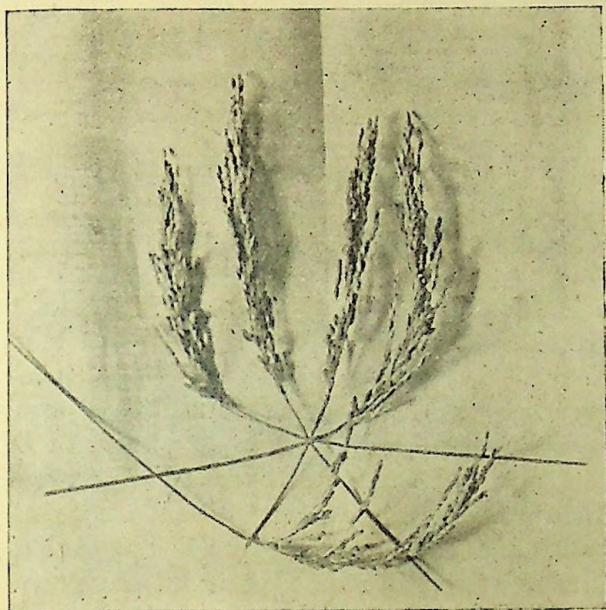

Puterea de înfrățire și de dezvoltare a orezului (ce se vede — 51 frați — a ieșit dintr'un singur bob).

Transilvania și vechiul Regat ocupă locul din urmă ca cereală.

In afară de ^{și} plantele enumerate până acum, se mai

cultivă la noi pe suprafețe mici și cu valoare economică mică; *meiul*, care servește ca hrană pentru pasări și la prepararea unei băuturi răcoritoare, braga, apoi *hrișca* (grâul negru sau grâul țigănesc) și *măturile* (sorgho). Menționăm odată cu aceasta cultura *orezului*¹⁾. Această cereală, deși aparține zonei tropicale, se cultivă și la noi

Spice de orez

de mai mult timp în Banat și mai de curând în luncile Ialomiței, Argeșului și Dâmboviței. Suprafața cultivată cu orez se mărește dela an la an (în anul 1942 s'au cultivat cu orez 2000 ha., iar în 1945 s'au cultivat 5590 ha.). Este în adevăr o plantă pretențioasă, iubitoare de multă căldură și umiditate, dar cu o sămânță aclimatizată și

¹⁾ Cetește „Cultura orezului în România” din lecturile geografice „Dela noi și de pe glob”, broșura Nr. 18, de Gh. Teodorescu.

cu muncă pricepută vom reuși să avem și acest produs al agriculturii. În luncile râurilor Bârzava, Ialomița, etc., unde s'au făcut irigații sistematice, cultura orezului a reușit de minune. Iată că astăzi România are pe piață orez românesc și a devenit o țară producătoare de acest aliment atât de prețuit!

Cultura cerealelor este una din bogățiile de seamă ale României, care ne asigură hrana și ne dă independența economică și nădejdea chiar pentru zilele grele.

Plante alimentare

Cultura acestor plante ocupă la noi o suprafață destul de mare (550.000 hectare în 1959), de pe care se recoltează anual peste 20.000.000 quintale.

Dintre aceste plante, locul întâi îl ocupă leguminoasele în frunte cu *fasolea*, cea mai răspândită în vechiul Regat și al doilea *cartoful*, planta cea mai mult cultivată în Transilvania, Bucovina și Banat. Ca și fasolea, cartofii se cultivă singuri și la un loc cu porumbul.

Fasolea, originară din Mexic, e amintită în Europa prima dată la 1542, iar în țara noastră a pătruns către sfârșitul sec. XVI. Cultura ei se întinde la noi mai mult după 1829, când vitele se împușinează iar grâul e cerut la export: țaranului îi rămân plantele mai puțin căutate peste granițe (porumbul și fasolea). Astfel a luat naștere zicătoarea „fasolea este carnea săracului”.

Fasolea se cultivă în țara noastră singură și în amestec cu porumbul (cultură intercalată). Suprafața cultivată numai cu fasole este de circa 100.000 ha.

Producția anuală de fasole boabe este în jurul cifrei de 3 milioane quintale, din care $\frac{1}{3}$ se exportă, iar restul se consumă în țară.

Mazărea (originară din India) se cultivă pe o suprafață de 30—40.000 ha. Producția variază între 200.000—250.000 quintale, din care aproape jumătate exportăm.

Lintea (originară din India) se cultivă mai mult în terenurile calcaroase și uscate. Ocupă la noi anual circa 15.000 ha. (în 1925 a fost cultivată pe 50.000 ha.). Producția anuală este de 100.000 quintale, din care aproape jumătate se exportă.

Bobul (originar din Asia Centrală) se cultivă la noi puțin (pe 2—3000 ha.). Producția anuală este de 20.000 quintale și se consumă mai toată în țară.

Soia (originară din Asia Centrală) se cultivă la noi mai mult din anul 1954, dela înființarea Societății „Soia”. Este leguminoasa cea mai bogată în substanțe hrănitoare. Se întrebuințează în alimentația omului și nutriția animalelor. În apusul Europei se prepară din soia: unt, ulei, paste făinoase, săpunuri, glicerină, lacuri, linoleum, etc.

Se cultivă mai mult în Transilvania și Dobrogea.

Alunele americane. Planta e originară din Peru. E leguminoasa cea mai bogată în ulei (are până la 50%). Se cultivă mult în Algeria, Franța și Spania. La noi ocupă suprafețe neînsemnate în Dobrogea și Muntenia.

Iată suprafețele cultivate și producția plantelor alimentare:

Felul culturii	Anul 1959	Producția	Producția
	Suprafața în hectare	medie la hectar în quintale	Totală în quintale
Fasclea	53.000	5,4 singură 1,4 cu porumb	220.000 1.272.000
Soia	15.000	8,3	125.000
Cartofii	207.000	89,2	13.500.000
Mazărea	48.600	11,1	560.000
Lintea	13.800	7,8	86.500
Năutul	264	7,1	2.200
Ceapa	21.000	54,4	1.200.000
Varza	24.800	109	2.600.000

Zarzavaturile se cultivă mai ales în lunci, sau pe terasele râurilor, unde se pot face irigații. Industria conservelor de legume a contribuit la întinderea culturii lor.

Culturile de zarzavat sunt intensive și ocupă suprafețe mai întinse în județele: Ilfov, Timiș Torontal, Hunedoara, Bihor, Arad, Mureș.

Plantele industriale

Cultura acestor plante se împarte în plante oleaginoase, textile, tutunul și sfecla de zahăr.

Iată suprafețele cultivate cu ele și producția în anul 1939:

Felul culturii	Suprafața în hectare	Producția în quintale	
Floarea soarelui	60.000	580.000	q.
Rapița	34.000	240.000	"
Cânepa (sămânță)	45.000	200.000	"
Cânepa (fuior)	45.000	312.000	"
Inul (sămânță)	10.000	47.000	"
Inul (fuior)	10.000	55.000	"
Bumbac	4.000	22.000	"
Tutun	17.000	113.000	"
Sfeclă de zahăr	37.000	5.800.000	"

Plantele oleaginoase (floarea soarelui, rapița, ricinul, inul și cânepa).

Floarea soarelui se cultivă prin Moldova, Transilvania (mai mult în jud. Sălaj) și câmpia Dunării; crește mai bine în solurile negre și are nevoie de multă umezeală. De pe un ha. se obține o producție de 1000—1500 kgr. sămânță. Tijele de pe un ha. se ridică la 5000 kgr. Din semințele de floarea soarelui se face un ulei ce se întrebuințează în alimentația omului. Din aluatul rămas

după stoarcerea semințelor se fac turte care servesc ca hrană pentru vite.

Rapița se cultivă singură și între porumb. Este o plantă plăpândă, din sămânța căreia se scoate un fel de ulei destul de căutat pentru unsori și iluminat. Preparat în condițiuni bune se întrebuițează și în alimentația omului.

Se cultivă mai ales prin Bărăgan, Dobrogea și în Banat (jud. Timiș).

Ricinus este o plantă medicinală din semințele căreia se scoate untul de ricină atât de întrebuițat în medicină ca purgativ, la fabricarea stămburilor, în parfumerie, tăbăcărie, fabricarea săpunurilor, cât și în aviație pentru uns piesele motoarelor. Se cultivă pe suprafețe mici numai pentru consumul intern.

Inul pentru sămânță se cultivă mai mult în părțile de Nord-Est și de Sud-Est ale țării. Producția de sămânță este de 700—1000 kgr. la ha.

Cânepa pentru sămânță (plantele femeiești) se rărește când planta a atins înălțimea de 10—12 cm. Producția de sămânță este de 500 kgr. la ha. Se cultivă în toată țara, dar mai mult în județele Sălaj și Iași.

Plantele textile (inul, cânepa și humbacul).

Inul ca și cânepa se cultivă de foarte multă vreme la noi, atât pentru sămânță (cum am văzut mai sus), cât și pentru fibre. Se seamănă după cartofi, porumb, leguminoase și chiar după secară și ovăz. Obosește repede terenul, de aceea nu se cultivă pe același loc decât după 6—10 ani. Dacă pentru sămânță inul se recoltează când capsulele sunt bine coapte, pentru fibre trebuie recoltat mai de vreme, anume în faza de coacere galbenă. De pe un ha. de in se obțin 250—400 kgr. fuior (fibrele rezultate după topire).

Cânepa se cultivă mai mult pentru fuior decât pentru sămânță. Sunt două feluri de plante: cu flori băr-

bătești sau cânepă de vară și cu flori femeiești sau cânepă de toamnă. Fuiorul cel mai bun se obține din cânepa culeasă la înflorirea completă a cânepii femeiești.

Producția de fuior la ha. este între 350—1000 kgr. din care jumătate fuior pieptănat și jumătate călți.

Bumbacul este o plantă nouă în țara noastră, cultura lui datând dela 1868, când a fost cultivat lângă Urziceni (jud. Ialomița). Pentru prima dată a fost cultivat pe o suprafață mai mare de fabrica de vată dela Buftea (Ilfov). De vreo zece ani se face o propagandă intensă pentru mărirea suprafețelor de cultură a bumbacului. Ministerul Agriculturii pune la îndemâna agricultorilor sămânța necesară. Însămânțările au crescut repede, dela 500 ha. în 1933 (jud. Ialomița și Dobrogea), la 1000 ha. în 1935, 1465 ha. în 1936, 4150 ha. în 1939. Delta Dunării ar fi foarte potrivită pentru cultura acestei plante.

Tutunul se cultivă pe o porțiune de teren limitată la nevoile de industrializare de către Casa Autonomă a Monopolurilor (C. A. M.). Cultura lui nu este liberă, ci sub supravegherea C. A. M. Cultura este mai răspândită în câmpia Dunării (jud. Dâmbovița, Vlașca, Ilfov și Ialomița), în Moldova (jud. Tutova, Fălciu, Iași), precum și peste Carpați (jud. Timiș, Caraș, Arad, Sălaj, etc.). Consumul de tutun în România este anual de circa 10 milioane kgr.

Sfecla de zahăr se cultivă pe suprafață limitată potrivit cu puterea de prelucrare a fabricelor și cu nevoile consumului intern. Ea reușește mai ales în solurile bogate în cernoziom. Culturile sunt împrejurul fabricelor (jud. Ilfov, Vlașca, Brașov, Roman, etc.).

Fânețe cultivate și plante de nutreț

O bună parte din suprafața cultivabilă a țării este acoperită cu plante care trebuie să asigure hrana ani-

malelor. Izlazarile comunale cât și pășunile naturale nu pot asigura hrana anuală a animalelor noastre domestice. Micul și marele agicultor este obligat, mai ales acolo unde pășunile sunt puține, să rezerve o bună parte din pământ pentru cultura furajelor. Paiele și cocenii de porumb nu sunt suficiente și nici așa de bune ca nutreț pentru vite.

Cele mai însemnate plante furajere cultivate la noi, sunt: *dughia* (meiul pășăresc sau părângul), *lucerna*, *trifoiul*, *sfecla de nutreț*, *borceagul* (*măzăricea*, etc.¹).

Suprafața ocupată de aceste culturi este de peste 700.000 ha. Ea este mai întinsă în Nord-Vestul țării, unde sunt crescătorii de animale mai importante.

Vița de vie

Cultura viței de vie ocupă un loc de seamă în regiunea dealurilor și chiar a câmpiei. Produsele acestei culturi fac cinste țării noastre, fiindcă atât strugurii cât și vinurile sunt de calitate și bine apreciate peste hotare. De altfel, în privința suprafeței cultivate și a produselor, suntem între primele țări ale Europei și ale lumii chiar. Pământul nostru este prielnic acestei culturi. O mare parte din suprafața țării este ocupată de dealuri și compoziția solurilor fiind formată din soluri argilo-calcaroase, corespund nevoilor de hrană ale viței de vie. Lumina și căldura soarelui sunt bine distribuite fiecărui arbust numai în regiunea dealurilor. Clima este favorabilă viței de vie prin căldura mare la sfârșitul verii, care ajută la coptul strugurilor. Gerul cel aspru al iernii obligă pe viticultori să îngroape vița, deci o muncă în plus față de clima mediteraniană, dar tot gerul cel aspru limpezește vinul și-l ferește de fermentație.

¹) În ultimul timp și iarba de Sudan (în Bărăgan).

Cu începre din anul 1941 Ministerul Agriculturii a înființat pe tot cuprinsul țării mai multe *stațiuni de avertizare*, al căror rost este de a arăta podgorenilor când a sosit momentul stropirii. În loc de 5—6 stropiri pe an, sunt mai de folos 2—3, însă făcute la timp.

Vița de vie se cultivă la noi pe o suprafață de 250.000 ha., din care jumătate numai cu vițe altoite. Locul întâiu îl ocupă vechiul Regat. Producția medie la hectar este de 25—35 hectolitri. Ca și cultura porumbului, vița de vie are de suferit din cauza variației climatei dela an la an. De aceea, producția anuală este între 6—8,5 milioane hectolitri.

Regiunile viticole cele mai de seamă sunt: *Plenița* (jud. Dolj), *Drăgășani* (Vâlcea), *Dealul Mare* (Prahova), *Sărata*, *Gura Sărății* (Buzău), *Niculițel*, *Isacea*, *Sarica* (jud. Tulcea), *Odobești* și *Panciu* (jud. Putna), *Nicorești* (jud. Tecuci), *Huși* (jud. Fălciu), *Colnari*, *Socola* (Iași), *Mediaș* (Târnava-Mare), *Alba-Iulia* (Jud. Alba), *Mimiș*, *Măgerat* (jud. Arad), etc.

Ca specii, avem puțin răspândită vița românească, rămasă neîntrecută prin aroma vinurilor ei. Din cauza filoxerei, care a distrus-o la sfârșitul secolului trecut, ea a fost înlocuită cu vița americană, pe care nu o atacă filoxera¹⁾. Avem apoi vițe alese franceze, italiene, algeriene, etc. Cultura viței aduce câștig cultivatorilor atât din consumul intern, cât și din exportul strugurilor și vinului. Țările unde vindem aceste produse sunt: Polonia, Țările Baltice și Germania.

¹⁾ Vița de vie ajunsese în timpul celor două milenii de când știm sigur că se cultivă pe dealurile noastre, la o selecție naturală. Podgoriile vestite aveau fiecare soiul lor de poamă, și anume: *Colnarii* aveau *grasa* (care dă cel mai prețuit vin), *Nicoreștii* *crăcana* sau *băbasca*, *Odobeștii*, *galbena*, *Drăgășanii* *crâmpoșia*. Ajunsesem la o specializare a vinurilor și, drept urmare, la un export însemnat. După apariția filoxerei, replantarea s'a făcut fără socotală, așa că astăzi, deși sporite cantitativ, vinurile românești nu mai au vechile caracteristici. Solurile s'au amestecat. Va trebui, treptat-treptat, să revenim la vechea selecție, pe regiuni.

Livezile de pomi

În regiunile deluroase, subcarpatice și chiar în cele din câmpie, se cultivă diverși arbori fructiferi. Caracterul climei noastre ne impune să cultivăm arborii zonei temperate. Aceștia sunt: *prunul*, *mărul*, *nucul*, *cireșul*, *vișinul*, *caisul*, *gutuiul*, etc. Pentru ca recolta lor să fie cât mai bună, trebuie semănați la 6—7 m. unul de altul în toate sensurile. Numai la nuci distanța trebuie să fie de 12 metri.

Prunul este răspândit mai mult pe dealurile și colinele ambelor versante ale Carpaților, în Moldova și câteva lunci din preajma stepei. În fiecare județ dela Mehedinți la Râmnicul-Sărat sunt câte 5—4.500.000 pomi (din care 70—80% pruni). Fructele sunt întrebuințate crude, uscate, opărite sau afumate. Cea mai mare parte a roadelor este prefăcută în *țuică* și *magiun*.

Mărul e răspândit până aproape de munți, fiind urmat de prun și mai jos de *nuc*, *cireș*, *păr*, *piersic* și *cais*.

Nucul se cultivă, dar crește tot așa de bine printre arborii pădurilor, mai ales în depresiunile munților. Nicio țară de pe pământ nu are un climat mai potrivit pentru cultura lui ca țara noastră. Atât lemnul, cât și fructele sunt foarte mult apreciate pentru calitățile lor. România este o importantă țară exportatoare de nuci.

În Oltenia, prin județele Gorj și Vâlcea, crește *caștanul dulce*.

Suprafața ocupată de arborii noștri fructiferi este de circa 200.000 ha., din care mai mult de jumătate ocupă livezile de pruni. Numărul arborilor fructiferi din țara noastră se ridică la aproape 90 milioane. Producția anuală de fructe a unui arbore este cam de 12 kgr. însă ea ar putea fi mărită până la 18 kgr.

În ultimul timp s'a început industrializarea fruc-

telor noastre. Numai pentru anul 1941 Statul a alocat sumele necesare înființării a 20 fabrici de marmeladă, jeleuri și compoturi.

Fânețe naturale și pășuni

Acolo unde fierul plugului n'a putut trage brazdă, fie din cauza reliefului, fie din cauza climei, și unde omul n'a putut schimba înfățișarea mediului, a rămas în voie iarba și pădurea.

Pe podurile înalte ale munților, unde arborii nu pot crește, se întinde haina verde a ierburilor de munte. Printre arborii livezilor cresc de asemenea ieburi, care se cosesc sau se pasc de vite. Locuri care nu folosesc decât pentru pășunat se găsesc și în Bărăgan și Dobrogea. Acestor ținuturi se pot adăuga cele din regiunea inunda-bilă a Dunării, care se acoper cu verdeață îndată ce s'au retras apele. Dacă privim și din acest punct de vedere, putem spune că țara noastră este bine înzestrată, fiindcă deși suprafața lor s'a micșorat an cu an, fiind înlocuite cu culturi, au mai rămas totuși în întindere de peste 5.600.000 ha., adică 15% din suprafața țării. În afară de aceasta, avem locuri de pășunat tot timpul verii. Primăvara înverzesc iute cele din Bărăgan și po-dișul dobrogean. După ce acestea se usucă din cauza ar-șiței soarelui de vară, înverzesc cele de pe podurile zo-nei alpine și din lunci (Dunărea, Ialomița, etc. 1).

¹⁾ În comparație cu trecutul, fânețele s'au împușinat mult. Odinioară, suprafețe enorme erau luate pentru pășunat. Nenumărate turme de oi, cirezi de boi și berghelii de cai își găseau aci hrana. Odată cu întinderea locurilor de arătură (rezultând și dintr'un proces natural de înmulțire a populației, dar și din dorința de câștig mai mare) fânețele s'au împușinat și ele. Pe la sfârșitul veacului XIX erau multe sate (mai sunt și astăzi) care n'aveau un petec de izlaz măcar. Se încearcă să se remedieze acum, în unele locuri, prin cultivarea plantelor furajere, în special a *lucernei* și în timpul din urmă și a *ierbii de Sudan*.

P ă d u r i l e

Din grupa vegetalelor necultivate, pădurile ocupă locul întâi, constituind una din avuțiile mari ale țării. Suprafața pădurii era mult mai mare în trecut. În sec. XIX s'a dat adevărată luptă între ea și suprafața cultivată. Pas cu pas, pădurea a fost înlocuită cu ogoare de cereale. Cea mai greu lovită a fost pădurea de stejar, care se întindea mai mult la câmpie și în zona dealurilor mărunte. Înmulțirea populației de o parte și deci înmulțirea satelor, ca și comerțul cu cereale au contribuit la distrugerea pădurii. De unde înainte vreme Românul își găsea apărarea pentru el și avuție în pădure, s'a năpustit în ultima vreme tocmai asupra proteoarei lui. La distrugerea pădurilor noastre au contribuit în mare măsură și războaiele, și felul cum era distribuită proprietatea la noi. Suprafața s'a menținut mai bine în regiunea de munte și acolo unde nu se pot face culturi. Lemnul pădurilor este și astăzi unul din produsele de seamă la exportul României. Astăzi, avem o întindere de circa 6.000.000 ha. pădure, ceea ce reprezintă 25% din suprafața țării. Deși facem parte din țările europene bogate în păduri, suntem întrecuți în această bogăție chiar de țările vecine nouă. Jugoslavia are 30% din întinderea sa acoperită cu păduri, Bulgaria 28%, U. R. S. S. 44%, etc. Finlanda are 75% din suprafața sa numai teren păduros, însă în vreme ce are numai păduri de conifere, noi avem și conifere și foioase.

Stejarul ocupă în România 24% din întinderea pădurilor noastre. Alături de stejar se află și alți arbori cu lemnul tare și bun de lucru și de foc: ulmul, carpenul, frasinul, arșarul, teiul.

Fagul ocupă o suprafață și mai mare (58% din suprafața pădurilor noastre), iar *coniferele* (pinii, brazii, molifții), se întind pe o suprafață cam asemănătoare stejarului.

Pinul crește în locurile mai uscate, cu solul văros, până pe la înălțimea de 5--600 m. Are multe noduri, de aceea nu e prea căutat.

Bradul crește la un loc cu pinul, dar se urcă și mai sus și îi priește oricâtă umezeală; are lemnul cu fibrele mari.

Moliftul (molidul) este cel mai bun căci are lemnul mai dens. Se urcă cel mai sus.

În afară de aceste esențe principale, mai avem pădurile de luncă și cele formate din diferite specii ca: teiul, carpenul, ulmul, etc.

Provinciile cele mai bogate în păduri sunt: Bucovina de Sud, care este acoperită cu păduri în proporție de 50% și încă de fag; ea se mai numește „țara fagilor“; Transilvania are 50% pădure, vechea Românie 18%. Provincia cea mai săracă în pădure este Dobrogea (5%).

Distrugerea pădurii a împușinat și scumpit lemnul și a schimbat în rău caracterul climei în regiunea de câmpie și de deal. În regiunea de deal și munte distrugerea pădurii a transformat râurile în torenți distrugători. Ne mai fiind pădurea care s'o oprească, apa de ploaie se scurge repede pe coastele dealurilor și munților, cărând totodată și pământul vegetal cu ea. Rezultatul: sălbăticirea unei părți însemnate din regiunile străbătute de râuri, o pagubă imensă pentru agricultură și în genere, pentru economia țării.

În regiunea de câmpie s'au luat măsuri pentru refacerea pădurii, plantându-se salcâmi. Legile silvice prevăd refacerea și restului de păduri. În ultima vreme s'au luat măsuri severe pentru ocrotirea pădurilor, fiind cea mai mare parte declarate necesare pentru apărarea națională.

Pădurile, cu toate că s'au tăiat fără rost, ocupă încă 25% din suprafața țării, formând astfel o bogăție dintre cele mai însemnate ale noastre. Lemnul, în afară

de faptul că se întrebuițează la încălzit și alimentează foarte multe ramuri industriale din țară (mobile, hârtie, etc.), este unul din principalele articole la export. Cantități însemnate de lemne vindem prin porturile Galați și Constanța. Trimitem în țările mediteraniene, lipsite de păduri, cum sunt Grecia și Italia, apoi în Franța, Belgia, Anglia. Lemnele noastre ajung și în Africa (Egipt) și Asia (Siria, Palestina și Irak).

Bogățiile animale

Creșterea animalelor sau păstoria, împreună cu plugăria, erau ocupațiile de căpetenie ale locuitorilor Români. Intinsele pășuni din bărgane, ca și dela munte, dădeau posibilitate creșterii animalelor. Cele mai multe vite nu cunoșteau țarcul sau frânghia în coarne. Avuția animală forma în trecut chiar prima avuție a țării. Nu numai că numărul animalelor domestice era mai mare decât cel de azi, dar și rasa lor era superioară celor din țările Europei. Așa se explică de ce animalele noastre erau prețuite nu numai de Turci, dar și de Polonezi și Germani. Acești negustori cutreierau țara în lung și în lat pentru a strânge vite și în deosebi cai de rasă aleasă. În vremurile de restrițe, Românul apăra mai ușor turma de vite decât lanul de cereale. Creșterea vitelor a fost necesară în trecut și este și astăzi la muncile agricole. Produsele animale apoi (pielea, lâna, carnea, laptele, etc.), formează destule materii de primă necesitate pentru hrauă și îmbrăcăminte. Cea mai mare parte a îmbrăcăminteii țărănești este de origine animală: căciula, cojocul, bundița, sumanul, ițarii și opincile. Cu toate acestea, avuția animală a României s'a micșorat an cu an, iar rasele bune ale animalelor au degenerat atât de mult, încât Statul a trebuit să intervie energetic ca să menție sau să înlocuiască rasa degenerată a animalelor noastre cu rase bune străine. Chiar exportul animalelor

și a produselor lor s'a micșorat mult dela o vreme. Astăzi, România nu mai este socotită ca mare țară exportatoare de asemenea avuții. Locurile de pășunat s'au împuținat ireptat, treptat, în măsura întinderii plugului spre a face brazdă cerealelor. Pe la începutul acestui secol, locuitorii, mai ales cei dela câmpie, nu aveau unde paște vitele. Nevoia de izlaz s'a menținut până în vremea noastră, fapt care a obligat Statul să recurgă chiar la despăduriri penru crearea de izlazuri. Numai la munte și în lunci, unde nu se pot face culturi, se mai găsesc pășuni întinse și acolo avem azi numărul cel mai mare de animale domestice. Lipsa de animale de muncă și mai ales penru transport a fost înlocuită cu tracțiunea mecanică (trenuri, automobile, pluguri cu aburi, tractoare, etc.). Cu toate că suntem o țară de plugari, peste 14% din gospodăriile țărănești sunt lipsite de vite de muncă. De asemenea, consumul cărnei este destul de scăzut: 12 kgr. pentru fiecare locuitor pe an. Cu toate acestea, valoarea produselor animale (carne, lapte, piei, lână, etc.), reprezintă la noi o avuție destul de însemnată.

Oile. Dintre toate animalele, cele mai plăcute și cele mai utile Românului, sunt oile. Cornutele mici (oile și caprele) sunt cele mai numeroase dintre animalele domestice: 10.500.000 (10.130.000 oi și 370.000 capre). Deși numărul este mic față de trecut, oile sunt răspândite pe tot întinsul țării. Cele mai multe se găsesc însă la munte și în bărăgane.

Nevoia de a-și procura materia primă penru îmbrăcăminte (lâna și pieile) a obligat pe agricultorul cât de mic să crească câteva oi măcar. Aproape în toate satele, în afară de turmele mari, se găsesc turme comune.

Cele mai răspândite rase la noi sunt: *țigaia*, care are lâna cu firul subțire, scurt și creț. Fiind o lână mătăsoasă, este bună la țesutul stofelor fine. Oile țigăi

cresc mai bine în regiunile cu caracter de stepă: câmpia Dunării și Dobrogea. Această rasă a fost îmbunătățită cu rasa *merinos*, care este mai răspândită în Vestul țării (Banat și Țara-Crișurilor). Oile *țurcane* (bârsane) au lâna cu firul lung și gros. Este o lâna inferioară, însă este căutată pentru țesăturile groase (dimie, scoarțe, etc.). Această rasă este răspândită mai mult în regiunile de munte și de podiș.

Cu oile la munte

Țurcana este amestecată în Moldova și Dobrogea cu rasa *karakul*. Din încrucișarea raselor țurcană cu țigaiie avem varietatea numită *stogoșă*.

Pentru brânzeturi și miei, Dobrogea întrece celelalte provincii fiindcă are o iarbă sărată, ca cea din părțile Mării Caspice, superioară restului țării.

În privința oilor suntem a 12-a țară pe glob după Australia, Statele-Unite, Argentina, Uniunea Sud-Africană, etc. În Europa nu ne întrec decât Uniunea Sovietică, Anglia și Spania.

Cornutele mari (boi-bivoli). Bovinele, mult mai numeroase în trecut, s'au împuținat simțitor astăzi. Cât

privește rasele, s'au păstrat mai puțin decât rasele de oi. Din rasa indigenă, atât de căutată în trecut, n'a mai rămas decât boul de munte, scurt, gros, cu coarnele mici și părul cenușiu și mai puțin rasa boilor moldovenești, numiți boi de Fălciu. Rasa indigenă este rezistentă, puternică la jug și dă lapte neîntrecut calitativ. Astăzi avem un număr de 5.675.000 bovine (3.500.000 boi și 175.000 bivoli).

În afară de rasa de muule, avem în regiunea de câmpie, adică mai mult în vechiul Regat, rasa de stepă sau de Ialomița. Deși această rasă este puțin răspândită, în ce privește puterea este cea mai bună pentru jug. Boul de Ialomița are coarnele mari și corpul osos. În provinciile de peste Carpați sunt rase bune pentru carne și lapte: Switz, Simmenthal și Pintzgau.

Bivolul este animal care nu suportă gerul aspru, deși este foarte bun pentru plug, iar laptele de bivoliță este neîntrecut calitativ. Este răspândit prin lunca Dunării și chiar prin Ardeal. În depresiunile Bârsei, Trei-Scaune și în câmpia Tisei.

În ceea ce privește vacile de lapte, putem spune că s'a păstrat în cuprinsul țării rasa autohtonă, aclimatizată la noi. Rasele de vaci românești formează numărul cel mai mare. Mai răspândită este *rasa de stepă*, cea mai veche rasă de vite dela noi. Ea se subîmparte în: vaca moldovenească, bușană și transilvăneană. Vaca moldoveană, cu părul vânăt cenușiu, este cea mai răspândită, mai frumoasă și cea mai bună de lapte (dă între 2200-3500 litri lapte pe an). Prin calitățile ei, este alături de cele mai bune rase de vaci europene (Simmenthal cu 3500 litri, Durham cu 3200, Pintzgau cu 2800, Switz cu 2800 litri anual).

Rasa de munte, este a doua rasă bună de vaci românești, numită și vaca țărănească. Este răspândită de o parte și de alta a Carpaților. În Dobrogea e cunoscută sub numele de vacă mocănească. Este mică de statură, cu părul roșu — gălbuie sau vânăt — cenușiu, foarte rezistentă, vioaie și-și adună hrana de pe cele mai înalte râpi ale munților. E mai bună de lapte decât rasa de stepă. Ea dă 7-10 litri de lapte pe zi, însă de calitate superioară laptelui dela vacile de rasă străină.

Avem în țară 1.680.000 vaci de lapte cu o producție anuală de 2—3 miliarde litri lapte. Consumul laptelui, care este un aliment complet, este destul de însemnat la noi. Aproximativ se consumă 150 litri anual de fiecare locuitor (în Suedia 290 l., Danemarca 260 l., Olanda 120 l., etc.).

Cavalinele (caii, catării, măgarii). Vechile rase de cai românești s'au împuținat și au degenerat atât de mult, încât Statul a trebuit să ia măsuri serioase pentru îmbunătățirea rasei lor. Renumiții cai moldovenști, care erau cumpărați de țările vecine pentru armata de cavalerie, au dispărut cu totul.

În total avem aproape 1.600.000. Fiind animalul cel mai iute pentru transport (cărăușie) și în același timp și animal bun de muncă, a înlocuit boul de jug. Înlocuirea s'a făcut mai ales în urma reformelor agrare, fiindcă micul agricultor are nevoie de cal atât la munca agricolă, cât și la cărăușie. Cele mai însemnate rase de cai românești sunt: *calul moldovenesc*, mic la trup, dar foarte sprinten, *calul de bărăgan*, mai mare la trup dar rezistent, *calul de munte*, mic, dar foarte bun pentru suitul coastelor cu samare destul de grele. Apoi *calul dobrogean*, de rasă arabă, cel mai frumos și mai iute dintre caii noștri. *Caii de Transilvania* și ținuturile de peste Carpați sunt o corcitură a calului de munte cu cel unguresc.

Pentru înmulțirea cailor, dar mai ales pentru selecționarea raselor, Statul are herghelii la: Jegălia în jud. Ialomița, Mangalia în jud. Rădăuți, Rușeu în jud. Brăila, Cislău în județul Buzău, Parța în județul Timiș, etc.

Catării sunt în număr neînsemnat, iar *măgarii* sunt folosiți mai mult pentru a însoți turmele de oi.

Porcii reprezintă avuția cea mai de seamă din avuția animală necesară alimentației gospodarului. Mai ales în timpul iernii, lumea noastră agricolă se hrănește

cu carne de porc. Cei mai înstăriți o conservă prăjită în untură și o folosesc chiar în timpul muncilor de vară. Astfel este întocmită gospodăria țăranului nostru, încât numai în cazuri rare nu-și taie porcul de Crăciun. Fără carne de porc și untură lipsește sporul casei. Porcii crescuți la țară sunt de rasă inferioară; dau în primul rând puțină untură. Această rasă numită „de țară”, se aseamănă cu porcii mistreți. Porcii de rasa *mangalița* sunt răspândiți mai peste tot locul și dau carne și grăsime multă (300—400 kgr.). Alte rase tot bune sunt: *York* și *Berk*. Numărul și rasa porcilor s'a îmbunătățit dela an la an. Astăzi avem peste 2,8 milioane capete. O bună parte din aceste animale sunt exportate vii, sau sub formă de carne conservată. În acest scop a luat ființă abatorul dea Burdujeni, unde se taie numai porci. Carnea și grăsimea de aci se exportă cu deosebire în Anglia, prin portul Danzig.

Părul de porc servește la facerea bidinelelor și pe-riilor.

Creșterea pasărilor (avicultura) este răspândită pe suprafața întregii țări. Impărțirea pământului la țărani a adus o stare economică satisfăcătoare acestei clase sociale, care, pe lângă alte ocupații, a dat extindere și creșterii pasărilor. În condițiile ușoare cum se cresc la noi, sunt un izvor foarte bun de venit pentru micul agricultor. Dacă pasările ar fi mai bine îngrijite, mai bine selecționate, dar mai ales produsul lor mai bine valorificat, ar fi una din bogățiile de seamă ale țării. Cu toate acestea, facem un întins comerț atât intern, cât și extern, cu produsele avicole (ouă, carne, pasări vii). În apropierea orașelor mari avem și crescătorii sistematice de pasări. Cele mai însemnate crescătorii sunt de găini, găște, curci, etc. Numărul pasărilor din țara noastră trece de 27 milioane capete.

Creșterea albinelor (apicultura) este cunoscută din cele mai vechi timpuri la noi¹⁾. Numărul stupilor și al prisăcilor era mult mai mare în trecut. Mierea era aliment principal și s'a micșorat întrebuințarea ei de când se scoate zahăr din trestie și din sfeclă. Astfel și întrebuințarea cerei de albine s'a limitat astăzi la lumânările pentru biserică. Luminatul cu petrol și electricitate a înlocuit complet întrebuințarea lumânării prin case. Pe melecagurile țării noastre sunt întinse câmpuri cu flori și albinăritul fiind o ocupație ușoară se mai găsesse multe regiuni unde sunt crescătorii de albine (stupine sau prisăci). Prin județele Vaslui, Roman, Mehedinți, Argeș, etc. sunt încă stupi primitivi. Din numărul de 480.000 stupi, câți avem în țară, de abia jumătate sunt sistematici.

În trecut, comerțul extern cu ceară și miere era foarte însemnat. Trimeteam aceste produse mai ales Turcilor, față de care eram tributari.

Creșterea viermilor de mătase (sericicultura) este o ocupație puțin răspândită la noi. De altfel creșterea gândacilor este și la noi ca și în restul Europei o ocupație nu prea veche. Creșterea gândacilor este strâns legată de existența dudului cu frunzele căruia se hrănește viermele de mătase. Regiunile dealurilor din vechiul Regat, dar mai ales din Banat și Țara Crișurilor, unde sunt culturi întinse de duzi, sunt regiunile unde se practică creșterea viermilor de mătase. Această ocupație s'a restrâns și din cauza întrebuințării humbacului în locul mătăsii, dar mai ales de când industria textilă întrebuințează mătase artificială. Centrul sericicol cel mai însemnat la noi este Banatul cu orașul Lugoj. În țară se produc anual 400—500.000 kgr. gogoși. Statul român încurajează sericicultura împărțind gratuit semințele de gândaci prin Camerile Agricole.

¹⁾ Herodot auzise că la N. V. de Istru (Dunăre) nu se poate înainta din cauza mulțimii albinelor!

Peștele. Un însemnat izvor de bogăție îl constituie în România peștele. Avem o rețea bogată de ape curgătoare, o variație mare de lacuri și o suprafață destul de întinsă din apele Mării Negre, în lungul litoralului. Avem deci peștii apelor curgătoare, lacurilor și mării. Pescuitul a fost ocupația principală a locuitorilor din apropierea apelor din cele mai vechi timpuri, iar peștele a fost nu numai hrana într-o mare parte din an a locuitorilor, dar a fost în trecut și este și astăzi una din sursele mari de venit ale țării. Variația mare de ape și suprafața întinsă pe care se poate pescui, constituie încă unul din darurile însemnate cu care e înzestrată țara noastră, lucru pe care nu-l au nici țările vecine nouă (afară de U. R. S. S.), nici alte țări mai depărtate din Europa. Potrivit cu variația mare de ape, avem și variație mare de pești.

Apele de munte sunt bogate în păstrăvi, care constituiesc cel mai ales și cel mai scump pește. Celelalte ape curgătoare au și ele multe specii de pești (mreana, cleanul, crapul, etc.).

Adevărata bogăție de pește se află în lacurile și bălțile de tot felul cu care este înzestrată țara noastră. Nicăiri Dunărea nu are o luncă așa de largă ca la noi și nicăiri cursul său nu este întovărășit ca aici de o salbă de bălți și lacuri, legate cu Dunărea prin gârlițe. În afară de bălțile mari din susul Dunării (Nedeia, Potelul, Suhaia, Greaca, etc.), este întinsă regiunea bălților Ialomiței, Brăilei și lacurilor din deltă. În fiecare an, Dunărea se revărsă în luncă, unindu-și cursul său cu toate gârlițele și bălțile paralele cursului. Cu această ocazie, apa bălților se împropătează, ridicându-și totodată nivelul. Revărsarea Dunării are loc tocmai în timpul când peștii caută apele mai liniștite pentru depunerea icrelor. Partea de apus a Mării Negre, din spre România, are fundul puțin adânc. Dacă această porțiune a ei este nepotrivită navigației în unele locuri, pentru înmulțirea

peștilor este cât se poate de bună. Anual se prinde la noi fie în marginea mării, fie în apele cu care comunică, o mare cantitate de pești de mare: guvizii, barbunii, hamsiile, scrumbiile albastre, dar mai ales chefalii. Scrumbiile și chefalii pleacă vara din mare și trăiesc în apele puțin sărate ale lacurilor din deltă, dar mai ales în lacurile: Razim, Sinoe, etc., precum și în limanurile maritime. Către toamnă, când urmează să se retragă în mare, li se închide trecerea și sunt prinși în cantități enorme. Tot pentru depunerea icrelor urcă în susul Dunării primăvara scrumbiile numite de Dunăre (până la Giurgiu), morunul, nisetrul, păstruga, care dau icrele negre, cega, etc. Tot în zona Dunării și a lacurilor ei se vânează: crapul, care are la noi mărime neîntrecută, șalăul, somnul, cleanul, plătica, știuca, etc. În lacurile din restul țării și în iazuri se vânează pești de mai puțină importanță ca: bibanul, carasul, linul, roșioara, etc.

Suprafața apelor bune de pescuit trece de 2 milioane hectare, iar cantitatea de pește prins anual este de circa 20 milioane kgr. Cea mai mare întindere a acestor ape aparține Statului, care comercializează acest bun al țării. Peștele se vinde proaspăt sau conservat.

Bogățiile minerale

Structura variată a subsolului României face să avem o bogăție minerală destul de felurită. Avem minerale producătoare de energie, metale de tot felul, izvoare minerale cum nu se găsesc decât în puține țări europene, materiale pentru construcții, etc.

Dintre acestea, mineralele combustibile ocupă locul de frunte și este o împrejurare fericită pentru viitorul industriei țării noastre că avem atâtea materii prime.

Potrivit legii minelor, numai până la anul 1960 mai au voie societățile străine și societățile particulare să exploateze minele noastre. Pe urmă rămân toate pe seama statului, împreună cu toate instalațiile.

Petrolul. Subsolul României este bogat în cărbuni, gaz natural și petrol. Cel mai prețios combustibil este petrolul, care întrece la noi pe celelalte. Alături de U.R.S.S., suntem țara cea mai bogată în petrol din Europa și între primele de pe glob. Petrolul este un lichid ușuros, de culoare închisă (neagră-verzue), mai puțin dens decât apa, arde ușor și cu fum gros.

Petrolul s'a produs din transformarea chimică a grăsimii aflată în celulele unor organisme animale sau vegetale, dând hidrocarburile petrolului. Transformarea s'a produs în lagunile și golfurile din marginea Carpaților. Se găsește din Galiția până în Oltenia. În stratele pământului se află îmbibat în rocile poroase de nisip, gresie și conglomerate. Petrolul are presiune mare în scoarța pământului și tinde să emigreze mai ales când se află într'un anticlinal impermeabil. Masivele de sare au ajutat ridicarea petrolului din adânc spre suprafață, de aceea la noi îl găsim alături de sare. Oamenii căutând sarea, au găsit și petrolul. Sunt unele locuri unde petrolul curgea odată cu apa izvoarelor, fie din râpile malului apelor, fie din marginea blocurilor de sare ieșite și ele până la suprafața pământului.

Izvoarele de păcură sunt cunoscute la noi de foarte multă vreme ¹⁾. În luncile apelor Tazlăului și Trotușului era deajuns să sapi o groapă mică și peste puțin timp se umplea cu păcură. Într'alte locuri, ca în județele Buzău și Prahova, izvoarele de petrol sunt însoțite de gaze cu miros urât, de aceea mulie localități de aici poartă numele de „Puturosul“, iar oamenii care strân-

¹⁾ Era cunoscut încă din vremea Romanilor: păcura vine dela cuvântul latin *picula*.

geau păcura au dat satului lor numele de „Păcureți“. Încă din secolul XVI sunt cunoscuți acești strângători de păcură cu numele de „schileri“. Cei mai numeroși erau la Cămpina. Despre această avuție a țării noastre vorbesc nu numai documentele, ci și călătorii străini trecuți pe la noi în secolele XVII și XVIII.

Exploatarea. Înainte, exploatarea se făcea numai prin puțuri săpate cu mâna. Ele ajungeau până la adâncimea de 100—200 m. La gura puțului se instalau foarfece, cu care se pompa mereu aer celor ce săpau în fund. Astăzi, exploatarea se face cu ajutorul sondelor, care ajung până la adâncimi de aproape 5000 m. Cu cât se sapă mai adânc, cu atât cantitatea de petrol este mai mare. În momentul când sonda atinge stratul petrolifer, se produce de obicei o ieșire bruscă a gazelor și petrolului. Sondele care fac erupție dau cea mai mare cantitate de petrol.

Zăcămintele de petrol dela noi. Stratele purtătoare de petrol ocupă o suprafață destul de mare. Identificarea lor se face prin explorări, care arată că pânza petroliferă la noi este mai întinsă decât regiunile unde prezența lui se poate identifica prin izvoare de petrol, vulcani noroiși sau emanațiuni de gaze. Județele unde se exploatează astăzi sunt: *Prahova, Dâmbovița, Buzău și Bacău.* Exploatarile din jud. Vâlcea și Maramureș n'au dat rezultate satisfăcătoare.

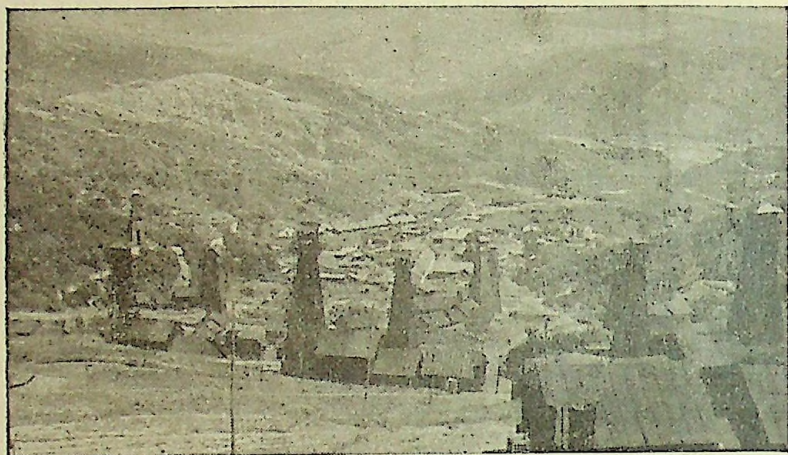
În județul *Prahova* cele mai de seamă localități petrolifere sunt: *Moreni, Filipeștii de pădure, Băicoi, Țința, Cămpina, Păcureți, Ceptura, Buștenari, Mărgineni, etc.* La Mărgineni, o sondă produce un țitei de culoare albicioasă, un fel de benzină, care iese distilată gata din pământ.

Din județul *Prahova* se scoate $\frac{2}{3}$ din producția de petrol a țării. În fruntea tuturor localităților se află de curând Țința, care dă anual peste un milion de tone.

În județul Dâmbovița sunt localitățile următoare: Colibași, care este una din cele mai vechi localități cunoscute în Muntenia pentru exploatarea petrolului, Glodeni, Doicești, Gura-Drăgănesei, Ocnîța-Mare, Gura-Ocnîței, Ochiuri, etc.

În județul Buzău sunt: Arbănași, Berca, Sărata-Monteoru, iar în jud. Bacău: Moinești, Lucăcești, Solonț, Mosoare, etc.

Exploatarea petrolului se face mai mult cu capital

Sondele dela Arbănași (jud. Buzău)

străin și chiar cu specialiști străini. Câștigul cel mare de pe urma acestei avuții se duce deci în punga lor.

Producția. Înaintea războiului din 1916-1918, producția petrolului crescuse foarte iute, ajungând la 2.000.000 tone anual, față de 500.000 tone, cât se scotea în anul 1905. Eram a 4-a țară din lume după Statele-Unite, Mexic, Rusia și a 2-a din Europa. Războiul a distrus sondele petrolifere și au trebuit investite noi capitaluri pentru scoaterea lui. Producția a crescut repede. De unde în anul 1924 scoteam de abia 1.900.000

tone, în anul 1936 am avut producția record de 8.700.000 tone, care a clasat România a 4-a țară de pe glob, după Statele-Unite ¹⁾, Uniunea Sovietică și Venezuela. În anii următori, producția a scăzut simțitor: 7.150.000 tone în 1937 și 6.600.000 în 1938. Deci o scădere de peste 2.000.000 tone în doi ani, ceea ce a făcut să fim a 6-a țară producătoare, luându-ne înainte Iranul și Indiile olandeze. Scăderea producției se datorește secăturii rapide a zăcămintelor. Aceasta a atras atenția conducătorilor țării, care au luat măsuri de protejare a zăcămintelor și găsirea altor noi zăcăminte pentru exploatare. După calculele făcute, rezerva noastră de petrol ar fi abia de 115.000.000 tone.

Industria petrolului. Petrolul fiind o materie primă, care întrece prin valoare și rolul său cărbunii și alte minerale, s'a căutat să se scoată din el pe cale de distilare în primul rând benzina. După cum cărbunii au fost în secolul trecut combustibilul mașinilor cu aburi, benzina este în secolul prezent combustibilul ideal al motoarelor cu explozie.

Prin sistemul „Kraking” s'a ajuns să se extragă până la 60% benzină din petrolul brut. Tot din petrol se extrag: gazul lampant, uleiurile minerale, parafina, etc. Avem în țară multe rafinării sistematice, printre care sunt cele dela Câmpina, ori dela Brazi din jud. Prahova. Aceasta este cea mai mare și cea mai modernă rafinărie construită cu capital românesc.

Din cauză că noi nu întrebuițăm decât un sfert din petrol, rămâne pentru export restul, care face din România prima țară exportatoare din Europa. Redenvențele (cotele) petrolifere ale Statului și taxele încasate dela petrol aduc visteriei României cel mai de seamă venit. Cu el s'a putut face față nevoilor atunci

¹⁾ Care dau peste ½ din producția mondială (circa 180 milioane tone).

când din cauza secetei nu s'au putut strânge venituri din vânzarea cerealelor.

Exportul petrolului și a produselor lui se face cu deosebire prin porturile Giurgiu și Constanța, care sunt legate prin conducte subpământene (pipeline) cu valea Prahovei. Tot pentru ușurarea transporturilor petrolifere se va construi o conductă dublă Teleajen-Giurgiu, care va servi transportului de benzină.

Gazele naturale

Un alt mineral combustibil de foarte mare preț, însă nevalorificat îndeajuns la noi, este *gazul natural*. El este o hidrocarbură gazoasă ce se găsește tot în stratele poroase ale subsolului nostru, în multe părți ale țării. Zăcămintele de petrol sunt totdeauna însoțite de gaze. Gazele naturale dela noi conțin cel mai mare procent de metan, un gaz incolor, fără miros, ce se aprinde ușor și dă o căldură foarte mare (ele au la noi între 64%—99% metan și dau dintr'un kilogram de gaz natural 12.000 de calorii, procent cu care întrecem chiar pe cele din America de Nord. Datorită presiunii cu care stau în scoarța pământului, gazele naturale tind să se ridice la suprafață, fie prin strate permeabile, fie prin crăpături. Sunt multe locuri în țară unde ele ies singure din pământ. Când întâlnesc pânze de apă le împing și pe acestea la suprafață și formează niște fierbători noroioase. Acestea se numesc *zalțe* sau *vulcani noroioși* și sunt în județul Buzău (Lopătari, Policiori, Arbănași, Beceni). Când ies singure și se aprind, ard ani de-a-rândul și poartă numele de *focuri nestinse* (Lopătari-Buzău). Asemenea focuri sunt și în Munții Caucaz.

Cantitatea mare de gaze naturale ce se află la noi face din România o țară neîntrecută în toată Europa. Ele sunt în două regiuni: una în regiunea petroliferă

din afara Carpaților și a doua în podișul Transilvaniei, unde gazele ies singure.

Gazul natural este un combustibil ideal, pentru că întrece în calorii odată și jumătate petrolul și de două ori huila și apoi captarea și folosirea este mai ușoară decât la celelalte minerale. Din cauza procentului mare de metan, el se mai numește și gaz metan.

Gazele de petrol. Petrolul iese din sonde întovărașit de mari cantități de gaze. La un metru cub de petrol ies între 200—400 metri cubi de gaze la presiunea atmosferică.

Peste 80% din aceste gaze de petrol sunt trecute prin uzine de degazolinare, pentru extragerea gazolinei. După extragerea gazolinei, gazele ar trebui îndreptate prin conducte spre locurile de consumație. Până acum, cam jumătate din aceste gaze sunt lăsate libere, fără nicio întrebuințare, iar restul folosește drept combustibil și iluminat în șantierele petrolifere, în localitățile din apropierea lor și în orașele Câmpina, Ploiești și București.

Din regiunea petroliferă se captează anual circa 500.000.000 m. c. gaz de sondă.

Gazele de petrol se întrebuințează și în industrie, mai ales la fabricarea negrului de fum.

În *Podișul Transilvaniei*, spre deosebire de gazele petrolifere, care sunt formate din metan dar vin întovărașite de țiței și alte hidrocarburi gazoase, gazul metan vine aici format din metan pur (99,8% din totalitatea gazelor culese). Se exploatează la *Sărmășel* și *Samsud* în jud. Mureș, *Saroș* și *Bazna* în jud. Târnava-Mică și *Copșa-Mică* în jud. Târnava-Mare. În această regiune, gazul captat este transportat prin trei conducte și anume: dela Bazna la Mediaș (6,5 km.), dela Saroș la Diciosânmartin (12 km.) și dela Sărmășel la Turda și Uioara (76 km.). Mai sunt și alte conducte mai noi

1) Noal Salere - Cluj va fi legată peste unite nume
Dojmita - Făgăraș - Râmnicu cu cea de la Sibiu Roșiori
și anume la Tg. Mureș și în proiect una spre Cluj.
Numai în această regiune se întrebuințează anual peste
180.000.000 m. c. gaz natural în fabricile de ciment,
sodă, ceramică, etc. și pentru iluminat.

Tot din gazul natural se extrage gazolina, negrul
de fum, întrebuințat la facerea cernelurilor, a colorilor
negre și altele.

În anul 1938 s'au întrebuințat la noi 1.860.000.000
m. c. gaz natural și anume: pentru iluminat și încălzit
peste 50 milioane m. c., iar restul ca forță motrică și în
industrie.

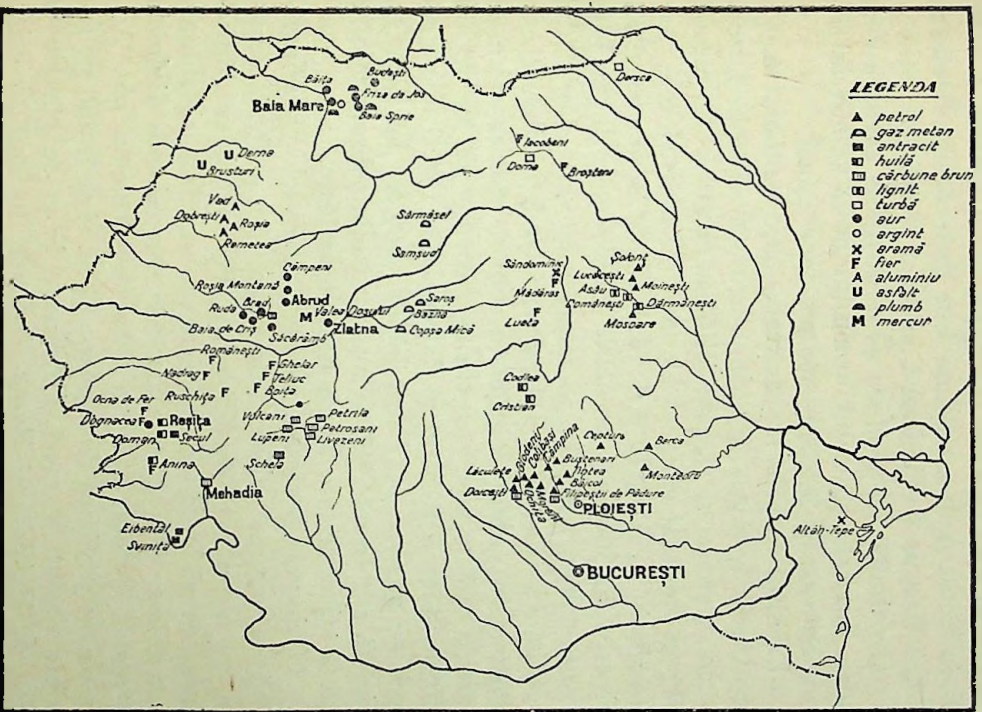
Cărbunii de pământ

Alături de petrol și gaze naturale, cărbunii de pământ
constituiesc una din bogățiile de seamă ale subso-
lului României. Cărbunii se găsesc în cantitate destul
de mare în tot cuprinsul țării, afară de Dobrogea. Ei
se extrag în cantități mici din cauză că cei mai mulți
sunt săraci în carbon și apoi se găsesc alți combustibili
mai buni și mai ușor de extras (petrolul și gazurile).
Viitorul este însă al cărbunelui, pentru că, spre deosebire
de ceilalți combustibili, rezervele lui sunt îndestulătoare
pentru mai bine de o mie de ani.

Cărbunii de pământ sunt roci de origină organică,
bogate în carbon, au culoarea neagră și proprietatea de
a arde. Sunt așezați în formă de strate și alternează cu
rocile sedimentare.

Cărbunii sunt de mai multe feluri, după procentul
de carbon pe care îl conțin. La noi s'au format în re-
giunile joase de-a-lungul Munților Carpați, pe unde se
întindeau lacurile din marginea Mării Sarmatice. În acele
lacuri s'au depus trunchiuri de arbori, frunze și plante
de apă, care au fost acoperite cu strate de pământ.
Mișcările scoarței și prezența rocilor eruptive au îngre-
mădit aceste strate ce conțineau vegetale și au grăbit
prefacerea lor în cărbuni.

Antracitul, cărbunele cel mai vechiu și cel mai bogat în carbon (94%), are colorarea neagră strălucitoare și dă cele mai multe calorii (7500—8000). El se găsește

în cantitate mică în județul Gorj (Schela) și în Banat (Secul, Svința, Eibenthal).

Huila este un cărbune mai nou decât antracitul.

Are culoarea neagră mai puțin strălucitoare. Este cărbune bun, conținând 70—85% carbon, cu o putere calorică între 6000—7000 calorii. Cea mai bogată regiune în huilă se află în Banat: *Reșița, Secul, Anina, Doman și Baia-Nouă*. A doua regiune este depresiunea Bârsei în județul Brașov (la *Vulcan-Codlea și Cristian*).

Din huilă se produce prin distilare *gazul aerian* pentru iluminat și *cocsul*, întrebuințat în industria fierului. Se extrag 200.000—500.000 tone anual.

Lignitul se află în cantitate mare în toată marginea externă a Carpaților, din Bucovina până la Turnu-Severin, precum și în podișul Transilvaniei. Se găsește chiar în subsolul câmpiei Dunării. El are culoarea neagră-cafenie, se sfărâmă și dă mult fum. Conține 60—70% carbon și dă 5000—4000 calorii. Exploatarea lui se face în puține locuri în țară și anume: în valea Trotușului la *Asău, Comănești și Dărmănești* (județul Bacău). Se găsește și în județul Buzău, în colinele subcarpatice (la *Ojasca*), însă exploatarea nu este însemnată. La fel, în județele Râmnicul-Sărat și Putna. Intre Olt și apa Prahovei se găsește la *Filipeștii de pădure, la Șotânga, Doicești*, etc. În anul 1938 s'au extras din subsolul nostru peste 2 milioane tone lignit și cărbune brun.

Cărbunele brun este un lignit mai vechiu și se aseamănă ca putere calorică cu huila. Acest lignit superior, cu o putere dela 5000 la 7000 calorii, este întrebuințat ca și huila la fabricarea cocsului metalurgic. El se găsește în cantitate mare în depresiunea Jiului la *Petroșani, Petrila, Livezeni, Lupeni, Vulcan*, etc. Aci, stratele au grosimea de aproape 80 m. și se întind pe suprafețe destul de mari. Cărbunele brun se găsește în Banat la *Mehadia și Rusca-Montană* (județul Severin), apoi se mai găsește în Carpații apuseni la *Brad și Baia de Criș*.

Turba este cel mai nou și mai puțin important mineral combustibil. Ea se formează și acum în re-

giunile unde este vegetație abundentă, umiditate și depozite aluvionare. Locurile unde se formează la noi sunt depresiunile intra și subcarpatice, luncile și Delta Dunării. Puterea ei de încălzire este mică (1200—3000 calorii). Este destul de răspândită pe suprafața țării, însă nu se exploatează decât puțină (la Dersca în județul Dorohoiu și la Dorna), din cauză că valoarea ei e mică și nu poate suporta cheltuelile de transport.

Grafitul, cărbunele întrebuițat la fabricarea creioanelor, vopselelor pentru mașini, uleiurilor, etc., se găsește la noi în Munții Parângului și Vâlcanului. Exploatarea lui n'a început până acum.

Combustibili artificiali derivați din combustibili minerali (lectură). Principalii combustibili artificiali derivați din combustibili minerali sunt: *semicocsul*, *cocsul*, *brichetele* și *cărbunii pulverizați*.

Semicocsul se obține prin distilarea huilei la o temperatură joasă 600°. Se întrebuițează mai mult la fabricarea brichetelor.

Cocsul este partea solidă rezultată din distilarea huilei la o temperatură ridicată de 900-1300°. Se întrebuițează mai mult în metalurgie. Producția este în mare creștere dela an la an. Astfel, în anul 1951 am avut o producție de 58.000 tone, pentru ca în anul 1958 producția să se ridice la 80.000 tone.

Brichetele sunt un amestec de cărbuni măcinați, de semicocs, sau de cocs pulverizat cu smoală și care se presează la diferite presiuni.

Brichetele se fabrică la noi din anul 1951 și producția este în continuă creștere, atingând 262.000 tone în 1957 (a fost numai de 50.000 tone în 1951). Se întrebuițează la încălzit locuințele prin arderea lor în sobe de fontă și de teracotă. Au o putere calorică mare, dar lasă multă cenușă.

Cărbunii pulverizați sunt produse ce rezultă din măcinarea cărbunilor mărunți, care nu cocsifică. Se injectează în focare pentru a mări puterea de încălzire.

Toată producția de cărbuni din țară se consumă în interior. Importul și exportul de cărbuni sunt aproape de neluat în seamă.

România este țara din Europa care consumă cei mai puțini cărbuni socotit pe cap de locuitor (84 kgr. în 1955, 116 kgr. în 1957), lucru neîmbucurător.

Metalele

Subsolul României este destul de bogat și în minereuri metalice. Cele mai de seamă sunt acelea din care se extrag metalele prețioase: *aurul* și *argintul*.

Aurul a fost exploatat din cele mai vechi timpuri la noi. Exploatări se făceau încă din epoca preistorică a Bronzului (1800—700 în. Hr.). Agatirșii de pe timpul lui Herodot (460 în. Hr.) erau un popor purtător de multe podoabe de aur. Impăratul Traian a luat dela Daci (106 d. Hr.) cantități enorme de aur și argint extrase de aceștia din Carpații apuseni și „stocate“. Exploatări s'au făcut și în vremea Romanilor (106—271), care aveau la Zlatna un „procurator aurarius“. În apropiere de Abrud sunt urme de exploatare romană unde se păstrează și galerii adânci de sute de metri.

Zăcămintele de aur sunt în formă de filoane metalifere, împreună cu alte metale, între care sunt: argintul, arama, zincul, fierul, plumbul, etc. Filoanele metalifere se găsesc la noi mai bogate în Carpații apuseni, unde sunt în strânsă legătură cu formarea munților de origine vulcanică. Aceasta este regiunea cea mai bogată în aur din România și chiar din Europa întreagă. Localitățile aurifere cunoscute aci din antichitate formează așa numitul „triunghi aurifer“: *Abrud-Brad-Săcărâmb*. În județul Hunedoara, în afară de *Brad*, care e cea mai însemnată localitate auriferă, și *Săcărâmb*, mai sunt: *Băița*, *Barza*, *Ruda*, etc., iar în județul Alba sunt: *Zlatna*, *Roșia-Montană*, etc. În jud. Turda se află la *Baia-de-Criș* și *Câmpeni*. Aurul se găsește aici în mică cantitate curat în foi sau cristale; cel mai mult se găsește sub formă de cuarț aurifer.

A doua regiune bogată în aur este cea din Maramureș și Satu-Mare. Minele mai însemnate de aici sunt la: *Baia-Mare*, *Baia-Sprie*, *Băița*, *Firiza de jos*, etc., în județul Satu-Mare și *Botița*, *Budești*, în jud. Maramureș.

O altă regiune puțin exploatată este basinal superior ale Lotrului, în jud. Vâlcea, la Brezoi, cu punctul numit *Valea lui Stan*. Aurul se mai găsește împreună cu argintul și în Banat, la *Dognecea* și *Oravița* în jud. Caraș.

În nisipur râurilor Olt, Lotru, Argeș, Arieș, Someș, Criș, Bistrița, etc., aurul se găsește sub formă de fluturași și în trecut se aduna de către șiganii numiți slătari.

Culegerea aurului din stânci prin sfărâmare și apoi spălarea cu apă. Avem șteampuri moderne, dar avem și unele primitive, mișcate de căderile de apă în forma în care se aflau cu sute de ani în urmă. Topitorii de aur avem la Firiza de jos și la Zlatna. În anul 1935 s'au prelucrat 510.000 tone minereu de aur, din care s'a scos aur fin în cantitate de 4671 kgr.¹⁾ De atunci încoace cantitatea a crescut și se speră să ajungă la peste 8000 de kgr. anual, fiindcă aurul a rămas tot metalul prețios și Statul român a investit în ultimul timp capital însemnat pentru exploatarea lui.

Argintul se exploatează deodată cu aurul din aceleași minereu și din aceleași localități. Procentul argintului este dublu față de aur la tona de minereu. Din aceeași cantitate de minereu, din care s'a extras aurul, s'a cules în anul 1935 aproape 15.000 kgr. argint fin. Cel mai mult argint se scoate dela *Baia-Mare*.

Mercurul se extrage din jud. Alba, dela *Valea-Dosului*, unde exploatarea nu s'a făcut continuu și producția a variat între 1500—3000 kgr. anual.

Arama (cuprul) se găsește în aceleași locuri și în aceleași minereuri cu aurul și argintul sau în zăcăminte de calcopirită. Sunt și alte zăcăminte în țară însă exploațate sunt la *Allân-Tepe* lângă Babadag în jud. Tulcea, la *Sândominic* în jud. Ciuc, apoi în Maramureș și în Banat. Anual se extrag cam 1.200 tone minereu, din

¹⁾ Raportul dintre minereu și aur e deci de 1:100.000

care rezultă cam 200 tone aramă. Exploatarea aramei este destul de veche la noi. La Baia-de-Aramă în jud. Mehedinți exploatarea exista sub Mircea-cel-Bătrân (a fost reluată sub Matei Basarab). Acum nu se mai exploatează aci. — In sec. XVII puteam exporta mari cantități de aramă în imperiul otoman. Azi trebuie să mai importăm (mai ales din Iugoslavia).

Plumbul se extrage și el ca și arama deodată cu aurul și argintul. Este produs secundar la topitoriile *Firizei*, la *Baia-Sprie* și *Baia-Mare*. Cantitatea anuală rezultată din exploatarea minereului auro-argintifer este de 5000 tone.

Fierul, sub forma de minereu, este destul de răspândit la noi în țară, dar din nenorocire în cantități mici. El este metalul industrial cel mai însemnat. Industria fierului a luat o dezvoltare destul de mare și la noi, dar pentru nevoile țării și construcțiuni nu extragem suficient fier, așa încât suntem nevoiți să importăm o mare cantitate de fier brut și lucrat. Zăcămintele mai importante se găsesc în *Basinul Munților Poiana Ruscăi* și se exploatează la *Ghelar*, *Boița*, *Teliuc* (minele de fier dela Teliuc sunt ale uzinelor dela Calan. de care sunt legate printr'o cale ferată îngustă și de 18 km. lungime), etc. Minereul este format din siderită, limonită și pirite, cu un procent de 40—50% fier. Tot în această regiune se găsește fier în județul Severin la: *Ruşchița*, *Nădrag*, *Românești*, etc.

A doua regiune importantă pentru exploatarea fierului este în *Banat*, pe valea râului *Bârzava*, în localitățile: *Ocna de fier*, *Dognecea*, *Anina*, etc., în județul *Caras*.

În județele *Odorhei* și *Ciuc* se găsește fier la *Lueta* și *Mădăraș*. Fierul se mai găsește apoi în tot *basinul Carpaților apuseni*, în județele *Arad*, *Bihor*, *Alba*, *Someș*, *Satu-Mare* și în *Maramureș*. De asemenea, se găsește fier și în *Moldova* și *Bucovina de Sud* (*Bușteni*,

Iacobeni, etc.). Cu toate că avem rezerve prea mici de minereu de fier, care trebuiesc cruțate, dar din cauza nevoilor războiului și a imposibilității de a mai importa acest minereu după 1939, s'au luat măsuri pentru mărirea producției, mai ales că țările mari producătoare de fier nu voiesc să vândă decât după satisfacerea nevoilor lor de înarmare.

Extragem anual 120.000 tone minereu fier, din care rezultă 80.000 tone fontă și oțel.

Zincul se extrage din regiunea auriferă din jud. Satu-Mare și din Maramureș (Baia-Sprie, Budești) ca și **sulful**. Producția anuală de zinc este de circa 4000 tone, iar cea de sulf, de 6000 tone.

Alumiuniul este un metal alburiu și foarte ușor. Se găsește foarte răspândit în subsolul României în stare combinată. Fiind metal rezistent, ușor și inoxidabil, este foarte căutat în industria modernă metalurgică, dar mai ales în industria avioanelor. El se găsește sub formă de minereu și poartă numele de *bauxită*, după localitatea Baux din Franța. În România se găsește pe văile Crișurilor Negru și Repede în următoarele localități: *Remetea, Vad, Dobrești, Roșia*, etc. Cantitatea de minereu extrasă a fost de 6000 tone în anul 1955. Pământul românesc ascunde încă multe zăcăminte necunoscute nouă. În ultima vreme s'a descoperit în regiunea Sohodol (județul Gorj) un însemnat zăcămint de bauxită și de sigur că vor mai fi și altele în țară.

Mica este mineralul de culoare albă-gălbue. Se desface în foi subțiri, este transparent și se găsește foarte rar în foi mari. Mica se întrebuințează ca izolator în industria electrică. Deși se găsește în mare cantitate și calitativ neîntrecută (la Voineasa în jud. Vâlcea), se exploatează în cantitate mică. Este minereul pe care îl avem numai noi în toată Europa.

Carierele de piatră ocupă un loc destul de însemnat în grupa avuțiilor noastre subpământene. Cea

mai întrebuințată rocă este *piatra de var*, care procură prin ardere cel mai necesar material de construcție. Calcarul este foarte răspândit și avem în țară numeroase fabrici de var în tot lungul munților Carpați. De asemenea, *marna* se găsește în cantitate mare și dă materia primă pentru pregătirea cimentului. Ea se extrage din aceleași regiuni de unde se extrage calcarul. Calcarul de *Albești* (Mușcel) și cel de *Pietroasa* (jud. Buzău) era cu sute de ani în urmă întrebuințat în blocuri la clădirile de seamă ce se făceau în țară. În Moldova, gresia dela *Deleni* și *Hârlău* se întrebuințează la facerea pietrelor de moară, iar calcarul de *Ștefănești* (jud. Botoșani), mai mult pentru var.

Granitul se exploatează mai mult din Munții Dobrogei, fiindcă se găsește la suprafață și se poate transporta ușor pe Dunăre în orașele unde este întrebuințat la pavaje. Localitățile de unde se exploatează sunt: *Iacob-deal*, *Greci*, *Isaccea*, *Măcin*, *Turcoaia*, etc. (județul Tulcea).

Marmora se scoate dela *Vaşcău* (pe valca Crișului Negru) și dela *Canara* și *Hârșova* (Dobrogea). Însă cea mai frumoasă e cea dela *Rușchița* (jud. Severin) și *Bucova* (jud. Hunedoara). Marmora noastră e prea dură.

Caolinul dela *Murfatlar* (jud. Constanța) servește la fabricarea teracotelor, olanelor și oalelor.

Roce eruptive. Sunt cristalizate, omogene și alcătuiesc *masive*: granitele, porfirele, bazaltete.

Roce sedimentare: născute din așezarea — de regulă în pături — a materialului sfărâmat din scoarță, năruit, sau depus de vânturi, ape și ghețuri în scobiturile pământului; stratificate, pot cuprinde fosile. Rocel sedimentare neomogene: pietrișurile, nisipurile, măturile, consolidate prin cimentare, dau: gresii, argile, calcare.

Rocel metamorfice stratificate, adesea șistoase, mai mult sau mai puțin cristalizate: gneise (din granite), cuarțite cristaline (din gresii silicioase), marmore din calcare.

Avem peste 200 cariere de roce eruptive, circa 200 de ca-

riere de roce metamorfice și peste 5000 de cariere de roce sedimentare, împărțite astfel : 40% ale statului, 45% persoane și societăți particulare, restul comune, obștii și moșneni.

Producția anuală este de aproape 2 milioane metri cubi.

Personalul este format aproape numai din țărani, uneori cu școală specială de cioplitori (ex. în Carpații Apuseni, la Zlatna).

Intrebuințare. Granițele din Dobrogea la: pavat, pietruit, monumente. Cele dela Turcoaia și Jacobdeal au fost cerute și la export în U. R. S. S., Bulgaria și Franța. Granitele din Banat, Bihor și Arad, pentru construcții și pavat.

Porfirele pentru pietruit.

Andezitele din Arad, Odorhei, Ciuc, Trei Scaune, pentru pavat, pietruit, construcții, monumente.

Bazaltele pentru pavele.

Gneisele pentru pavele.

Cuarțitele dobrogene pentru pavat.

Marmorele — Rușchița, jud. Severin — pentru monumente.

Rocele sedimentare : gresiile și conglomeratele din Dobrogea și Carpații apuseni pentru construcție și pietruit. Cele dela Brașov pentru pavaje.

Calcarele silicificate pentru construcții ; cele pure sunt arse pentru var.

Asfaltul. În strânsă legătură cu zăcămintele de petrol se găsește la noi destul de răspândit *asfaltul*, care nu este altceva decât petrolul ajuns la suprafața pământului și îngroșat în contact cu aerul. Acest petrol solidificat are astăzi mare întrebuințare în construirea șoselelor. Până în anul 1928 se extrăgeau dela noi 20.000—30.000 tone anual din următoarele localități: *Matia* în jud. Prahova, *Derna*, *Brusturi*, etc. în jud. Bihor.

Ozocherita, numită și ceara de pământ sau parafina naturală, se formează ca și asfaltul din petroluri, însă din cele parafinoase. Ea are culoare galbenă-brună și este mai moale decât asfaltul. La noi se găsește în jud. Bacău și exploatăm circa 5000 kgr. anual.

Chihlimbarul este o rășină fosilizată sau carbonizată a trunchiurilor de conifere îngropate în pământ. Chihlimbarul are culoarea galbenă sau roșcată și prelu-

crată face un joc frumos de lumini. Fiind foarte rar, este un mineral scump. Cel românesc este neîntrecut prin variatele sale nuanțe de colori și este cunoscut chiar peste hotare sub numele de „chihlimbar de Buzău”. Colorile mai des întâlnite aci sunt: roșu-rubiniu, roșu-vișiniu, roz și galben-lămâie. Localitățile de unde se exploatează sunt pe valca Buzăului (Mlăjeț, Colți, Cornet), apoi în județele Vâlcea (Olănești) și Neamț (Roznov). Exploatarea se face prin puțuri și galerii. La Colți în jud. Buzău s'au găsit și bucăți în greutate până la 2 kgr.

Producția anuală a variat între 50—250 kgr.

Sarea, izvoarele minerale și căderile de apă

Sarea este mineralul întrebuițat ca aliment pentru om și pentru animale. Ea a fost căutată și întrebuițată din cele mai vechi timpuri și se poate spune că înaintea tuturor mineralelor. La noi, exploatarea sării este foarte veche și se pierde în negura vremurilor din cauză că acest mineral, nelipsit vieții omului, se află la suprafața pământului. Putem spune că dintre toate avuțiile minerale ale României, sarea este în cantitatea cea mai mare. Afară de aceasta, ea este răspândită în tot subsolul României. A luat naștere în lagunele mării, care în epoca terțiară acopereau ținutul României. Mișcările ulterioare în legătură cu formarea Carpaților au ridicat stratele de sare, formând și ele aceleași cute pe care le-au format celelalte strate sedimentare. Sarea fiind plastică, a păstrat în cuprinsul masivului toate cutele fără să se rupă sau să se amestece. Într'o mină de sare poate vedea cineva mai bine decât oriunde cutele formate de stratele pământului românesc în legătură cu formarea munților. Masele de sare de grosime mare sunt atât în afara triunghiului carpatic, cât și în tot podișul Transilvaniei. Sondajele petrolifere fă-

aglomeraze și să străpungă seria de strate acoperitoare, în care a rămas înclășată ca un sâmbure. Unele masive au ajuns până la suprafață unde apar sub forma unor impunătoare stânci de sare.

Din cantitatea mare de sare ce avem nu se exploatează azi decât vreo 500.000 tone anual. Cele mai însemnate ocne de sare sunt la: *Ocnele-Mari* în județul Vâlcea, *Slănic* în județul Prahova ¹⁾, *Târgu-Ocna* în județul Bacău, *Cacica* ²⁾ în jud. Suceava (Bucovina), *Șugatag* în Maramureș, *Ocna-Mureșului* (sau *Uioara*) în jud. Turda, *Ocna-Dejului* în jud. Someș (la câțiva km. de orașul Dej), *Praid* în jud. Odorhei, etc.

Din anul 1956, exploatarea sării se face numai cu haveusele, mașini de tăiat sarea orizontal ori vertical (până la această dată sarea era scoasă de deținuți care se foloseau de ciocane).

Sarea se mai extrage din apa mării și lacurile marine. Cantitatea produsă este foarte mică.

Comerțul sării este monopolizat de Stat încă din secolul trecut. Excepție face ținutul Vrancei. În trecut, sarea forma venitul domnitorului, care închiria dreptul de exploatare cui voia, după cum dispunea și de restul averii minerale (petrol, metale, etc.).

Sarea este o materie primă pentru industria sodelor, clorurilor, etc. Vindem sare mai mult țărilor din Peninsula Balcanică și Japoniei. Fiind un mineral răspândit aproape în toate celelalte țări, nu-l exploatăm prea mult, nefiind căutat.

Apele minerale spre deosebire de apele comune, conțin mai multe săruri și gaze dizolvate sau substanțe

¹⁾ Cetește exploatarea sării la Slănicul din Prahova din colecția de lecturi „Dela noi și de pe glob” Nr. 16, de Gh. Teodorescu și E. Niculescu.

²⁾ E singura salină din țară care produce sare huscă (prin evaporare). Sarea fiind inferioară, se dizolvă și apoi se încălzește în cazane până se evaporă apa. După aceea se bate în forme și se usucă în cuptoare.

mai rare ori au temperatură mai ridicată. Atât izvoarele cât și lacurile cu astfel de ape sunt foarte numeroase și foarte felurite în țara noastră.

După substanțele care predomină, izvoarele minerale se împart în mai multe feluri.

Dintre *izvoarele reci*, cele mai răspândite sunt *izvoarele sărate*, fiindcă în subsolul nostru se găsesc multe masive de sare. Puține localități din cele bogate în izvoare sărate sunt amenajate pentru a găzdui pe cei ce își caută sănătatea. Asemenea izvoare sunt în toate localitățile unde se exploatează sarea, sau unde a fost sare: Ocnele-Mari, Slănicul Prahovei, Șugatag, Costin, Turda, Târgul-Ocna, Sovata, Ocna-Sibiului, etc.

Unele izvoare sărate, în afară de sarea de bucătărie (clorura de sodiu), mai conțin *ioduri ori bromuri*, cum sunt cele dela: *Govora, Olănești, Călimănești, Căciulata*, în județul Vâlcea și *Slănicul de Moldova* (Bacău). Izvoarele cele mai bogate în iod sunt cele dela *Vulcana*, în județul Dâmbovița. Izvoarele dela Căciulata au apă *sulfuroasă* și cu litin și sunt neîntrecute contra pietrelor dela rinichi. Din această grupă de izvoare fac parte și cele care conțin *sulfat de magneziu și de sodiu*: *Breazu* în jud. Iași, *Bălfătești* în jud. Neamț. Izvoare sulfuroase sunt și la *Pucioasa* în jud. Dâmbovița, *Jacobi* în jud. Câmpulung (Bucovina), *Slănicul de Moldova*.

În cuprinsul regiunii Munților Vulcanici sunt foarte numeroase *izvoarele cu borviz* (ape externe care au dizolvat o cantitate de bioxid de carbon din mofetele vulcanilor). Sunt mii de izvoare cu borviz, însă puține sunt exploatare. Cele mai cunoscute localități sunt: *Vatra Dornei* în jud. Câmpulung, *Borsec* și *Toplița* în jud. Mureș, *Borșa* în Maramureș, *Tușnad* în Ciuc, *Covasna*, *Bodoc*, *Malnaș*, *Vâlcele* în jud. Trei-Scaune, *Zizin*, lângă Brașov, precum și *Lipova* și *Buziaș* în județul Timiș.

Izvoarele calde sau termale sunt în România acolo unde scoarța pământului a fost mai mult frământată cu ocazia formării munților. Cele mai însemnate se găsesc pe valea Cernei la *Băile Herculane* de lângă Mehadia, cunoscute ca băi tămăduitoare de boli din vremea Romanilor. Ele au o temperatură de 40° — 60° și sunt încărcate cu sare, brom și iod. În jud. Bihor sunt izvoarele termale de lângă Oradea: *Felix* și *Băile Episcopale*. Apa lor are o temperatură de 40° — 45° și conține clor și sulf. Alte localități sunt: *Geoagiu* și *Calan* în județul Hunedoara, *Moneasa* în jud. Bihor, apoi lângă *Vaşcău* și *Vafa* în jud. Arad.

În afară de izvoarele minerale, sunt lacurile, care conțin sare, sulf, iod, etc. Astfel avem limanurile marine, lacurile sărate din câmpia Dunării și lacurile din regiunea minelor de sare și izvoarelor sărate.

Nămolurile se găsesc în limanurile și lacurile sărate de pe lângă Marea Neagră, în lacurile sărate din Bărăgan și în turbierile ce sunt în legătură cu unele izvoare minerale (Vatra Dornei).

Nămolul e negru sau brun, cu miros de H_2S . Este format din materii argiloase și din materii organice, mai ales de origine vegetală în descompunere și îmbibat cu săruri, în special cu clorură de sodiu, cu H_2S , sulfură de fier și sulf liber.

Un rol important în formarea nămolurilor îl joacă flora bacteriană din limane și în special bacteriile sulfuroase și bacteriile feruginoase, care și colorează nămolul în negru.

Căderile de apă. Căderile de apă produc cărbunile alb care formează combustibilul cel mai ieftin și fără teamă de a se termina.

În Elveția, Norvegia, Suedia, Finlanda, Germania, Italia, Franța, etc., forța produsă de căderile de apă și transformată în energie electrică înlocuește în bună parte petrolul și cărbunii de pământ.

La noi se întrebuițează până acum într'o măsură mică la morile de apă, herăstraie, pive și șteampuri. Energia electrică produsă de apele: Bârzava (pentru

Reșița), Valea Sadului (pentru Sibiu), Ialomița și Dâmbovița (pentru București) și Bistrița (pentru Bacău), procură curent electric pentru iluminat și pus în mișcare diferite mașinării.

Față de mulțimea căderilor de apă dela noi, putem spera ca într'un viitor apropiat să le folosim într'o măsură mai mare, pentru a ne economisi astfel celelalte combustibile, care sunt spre epuizare.

Bistrița cu afluenții ei, apoi Mureșul, Oltul și mai ales Dunărea la Cazane, au cele mai puternice căderi de apă, care ar putea fi captate și folosite la electrificarea orașelor și satelor noastre.

I n d u s t r i a

Prin industrie se înțelege transformarea materiei prime în materie fabricată; de exemplu, transformarea lemnului de brad în mobilă, hârtie sau oțet, sau transformarea petrolului în benzină, uleiuri minerale, ori a minereului de fier în fontă, oțel și apoi în cele mai perfecționate mașinării. Lucrul fabricat este mai scump, dar de mai mare folos omului. Bogate sunt statele ai căror locuitori se ocupă în marea lor majoritate cu industria! Câtă deosebire este între țările industriale ale Europei de apus și cele agricole din răsărit sau de aiurea! Acestea din urmă și-au dat seama de marea însemnătate a industriei și acum o încurajează pe toate căile, căci aduce venituri însemnate și independență politică și economică.

Industria casnică. Înainte vreme nu erau atâtea obiecte fabricate, căci nu existau fabrici. Oamenii își făceau singuri, cu mâinile lor, lucrurile de care aveau nevoie. Femeile făceau chilimuri, scoarțe și îmbrăcăminte familiei din in, cânepă, borangic sau lână, iar bărbații făceau uneltele necesare muncii câmpului și casa (te-

melia, pereții, acoperișul), care era apoi rostită tot de femeie; făurarul (țiganul mai târziu) făcea lucrările în fier. Pentru măcinarea grăunțelor se întrebuintau râșnițele romane.

Această industrie se numește *casnică*, deoarece fiecare lucrează pentru strictul necesar gospodăriei lui.

Industria mică. Cu timpul, unii oameni mai îndemnatnici și cu mai mult talent, au început să lucreze unele lucruri mai bine decât ceilalți. Ei își părăsesc acum celelalte îndeletniciri și se ocupă numai de prepararea acestor lucruri, pe care le vând și altora; lucrează pentru întreaga comunitate rurală.

În felul acesta ia ființă opincarul, olarul, butnarul (mai mult în regiunile de vii), rotarul, cărămidarul, vârarul, crucerul (făcea cruci mai ales la răspântii), năvodarul și mrejerul (împletesc năvoadele și mrejele), ciocănarul și mlăgașul (taie și scot sarea), folarul (pregătește foalele în care se vinde brânza), ulierul (cioplește uleile în care se strânge mierea și ceara), dohotarul (adună păcura).

Morile de vânt și de apă intră tot în această industrie. Morile de apă sunt de altfel foarte vechi. Ele sunt pomenite în diploma Regelui Bela din 1247 prin care dăruiește Cavalerilor Ospitalieri o parte de pământ dincoace de munți. Morarii băteau și sumane în piuă (Piuă Pietrii-Ialomița, Dârste-Brașov, își trag numele dela această ramură de industrie veche). — *Industriile la orașe* încep odată cu întemeierea lor. La început meseriașii erau străini și lucrau pentru colonia din care făceau parte, uneori și pentru Domnie, niciodată pentru export. Începând din sec. 16 naționalitatea meseriilor devine iarăși românească și treptat, treptat, face progrese simțitoare. Până la apariția industriei mari, sunt semnalate în Principate câteva fabrici de sticlă (la Târgoviște în 1621, pe vremea lui Matei Basarab la 1650 și la Hârlău în Moldova la 1786), de hârtie (în Muntenia

pe vremea lui Matei Basarab) și de postav (în Moldova în satul Chiperești pe timpul domnitorului Ghica-Vodă și în Munienia la Pociovaliște, lângă București, pe vremea lui Alexandru Ghica).

Industria mare. De o sută și ceva de ani s'a inventat puterea aburului, care a înlocuit forța musculară a omului. A venit deci rândul industriei mari, care a dat o mare lovitură breslașilor din micile ateliere. Ca să luăm un singur exemplu, a fost deajuns să pătrundă undeva o moară cu motor, purtată de benzină, care macină cât zece de apă sau de vânt, ca să le desființeze pe acestea.

Pentru a avea o industrie cât mai dezvoltată, trebuie să se găsească mai întâi *materii prime, energie pentru punerea în mișcare a mașinilor, mâna de lucru, capitaluri și apoi piețe asigurate pentru desfacerea produselor fabricate.*

Țara noastră îndeplinește cea mai mare parte din aceste condițiuni. Produsele solului și subsolului, destul de numeroase și felurite, alcătuiesc materiile prime. Dintre acestea, cărbunii, petrolul și gazul natural formează izvoarele de energie. Lucrătorii, mâna de lucru. Mai ne trebuie capitaluri pentru ca industria noastră să capete dezvoltare mai mare. Atunci ne vom asigura și piețe de desfacere mai multe, deoarece produsele noastre fabricate se vor putea vinde mai ieftin, căci avem materii prime din belșug. Alte țări cumpără materia primă și deci sunt nevoite să vândă produsele fabricate scump.

Primele legi pentru încurajarea industriei noastre (1887 și 1912) urmăreau o politică de protecțiune a ei. Duceau lipsă până și de combustibil, care e exploatat dela 1900. Legea din 1887 prevedea : 1. Concesiunea gratuită a terenului (pentru instalarea fabricii) cu o suprafață până la cel mult 5 ha. Scutirea de orice impozit către stat, județ, comună. 3. Scutirea de vamă pentru mașinile și aparatele necesare instalării și pentru materiile prime

lipsă în țară. 4. O reducere de 45% a taxelor pe CFR., pentru produsele fabricate și 50% pentru materiile prime ce intră în fabricație.

Principalele ramuri de industrie

Industria noastră stă în legătură cu bogățiile solului și subsolului.

Pe bogăția vegetală se bazează următoarele feluri de industrii:

Morăritul. România, fiind o țară agricolă, morile ocupă locul de frunte. Cu toate că multe cereale iau calea exportului, o bună parte din ele se macină în țară.

În locul morilor de apă și vânt s'au înmulțit morile de foc, care s'au răspândit mai prin toate satele. Aceste sunt mici și îndeestulează numai cerințele localnicilor. În gările principale și porturi (Brăila, Galați, Constanța), dar mai ales în orașele din câmpiile Tisei și Dunării (Satu-Mare, Carei, Oradea, Arad, Timișoara, Craiova, Roșiori, București, Ploiești) se găsesc adevărate fabrici pentru măcinatul cerealelor. Acestea macină zilnic vagoane întregi de grâu și alte cereale. O mare cantitate de făină se trimite peste hotare.

Pastele făinoase. Făina este și ea transformată în anumite fabrici în paste făinoase, ca: macaroane, fidea, pesmeși, biscuiți, etc. Asemenea fabrici se găsesc prin orașele principale în frunte cu capitala țării.

Industria alcoolului se bazează tot pe cereale, mai ales pe porumb. Cartoful servește mai puțin la fabricarea spiritului. Cele mai multe fabrici de spirt se găsesc la București, Cluj, Alba-Iulia, Timișoara. În total, avem vreo 200 fabrici.

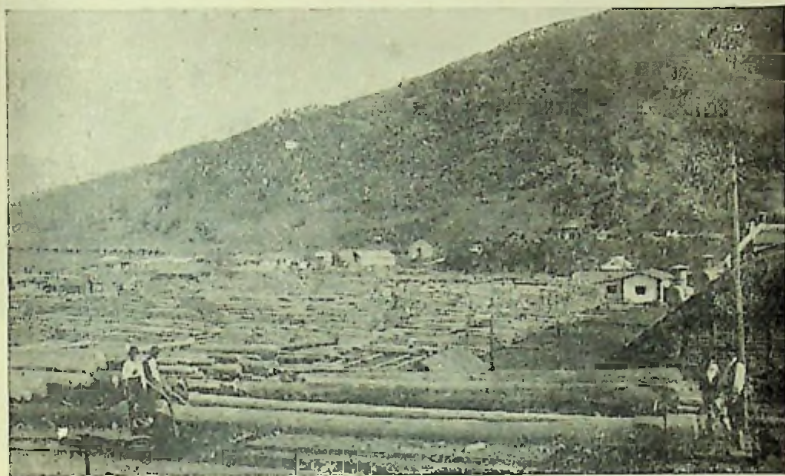
La dealuri, unde sunt livezi de pruni și întinse podgorii, se găsesc numeroase alambicuri pentru prepararea țuiceii, drojdiei de vin ș. a.

Industria berei folosește ca materie primă orzul și hameiul. Berea este o băutură puțin alcoolică. Cele mai

însemnate fabrici se găsesc la București, Azuga, Brașov, Turda și Rădăuți. Sunt peste 40 fabrici, care acoperă nevoile țării.

Industria zahărului se bazează pe sfecla de zahăr. În fabricile noastre, se fabrică aproape tot zahărul trebuitor consumului intern.

Zahărul este un aliment consumat mult în țările din apusul Europei. La noi se consumă în cantități mari

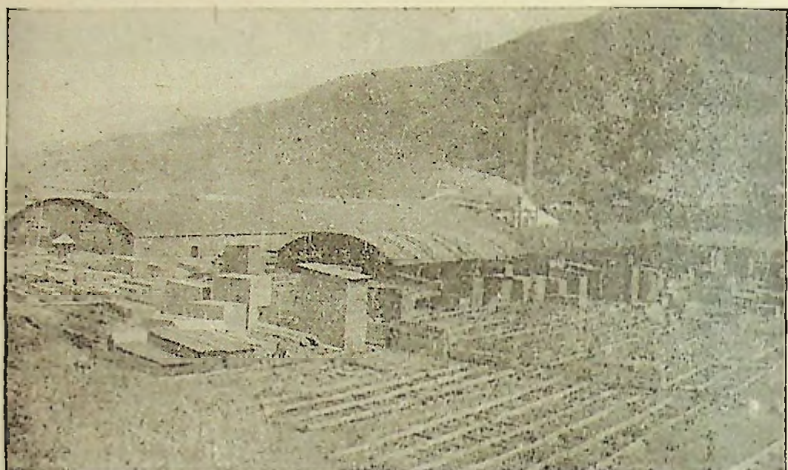
Fabrica de cherestea dela Nehoi. Se văd nenumărați bulamaci care așteaptă să fie transformați în scânduri sau alte materiale lemnoase

numai la orașe. Fabrici de zahăr avem în Moldova (Ripiceni, Roman, Sascut), Muntenia (Chitila și Giurgiu), Transilvania (Bod lângă Brașov și Tg. Mureș) și în Crișana (Arad). Anual se produc între 5-15 mii vagoane zahăr.

Oleiurile vegetale se scot din semințele de floarea soarelui, rapiță, dovleci, in și cânepă. Uleiul de floarea soarelui și de dovleac se întrebuițează în alimentația omului, cel de rapiță la iluminat și uns, cum și la prepararea untului vegetal, iar cel de in și cânepă, în vop-

selărie, uns mașinile și uneori, când e preparat mai bine, chiar în alimentație. Cele mai multe fabrici se află în Moldova. Centre mai însemnate avem la: Galați, Brăila și București.

Industria conservelor de legume și fructe, *oțetului, muștarului, brutăriile* cu frământător mecanic, *lichiorurilor, șocolatei, bomboanelor*, etc., sunt de asemenea destul de înfloritoare la noi.

O altă vedere a fabricii de chereștea dela Nehoi.
Aci se văd stivele de scânduri

Industria forestieră se bazează pe lemnul falnicilor noastre masive muntoase și de aceea este mai dezvoltată în regiunea munților și anume acolo unde sunt drumuri mai bune. Trunchiurile arborilor sunt transformate mai întâi în scânduri, grinzi, etc., de către herăstrae cu apă sau cu motor, care formează industria *chereștelelor*. Ea ocupă la noi cea mai însemnată parte din industria forestieră. Ca centre mai însemnate avem la: Ghimeș, Comănești, Nehoiu (Buzău), Curtea-de-Argheș, Brezoi, Tâlmaci (Sibiu).

În orașele mari (Oradea, Cluj, Arad, București, Craiova, Iași) este dezvoltată industria mobilelor, cuielelor de lemn, calapoadelor, periilor, pensulelor, etc.

Industria hârtiei. Din lemnul de brad se mai fabrică celuloza, hârtia și cartoanele. Fabrici de hârtie avem la: Bușteni (Prahova), Letea (Bacău), Piatra-Neamț (hârtie și mucava), Zărnești (Brașov), Bârgău (Năsăud), Petrești (Hunedoara). Lemnul pentru fabricarea hârtiei la Petrești este adus cu plutele pe Sebeș.

La Scăeni (aproape de Ploiești) și la noua fabrică dela Berceni (tot lângă Ploiești) se fabrică deocamdată numai cartoane.

Pentru transportul materiilor prime și a producției fabricilor de hârtie din țară sunt necesare anual circa 18.700 vagoane a 10 tone, ceea ce reprezintă un tren lung dela București la Brașov.

Industria textilă (vegetală) se bazează pe firele ce se scot din bumbac, in, cânepă și urzică. Industria inului și a cânepii era mai dezvoltată în trecut, când forma un articol nelipsit al industriei casnice. Totuși, din in și cânepă se fabrică și astăzi țesături, saci, frânghii și cergi.

Pânzeturile de bumbac au luat-o astăzi cu mult înaintea celor preparate din in și cânepă. Materia primă este importată din alte țări, căci la noi se cultivă prea puțin bumbac. Fabricile noastre țes numai pânză, căci de multe ori bumbacul se aduce tors de-a-gata. Numai la București și Arad bumbacul se și toarce.

Din urzică se scoate mătasea vegetală, care e pe cale de a lua locul celei naturale. Fabricile din București lucrează mult acest fel de mătase.

In legătură cu bogățiile animale au luat ființă următoarele industrii:

Industria textilă (animală). Din lâna oilor și părul unor animale se fac postavuri, stoffe, pături și covoare. Centrele mai însemnate se găsesc la: Sibiu și împrejurimi (Cisnădie, Săliște, Rășinari, etc.), la Brașov

și împrejurimi (Râșnov, Bran, Zizin, Codlea, etc.), la Timișoara, București, Azuga, Iași, Buhuși (Neamț), Ploiești, etc. Stofele ieșite din fabricile noastre sunt tot atât de fine ca și stofele străine din apusul Europei.

Din gogoșile viermilor de mătase se prepară mătasea animală (avem peste 40 întreprinderi, în frunte cu Lugoj).

Industria tricotajelor (peste 100 întreprinderi) și a pălăriilor (Timișoara, Oradea, București) este în plin progres.

Industria brânzeturilor și a untului se bazează pe laptele oilor și vacilor. Mai puțin întrebuințat este acela al caprelor și bivolițelor. Se mai fabrică din lapte: smântâna, iaurtul și cașcavalul. În fabricile mari din orașele principale se produc zilnic zeci de tone de brânzeturi, unt, lapte condensat, pulverizat, pasteurizat, etc.

Industria tăbăcării. Industria tăbăcării din România este astăzi în măsură, datorită utilajului său *perfectonat* și noilor metode de tăbăcit, să îndeestuleze cererile consumului intern cantitativ și calitativ.

În afară de tăbăcării și fabrici de încălțăminte (răspândite mai mult în orașele București, Iași, Timișoara, Bacău, Mediaș), industria pielăriei produce: curele de transmisiuni, curelărie de tot felul, mănuși și articole de piele pentru călătorie și marchitanie (portmoncuri, genți pentru doamne, serviete, ghiozdane, cordoane, etc.).

Industria conservelor de carne a luat o dezvoltare mai mică decât aceea a legumelor și fructelor.

Industria săpunurilor și a lumânărilor e răspândită pe tot cuprinsul țării, mai ales în orașele principale.

Ramurile industriale în legătură cu avuțiile subso-lului sunt următoarele:

Industria metalurgică. Din minereul de fier se prepară mai întâi fonta, apoi fierul și oțelul. Acestea se toarnă apoi în diferite forme.

Cele mai multe turnătorii se găsesc la București și

aproape de zăcămintele de fier și cărbuni: Reșița, Añina, Nadrag (Banat), Hunedoara, Cujir. De aici ies: materiale de căi ferate (locomotive, vagoane, etc.), unelte agricole, armament, tablă de învelit casele, etc. La Brașov se fabrică vagoane, vagonete și avioane. La Sinaia, Câmpina, Brăila, Galați, Sibiu, se fabrică cuie, șuruburi, sârmă, etc.

Pentru repararea și construcția vapoarelor avem șantiere navale la Turnu-Severin, Galați și Constanța.

Industria metalurgică nu îndeestulează trebuințele interne. Trebuie să mai cumpărăm atât fabricate cât și materii prime.

Uzinele metalurgice unite *Titan-Nadrag-Calan* posedând mine de fier, exploatări de păduri, furnale înalte, cuptoare Siemens-Martin, precum și uzine pentru producerea semi-fabricatelor și a diverselor fabricate, sunt, în afară de uzinele Reșița, singurele uzine metalurgice din țară în stare să producă în mod integral fabricatele sale, începând dela materia primă proprie.

Ele cuprind:

Uzinele Titan (aflăte pe cheiurile Dunării la Galați), care fabrică tablă (galvanizată, plumbuită, cositoriță sau tablă albă).

Uzinele Ferdinand din județul Severin (care se întind pe 215 ha.) lucrează : fier, bare de fier, sârmă, tablă neagră și ondulată, oțel, tablă galvanizată și plumbuită, prelucreează fier vechiu, cărămizi refractare.

Forța motrică e produsă la Uzinele Ferdinand de căderile de apă (12.000 H. P.).

Uzinele Nadrag, situate în județul Severin, ocupă 92 ha. și sunt legate de gara Govodjla printr'o linie Decauville lungă de 25 km.

Posedă: — un laminoar de tablă de fier ;

— o secție de galvanizat tablă ;

— o secție de prelucrat tabla, producând mașini de gătit, găleți galvanizate, sobe, cuptoare, articole de tablă, coturi, burlane, etc;

— o secție de nichelare, etc.

Pe lângă aceste uzine se află și o pădure de 12.000 ha., cu o rețea de 60 km. de cale ferată proprie și o fabrică de cherestea ce produce material de brad, fag, tei, frasin și stejar, precum și o secție de aburit lemnul ; numărul lucrătorilor este de 1000.

Uzinele Calan sunt situate în județul Hunedoara în regiunea minieră a Transilvaniei. Uzinele se întind pe 150 ha. Ele sunt lângă gara Calan, și se compun din:

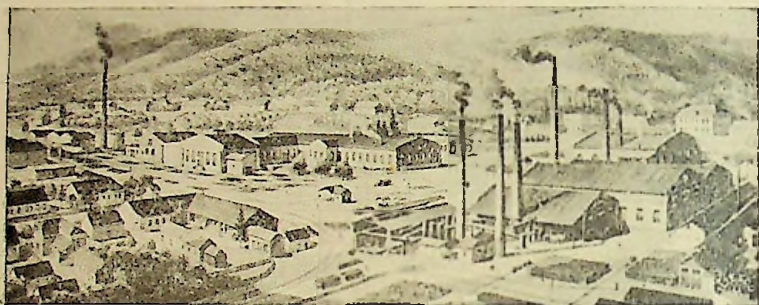
— un furnal înalt;

— turnătorie de fontă cu o producție anuală de 8000 tone (fontă saniară, radiatoare, cazane de încălzire centrală, băi de fontă, tuburi, sobe, plite, părți de mașini, ceaine);

— o secție de emailat fonta.

Minele de fier dela Teliuc, sunt legate cu uzinele dela Calan printr'o cale ferată îngustă și lungă de 18 km.

Societatea Astra are uzine la Arad, Brașov și Orăștie pentru vagoane, motoare, armament și munițiuni.

Uzina Ferdinand (oțelăria)

Uzinele de fier și domeniile Reșița lucrează: fonte, oțeluri, armament (tunuri, obuziere, tancuri, munițiuni), unelte și mașini agricole, piese pentru aviație, motoare electrice, materiale pentru căile ferate (locomotive cu aburi, locomotive Diessel, piese pentru poduri, etc.), unelte de foraj pentru industria petroliferă și altele.

Industria rafinării petrolului este cea mai însemnată ramură industrială la noi. Produsele ce se scot din petrol (gaz lampant, benzină, uleiuri minerale, etc.) ocupă locul întâi la export. Rafinăriile se găsesc în ținuturile petrolifere, mai ales în Prahova (Ploiești, Brazi) și Dâmbovița.

Industria sodei, mai dezvoltată la Turda și Uioara, folosește ca materie primă sarea, apoi industria

cocsului și a gazului de iluminat, care se scot prin distilarea cărbunelui, mai ales a huilei (București, Reșița, Anina).

Industria electro-tehnică, deși cea mai tânără ramură a industriei noastre (apare la 1899), numără astăzi circa 40 întreprinderi care fabrică produse electrotehnice: aparate electrice pentru uz casnic, transmisiuni și semnalizări, mașini electrice, acumulatori, materiale electrice, becuri (București, Fieni, Arad, Cluj), aparate de radio (București, Arad), etc.

Alte industrii sunt: a *cimentului* (Azuga, Brașov, Cerna-Vodă, Fieni-Dâmbovița, Turda, etc.), a *sticlăriei și oglinzilor* (București, Iași, Medias, Ploiești, Arad, Timișoara, Diciosânmartin, Turda, Craiova, Azuga, etc.), a *produselor farmaceutice, chibriturilor* (București), *vopselelor* ș. a.

Industria în viața poporului român

Lectură

Ca pretutindeni, și la noi, industria a existat încă din vremurile preistorice cele mai vechi. La început mai mult casnică, redusă la strictul necesar oamenilor nesiguri de azi pe mâine, apoi în ateliere¹⁾ și în cele din urmă a luat ființă industria mare.

Pe vremea industriei casnice, femeile confecționau singure din in, cânepă, borangie și lână, toată îmbrăcămintea necesară familiei, iar bărbatul avea grijă să prepare uneltele de muncă și totodată să construiască locuința și adăpostul pentru vite. Chiar și astăzi industria casnică se păstrează în satele noastre. Războaiele de lemn sunt încă destul de răspândite. Ele s'au mai împuținat de când au apărut pânzeturile de humbac, dar acestea n'au durabilitatea pânzei țesută în războaiele țărancilor noastre.

Industria mică sau micile ateliere, destul de numeroase și felurite (croitorie, cismărie, cojocărie, lemnărie, rotărie, etc.), răs-

¹⁾ Existau anumite ateliere încă din epoca neolitică (ceramică sau olărie la Cucuteni lângă Iași): produceau pentru vânzare la distanțe mari. — Pe timpul stăpânirii romane în Dacia (106-271) au fost aici oarecari ramuri industriale.

pândite mai mult prin târguri și orașe, au primit lovitură destul de puternică din partea fabricelor sau a industriei mari.

Industria mare din țara noastră nu are o vechime atât de mare ca în apusul Europei.

Condițiunile istorice au fost neprielnice dezvoltării industriei noastre. După ce am scăpat de barbari, am încăput pe mâna Turcilor, care ne-au ținut sub stăpânire până la 1877. În tot timpul acesta, era greu să investești capitaluri în fabrici, de care nu puteai fi sigur de azi pe mâine ¹⁾.

În privința materiei prime, suntem una din țările bine înzestrate dela natură. Cerealele constituiesc materia primă pentru industria morăritului și a pastelor făinoase. Din semințe de in, cânepă, dovleac, rapiță, floarea soarelui, se prepară uleiul, dela cel întrebuițat în vopselărie ori unsoari, până la cel folosit în alimentația omului. Produsele animalelor dau de asemenea destule materii prime pentru industrie. Din lapte se prepară în fabricile din orașele mari untul și tot felul de brânzeturi. În legătură cu pieile stă industria tăbăcăriei și a încălțămintei, iar din lână și păr se fac postavuri, stofe, covoare, pălării, etc.

Țara noastră are și subsolul bogat în materii necesare industriei : fierul, cărbunii de pământ, gazul natural și mai ales petrolul. În legătură cu această ultimă avuție s'au instalat sonde pentru extragerea lui din pământ și rafinării în vederea scoaterii benzinei, gazului lampant și altor produse.

În Banat avem o industrie puternică, datorită zăcămintelor de cărbuni și de fier din această provincie.

Școlile politehnice din țară dau în fiecare an un procent destul de mare de ingineri în toate direcțiile. Mai ne trebuiesc capitaluri, pentru ca industria să progreseze cu pași și mai repezi.

Statul a luat chiar unele măsuri pentru încurajarea ei. A cedat fabricanților cu preț redus teren agricol până la 5 ha. pentru instalarea fabricilor, a scutit de vamă piesele ce vin din străinătate în acest scop și a redus tariful pentru transportul lor pe căile ferate. În schimb, fabricanții au fost obligați ca în termen de 10 ani să aibă personal românesc în proporție de cel puțin 75%.

Industria noastră a luat după războiul trecut o dezvoltare covârșitoare. Aceasta se datorește în bună parte cerințelor interne, care s'au înmulțit. În urma împrumutărilor soarta țărănilor s'a îmbunătățit, începând și ei să aibă mai multe trebuințe.

¹⁾ Totuși chiar sub Alexandru cel Bun se fabrica bere la Baia sau Suceava, iar sub Matei Basarab era o fabrică de hârtie la Câmpulungul-Mușcelului și alta de sticlă. Transilvania a cunoscut încă din sec. XIII industriile săsești.

Dacă industria noastră va progresa în același ritm, vom ajunge ca în scurt timp să fabricăm în țară tot ceea ce ne trebuie. Și acest lucru se poate, căci avem din belșug tocmai ceea ce trebuie mai mult industriei: materia primă.

Deja am început să fabricăm în mod îndestulător unele mărfuri, pe care până acum câțiva ani le aduceam de peste hotare, cum e zahărul, pastele făinoase și chiar uleiurile, încălțămînta și stofele, ca să nu mai pomenim de altele.

Căile de comunicație

Produsele noastre agricole, animale, minerale și industriale nu sunt îngrămădite în același loc. Ele sunt răspândite în diferitele ținuturi ale țării. Pentru a împlini nevoile oamenilor trebuie schimbate între ele. Cei de la munte au nevoie de produsele agricole de la câmpie, iar aceștia de produsele industriale de la orașe sau alte locuri industriale. Orașenii cumpără materii prime de la sate, iar sătenii produse fabricate de la orașe. Unele produse fabricate se aduc de peste hotare, din alte țări.

Circulația bogățiilor de la o regiune la alta, precum și a călătorilor, se face cu ajutorul căilor de comunicație, care sunt de trei feluri: *terestre* (de uscat), *de apă* și *aeriene*.

Pentru ca circulația să fie cât mai de folos, trebuie ca ele să dea garanția că sunt sigure, lesnicioase și că pot transporta cantități mari.

Căile terestre sunt formate din drumuri, șosele și căi ferate. Drumuri și șosele au existat și în vechime, însă căile ferate și șoselele asfaltate sunt o invenție a timpurilor moderne.

În țara noastră, șoselele au fost rău întreținute până pe la începutul secolului XIX. Când ploua, comunicația se întrerupea. Podurile peste râuri erau puține, făcute din lemn și la viituri se rupeau.

Astăzi avem:

Șosele naționale, întreținute de Stat, care fac legătura între reședințele de județ. Unele din ele sunt as-

faltate, în deosebi cele care pleacă din capitala țării spre Giurgiu, Oltenița, Buzău, Brașov-Cluj-Oradea, Alexandria și altele.

Șosele județene, întreținute de prefecturi, fac legătura între târgurile și orașele mai mici din județe.

Șosele comunale, întreținute de comune, leagă comunele între ele.

Șosele vecinale sunt dela un sat la altul.

Căile ferate sunt cele mai însemnate dintre căile de uscat. Prima cale ferată s'a construit în România în anul 1869 între București și Giurgiu. De atunci numărul lor s'a înmulțit dela an la an. În anul 1938 s'au dat circulației liniile Constanța-Mangalia, Vatra Dornei-Ilva Mică, în anul 1939 linia Babadag-Tulcea, iar în 1943, linia Făurei-Urziceni-București. În curând rețeaua căilor ferate se va mări cu liniile: Nehoiăș (Buzău)-Brașov, Bumbești-Lupeni, Făurei-Tecuci, București-Videle-Roșiorii de Vede-Caracal-Craiova și altele.

Centrul rețelei noastre de căi ferate se află în capitala țării. De aici pleacă linii în toate părțile; câteva se prelungesc și peste hotare.

Linia București-Timișoara trece prin următoarele orașe principale: Pitești, Slatina, Craiova, Turnu-Severin și Lugoj. Dela Timișoara se prelungeste și intră în Iugoslavia pe la *Jimbolia*.

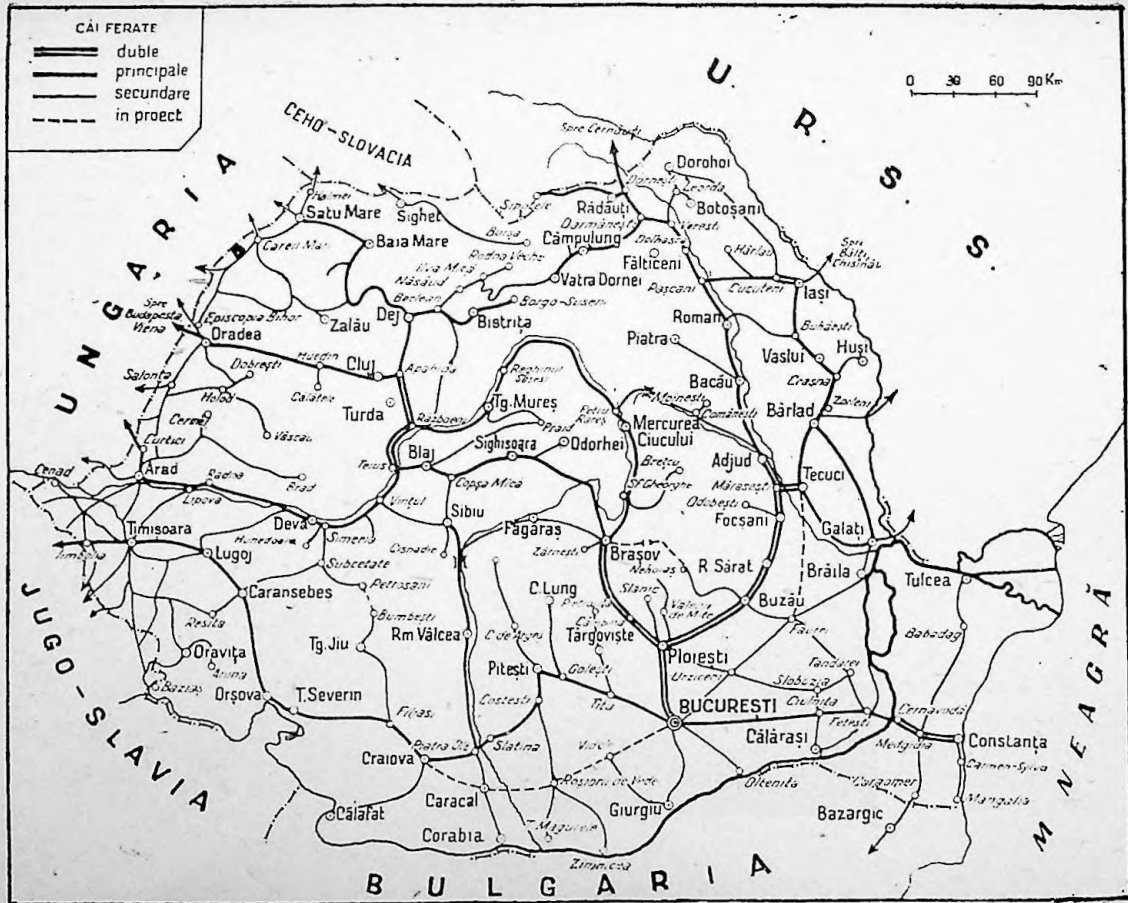
Linia București-Brașov-Cluj-Oradea merge mai întâi pe valea Prahovei și după ce trece munții prin trecătoarea Predeal, străbate Ardealul dela Sud-Est spre Nord-Vest. Din această linie se mai desface o alta ce merge pe valea Mureșului în jos la Arad și trece în Ungaria pe la *Curtici*, iar alta pleacă dela Oradea spre Carei și Satu-Mare.

Linia București-Dornești, după ce trece prin Ploiești, Buzău, Râmnicul-Sărat, intră în Moldova și merge pe valea Siretului în sus până în Bucovina de Sud.

CĂI FERATE

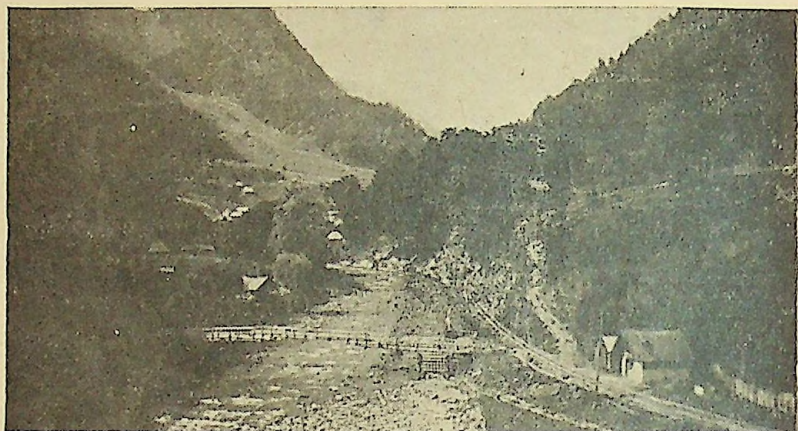
- duble
- principale
- secundare
- in proiect

0 30 60 90 Km

Linia București-Iași este comună cu cea dinaintea ei până la Mărășești. De aici trece Siretul, mergând prin Tecuci, Bârlad, Vaslui, Iași.

Linia București-Ploiești-Buzău-Făurei-Brăila-Galați leagă capitala de cele mai mari porturi ale Dunării. Dela Făurei merge altă linie la Fetești, unde se întâlnește cu linia ce duce dela București la Constanța. Această linie, care străbate mănoasa câmpie a Bărăganului, trece Du-

Un drum în munții Buzăului, în dreptul satului Varlam. Podul de lemn ce se vede este construit peste râul Bâsca. Decauvillul din dreapta merge dela Nehoi pe valea Bâscei Mici pe la Varlam până la Brebu.

nărea pe podul „Regele Carol I“. Dela Medgidia pleacă două linii secundare: una spre Nord până la Babadag-Tulcea și alta spre Sud până la granița cu Bulgaria.

Capitala țării mai este legată prin cale ferată și cu Oltenița. Alte linii secundare leagă mai toate orașele între ele.

Rețeaua căilor noastre ferate nu este dublă pe mari întinderi și nici atât de deasă ca în țările din apusul și

centrul Europei ¹⁾). În Banat, Transilvania și Țara Crișurilor, unde industria este mai dezvoltată, liniile ferate sunt mai dese; în Moldova și în Dobrogea sunt mai rare.

Pentru ușurarea transporturilor de lemne, mine-reuri, etc., în regiunile muntoase mai mult, s'au construit decauvilluri (linii de cale ferată îngustă).

Șoselele, la fel, sunt mai numeroase în apusul țării decât în răsărit.

Căile de apă sunt de două feluri: *fluvialele și maritimele*. Țara noastră este înzestrată și cu acest fel de comunicație atât de importantă și avantajoasă pentru comerț.

Căile fluvialele. Dintre căile fluviale, Dunărea este cea mai însemnată.

Dunărea este singurul fluviu al Europei care leagă țările apusene, industriale, cu cele răsăritene, agricole. Prin canale ce se vor adânci între Rin și Dunăre se va da posibilitatea unei bune legături între Marea Nordului și Marea Neagră.

Cursul cel mai potrivit al Dunării pentru navigație rămâne însă al nostru, dela Baziaș până la vărsare. Pe Dunărea maritimă, dela Brăila în jos, pătrund chiar vapoare de mare: ele intră pe gura Sulinei. Din cauza mълului adus de fluviu și de curenții litorali din spre Nord, gura Sulinei trebuie curățită și adâncită în fiecare an spre a se păstra adâncimea cerută de vapoare. Pentru înlăturarea acestui neajuns se simte nevoia săpării unui alt canal mai la Sud, sau amenajarea brațului Sft. Gheorghic.

În sus de Brăila, pătrund vapoare mai mici. Mersul acestora e stânjenit de scăderea apelor în timpul verilor secetoase și de stâncile dela Porțile de Fier și Cazane.

1) În Decembrie 1940 s'a pus în circulație dublarea liniei Câmpina-Brașov (dela Ploiești la Câmpina era deja dublă).
Linia dublă Ploiești-Brașov va fi electrificată.

La aceste neajunsuri mai trebuie adăugat închiderea navigației în timpul celor trei luni de iarnă (Decembrie-Februarie), când Dunărea îngheață de multe ori sau curg pe ea sloiuri. Uneori se închide navigația, dar pentru un timp mai scurt, chiar între orașele apropiate: Giurgiu-Russe (Rusciuc), Oltenița-Turtucaia, Călărași-Silistra, Brăila-Galați.

Spre porturile dunărene, în număr de peste 30, se scurg cele mai de seamă bogății ale țării noastre: cereale, petrol, lemne, etc. Unele se îndreaptă spre Mare, altele în sus, spre țările industriale. Importanța Dunării este chiar mai mare decât a Mării Negre, căci pe ea se face o navigație mai intensă. În fiecare an pătrund în porturile noastre peste 1500 vapoare, dintre care cele mai numeroase sunt cele străine; noi nu avem încă o flotă fluvială îndestulătoare.

Mai sunt navigabile pentru vase mici: Prutul până la Nemțeni, Mureșul dela Deva în jos (mai sus până la Tg.-Mureș fiind numai flotabil), Bega între Timișoara-Otelek (pe 114 km.) și Bârzava dela Reșița.

Pe Sebeș, Lotru, Olt, Siret, Bistrița, etc. se face plutărie.

Căile maritime. Ochiul cu care privim spre toate țările de pe pământ este Marea Neagră. Vieța comercială a luat ființă de mult pe litoralul nostru. Importanța Mării Negre pentru noi a crescut considerabil de când s'a construit calea ferată București-Constanța. Din cauza traficului prea mare, portul Constanța a devenit neîndestulător pentru comerțul nostru.

Transportul mărfurilor și al pasagerilor se face cu vapoare românești și mai ales străine. Vapoarele românești fac următoarele curse:

1. Constanța-Varna-Salonic.
2. Constanța-Istanbul.
3. Constanța-Istanbul-Pireu-Alexandria.
4. Constanța-Istanbul-Pireu-Haifa-Beyrut.

5. Constanța-Rotterdam, cu ramificații în porturile întâlnite în Mediterana și Atlantic.

Căile aeriene. În ultimul timp s'a organizat și un serviciu aerian, mai mult pentru transportul coletelor poștale, mărfurilor scumpe și pasagerilor. Acest mijloc de locomoțiune se bazează pe aviație și merge spre progres. Capitala noastră este legată prin linii aeriene cu capitalele țărilor centrale și apusene ale Europei; de asemenea și cu orașele principale din țară: Galați, Iași, Cluj. Timișoara, Constanța, etc.

În economia țării, căile de comunicație joacă un rol însemnat. Fără ele nu se înțelege o industrie dezvoltată, un comerț întins sau mai bine zis o civilizație. Cu cât sunt mai multe căi de comunicație, cu atât bogățiile pot fi transportate mai cu ușurință dela o regiune la alta pentru îndestularea populației și pot lua mai de grabă drumul comerțului peste hotare, dacă prisosesc. Locuitorii pot duce astfel o viață mai ușoară, căci munca lor este încurajată; produsele găsesc în scurt timp piața de desfacere.

Drumurile și șoselele înlesnesc micile transporturi până la gara sau portul din apropiere. De aci, unele mărfuri trec în seama trenurilor sau vapoarelor.

În România, produsele cele mai multe sunt aduse până în porturile dunărene (Giurgiu, Brăila, Galați, etc.) și chiar până la Mare (Sulina, Constanța), pentru ca de aici să ia calea spre țările cele mai îndepărtate. Calea pe apă e cea mai ieftină. Drumul este făcut de-a-gata. Nu mai trebuie nicio cheltuială pentru întreținerea lui. În nicio țară din Europa nu lipsește calea ferată, însă lipsa căilor navigabile maritime se observă la mai multe state (Elveția, Cehoslovacia, Ungaria). Comerțul acestora este astfel îngreuiat, căci mărfurile trebuiesc transportate prin ale țării ca să ajungă la mare, de unde să ia drumul mai departe.

Negoțul României

Oamenii nu au la îndemână de cele mai multe ori bogățiile de care au nevoie. Trebuie deci să le aducă de la locul unde se produc. *Circulația bogățiilor de la centrele de producție la cele de consumație se numește negoț.* El este cu atât mai dezvoltat, cu cât sunt mai multe căi de comunicație, materii prime ori fabricate din belșug și oameni pregătiți pentru aceasta.

După locul unde se face și scopul pe care îl urmărește, negoțul este de trei feluri: *intern, extern și de tranzit.*

Negoțul intern se face între locuitorii din lăuntrul țării.

Din cauză că înainte vreme erau mai puține căi de comunicație, negoțul se făcea mai mult prin bâlciuri sau iarmaroace. Durata lor ținea uneori de la 1—5 săptămâni. Negustorii transportau mărfurile la anumite date din an, în anumite locuri, iar de aici se aprovizionau pentru un timp mai îndelungat toți locuitorii din ținuturile învecinate. Iarmaroacele încă se mai fac ca o mărturie a timpurilor mai vechi. Odată pe an și mai rar de două ori, ele se țin la marginea orașelor sau pe lângă satele mari.

Tot ca o rămășiță a trecutului au rămas târgurile săptămânale. Într-o anumită zi din săptămână, în târguri și orașe, vin locuitorii satelor învecinate cu produse casnice (pasări, ouă, vite, etc.), iar în schimb cumpără lucruri fabricate, de care au nevoie.

Iarmaroacele și târgurile săptămânale nu mai au importanța de odinioară de când s'au înmulțit căile de comunicație și centrele comerciale. Orașele, târgurile și chiar satele se pot aproviziona acum destul de repede cu tot ceea ce le trebuie locuitorilor. Vânzările și cumpărările se pot face și ele la orice dată. Cele mai însemnate schimburi se fac între locuitorii de munte și deal,

sau între cei dela deal și câmpie. De aceea și orașele și târgurile sunt mai numeroase la limita dintre aceste regiuni cu avuții deosebite.

Orașele mari din cuprinsul țării, așezate la întretăierea drumurilor principale, sunt nu numai orașe industriale, dar și puternice centre comerciale.

Negoțul extern se face între diferite state. Ele au simțit de mult nevoia schimburilor de mărfuri, deoarece unele sunt mai mult agricole, cum e țara noastră, altele mai mult industriale, cum e Anglia, etc.

Statele trimit peste granițe tot ceea ce le prisosesc ca materii prime sau fabricate și atunci se zice că fac *export*, iar când aduc articolele de care au nevoie, fac *import*.

Când vânzările sunt mai mari decât cumpărăturile, adică atunci când valoarea exportului este mai mare decât a importului, situația comercială a țării e înfloritoare (balanța comercială e activă sau excedentară). Așa e comerțul românesc.

Înainte de războiul din 1916—18, noi vindeam mai mult cereale, care erau de calitate bună și aveau preț bun. După războiu, fața comerțului nostru s'a schimbat și odată cu el cumpărătorii și vânzătorii. Cerealele și petrolul stau pe primul plan la export. Prin porturile Giurgiu și mai ales Constanța, exportăm cele mai mari cantități de petrol și produse petrolifere (benzină, uleiuri minerale, etc.).

După cereale și derivatele petrolului urmează lemnul cu produsele de cherestea, animalele și produsele lor, sarea, legumele, fructele, etc. Cele mai multe cereale și făină exportăm prin porturile dunărene, în frunte cu Brăila și Galați.

La cumpărături iau locul întâiu lucrurile fabricate: țesături, mașini și motoare, fier și lucrări în fier, vehicule, produse chimice, medicamente, coloniale.

În general, noi vindem mărfuri prime, grele și ief-

ține și cumpărăm mărfuri fabricate, ușoare și scumpe. Din fericire, valoarea comerțului nostru la export este mai mare decât la import.

Cele mai multe mărfuri vindem în: Anglia, Germania, Italia, Ungaria, Franța, Grecia, Elveția și Egipt.

Țara noastră se aprovizionează mai mult din: Anglia, Germania, Italia, Franța, Elveția, Grecia și Palestina. Nădăduim ca într'un viitor apropiat să intensificăm legăturile noastre comerciale și cu marea vecină dela răsărit: U. R. S. S.

Comerțul de tranzit. Mărfurile pentru export trebuie să treacă uneori prin mai multe state, până să ajungă la locul de destinație.

Pentru folosința căilor de comunicație se plătesc taxe. Acestea reprezintă valoarea comerțului de tranzit și el poate fi aducător de mari câștiguri.

Țara noastră se află la răscrucea drumurilor dela Nord spre Sudul Europei și dela Apus spre Răsărit și ar putea trage mari foloase de pe urma acestui fel de comerț.

Polonia și Germania au început deja să se folosească pentru exportul mărfurilor, ca și pentru importul coloniilor, fructelor și tutunului din Sudul Europei și Turcia asiatică, de porturile noastre: Brăila, Galați și Constanța.

Vieța comercială românească în trecut și în timpurile de față

Lectură

Comerțul românesc e destul de vechiu. Strămoșii noștri, Dacii, vindeau grâu Grecilor și cai aleși armatei macedonene (poate că vindeau și miere și ceară). Incepând din secolul XIII, Genovezii și Venețienii, stăpânitorii de atunci ai mărilor, s'au avântat spre Dunăre și Marea Neagră, venind astfel în contact cu mănoasele noastre șesuri, de unde cumpărau cereale. Galații și Brăila erau cele mai însemnate porturi de aprovizionare. În secolul XIV,

Genovezii au mai înființat orașele Giurgiu și Calafat. Domnitori noștri, Mircea-cel-Bătrân din Muntenia și Ștefan-cel-Mare din Moldova, făceau comerț întins cu Venețienii.

Pe măsură ce s'au stabilit Turcii în Peninsula Balcanică, începând din a doua jumătate a secolului al XIV-lea, strămtorile Bosfor și Dardanele, ca și schelele Dunării, au intrat în stăpânirea lor. Genovezii și Venețienii încetează acum de a ne mai vizita.

Începe așa dar o epocă de stagnare a comerțului nostru, care ține până la 1829 (pacea dela Adrianopol), când scăpăm de controlul și monopolul lor. Dar până la stabilirea lor temeinică în Europa, țările române tot au mai avut câteva faze de înviorare.

Sasi, care se stabiliseră în Ardeal încă din secolul al XII-lea, au înființat câteva orașe comerciale, dintre care patru au fost mai însemnate: Sibiu, Brașov, Sighișoara și Bistrița.

Prin mijlocirea lor, Principatele au servit la început ca țări de tranzit între orașul Lipsca din Germania și Asia Mică. Mărfurile treceau prin Sibiu, Brașov, trecătoarea Predeal și ajungeau la Brăila. Altele apuceau pe la Vârciorova sau Turnu-Roșu spre București și de aci treceau peste Dunăre și Balcani la Constantinopol.

Schimburi de mărfuri se făceau și între orașele din Polonia (Cracovia și Lemberg) cu Asia Mică. Ele urmau văile râurilor din Moldova (Siret și Prut), având orașul Galați ca port de reîn-cărcare.

Cu timpul, s'au stabilit relațiuni comerciale între Sibiu, Brașov, Cracovia, Lemberg și țările noastre. Din secolul al XVI-lea și până la jumătatea secolului trecut, am fost în comerț direct și cu Lipsca.

Dar aceste legături comerciale se datoresc în bună parte Armenilor și Grecilor, care s'au stabilit în Principate cam în acelaș timp. După căderea Armeniei sub Turci (1575), o parte dintre Armenii comercianți s'au stabilit în Polonia, iar de aici au trecut și în Moldova pe vremea lui Alexandru-cel-Bun. Grecii se stabiliseră în Muntenia. Prin mijlocirea lor, noi exportăm vite, porci, pește, miere, vin; cerealele de abia ajungeau pentru îndestularea populației, căci agricultura era restrânsă. Tot ei cumpărau pentru trebuințele interne mărfurile aduse de Genovezi: piper, tămâie, scorțișoare, cuișoare, stofe. Aceștia încă mai erau stăpânitorii mărilor și porturilor din răsărit.

De abia din secolul XVII, comerciații români încep să facă concurență Venețienilor.

Din moment ce Muntenia și Moldova au devenit vasale Turcilor, comerțul cu Poarta a fost forțat. Ei ridicau cai, vite,

oi, grânc, lemne, pentru care plăteau un sfert din valoarea lor, iar pe de altă parte puneau biruri noi, așa că în realitate nu plăteau nimic. Imbold la muncă numai avea nimeni pentru că prisosul era luat de Turci. Drumurile erau și ele cât se poate de proaste și nesigure.

Foarte puțină sare și vin trimeteam în Rusia și Austria. Pentru orașe se importau: șaluri, abă, betea, icoane, brice, untdelemn, cafea, tutun.

Prin pacea dela Adrianopol din 1829, Dunărea și Marca Neagră devin libere pentru comerț. Turcii părăsesc raialele dela Dunăre, iar în locul lor, domnitorii noștri naționali ridică porturi cu cheiuri bune. Acum încep să ne viziteze corăbiile străinilor și cerealele noastre capătă preț bun. Câmpiile încep și ele să se populeze treptat, iar în locul pășunelor se întind lanuri de grâu și alte cereale. Pentru ca munca să se facă cât mai cu folos, se importă pentru prima dată mașini agricole din Austria, Ungaria și Anglia. Creșterea vitelor cade pe planul al doilea.

Drumurile, atât de necesare negoțului, se înmulțesc și ele. Comerțul nostru se schimbă ca prin minune și cu el și starea materială a Principatelor.

În timpurile de față, comerțul are cu totul altă însemnătate. În locul corăbiilor cu pânze au apărut vapoarele cu motor, care transportă deodată mii de tone. Fluviile și râurile mari au fost amenajate și adâncite ca să facă posibilă intrarea vapoarelor pe ele. Pe Dunăre pătrund vapoare mari până la Brăila și în acest scop a fost canalizat brațul Sulina, iar în sus urcă vapoare mai mici. Prutul, Bega, Bârzava sunt accesibile vapoarelor pe o bună distanță. Căile de uscat, șoselele și căile ferate, s'au înmulțit și ele începând din a doua jumătate a secolului trecut.

Petrolul și derivatele lui ocupă astăzi loc de frunte la export. În acest scop s'au construit tuburi subpământene, numite pipeline, care leagă valea Prahovei de Giurgiu și Constanța. Vagoanele cisterne completează și ele nevoile transportului. În Constanța vin vapoare tocmai din Australia și Japonia, ca să nu mai pomenim de cele din Europa, pentru a încărca petrolul românesc și derivatele lui.

Cerealele ocupă alt loc însemnat la export. Prețul lor a mai scăzut după războiul mondial din cauza recoltei abundente din America, care a umplut piața apuseană a Europei.

Cele mai multe cereale exportăm prin porturile: Brăila, Galați și Constanța.

Urmează apoi lemnele, vitele, păsările, ouăle, sarea, fructele și chiar unele produse fabricate.

Comerțul având mare importanță în dezvoltarea economică a unei țări, s'au construit și la noi două abatoare moderne la Burdujeni și Constanța pentru tăierea vitelor în vederea exportului cărnii. Pentru depozitarea cerealelor destinate exportului s'a început construirea unei întinse rețele de silozuri în cuprinsul agricol al țării.

Dar lucrările pentru sporirea comerțului nu s'au oprit aici. În fiecare an se fac noi lucrări și îmbunătățiri, pentru ca el să ia o dezvoltare din ce în ce mai mare. Țările care s'au îmbogățit de pe urma comerțului (Olanda, Anglia, Germania, etc.) ne-au servit drept pildă.

Comerțul nostru poate lua o mare dezvoltare pentru că avem anenumărate materii prime.

Importanța lui se va mări însă mult numai când industria va progresa vădit și se vor înmulți căile de comunicație.

Așezări omenești

Majoritatea locuitorilor din țara noastră, având ca principală ocupație agricultura, trăiește la sate. Cam 82% din numărul locuitorilor noștri sunt săteni și numai restul de 18% sunt orașeni.

Românii sunt în proporție mult mai mare la sate decât străinii; aceștia au preferat orașele înaintea satelor. Știut fiind că populația dela orașe se îmbogățește mereu cu elemente din satele înconjurătoare lor, putem spune de mai înainte că va veni cât de curând timpul, când orașele să aibă o populație tot mai curată românească.

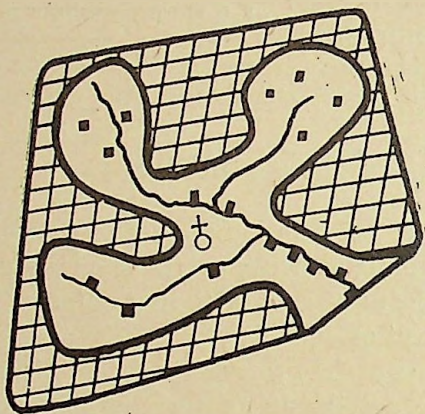
Așezările omenești din țara noastră sunt adunate în cătune, sate, iârguri și orașe.

Cătunul este o grupare de câteva locuințe. Cele mai multe cătune se găsesc la munte, unde îngustimea văilor nu îngăduie o aglomerare de oameni.

Locuitorii cătunului se trag de obicei din același neam (de aceea, urmașii care au moștenit și *moșia* acestui moș, se numesc *moșneni*).

Satul este mai întins și mai populat decât cătunul.

Multe din satele românești sunt așa de vechi, încât nici bătrânii nu mai țin minte și nici documentele nu spun când au fost întemeiate. Și nu știm nu numai când au luat naștere, ci nici cum s'au format ele. Ca să ne putem da seama de acest lucru, să ne uităm la chipul cum se creiază azi sate noi. Satul este într'adevăr ca un organism, care se naște, crește și moare. După cum sunt în țara noastră multe sate care au dispărut și nu le găsim decât *vatra*, cu urme șterse, tot așa există sate în

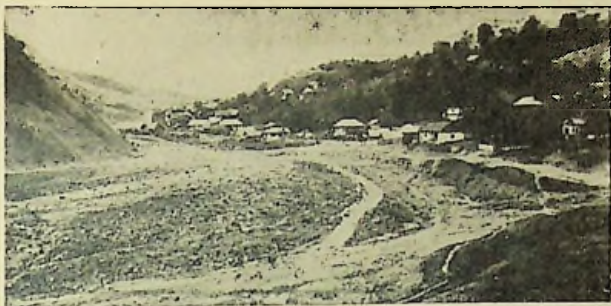

Schița unui sat de munte

curs de formație. Astfel, când un sat are o populație prea deasă, locuitorii căsătoriți de curând se așează pe un loc vecin și fac un alt sat, care de obicei se numește *satu-nou*. În regiunea de munte, la *târlele sau odăile* dela fânețe, care de obicei sunt locuite numai o parte din an (în vremea cositului și iarna), se întâmplă ca din o grupă de astfel de locuințe izolate să se nască un sat. De asemenea, la încrucișările marilor drumuri, s'au născut sate care înainte nu erau.

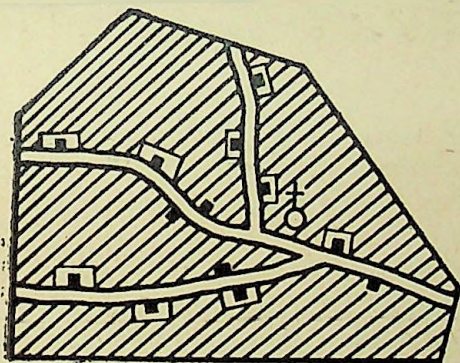
Dacă facem o călătorie în România, vom vedea că satele noastre se deosebesc între ele, în fiecare formă de relief fiind un tip de sat. Să le vedem pe rând.

1) La munte, satele ocupă mari suprafețe, casele fiind risipite. ici-colo, după cum au găsit loc bun de așezare, sau izvoare. Alteori, satul de munte se află *înșirat* de-a-lungul unei ape, ca mărgelele pe o ață (uneori

Vederea unui sat de munte

pe o lungime de 10 km!). Casele sunt construite din bârne și acoperite cu șindrilă. Acoperișurile sunt mult

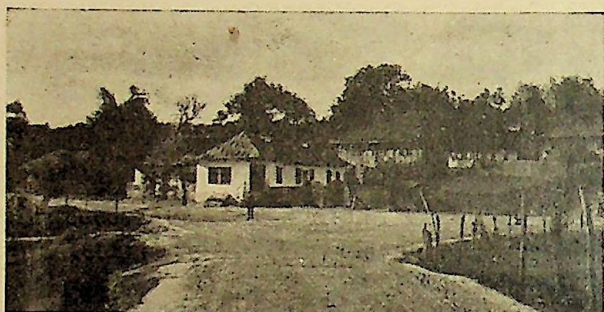

Schița unui sat de deal

înclicate. Până de curând, casele noastre dela munte erau făcute din lemn tare de „tisă” și chiar și zăvorul dela intrare era cu totul din lemn. *Stâlpii* din fața casei erau frumos crestați, cu migală și gust, lucru care din nefericire începe să se rărească.

2) **In regiunea dealurilor**, satele sunt mai strânse, dar casele sunt tot *împrăștiate*, deoarece fiecare sătean are lângă casă via sau livada, care trebuiesc îngrijite de aproape. Casele sunt făcute din bârne de stejar sau mai degrabă din nuiele împletite și lipite cu lut. Crămile din podgorie sunt în unele regiuni împodobite cu porți frumos înflorate, cu creștături în lemn.

3) **La câmpie**, satele au casele adunate. Vânturile puternice de iarnă din șes silesc pe câmpeni să-și construiască casele cât mai apropiate unele de altele. Ogoa-

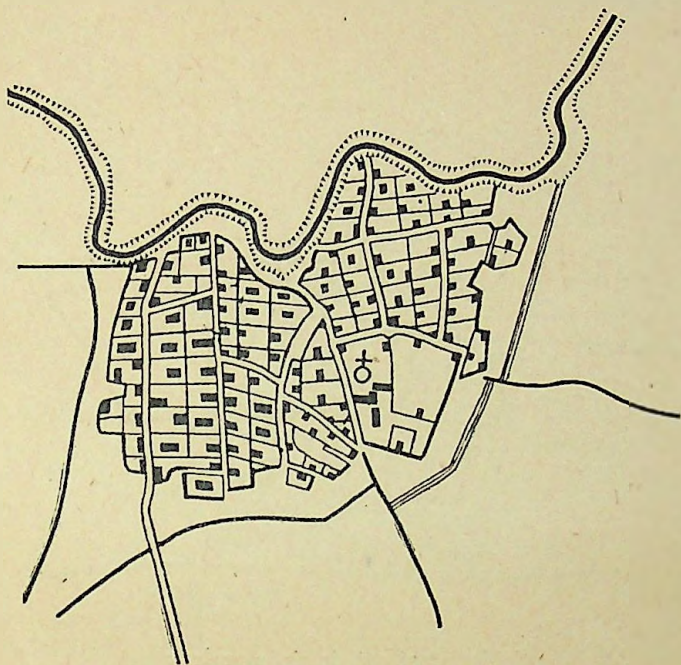
Vederea unui sat de deal

rele lor fiind mari (fiecare sătean român care a luptat în războiu a primit dela Stat 5 ha.), se găsesc în afara satului, spre deosebire de podgorie, care e aproape de sat.

Casele satelor de câmp sunt făcute în cea mai mare parte din pământ bătut și amestecat cu paie, care când e făcut în calupuri se numește *chirpici*. Ele sunt acoperite cu paie, ceea ce e un bun acoperiș, căci țin cald iarna și răcoare vara, ca și dranița (șindrila) în regiunea de munte.

Satele de câmp se pot desvolta foarte mult; astfel sunt unele sate românești de șes care trec de zece mii de locuitori. In schimb, sunt mai rare decât în regiunea de deal.

În afară de aceste trei soiuri de sate, mai sunt și altele, dar în număr mai mic. Astfel, în regiunea Bărăganului, unde populația era foarte rară la începutul veacului trecut, s'au făcut sate așa zise de *tip american*, sate geometrice, cu drumurile perpendiculare; de asemenea, unele sate de coloniști (sate săsești sau secuești)

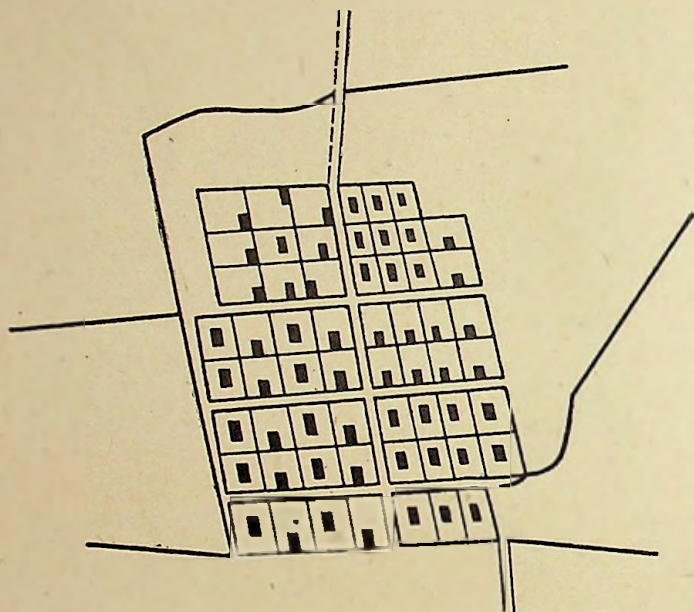
Schița unui sat de câmp

sunt așezate de-a-lungul unui singur drum, ca la oraș, cu casele lipite una de alta.

Adevăratele tipuri de sate românești sunt însă cele trei pe care le-am descris mai sus: *satul de munte* (risipit), *de deal* (împrăștiat) și de *șes* (adunat).

Satul românesc are însușirile lui, care-l deosebesc de alte sate, ale altor popoare, din același climat cu al nostru și din același continent.

În primul rând, în privința *forme* se observă la satele românești o mare varietate: un sat nu se aseamănă cu altul. Oamenii și-au construit casele după puterile și gustul lor, nu după o regulă dinainte stabilită. De aceea, drumurile din sat sunt pline de cotituri, iar în unele sate cu greu te poți orienta dacă nu ești localnic sau nu cunoști poziția locului.

Schița unui sat de tip american

La noi, fiecare locuitor își are o grădină în fața casei — din nefericire nu totdeauna îngrijită; la alte popoare (la Germani de exemplu), grădinile sunt în fundul curții, iar casele sunt clădite la drum, ca la oraș și așezate la linie. O asemenea influență germană se vede și în Transilvania, la satele săsești.

De asemenea, casele sunt împrejmuite cu ziduri înalte și au porți mari, încât drumețul nu poate privi în curtea nimănui și nici intra fără voie în curtea în-

chisă ca o cetate. La Români, curțile sunt înconjurate cu garduri mai mici și gospodăria e descoperită vederii tuturor.

Dacă vom compara satele noastre cu cele ale țărilor din apusul Europei, de bună seamă că ale noastre ne vor părea mai mici și mai sărace. Aceasta se datorește împrejurărilor grele prin care a trecut neamul nostru, în timp ce țările mari ale continentului au fost ferite de asemenea nenorociri. Totuși, satul nostru trebuie să ne fie drag. Satul este temelia țării, de acolo își adună țara averea, oastea, cărturarii, totul. Înșă avem și datorii față de sat. Trebuie să păstrăm foarte vechile noastre așezări sătești, dar să introducem și îmbunătățiri care în vechime nu erau, să facem *sate model*, să se întrecă un sat pe altul, cum se întrec elevii harnici la învățătură. E nevoie ca toți fiii satului să pună umăr la umăr și să ridice toate cele de trebuință pentru obștea satului. Când vom avea în toate satele biserică, școală, jandarmerie, cămin cultural, dispensar, șosele bune, poduri tari, case sănătoase și curate, fântâni multe și mai ales gospodării sătești frumoase, numai atunci să știm că satul a înflorit și că ne putem asemăna cu popoarele apusene. Dar pentru aceasta trebuie muncă din partea tuturor, trebuie unire, înțelegere și minte luminată și atunci ne vom putea mândri cu satele noastre în rândul popoarelor europene.

Ferma și conacul. În unele sate din Europa, ca în Danemarca și Norvegia, nu sunt sate ca la noi, ci numai ferme, depărtate unele de altele. Gospodarul fermei își are, în mijlocul moșiei sale, toate construcțiile pentru familia sa, pentru vitele ce are și pentru strângerea produselor. Fermele deși depărtate unele de altele, sunt așezări omenești stabile. La noi în țară găsim ferme în jurul orașelor mari, unde se cresc animale (vacă, porci, pasări) și se cultivă pomi fructiferi. În regiunile agricole, găsim *conace* în mijlocul moșiilor sau lângă sate.

Târgul este mai mare decât satul, dar mai mic decât orașul. Spre deosebire de sat, târgul are multe prăvălii, unde se vând diferite mărfuri, ateliere de tot felul, târg săptămânal. O bună parte din locuitorii târgurilor se ocupă cu comerțul și meseriile. Sunt însă și mulți agricultori. De obicei, centrul târgului e comercial. Ca exemple de târguri putem da: Mizil, Găești, Zimnicea și altele.

Orașul este o formă superioară de așezare omenească. Are locuitori mulți, case mari, străzi pietruite sau asfaltate, școli secundare, superioare, fabrici, ateliere, magazine de tot felul. Orașele au lumină electrică, canalizare, etc.

Sunt mai multe feluri de orașe după importanța și rolul lor. Astfel avem: orașe porturi, orașe de șes, de deal, munte, orașe industriale, comerciale, istorice, climatice, balneare, fortificate, culturale, etc.

Orașul se află de obicei la o încrucișare de drumuri însemnate. Prin ajutorul șoselelor, bine pietruite sau chiar asfaltate și căilor ferate, orașul e legat cu centrele cele mai depărtate. Indestularea locuitorilor cu tot ce le trebuie se face deci ușor.

Munca e specializată la oraș. Fiecare își are o singură îndeletnicire, în care a căutat să se perfecționeze.

Orașele vechi au străzile înguste și întortochiate; cele noi au străzile largi și drepte, sau circulare. În America, orașele se construiesc foarte repede. Se face mai întâiu pe hârtie planul orașului, unde se trec instituțiile, străzile și grădinele publice, apoi locurile de case se împart la oameni. În felul acesta, orașul se ridică văzând cu ochii.

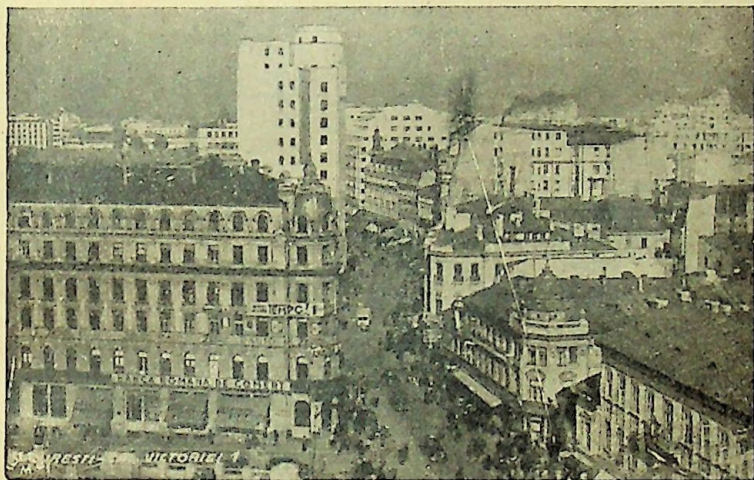
La noi cele mai multe orașe s'au născut din unirea mai multor sate apropiate, care au avut condițiuni bune de dezvoltare. Așa este cazul orașelor București, Focșani, etc. Din această pricină străzile sunt cam întortochiate, fără un plan unitar, întru cât drumurile vechilor sate

componente s'au păstrat. Inginerii urbaniști, pentru modernizarea acestor orașe prevăd crearea de străzi largi, drepte, ceea ce necesită mari cheltueli fiind necesar a se dărâma multe case în vederea alinierilor.

Multe din orașele noastre au în cartierele mărginașe un aspect de sat, iar mulți din locuitori se ocupă cu agricultura — toate acestea amintind vechiul aspect rural al actualelor orașe.

Orașe și localități principale

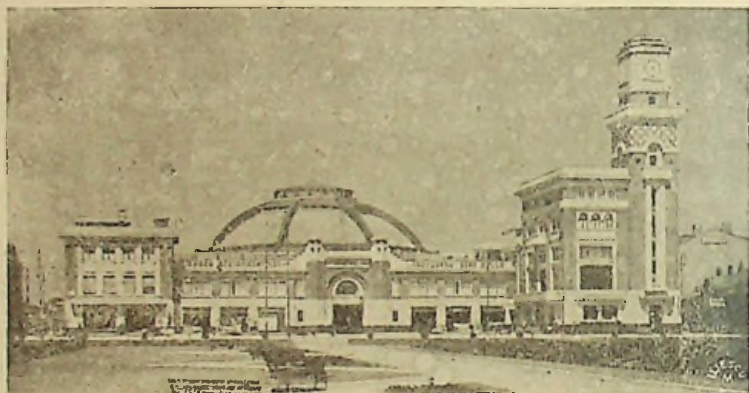
În Muntenia se găsesc următoarele orașe impor-

Vedere din București

tante: *București*, capitala țării, așezat pe râul Dâmbovița, este fruntaș între toate orașele noastre. Are peste 1 milion de locuitori și e situat în regiunea câmpiei dunărene. Are cea mai dezvoltată viață industrială, comercială și culturală din țară. Tot aici se găsesc foarte multe școli superioare, muzee și monumente ridicate în amintirea oamenilor mari ai țării.

Instituțiunile culturale mai de seamă, sau de vizitat, sunt: Universitatea, Academia Română (cu Biblioteca ei, cea mai mare din țară), Fundația Regelui Carol I, Ate-neul, Arhivele Statului, Muzeele de artă Toma Stelian, Simu și Kalinderu, Muzeul de artă națională, Muzeul Militar, Muzeul de antichități, Muzeul de istorie natu-rală, numeroasele biserici; parcuri și grădini: Cișmigiu, Carol I, Parcul Națiunii (toate acestea compensând lipsa unor munți vecini și a unei veri răcoroase).

Halele din Ploiești

Orașul a luat o puternică dezvoltare mai ales după 1930, când s'au construit multe blok-hause-uri, s'au întins cartierele de vile, mai ales din Nord-Est și s'au amenajat lacurile din jurul orașului. Astăzi Bucureștii pot fi socotiți ca orașul cel mai mare și mai frumos din Sud-Estul Europei.

Ploiești (cu peste 100.000 locuitori) este așezat între văile Prahovei și Teleajen. Nu are un trecut istoric dar avea o puternică activitate industrială (rafinării de petrol, mori sistematice, fabrici de postav, etc.). Din nenorocire, războiul l-a distrus în mare parte, dar cu muncă și hotărâre se va reface în scurt timp.

Sinaia (4000 de locuitori) este așezat pe valea Pra-

Vedere din Buzău

hovei, în cadrul măreț al Bucegilor. Aici se află mai

Vederea Mănăstirii Ciolanul din jud. Buzău

multe castele regale, orașul fiind reședința de vară a M. S. Regelui.

Buzău (cu 40.000 locuitori) și *R.-Sărat* (cu 15.000 locuitori) se găsesc în apropierea apelor cu acelaș nume.

În partea de Vest a Munteniei găsim orașele: *Târgoviște* (22.000 de locuitori împreună cu comunele sub-

Mănăstirea dela Curtea-de-Argeș, ctitoria lui Neagoe Basarab

urbane), fostă pe vremuri capitala Țării Românești. Se află lângă râul Ialomița. În apropiere este *Mănăstirea Dealului*, unde se află depus capul lui Mihai Viteazul. *Câmpulung* (13.000 de locuitori) e un orașel patriarhal, care a fost pe vremuri capitala Țării Românești. *Pitești*

(cu 20.000 locuitori) e așezat lângă apa Argeșului. *Curtea-de-Argeș* se află pe același râu, mai sus de Pitești. Aici a fost cea dintâi capitală a Țării Românești. S'a păstrat bine Biserica Domnească din secolul al XIV-lea, în care s'a găsit intact mormântul lui Radu I (1377—1385). Dela Neagoe Basarab a rămas cea mai frumoasă mânăstire din țară. Aici sunt mormintele regilor noștri Carol I și Ferdinand I și a reginelor Elisabeta și Maria. Orașul nu are decât 7000 de locuitori.

Orașele, porturi dunărene, mai mari ale Munteniei sunt:

Brăila (76.000 de locuitori) prin portul căreia se trimite în străinătate foarte multe cereale. E un oraș frumos, având industrii importante și e construit după un plan modern (semi-circular), orașul vechiu fiind incendiat în veacul trecut.

Giurgiu (51.000 de locuitori) este însemnat pentru exportul cerealelor și petrolului. Pe aici se face legătura cu portul Russe (Ruscuiuc) din Bulgaria.

Afară de orașele de mai sus, Muntenia mai are încă 17 orașe, de mai mică însemnatate și anume: *Zimnicea, T.-Măgurele, Olenița și Călărași*, care sunt porturi la Dunăre; *Alexandria, Roșiorii de Vede, Slobozia și Urziceni*, care sunt orașe de șes; *Slatina, Găești, Urlați și Mizil* aflate la poalele dealurilor; *Câmpina, Filipeștii de Târg, Pucioasa, Slănic și Vălenii-de-Munte*, orașe bogate mai ales în produse minerale.

În total în Muntenia se găsesc 28 de orașe.

Oltenia are puține orașe mari. Acestea sunt:

Craiova (68.000 de locuitori) e cel mai mare oraș al acestei provincii. Se află în apropierea Jiului de mijloc. Fiind așezat la o răscruce de drumuri, are o însemnată vieață industrială și comercială. Parcul craiovean (Bibescu) e unul din cele mai frumoase din țară.

R.-Vâlcea (cu 15.000 de locuitori) este un oraș cu o frumoasă așezare pe malul drept al Oltului.

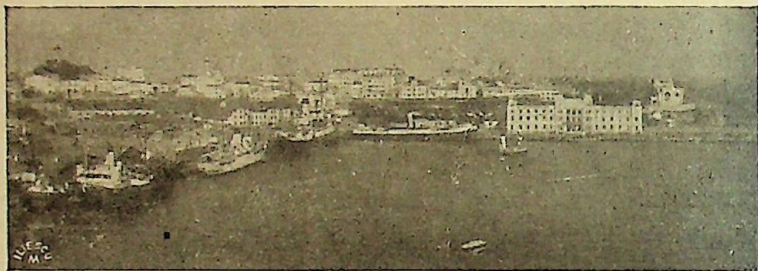
Tg.-Jiu (13.000 de locuitori) se află pe malul stâng al Jiului la ieșirea din munți. Deși mic, e un oraș curat

și frumos. De numele lui se leagă amintirea lui Tudor Vladimirescu și a eroinei Ecaterina Teodoroiu.

T.-Severin (cu 22.000 de locuitori) e așezat la ieșirea Dunării din munți. În dreptul lui se văd urmele podului construit de Impăratul Traian.

De mai mică importanță sunt în Oltenia următoarele comune urbane: *Baia de Aramă*, *Călimănești*, *Govora* și *Ocnele Mari*, cunoscute prin bogățiile subsolului lor; *Calafat* și *Corabia* porturi la Dunăre; *Caracal*, *Băilești* și *Plenița*, târguri mari în regiunea de câmpie și *Balș*, *Drăgășani* și *Strehaia*, aflate la poalele dealurilor.

În total Oltenia are 16 orașe.

Vedere din Constanța

În Dobrogea se află 15 orașe, din care mai importante sunt:

Constanța (cu 72.000 de locuitori) care este portul nostru cel mai însemnat la Marea Neagră. Aici vin și de aci pleacă vapoare cu mărfuri și călători în toată lumea. Cele mai mari cantități de cereale și petrol din țară, pe aici iau calea exportului.

Sulina se află la gura de vărsare în Marea Neagră a brațului Dunării cu același nume. E un port maritim și dunărean în același timp.

Are numai 6500 de locuitori.

Tulcea e un oraș dunărean situat în Nordul Dobrogei. E însemnat pentru bogatul export de orz ce se

face prin portul său. De asemenea e un centru pescăresc de seamă. Are peste 20.000 de locuitori.

Celelalte orașe mai mici dobrogene sunt: *Babadag, Isaccea, Măcin, Hârșova, Cerna-Vodă, Medgidia, Ostroo* și stațiunile balneare *Mangalia, Carmen-Sylva* și *Tekirghiol*. Acestea din urmă nu au o populație permanentă numeroasă. În schimb vara sunt foarte populate. Astfel Carmen-Sylva a avut 55.000 de vizitatori în vara anului 1955, deși în timpul iernii are de obicei numai 1000 de locuitori.

Moldova are în total 28 de comune urbane, dintre care mai importante sunt următoarele:

Iasi, oraș istoric, capitala provinciei cu începere din veacul al XVI. Chiar și după 1859, când și-a pierdut însemnătatea politică a avut momente când a dominat viața culturală a țării (Societatea „Junimea”, revista „Convorbiri literare” și revista „Viața românească”). Are o universitate, o mitropolie, un teatru național și multe biserici vestite între care Trei Erarhi, ctitoria Domnitorului Vasile Lupu. Din punct de vedere economic are o puternică industrie textilă și alimentară. În anul 1940 avea 105.000 de locuitori.

Galații sunt al doilea oraș moldovenesc și ca număr de locuitori (105.000) și ca importanță. E un port vestit pentru exportul de cherestea și pentru importul de produse coloniale. Are o industrie însemnată.

Bacău (55.000 de locuitori) este un oraș industrial; se află la vărsarea Bistriței în Siret. În ultimele două decenii orașul s'a dezvoltat foarte mult și s'a înfrumusețat simțitor.

Focșani (cu 52.000 de locuitori, împreună cu comunele suburbane) e un oraș de importanță istorică, simbol al unirii românești.

S'a dezvoltat ca un oraș de graniță între Moldova și Muntenia.

Având o viață economică redusă, e un oraș care stagnează.

Botoșani (cu peste 52.000 de locuitori) avea în tre-

cut o mai mare însemnătate economică decât azi. Era renumit în special din cauza industriei morăritului, care dădea produse de bună calitate.

Bârladul (cu 26.000 de locuitori) e situat pe râul cu același nume. E un centru important de colectare a cerealelor și a produselor animale. Are un trecut istoric însemnat.

Iarmarocul de vară din Bârlad este vestit în toată Moldova.

În ultimii ani a suferit mult din cauza inundațiilor.

Piatra-Neamț (cu 50.000 de locuitori) e un oraș de munte, situat pe Bistrița. Se bucură de o așezare pitorească, ceea ce a făcut ca să devie un centru turistic. Are o industrie importantă a lemnului.

Roman (cu 22.000 de locuitori) este reședință episcopală. E situat aproape de vărsarea Moldovei în Siret. Are și o mare fabrică de zahăr.

Ca orașe de a doua categorie, Moldova are următoarele reședințe județene: *Dorohoi* (cu 16.000 de locuitori), *Vaslui* (cu 16.000 de locuitori), *Tecuci* și *Huși* (cu câte 17.000 de locuitori fiecare) și *Fălticeni* (cu 14.000 de locuitori).

Afară de acestea, citate mai sus, se mai află în Moldova următoarele comune urbane: *Adjud*, *Mărășești* și *Pașcani*, importante noduri de cale ferată; *Buhuși*, *Moinești* și *Tg. Ocna*, orașe industriale; *Odobești* și *Panciu*, centre viticole vestite; apoi, *Darabani*, *Mihăileni*, *Ștefănești*, *Hârlău*, *Săveni*, *Târgu-Frumos* și *Tg.-Neamț*.

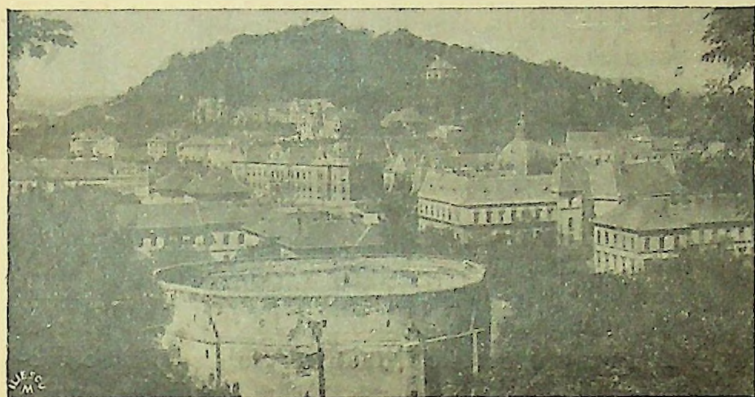
Transilvania este provincia cu cele mai multe orașe. Se găsesc în total 54 de comune urbane.

Orașul cel mai important este *Clujul*, care are 110.000 locuitori. Este așezat lângă Someșul mic. Are o universitate și multe alte școli superioare, un teatru național și câteva muzee. Are și o bogată industrie.

Sibiu (cu 64.000 de locuitori) este un oraș mare și curat, așezat pe râul Cibin, un afluent al Oltului. Are

catedrala metropolitană a Românilor ardeleni ortodocși și o mare biserică săsească veche. Posedă celebrul muzeu Bruckenthal (mai ales pentru pictură) și Muzeul de artă populară al „Astrei”. E și un centru industrial important.

Brașovul este așezat într'o poziție frumoasă la poalele munților. E nu numai un oraș căutat de turiști, ci și un important centru industrial al țării, din care cauză populația a crescut cu repeziune, ajungând să aibă

Vedere din Brașov

80.000 de locuitori. S'a dezvoltat ca un oraș de graniță pe drumul principal între Muntenia și Transilvania.

Târgu-Mureș, așezat pe râul Mureș, este al patrulea oraș transilvănean, ca mărime. Are 38.000 de locuitori. Renumit pentru industria mobilelor, orașul e cunoscut și prin măreția clădirilor sale.

Alba-Iulia (cu 12.000 de locuitori), aflat în apropierea Mureșului mijlociu, e un oraș istoric, clădit pe vechiul *Apulum* al Romanilor. La Alba-Iulia s'au încoronat Mihai Viteazul ca domn al Ardealului, Munteniei și Moldovei în anul 1600, iar Ferdinand I ca rege al tuturor Românilor, la 15 Octomvrie 1922.

Turda are 20.000 de locuitori și e un oraș industrial de seamă. *Sighișoara* (15.000 de locuitori), situată lângă *Târnava-Mare*, e un centru săsesc.

Orașe reședință de județe din Transilvania, mai sunt următoarele: *Bistrița* (14.000 de locuitori), *Dej* (15.000 de locuitori), *Deva* (10.000 de locuitori), *Făgăraș* (8000 de locuitori), *Miercurea-Ciucului* (5000 de locuitori), *Odorhei* (8500 de locuitori), *Sf. Gheorghe* (11.000 de locuitori), *Zalău* (8000 de locuitori) și *Blaj* (4600 locuitori). Acesta din urmă a jucat un rol de seamă în veacurile XVIII și XIX, fiind reședința mitropoliților de religie greco-catolică.

De mai mică importanță sunt următoarele comune urbane: *Abrud*, *Hațeg*, *Hunedoara*, *Mediaș* și *Petroșani*, centre miniere și industriale; *Carci* și *Șimleul Silvaniei* situate în șesul Tisci; apoi *Aiud*, *Diciosânmartin*, *Dumbrăveni*, *Gheorghieni*, *Gherla*, *Huedin*, *Năsăud*, *Orăștie*, *Reghin*, *Sebeș* și *Tg.-Săcuiesc*.

În Banat sunt 7 orașe.

Timișoara este capitala provinciei și cel mai mare oraș bănățean (105.000 locuitori) fiind așezată pe râul Bega. E un mare centru industrial. Sub stăpânirea românească orașul a crescut văzând cu ochii. Are străzi largi și drepte și clădiri impunătoare. Bega fiind canalizată, dă posibilitate *Timișoarei* să fie și un port.

Lugojul este un oraș așezat pe *Timiș*. Are 24.000 de locuitori. Este important pentru industria mătăsii.

Orșova (cu 8000 de locuitori) e port la *Dunăre*. *Lipova* (cu 6000 de locuitori) e centru viticol. *Reșița* este centrul metalurgic atât de important al întregii țări. Are 20.000 de locuitori.

Oravița (cu 9600 de locuitori) e un oraș izolat din Sudul Banatului. Este reședința județului Caraș. *Caransebeș* (cu 9000 de locuitori) se află situat pe râul *Timiș*.

În *Crișana* și *Maramureș* se găsesc 8 orașe.

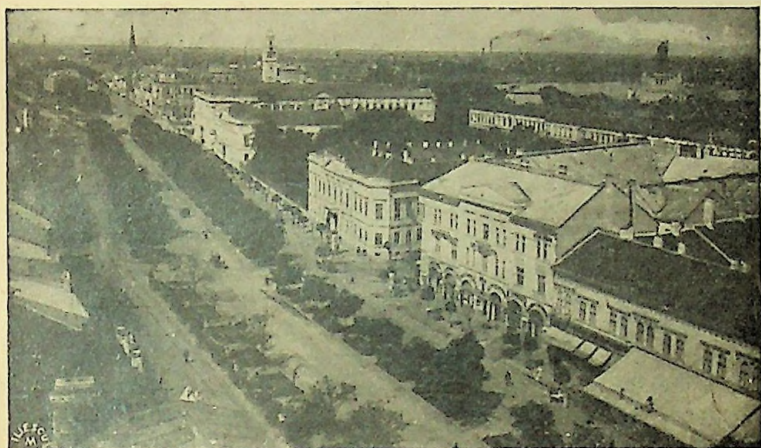
Oradea (cu 93.000 de locuitori) este cel mai populat oraș al regiunii. E situat pe valea *Crișului Repede*, la

intrarea acestuia în câmpie. E un centru industrial, industria morăritului fiind cea mai importantă.

Aradul (cu 82.000 de locuitori) e așezat pe dreapta Mureșului. Oraș mare, bine întreținut, are o însemnată industrie; mobilele de Arad sunt renumite.

Satu-Mare (cu 52.000 de locuitori) este așezat aproape de râul Someș. E un oraș curat și frumos.

Baia-Mare (cu 14.000 de locuitori) e un centru minier. Bine adăpostit, orașul are un climat plăcut.

Vedere din Tg. Mureș.

Salonta (cu 15.000 de locuitori) e un oraș tipic de câmpie.

Beiuș (4500 locuitori), așezat lângă Crișul Negru, e un orașel cu multe școli secundare. Așezat în depresiunea cu acelaș nume, se află oarecum izolat.

Baia-Sprie (cu 4.000 de locuitori) este centru minier. *Sighet* este reședința județului Maramureș.

În *Bucovina de Sud* se găsesc 8 orașe.

Suceava (cu 17.000 de locuitori) este vechea capitală a Moldovei. Ruinele cetății se văd și astăzi.

Rădăuți (cu 17.000 de locuitori) are multe mărturii ale trecutului nostru. Bisericile sale vechi sunt renumite.

Câmpulungul-Moldovenesc (cu 10.000 de locuitori) se află pe valea superioară a râului Moldova.

Vatra-Dornei (cu 10.000 de locuitori), situată pe Bistrița, e o renumită stațiune balneară și climaterică.

Orașele mai mici ale Bucovinei sunt: *Gura-Humorului*, *Siret*, *Vama* și *Solca*.

Stațiunile climaterice ale României

Lectură

În afară de localitățile cunoscute prin izvoarele și lacurile minerale, localități destul de numeroase la noi în țară, avem așa zisele stațiuni climatice. Munții Carpați sunt așezați în centrul țării ca o cetate și înconjoară bazinul închis al Transilvaniei. Ei au trepte domoale în afară și în interior, fiind străbătuți de văi destul de largi. De altă parte, vegetația lor foarte bogată face să avem masivele păduroase cele mai întregi din toată Europa, vegetație care dă o înfățișare frumoasă regiunii muntoase și un aer curat și sănătos. Deci, înălțimea mică a munților, culmile domoale, văile largi ale Carpaților, vegetația bogată, dar mai ales clima potrivită a dealurilor subcarpatice, au făcut să avem numeroase localități, unde bolnavii să-și caute sănătatea, iar cei oboșiți să-și găsească, în timpul vacanței, odihna necesară după un an de muncă. Localitățile acestea cu înălțimi potrivite sunt cercetate atât în timpul iernii, de amatorii de sporturi ale acestui anotimp, dar mai ales vara, de turiști. Bolnavii de piept își găsesc alinarea suferințelor lor în aceste localități de munte.

Pe lângă stațiunile climatice de munte, avem în tot lungul litoralului Mării Negre pe cele de climat maritim. Țărmul românesc are o așezare favorabilă spre răsărit, cu plaje destul de întinse, unde aerul are temperaturi constante, razele solare sunt puternice și tămăduitoare de multe boli. Aerul este curat, bogat în azot, cloruri, bromuri, etc., iar nisipul sclipitor al plăjii mărește efectul vindecător al luminii solare.

Între regiunile cu climat de munte, locul întâi îl ocupă valea superioară a Prahovei, fiindcă aci, pe lângă frumusețea văii, a culmilor și a pădurilor, s'a adăugat munca și priceperea omului. Bogăția subsolului a contribuit aici cu un capital imens, cu care s'au ridicat în mai puțin de un secol orașe neîntrecute prin frumusețea lor. Astfel, valea Prahovei este regiunea cu care ne pu-

tem mândri și este unul din cele mai vestite și cercetate locuri de viligiatură. Circulația bună a căii ferate, șoscaua asfaltată, iluminatul electric, vilele, cabanele, drumurile marcate, etc., fac din valea Prahovei adevărata Elveție românească.

Locul întâiu îl ocupă aci *Sinaia*, reședința regală de vară, așezată la poalele masivului Bucegilor. Ea este stațiunea climatică de munte de primul rang, datorită întâi așezării sale geografice, dintre cele mai pitorești și apoi clădirilor multe și confortabile. Orașul *Sinaia* este destul de nou și ridicarea lui așa de repede se datorește și interesului pus de Regele Carol I, care a ales-o ca reședință de vară. Numele i s'a dat dela Mănăstirea *Sinaia*, care a fost clădită pe la începutul secolului XVIII, într'o poziție pitorească în satul de atunci numit *Izvor*. Altitudinea localității este între 800-1000 m., cu temperatură răcoroasă vara (media 15° C.), fără vânturi reci și fără ploii multe.

În sus și în jos de *Sinaia*, pe o distanță de 50 km., sunt înșirate următoarele localități, care se întrec în frumusețe cu ea: *Bușteni*, stațiune climaterică cu altitudine de 800-900 m., așezată la poalele muntelui *Caraiman*, este după *Sinaia* una din cele mai frumoase și mai căutate stațiuni climatice de munte. Cu așezarea aproape de munți, cu clima sa plăcută, această localitate este un centru de recreație și de turism.

La câțiva kilometri la Nord de *Bușteni* se află localitatea *Azuga*, care fiind înconjurată de munți înalți, pare așezată în fundul unei căldări. Ea are altitudine mai mare decât *Bușteni* și este un minunat loc de repaos și cură de altitudine. *Azuga* este și un însemnat centru industrial (are fabrici de bere, mezeluri, sticlărie, postavuri, chereștea, etc.).

Predealul, cu altitudine și mai mare decât celelalte stațiuni de pe valea Prahovei, este astăzi una din cele mai însemnate stațiuni alpine dela noi (altitudine 1054 m.). El este înconjurat de munți, însă aceștia sunt așezați la depărtare mai mare de localitate. Temperatura localității este răcoroasă vara și destul de potrivită iarna. La Nord de *Predeal* se află tot spre izvoarele Prahovei stațiunea climatică *Timișul-de-Sus*, așezată acolo unde valea Prahovei este mult mai îngustă.

Județul Prahova are și alte localități frumoase în partea sa muntoasă și de dealuri, dintre care, cea mai de seamă este orașelul *Vălenii-de-Munte*. Așezat lângă apa Teleajenului acest orașel a jucat în trecut un rol destul de însemnat, când legăturile de comerț cu Ardealul se făceau și prin trecătoarea Bra-

tocea. Ținutul Vălenilor-de-Munte este cunoscut ca unul dintre cele mai importante în țară pentru cultura arborilor fructiferi (pruni, meri, etc.).

Dincolo de Carpați, orașul *Brașov* și împrejurimile lui formează cel mai important centru de viligiatură cu următoarele localități, care sunt în același timp stațiuni climatice renumite pentru cura de altitudine: *Poiana Brașovului* și cele șapte sate din apropierea sa; apoi *Râșnovul* și *Branul*, care sunt ceva mai departe. Dintre acestea, *Branul* este un adevărat ținut de munte, format din multe sate așezate în lungul șoselei Brașov-Câmpulung. *Râșnovul* și *Branul* sunt vechi așezări românești întărite mai târziu cu cetățile ce au același nume. Aceste localități sunt foarte mult vizitate, mai ales vara.

În afară de acestea, satele de munte se țin lanț pe sub poalele Munților Făgăraș, până la trecătoarea Oltului. Aici, orașul și județul *Sibiu* formează un alt centru de stațiuni climatice de munte. În afară de orașul *Sibiu*, a cărui importanță istorică, economică și culturală este cunoscută, se află localitățile: *Avrig*, locul de naștere al cărturarului Gheorghe Lazăr, care este unul din bogatele sate românești, așezate la poalele celor mai înalți munți dela noi, ai Făgărașului.

Păltinișul, stațiune climatică alpină propriu zisă, cu o altitudine de 1400 m., este una dintre cele mai căutate localități de munte prin așezarea sa la poalele Munților Cibinului, prin vegetația sa bogată, dar mai ales prin climatul plăcut. El este un însemnat centru turistic spre Munții Lotrului; Sebeșului și spre Petroșani.

Dacă ne întoarcem la ținutul din Sudul Carpaților, găsim pe valea superioară a Ialomiței: *Petroșița* și *Moroenii* din județul Dâmbovița, localități de munte apropiate de București; iar pe valea Dâmboviței: *Rucărul* și *Dragoslavele* din județul Muscel.

Cea mai căutată localitate este *Câmpulungul*, care are o altitudine de 600 m., cu temperatură potrivită și aer curat. Era înainte localitatea cea mai căutată pentru bolnavii de piept.

În județul Argeș se află *Curtea-de-Argeș*, așezată între munți, pe valea Argeșului.

Pe valea Oltului, în județul Vâlcea, se află stațiuni de băi și ape minerale (*Govora*, *Călimănești*, *Căciulata*), la Nordul. căroră se află Mănăstirea *Cozia*, cea care adăpostește osemintele lui *Mircea-cel-Bătrân*. Tot în județul Vâlcea, pe valea superioară a Lotrului, se află așezată între munți localitatea de munte *Brezoiu*, și mai sus, *Voineasa*.

Nu putem încheia capitolul despre stațiunile noastre clima-

tice fără să pomenim de cele din Moldova. Intre acestea sunt: *Târgu-Ocna*, în jud. Bacău, și mai ales pitorescul oraș *Piatra-Neamț*, capitala județului Neamț. Așezat pe frumoasa vale a Bistriței, la poalele munților ce o înconjoară de trei părți, e străjuită la Sud de culmea Pietricica. Orașul Piatra întrece prin pitorescul și climatul său plăcut pe multe orașe de munte.

Dela Piatra în sus pe Bistrița se înșiră spre Bicaz alte localități tot așa de frumoase. La acestea se adaugă mănăstirile și schiturile din susul Bistriței și din restul județului Neamț, care sunt locuri foarte căutate pentru liniștea și pitorescul lor. Bisericele acestor mănăstiri adăpostesc osemintele celor mai de seamă voievozi moldoveni și ale familiilor lor. Așa este Mănăstirea Bistrița, în care este îngropat voievodul Alexandru-cel-Bun și soția sa Ana. Ea formează cel mai important monument istoric de aci. În sus, pe valea Bistriței, mai sunt mănăstirile Biserica, Pângărași și mai multe schituri ca: Durău, Buhalnița, Hangu, etc. Pe malul Bistriței se mai află în dreapta-Bicazului, domeniul regal, iar pe stânga, *Broștenii*, popasul plutașilor de pe Bistrița. Tot în județul Neamț se mai află mănăstirile: Văratec, Agapia, Neamț, Secul și Râșca, toate în apropiere de Târgul-Neamț.

Mai la Nord, în Bucovina, pe malul drept al râului Moldova, se află vechiul oraș, *Câmpulungul-Moldovenesc*, care împreună cu mănăstirile bucovinene Voroneț, Moldovița, Humorul, Sucevița, etc., formează cele mai căutate localități pentru pitorescul și monumentele lor istorice. Ele au format în trecut centrele de dezvoltare a limbii și istoriei noastre în aceste părți.

În afară de stațiunile climatice de munte, am spus că avem în lungul țărmlui Mării Negre stațiuni climatice marine, care sunt în același timp și stațiuni balneare. Cele mai însemnate sunt cele din Dobrogea: Constanța, Techirghiol, Mangalia, etc.

Românii de peste hotare

Pe toată suprafața pământului trăiesc circa 18 milioane de Români. Din aceștia, 12.750.000 se află în cu-prinsul statului românesc, restul se găsește în afara hotarelor noastre.

Românii de peste hotare se împart în trei categorii:

1. Românii din țările vecine.
2. Românii Macedoneni și Istrieni.
3. Românii din America.

Românii din țările vecine.

În *Bulgaria* (mai ales în ținutul Vidinului) se găsesc pe malul drept al Dunării multe sate cu Români. Nume de sate românești se găsesc până aproape de Sofia. Ei au și astăzi legături de rudenie cu Românii din Nordul Dunării și înainte vreme, când împrejurările politice permiteau, se întâlneau unii cu alții pe la hramurile mânăstirilor sau bâlciuri.

În *Iugoslavia* trăiesc 3—400.000 de Români în regiunea Timocului și în Banatul sârbesc. În ținutul dela Vest de Timoc, numit și Craina, Românii se ocupă cu minieritul și cu păstoria, la fel cu cei din țară, din Carpații apuseni.

În *Ungaria* se găsesc Români în satele din șesul unguresc al Tisei. Unele din aceste sate au avut nume românești până de curând. Foarte mulți dintre Românii din Ungaria au fost maghiarizați. Ii putem recunoaște, fiind ei — spre deosebire de Unguri — de religie ortodoxă sau greco-catolică.

În *Cehoslovacia* se găsesc câteva sate, situate în Maramureșul cehoslovac, cu vreo douăzeci de mii de Români.

În *U. R. S. S.* trăiesc un număr de Români, cunoscuți sub numele de Moldoveni, prin Republica moldovenească și Republica Ucrainei.

Românii Macedoneni și Istrieni.

Românii Macedoneni formau o populație unitară, până la desmembrarea imperiului turcesc, când au fost împărțiți între următoarele state: Bulgaria, Grecia, Serbia și mai târziu Muntenegru și Albania. Numărul lor era de circa o jumătate de milion.

Despărțiți de grupa Românilor Nord-dunăreni, după venirea Slavilor, aceștia duseseră o viață aparte, ceea ce a făcut ca și limba să le fie deosebită puțin de a noastră, ei vorbind un dialect.

Astăzi locuiesc în munții Pind și șesul Tesaliei, în Grecia, în munții și șesul (Muzachia) Albaniei, în Macedonia Iugoslaviei (în orașele Bitolia, Ohrida, etc.) și în Macedonia Bulgariei, în munții Rodope și valea Strumei.

Pentru regiunea balcanică, atât de frământată din punct de vedere politic, ei constituie un element de unitate, Românii macedoneni fiind negustorii, meseriașii, cărăușii și păstorii peninsulei. Cei care s'au desnaționalizat au devenit personalități de seamă în statele respective, unde au jucat roluri de frunte. Ceilalți, care au rămas credincioși neamului lor, sunt cunoscuți prin buna lor stare, datorită iscusinței lor economice și dragostei de carte. O parte din aceștia venind în România, au devenit mari cărturari sau fruntași ai comerțului românesc.

În Peninsula *Istriei* trăiesc câteva mii de Români din aceeași grupă sudică, vorbind dialectul istriean. Sunt cunoscuți și sub denumirea de Rumeri sau Cici. Fiind izolați și depărtați de ceilalți Români, și-au pierdut în bună parte portul și cântecele.

În America se află de asemenea un număr însemnat de Români. Cei mai numeroși se află în *Statele-Unite* și *Canada*, formați din Români ardeleni, emigrați înainte de războiul mondial. Ei s'au așezat în Cleveland, Detroit, New-York, San-Francisco, Chicago, etc. Sunt fermieri și lucrători în fabrici. Numărul lor trece de 200.000. În America de Sud sunt mai puțini prin Argentina și Chile.

LECȚIUNI DE SINTEZA¹⁾

Aspecte de viață economică la dealuri și podișuri

Dealurile și podișurile ocupă împreună 45% din suprafața întregii Români; ele au deci o întindere mai mare decât aceea a șesurilor, sau a munților noștri.

¹⁾ Aceste lecțiuni sunt obligatorii pentru elevii dela gimnaziile și liceele comerciale și facultative pentru elevii dela liceele teoretice.

Zona aceasta cuprinde: dealurile subcarpatice din Moldova și Muntenia, dealurile pericarpatice de la poalele Carpaților apuseni și podișurile Transilvaniei, Moldovei, Olteniei și Dobrogei.

Această zonă are pentru neamul românesc o importanță deosebită: aici se găsesc satele noastre cele mai vechi, aici avem cea mai mare desime de populație, aici, ocrotiți de păduri și locuind depresiunile, Românii au putut supraviețui tuturor mălărilor. Lucrul acesta nu ar fi fost însă posibil dacă dealurile și podișurile nu ar avea o înzestrare economică deosebită.

Astfel, în regiunea deluroasă, care în trecut a fost în întregime un domeniu de pădure, tăiată azi în cea mai mare parte, se face acum suficientă agricultură, cultivându-se cu succes porumbul, secara (mai ales în părțile nordice), cartoful, orzul, ovăzul și hrîșca. Produsele agricole obținute împlinesc aproape în întregime cerințele populației din podișuri și dealuri. E adevărat că se obține la ha. o cantitate mai mică de cereale decât la șes și că uneori, mai ales în regiunile înalte, porumbul rămâne necopt, totuși populația este îndestulată.

Bogăția vegetală caracteristică a acestei zone o constituie însă viile și livezile. Aici se găsesc cele mai renumite podgorii la Drăgășani (Vâlcea), Dealul-Mare (Prahova), Sarica (Gulcea), Odobești și Panciu (Putna), Nicorești (Tecuci), Mediaș (Târnava-Mare), Miniș (Arad). Prunii din subcarpații Munteniei și Olteniei, merii din Transilvania mai ales, nucii, cireșii, perii, etc. sunt o adevărată bogăție a regiunii deluroase, unde omul cu trudă și hărnicie a tăiat pădurea și a plantat în locul ei vie și pomi fructiferi.

O altă bogăție o constituie pădurile de fag mai ales și de stejar. Fânețele naturale se găsesc din abundență în poienile din aceste păduri, mai cu seamă în dealurile Munteniei și Olteniei. În podișul Moldovei și în câmpia Transilvaniei, „codrii“ de altădată aproape că nu mai există. În unele părți s'au făcut reim-păduriri sau au fost lăsate pădurile să crească din nou, să se regenereze.

În regiunea de podișuri bogăția animală este mijlocie. Cornele mari și cai se găsesc pentru tracțiune; oile nu sunt prea numeroase, iar vechile iazuri au fost secate, așa că bogăția în pește și raci de altădată este azi numai o amintire.

De mare însemnătate este însă bogăția minerală. În această zonă se găsesc; *sarea* la Ocnele-Mari (Vâlcea), Slănic (Prahova); Tg.-Ocna (Bacău), Cacica (Suceava), Șugatag (Maramureș), Uioara (Turda), Praid (Odorhei); *petrolul* în județele Dâmbovița, Pra-

hova, Buzău și Bacău; *gazul metan* la Sărmășel și Samsud (Mureș), Saroș și Bazna (Târnava-Mică), Copșa-Mică (Târnava-Mare) și *cărbunii de pământ*, din dealurile Banatului, Munteniei, Moldovei și din regiunea someșană a Transilvaniei.

După cum se vede, cea mai importantă bogăție minieră a noastră, combustibili, se găsesc aproape numai în regiunea dealurilor și a podișurilor.

În ceea ce privește industria, dealurile și podișurile sunt mai puțin înzestrate decât șesul: aici găsim o parte din rafinările de petrol, și câteva din fabricile de hârtie, de zahăr, de tăbăcărie, de textile, etc., grupate în orașele de deal: Tg.-Jiu, R.-Vâlcea, Pitești, Târgoviște, Bacău, Iași, Suceava, Bârlad, Sibiu, Alba-Iulia, Sighișoara, Piatra-Neamț, Cluj, Tg.-Mureș, etc.

Transporturile se fac cu oarecare greutate, șoselele nefiind prea numeroase, în comparație cu cele din șes. Niciun râu nu este navigabil în regiunea dealurilor și podișurilor; numai pe Moldova, Bistrița, Prut și Mureșul superior se face plutărit. Căile ferate au în această zonă inclul interior al țării noastre (calea ferată Brașov, Copșa-Mică, Teiuș, Războeni, Tg.-Mureș, Petru-Rareș, Brașov) și căile radiare, care străbat munții în lungul râurilor împrăștiate ca spițele dela o roată și se leagă cu inclul exterior de cale ferată, aflat la poalele dealurilor.

În încheiere putem spune că dealurile și podișurile constituie o regiune de mare interes economic pentru România. Pline de viață și de pitoresc, bogate, cu o populație neaoș românească, deasă și viguroasă, dealurile constituiesc acum ca și în trecut un rezervoriu de viață și de bunuri economice, care asigură viitorul țării întregi.

Aspecte de viață economică la șesuri

Cele două mari șesuri ale României, șesul Dunării și șesul Tisei constituie pentru țara noastră o adevărată „cămară“ capabilă nu numai să hrănească pe toți Românii, ci și să exporte.

În general așezările omenești din șes sunt mai noi, câmpia fiind o cucerire a veacului al XIX-lea, când populația dela dealuri și din munți s'a coborât la șes, a desțelenit stepa și a durat sate și orașe noi. Există însă unele regiuni unde și câmpia a fost populată, fără întrerupere, din cele mai vechi timpuri.

Câmpia este un domeniu al agriculturii românești. Grație ei România a putut căpăta caracterul de țară agricolă.

Se cultivă *grâul* (mai ales în Oltenia de Sud și în șesul Ba-

natului), *porumbul* (mai intens în Bărăgan), *orzul* (în răsăritul câmpiei dunărene), *ovăzul* (mai mult în șesul Tisei); *tutunul*, iar mai de curând *orezul*, *bumbacul* și *soia*.

Șesurile acestea nu-s lipsite de *păduri*. Câmpia Dunării, la Vest de București și cea a Tisei, la Nord de Mureș, au importante suprafețe de păduri, care atrag și ploi mai abundente. Nu lipsesc nici *livezile* de pomi fructiferi (cașii și persicii din jurul Bucureștilor) și nici *vița de vie*.

Populația este mai deasă în șesul Tisei decât în cel al Dunării, iar acesia are în Bărăgan o populație mai puțin densă decât în partea apuseană a câmpiei.

Cum în aceste șesuri s'au dezvoltat cele mai mari orașe ale țării (București, Poiești, Craiova, Timișoara, Arad, Oradea, Satu-Mare), ele au atras în jurul lor culturile de zarzavaturi și crescătoriile speciale de animale (mai ales vaci de lapte și păsări). În câmpiile noastre cresc mai multe animale decât la munte sau pe dealuri.

Câmpiile n'au produse minerale. Ele sunt aduse din regiunile muntoase și deluroase. În schimb au o foarte dezvoltată industrie, fabricile fiind grupate în orașele arătate mai sus. Astfel industria alimentară (morăritul, conservele și berea), industria lemnului (mobilele), industria chimică, industria textilă — toate sunt bine reprezentate în marile orașe care s'au ridicat în câmpiile românești.

Circulația este și ea mai înlesnită în aceste regiuni. Căile ferate sunt dese (mai ales în șesul Tisei), orașele de asemenea, iar Dunărea și Bega constituie două admirabile mijloace de transport.

Cine compară starea înfloritoare a câmpiei noastre actuale cu aceea din trecutul nu prea îndepărtat, când, cum era în Bărăgan, ierburile înalte ale stepii erau bătute de vânturi și cutrecerate numai de păstori, când în loc de sate găseai ici-colo câte o „odă”, acela își dă seama de progresul pe care l-a realizat neamul nostru numai în câteva decenii.

Aspecte de viață economică în regiunea Munților Carpați

O bună parte din suprafața țării, aflată la o altitudine mai mare de 800 de metri, o constituie zona Munților Carpați, care au o viață economică aparte de celelalte zone economice românești.

Populația în regiunea muntelui este destul de rară. Așeză-

rile omenești sunt grupate mai ales în depresiunile „intracarpatică” și prin văile râurilor, fiind reprezentate prin sate de „tip împrăștiat” și prin orașe puține și cu locuitori nu prea mulți. Din această categorie fac parte: Curtea-de-Argeș, Câmpulung, Sinaia, Piatra-Neamț, Câmpulung-Bucovina, Rădăuți și Brașov.

În timpul verii munții sunt însă populați aproape în întregime. Stânele atrag ciobanii cu turmele la pășunile aflate pe plaiurile înalte, iar în timpul cositului fânului muntenii își părăsesc satele și se urcă la târlele de pe munți, unde adună fânul pe care-l vor consuma vitele în timpul iernii, supravegiate fiind numai de câțiva paznici.

În genere munții noștri oferă omului câteva bogății importante și anume: lemnul pădurilor, fânețele naturale pentru pășunat și unele minerale necesare industriei.

Exploatarea pădurilor este mai intensă în Carpații orientali, unde munții în formă de valuri, nu prea înalți, sunt acoperiți aproape în întregime cu păduri de brad. Zeci și zeci de herăstrae, din care unele ultra moderne sunt plasate prin văile acestor munți. O parte din lemne sunt duse apoi pe plute (pe râurile Suceava, Moldova, Bistrița, Mureș) până departe, la herăstraele din dealuri și șesuri, sau la fabricile de hârtie.

În Carpații meridionali pădurile sunt mai rare, iar exploatările, în special de fag, sunt grupate mai ales pe partea de miazăzi. Numărul herăstraecilor e însă cu mult mai redus aici decât în Carpații răsăriteni.

În ceea ce privește Carpații apuseni, exploatările forestiere sunt foarte puține astăzi, din cauza suprafețelor mici împădurite. Faptul acesta se datorește vechilor exploatări de păduri care s'au făcut fără milă de către stăpânirea străină. Apropierea de șesul Tisei, lipsit de lemne, a înlesnit și mai mult despădurirea. De altfel aici, în locul pădurilor, găsim pășuni întinse, satele s'au ridicat până la 1200 m. înălțime și în locul pădurilor de altădată oamenii au făcut ogoare unde cultivă secară, cartofi și ovăz.

În toată regiunea muntoasă se găsesc astăzi, ca și în trecut, meșteri care prelucrează lemnul. Astfel sunt Moșii, pricepuți în făurirea ciubarelor, cofelor și bușilor, pe care merg să le vândă până departe în Banat și Muntenia, sau Sovejenii din marginea Vrancei, specialiști în furci de lemn și șindrilă, pe care le vindeau ei singuri, în șesurile Bărăganului.

Creșterea animalelor este a doua ocupație de seamă a oamenilor dela munte. În Carpații orientali turmele de oi nu sunt

prea numeroase; în schimb în unele părți (regiunea Dornelor, văile superioare ale Oltului și ale Mureșului), se face crescătorie sistematică de vite de rasă.

În Carpații meridionali găsim vara numeroase turme de oi venite la pășune. Pe plaiurile înalte, răspândite pe cele trei trepte ale Carpaților meridionali, stănele știau lanț. Ciobanii cei mai meșteri sunt Mocanii și Mărginenii din părțile Brașovului și Sibiuului, ca și Ardelenii stabiliți azi în satele de „Ungureni“, din județele de lângă munte ale Munteniei. Unii dintre ei își aduc și familiile, încât vara stănele par adevărate sate. De curând au început să fie urcate la munte nu numai oile ci și vacile și chiar porcii. Toamna, o parte din oi sunt duse în satele dela poalele munților, alia este mânată spre șesul Dunării sau în Dobrogea ca să ierneze. Pendularea aceasta dela șes la munte și dela iarnă la vară poartă numele de transhumanță.

În Carpații apuseni oile sunt puține. În Munții Banatului se cresc mai ales vaci, iar din laptele lor se fac brânzeturi și unt de calitate superioară, ca în țările apusene.

Minieritul, constituie cea de-a treia ocupație importantă a oamenilor dela munte. Astfel, Carpații orientali sunt bogăți în ape minerale (Vatra-Dornei, Borsec, Toplița, Borșa, Tușnad, Covasna, Bodoc, Malnaș, Vâlcele și Zizin) și mai puțin în minereuri (aurul, argintul, plumbul și zincul dela Baia-Mare și Baia-Spric). Carpații meridionali au numai cărbuni, în bazinul Petroșani, care de altfel e cel mai bogat, dând 40% din toți cărbunii noștri. Carpații apuseni sunt cei mai renumiți în minerale. Aurul dela Abrud, Brad, Sacărâmb, Zlatna, Baia de Criș, Cămpeni e prelucrat din cele mai vechi timpuri de șteampurile Moților. În Munții Banatului, Poiana-Ruscăi și Munții Metalici se află fier (Ghelar, Te-liuc, Boița, Nadrag, Românești, Ocna de Fier, Anina, Hunedoara, etc.), cărbuni și alte metale. Aici în munții din apusul țării sunt cei mai buni făurari ai noștri.

Nu trebuie să uităm nici căderile de apă, care dau „căr-bunele alb“, permițând ca să ia naștere o frumoasă industrie electrică. Astfel, sunt minunatele uzine dela Dobrești (valca superioară a Ialomiței), care alimentează cu electricitate Bucureștiul. Din nefericire numai 0,22% din căderile noastre de ape sunt puse în valoare, restul se irosește, așteptând ca munca și priceperea românească să le folosească.

Tot munții ne dau piatra de construcție, piatra de var, piatra de pavaj, marmora, etc.

Transporturile se fac cu destulă greutate în regiunea munților. Afară de numeroase poteci se găsesc suficiente șosele și

mai puține căi ferate, care străbat munții prin trecători. În această din urmă categorie înțelegem calea ferată T.-Severin-Orșova (prin Porțile de Fier), R. Vâlcea-Sibiu (prin T. Roșu), Ploești-Brașov (prin Predeal), Adjud-P. Rareș (prin Ghimeș), Dărmănești-Bistrița, Cluj-Oradea și Teiuș-Arad.

Schimbările comerciale se fac și astăzi ca și în trecut la iarmaroacele și târgurile de primăvară și toamna mai ales, situate la poalele munților, iar unele dintre ele chiar pe marile înălțimi, cum e cazul târgului de fete de pe muntele Găina din Carpații apuseni, sau a numeroaselor „nedci” de pe plaiurile înalte ale Carpaților meridionali — târguri dispărute în cea mai mare parte astăzi.

În concluzie, putem să spunem că munții noștri nu-s pustii, că au o viață economică foarte variată și interesantă și că Românii sunt legați de munte și astăzi ca și în veacurile trecute, când aici au găsit adăpost împotriva asupritorilor.

Insemnătatea economică a apelor din România

Apele României, râurile, lacurile și partea din Marea Neagră ce ne revine au și ele un rol important în viața economică a țării. În primul rând ele dau peștele, o hrană mult căutată de Români. Bălțile dunărene cu crapul, știuca, linul, etc., râurile cu pești mai mici și marca cu nisetrul, morunul, păstruga, chefalul, calcanul, etc., sunt depozite de hrană greu de înlocuit. Cele 2 kg de pește de cap de locuitor, care revin din întregul pescuit anual, nu acoperă nevoile consumului intern, dar nu sunt o cantitate neglijabilă. O îngrijire deosebită și un pescuit mai rațional ar face ca să avem atâta pește, cât ne trebuie. Dar apele noastre ne aduc și alte numeroase foloase. Ele înlocuiesc transporturile (plutărit pe Prut, Siret, Bistrița, Mureș, navigație pe Dunăre, Bega, Prut și Marea Neagră), permițând exportul produselor noastre. Prin ele — mai ales prin Dunăre și Marea Neagră — România se leagă de restul lumii și intră în angrenajul economic mondial.

Vapoarele românești de mare, fac următoarele curse: Constanța—Varna—Salonic; Constanța—Istambul—Pireu—Alexandria—Pireu—Haifa—Beirut; Constanța—Rotterdam, cu ramificații în porturile întâlnite din Mediterana și Atlantic — aceasta pentru vapoarele mixte, de marfă și pasageri.

Pe Dunăre, vasele noastre de persoane și de mărfuri fac curse regulate între Moldova-Veche și Sulina, iar vasele de mărfuri merg până la Regensburg.

Această legătură cu diferitele țări ale Europei urmează să fie întărită în momentul când vor lua ființă canalele ce sunt în proiect. Astfel e vorba să se facă o serie de legături cu mările sudice prin canalele Morava-Vardar, Sava-Marea Adriatică și Cernavodă-Constanța; de mai mare folos pentru România sunt canalele proiectate în Europa centrală menite să lege Dunărea cu Rinul, Weserul, Elba, Oderul și Vistula, adică să permită circulația din Marea Neagră în Marea Nordului.

Nu trebuie uitat că cele mai multe orașe românești se alimentează cu apă din râurile noastre. Cele care sunt departe de ape dulci — cum e cazul Constanței — suferă în această privință. Tot apele curgătoare învârtesc roțile uzinelor electrice (Timișoara, Cluj, Târgu-Mureș, etc.), ale morilor, ale pivelor, drâstelor și steamurilor, constituind energia cea mai ieftină și cea mai sigură.

În ceea ce privește irigațiunile, râurile noastre sunt o adevărată binefacere. Din cauza secetei de vară, grădinile noastre de zarzavat ar fi distruse dacă nu am avea posibilitatea de a face irigațiuni. Ele ar trebui extinse pe suprafața întregii câmpii dunărene pentru ca recolta de grâu și porumb să fie sigură și nu supusă capriciilor naturii, cum este astăzi.

Lacurile de munte¹⁾ sunt o binefacere pentru păstorii care au unde își adăpa vara turmele de oi însetate, iar cele din stepă și dela malul mării sunt căutate de bolnavi, pentru málul lor binefăcător. În jurul lor se nasc așezări omenești înfloritoare, uneori adevărate orașe (L. Sărat, Amara, Tekirghiol, etc.).

În sfârșit o altă bogăție o constituie plaurul din deltă (care ar putea fi folosit drept combustibil), și vânatul din deltă și lunca Dunării, atât de căutate de vânătorii străini.

România în cadrul vieții economice a țărilor vecine

Întâmplarea face ca relațiile economice ale României cu vecinii să fie mai reduse decât cu unele din țările depărtate. Cauza o constituie asemănarea produselor românești cu cele ale țărilor vecine.

În adevăr România, care este o țară agricolă, cu tendință de industrializare, se aseamănă cu cele mai multe țări vecine în ceea ce privește producția, așa că nu e de mirare că relațiile economice cu vecinii nu sunt prea importante.

¹⁾ În Carpații noștri sunt peste 70 de lacuri alpine, din care cel mai mare e *Bucura* de pe munții Retezatului. Se află la altitudine de 2041 m. și are o suprafață de 10,6 ha.

În timp de războiu, când aprovizionarea noastră nu mai e posibilă din alte continente, sau chiar din țările europene mai depărtate, schimburile cu vecinii sunt mai însemnate.

Iată care sunt raporturile comerciale ale României cu vecinii :

În *Jugoslavia* trimitem mai ales petrol și sare. Dela Iugoslavi cumpărăm foarte puțin, în special minereuri de fier și aramă. Importul jugoslav din România reprezintă 2,1% din întregul import al acestui vecin. Exportul jugoslav în România reprezintă numai 0,9% din exportul total al acestei țări. Interesant este faptul că între anii 1931 și 1938 importul românesc din *Jugoslavia* s'a întrit, în timp ce cumpărăturile jugoslave dela noi au scăzut la jumătate.

Ungaria aducea din România 9% din mărfurile pe care le cumpăra de peste hotare, materialele mai căutate fiind lemnul și petrolul. Exportul ei către România era însă numai de 4% din întregul ei export și se rezuma numai la mașini și produse din fier.

Relațiile noastre economice cu *Bulgaria* se reduceau înaintea actualului războiu numai la un schimb de petrol pe care-l lua dela noi (petrolul reprezentând 80% din întreg importul bulgar din România) și la tutunul, de bună calitate pe care ni-l dădea în schimb. În ultimii ani am adus din *Bulgaria* și unele cantități de orez.

Cehoslovacia ne trimetea mașini, produse metalurgice și textile și cumpăra dela noi petrol, cereale și fructe. În anul 1939 *Cehoslovacia* s'a arătat a fi un bun client al nostru importând 500.000 tone din totalul de 7.500.000 de tone cât a fost întregul nostru export.

În schimb noi am adus din această țară fier, mașini, argile, caolin, reprezentând 10% din întregul tonaj al importului nostru.

Cu *U. R. S. S.* relațiile economice nu au fost prea strânse din cauza unei greșite politici duse de statul nostru. În anul 1941, încheindu-se un tratat de comerț între România și URSS., în primele 6 luni am trimis numeroase mărfuri românești, reprezentând 4,5% din valoarea întregului nostru export. Din nefericire, intervenind războiul, aceste schimburi au încetat.

După cum se vede, din cele de mai sus, România joacă un rol important în economia țărilor vecine, fiind furnizoare de petrol, lemne, sare, cereale, produse animale și fructe. Schimburile economice cu vecinii au însă un volum mic și o valoare nu prea însemnată din cauza asemănării economice a țării noastre cu aceea a vecinilor.

România în cadrul vieții economice europene

În genere România, ca țară agricolă, joacă în Europa rolul unei țări furnizoare de petrol, lemn, grâne și animale și consumatoare de produse fabricate furnizate de țările industriale.

Intr'adevăr țara noastră este cel mai apropiat *rezervor petrolifer* al Europei, aflat mai aproape decât petrolul rusesc sau cel irano-irakian. Din cele 5-6 milioane de tone extrase anual din sondele noastre, 80% ia calea străinătății, căci consumul nostru nu trece de 20%.

În același timp România este și un *grânar* însemnat pentru continentul nostru. Din cele 300 mii de vagoane de grâu și 500 mii vagoane de porumb pe care le producem anual în medie, jumătate sunt disponibile pentru export.

Lemnul și sarea, produsele animale, fructele și vinul vin să completeze lista de bunuri pe care România le pune la dispoziția țărilor europene, sărace și aflate la discreția granarelor mondiale, care se găsesc în alte continente, peste mări și țări.

Pentru comerțul de *tranzit* țara noastră joacă iarăși un rol important. Aflată la o încrucișare de drumuri, România e loc de trecere pentru produsele balcanice și ale orientului apropiat (tutun, fructe, etc.) care se duc în centrul și Nordul continentului, ca și pentru schimbul de mărfuri dintre Estul și Vestul Europei.

Schimburile acestea sunt favorizate de faptul că țara noastră se află așezată pe cursul inferior al Dunării, la gurile ei: ca *pașnic al Dunării inferioare*, România împlinește și un rol european, asigurând libera circulație a tuturor vaselor țărilor europene.

Zonele cu care România are schimburi comerciale sunt:

- a) *Europa apuseană* (Anglia, Franța, Belgia, Olanda).
- b) *Orientul apropiat și Peninsula Balcanică* (Egiptul, Palestina, Siria, Turcia, Grecia, Bulgaria, și Iugoslavia).
- c) *Europa centrală* (Germania, Austria, Cehoslovacia, Ungaria).
- d) *Europa Vest-meridională* (Italia și Spania).
- e) *Statele-Unite*.

Din zonele de mai sus, România are cele mai strânse legături economice cu Europa centrală, căreia-i este destinat 33% din export și care-i furnizează 50% din import (anul 1939).

Europa apuseană ne furnizează 25%, Orientul apropiat și Balcanii 7,6%, Europa mediteraneană 5%, Statele-Unite 5%.

Din nefericire cantitatea exportată este de zece ori mai mare decât cea importată. O tonă de marfă importată costă de

aproape 8 ori mai mult decât o tonă exportată. Cauza o constituie faptul că exportăm produse brute și importăm produse fabricate.

Situația de mai sus ne arată drumul pe care trebuie să-l urmăm în viitor: trebuie să tindem la o mai mare industrializare pentru ca bunurile muncii românești să capete o valoare mai apropiată de aceea pe care o au produsele industriale ce ne sunt furnizate de țările mai înaintate în civilizație.

România ca unitate teritorială, etnică, politică și economică

S'a arătat în numeroase rânduri că țara noastră nu este un produs nenatural, ci ea reprezintă o *unitate* din mai multe puncte de vedere.

În primul rând este o unitate teritorială. Ținutul locuit de neamul românesc, având o simetrie perfectă, care rezultă din așezarea în cercuri concentrice a formelor de relief, nu poate fi divizat în mai multe stăpâniri, căci e o adevărată „individualitate geografică” de nedespărțit. Peste tot teritoriul românesc, denumit și carpatic, domină Munții Carpați, ale căror pietrișuri, au fost depuse de apele curgătoare, până la limitele sale, scoțând parcă în evidență legătura strânsă ce există între toate părțile pământului românesc.

Această medalie a pământului românesc este locuită de un singur popor: cel românesc. În interiorul Carpaților, pe versanții exteriori ai acestora și în câmpiile ce-i înconjură există o singură populație, unitară, cea românească. Dacă ici și colo se găsesc pețece de locuitori de alt neam, ele sunt în număr mic și nu strică cu nimic caracterul etnic românesc al populației noastre.

Cine privește portul românesc, răspândit pe întreg teritoriul nostru, cine cunoaște limba poporului românesc, aceeași în toate provinciile țării, cine ne știe obiceiurile, atât de asemănătoare pe toate plaiurile carpatice, acela își dă seama că în adevăr la noi se poate vorbi de o adevărată unitate etnică.

Din punct de vedere politic, pământul românesc a tins totdeauna către o unitate. E adevărat că de multe ori am fost despărțiți în provincii și în regiuni nenaturale, aflate sub diferite stăpâniri străine. Totdeauna însă, când împrejurările ne-au fost favorabile, provinciile românești au căutat să se lipească una de alta, ascultând parcă de un magnetism care le poruncia să se facă una. Așa se explică permanenta noastră tendință, pe vremea lui

Mihai Viteazul, în anul 1859, în anul 1918 și în anul 1944. de a ne întregi în aceleași hotare pe care le-a avut vechea Dacie și de a forma o Românie întreagă și nedespărțită.

Cât privește viața economică, ea se manifestă tot ca o unitate. Zonele de vegetație păduroasă și de stepă ca și fâșiile de culturi se încing în inele unul în jurul altuia și se împletesc formând un tot armonic. Diferitele provincii ale țării se bazează economicește una pe alta și se îmbină într'un singur întreg: viața economică românească.

De aceea cine a încercat — și mulți au încercat — să ne fărâmițeze, nu a reușit până acum și nu va reuși nici în viitor.

TABLA DE MATERII

ROMÂNIA

	Pag.
România, țara noastră	3
Așezare, întindere, formă și hotare	5
Vecinii	9
Relieful României	10
Munții	11
Carpații Răsăriteni	15
Carpații Meridionali	19
Carpații Apuseni	27
Munții Dobrogei	31
<i>Importanța Carpaților în viața poporului român (lect.)</i>	52
Dealurile României	35
<i>Viața la deal (lectură)</i>	36
Depresiunile	36
Câmpiile	40
<i>Bărăganul (lectură)</i>	43
Luncile și Delta Dunării	45
<i>Aspecte din lunca și Delta Dunării (lectură)</i>	46
Clima	48
<i>Clima și agricultura (lectură)</i>	53
Apele	54
Marca Neagră	64
<i>Importanța Dunării și Mării Negre (lectură)</i>	66
Bălți și lacuri	67
Plante și animale	72
<i>Viața animală în ape (lectură)</i>	80

	Pag.
Geografia umană. Populația României	85
<i>Felul de viață și ocupațiile oamenilor la munte, deal și șes (lectură)</i>	92
Neamurile străine pe pământul românesc	94
Organizarea Statului și împărțirea administrativă	98
Județele României pe provincii istorice	99
Geografia economică	102
Bogățiile vegetale	103
Cerealele	104
Plantele alimentare	110
Plantele industriale	114
Fânețe cultivate și plante de nutreț	116
Vița de vie	117
Livezile de pomi	119
Fânețe naturale și pășuni	120
Pădurile	121
Bogățiile animale	123
Bogățiile minerale	151
Petrolul	152
Gazele naturale	156
Cărbunii de pământ	158
Metalele	142
Sarea, izvoarele minerale și căderile de apă	148
Industria	155
Principalele ramuri de industrie	156
<i>Industria în viața poporului român (lectură)</i>	165
Căile de comunicație	165
Negoțul României	171
<i>Vieța comercială românească în trecut și în timpurile de față (lectură)</i>	174
Așezări omenești	177
Orașe și localități principale	185
<i>Stațiunile climatice ale României (lectură)</i>	196
Romnii de peste hotare	199
Lecțiuni de sinteză	201
1. Aspecte de viață economică la dealuri și podișuri	201
2. Aspecte de viață economică la șesuri	205
3. Aspecte de viață economică în regiunea Munților Carpați	204
4. Insemnătatea economică a apelor din România	207
5. România în cadrul vieții economice a țărilor vecine	208
6. România în cadrul vieții economice europene	210
7. România ca unitate teritorială, etnică, politică și economică	211

DE ACELAȘI AUTOR:

- Introducere în geografie pentru clasa I-a secundară
- Continentele " " II-a "
- Europa și America de Nord " " III-a "
- România " " IV-a "
- Geografia fizică (în colab. cu Prof.
Eust. Gregorian și Prof. G. Buzulică) " " V-a "
- Lecturi geografice „Dela noi și de pe glob“, Nr. 1-20
- Colecția „Texte și studii de geografie istorică“:
1. — Evoluția numerică a Românilor.
 2. — Evoluția numerică a Marilor Popoare.
 3. — Evoluția etnografiei Banatului; Zalony.
 4. — Cea mai veche geografie românească (Ureche).
 5. — Chorografia Moldovei de George de Recherstorffer (1541 și 1550).
 6. — Geografii grecii ai Artichității.
 7. — Ubicini; Populația imperiului roman.
 8. — Mărturii geografice despre țările noastre.
- Statele globului în date statistice recente,
Vol. I și II (în colab. cu Prof. Tr. Cristescu).

Prețul cărții . . .	Lei 2638.10
5% Taxa C. C. D. . . .	131.90
Total	Lei 2770.—

Lei 3 —